

**T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

**AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN
ÖNLENMESİNE DAİR KANUNUN KAPSAMI VE
UYGULAMADA KARŞILAŞILAN SORUNLAR**

Yüksek Lisans Tezi

Oğuzhan TUNA

Ankara – 2021

**T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

**AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN
ÖNLENMESİNE DAİR KANUNUN KAPSAMI VE
UYGULAMADA KARŞILAŞILAN SORUNLAR**

Yüksek Lisans Tezi

Oğuzhan TUNA

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Leyla Müjde KURT

Ankara – 2021

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

Oğuzhan TUNA

AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN
ÖNLENMESİNE DAİR KANUNUN KAPSAMI VE
UYGULAMADA KARŞILAŞILAN SORUNLAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Leyla Müjde KURT

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ

Adı ve Soyadı

İmzası

1- Doç. Dr. Leyla Müjde KURT

2- Prof. Dr. Hayrunnisa ÖZDEMİR

3- Doç. Dr. Süleyman YILMAZ

Tez Savunması Tarihi

14.01.2021

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Doç. Dr. Leyla Müjde KURT danışmanlığında hazırladığım “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Kapsamı ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar (Ankara. 2021) ” adlı yüksek lisans - doktora/bütünleşik doktora tezindeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

Tarih:
Adı-Soyadı ve
İmza
Oğuzhan TUNA

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	i
KISALTMALAR.....	v
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUN'UN UYGULAMA ŞARTLARI

I. GENEL OLARAK	5
II. KANUN'UN UYGULAMA ŞARTLARI	8
A. Şiddete Uğrama veya Uğrama Tehlikesinin Bulunması	8
1. Genel Olarak.....	11
2. Şiddet Kavramı	13
a. Genel Olarak Şiddet	13
b. Aile (Ev) İçi Şiddet	15
c. Kadına Yönelik Şiddet	18
3. Şiddetin Türleri.....	21
a. Fiziksel Şiddet.....	23
b. Psikolojik Şiddet	25
c. Ekonomik Şiddet.....	31
d. Cinsel Şiddet	32
4. Şiddetin Tarafları.....	35
a. Mağdur	35
b. Şiddet Uygulayan.....	35
B. Mağdurun Kanun Kapsamında Korunan Kişilerden Biri Olması	38
1. Genel Olarak.....	38
2. Kadınlar	39
3. Çocuklar	41
4. Aile Bireyleri	43
a. Dar Anlamda Aile	44
b. Geniş Anlamda Aile.....	45
c. En Geniş Anlamda Aile	46
5. Tek Taraflı Israrlı Takip Mağdurları	46

C. Mağdurun Şikayetinin veya Üçüncü Kişilerin İhbarının Bulunması	48
D. Mülki Amir, Hakim ya da Kolluk Amiri Tarafından Karar Verilmesi	51

İKİNCİ BÖLÜM

AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUN'DA ÖNGÖRÜLEN KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ TEDBİRLER

I. GENEL OLARAK	53
II. MÜLKİ AMİRLER TARAFINDAN ALINACAK KORUYUCU TEDBİRLER.....	55
A. Genel Olarak	55
B. Uygun Barınma Yeri Sağlanması	57
C. Geçici Maddi Yardım Sağlanması.....	61
D. Rehberlik ve Danışmanlık Hizmeti Verilmesi	62
E. Geçici Koruma Altına Alınması	64
F. Çocuklar İçin Kreş İmkanının Sağlanması	65
III. KOLLUK AMİRİ TARAFINDAN ALINACAK KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ TEDBİRLER.....	66
IV. HAKİM TARAFINDAN ALINACAK KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ TEDBİRLER.....	69
A. Koruyucu Tedbir Kararları	69
1. Genel Olarak.....	69
2. İş Yerinin Değiştirilmesi	69
3. Yeni Yerleşim Yerinin Belirlenmesi	70
4. Tapu Kütüğüne Aile Konutu Şerhi Konulması	72
5. Kimlik ve Diğer Bilgi ve Belgelerin Değiştirilmesi	73
B. Önleyici Tedbir Kararları	76
1. Genel Olarak.....	76
2. Şiddet Uygulayanın Şiddet Tehdidinde veya Küçük Düşürmeyi İçeren Söz ve Davranışlarda Bulunmaması.....	77
3. Şiddet Uygulayanın Müşterek Konuttan Uzaklaştırılması ve Konutun Korunan Kişiye Tahsisi	78
4. Şiddet Uygulayanın Korunan Kişinin Bulunduğu Yere Yaklaşmaması	79
5. Şiddet Uygulayanın Korunan Kişinin Yakınlarına, Çocuklarına ve Şiddetin Tanıklarına Yaklaşmaması.....	81
6. Şiddet Uygulayanın Çocukla Kişisel İlişki Kurmasının Sınırlandırılması	83

7. Şiddet Uygulayanın Korunan Kişinin Eşyalarına Zarar Vermemesi.....	83
8. Şiddet Uygulayana Ait Silahların Kolluğa Teslim Edilmesi.....	84
9. Şiddet Uygulayanın Şiddet Eğilimine Yol Açan Davranışlarının Tedavi Edilmesi.....	84
10. Şiddet Uygulayanın Korunan Kişilerin Buldukları Yerlerde Alkol veya Uyuşturucu ya da Uyarıcı Madde Kullanmaması ve Bağımlılık Halinde Muayene ve Tedavi Edilmesi	87
11. Şiddet Uygulayanın Korunan Kişiyi İletişim Araçlarıyla Rahatsız Etmemesi	88
V. KANUNUN UYGULANMASINA YARDIMCI OLAN, ULUSAL HUKUK DÜZENLEMELERİNDE YER ALAN HÜKÜMLER	89
A. Çocuk Koruma Kanununa Göre Hakim Tarafından Verilecek Koruyucu ve Destekleyici Tedbirler	90
B. TMK'YA Göre Hakim Tarafından Verilecek Koruyucu ve Destekleyici Tedbirler.....	92
1. Genel Olarak.....	92
2. Velayete İlişkin Tedbirlerin Alınması	92
3. Kayyım Atanması	94
4. Nafakaya Hükmedilmesi	96
5. Çocukla Kişisel İlişki Kurulması.....	98

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUNUN UYGULANMA USULÜ

I. GENEL OLARAK	102
II. TEDBİR KARARI VERİLMESİ SÜRECİ.....	104
A. İhbar veya Şikayet.....	104
B. Tedbir Kararı Verilmesi	108
C. İtiraz.....	110
1. Mülki Amirin Verdiği Tedbir Kararına Karşı İtiraz.....	112
2. Hakimin Verdiği Tedbir Kararına Karşı İtiraz	114
D. Tedbir Kararlarının Bildirimi ve Uygulanması.....	115
E. Tedbir Kararlarına Aykırılık Hali	124
1. Zorlama Hapsi Kararı	124
2. Zorlama Hapsi Kararına İtiraz.....	127

III. UYGULAMADA ŞİDDET ÖNLEME VE İZLEME MERKEZLERİ'NİN KURULMASI, DESTEK HİZMETLERİ VE KOORDİNASYON.....	129
A. Kurumlararası Koordinasyon	129
B. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri'nin Kurulması.....	134
C. Destek Hizmetleri	137
1. Şiddetin Önlenmesi ve Tedbir Kararlarının İzlenmesine Yönelik Hizmetler	137
2. Korunan Kişilere Yönelik Hizmetler.....	138
3. Şiddet Uygulayan veya Uygulama İhtimali Bulunan Kişilere Yönelik Hizmetler	141

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUN'UN UYGULANMASINDA KARŞILAŞILAN VE KARŞILAŞILMA İHTİMALİ BULUNAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

I. TEDBİR TALEBİNDE İSPAT ARANMAMASININ BERABERİNDE GETİRDİĞİ SORUNLAR.....	147
II. KAMUYA MAL OLMUŞ KİŞİLERİN KANUN KAPSAMINDA BAŞVURDUKLARI TEDBİRLERİN BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ AÇISINDAN YAŞATABİLECEĞİ SORUNLAR.....	152
III. TEDBİRLERİN ETKİN OLMAMASI SORUNU	156
IV. ŞİDDET EYLEMİ SONUCU TALEP EDİLEBİLECEK TAZMİNAT SORUNU	160
V. TEDBİR KARARLARININ TEBLİĞ EDİLEMESİ SORUNU	163
VI. YAKLAŞMAMA KARARININ ETKİN UYGULANAMAMASI SONUCU ORTAYA ÇIKAN SORUNLAR	166
VII. UYGULAMADA KOORDİNASYON SORUNU	170
SONUÇ	177
KAYNAKÇA.....	181
ÖZET	198
ABSTRACT	200

KISALTMALAR

4320 s. Kanun	: Ailenin Korunmasına Dair Kanun
6284 s. Kanun	: Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
Bkz.	: Bakınız
C	: Cilt
CD	: Ceza Dairesi
CEDAW	: Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi
CMK	: Ceza Muhakemeleri Kanunu
ÇKK	: Çocuk Koruma Kanunu
D. İş	: Değişik İş
DEÜHFD	: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
E	: Esas
E.T.	: Erişim Tarihi
Ed.	: Editör
f.	: Fıkra
HD	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İİK	: İcra İflas Kanunu
İst. Söz.	: Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi
K	: Karar

KKAIHY	: Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik
MÜHF	: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
s. Kanun	: sayılı Kanun
SSGSSK	: Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
SYDTK	: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu
ŞÖNİM	: Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi
T.	: Tarih
TAAD	: Türkiye Adalet Akademisi Dergisi
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TMK	: Türk Medeni Kanunu
vb.	: ve benzeri
Y.	: Yıl

GİRİŞ

Kadına yönelik şiddeti önlemek ve toplumun temelini oluşturan en küçük birimi olan aileyi korumak amacıyla 6284 s. Kanun, 8 Mart 2012 tarihinde TBMM’de kabul edilmiştir. 6284 s. Kanun öncesinde kadına yönelik şiddetin önlenmesi kapsamında uygulanan kanun 4320 s. Kanun’dur. Ancak 4320 s. Kanun uygulamada sıkıntılara yol açmaktaydı. Yaşanılan sıkıntıların özellikle kadın örgütleri tarafından dile getirilmesi neticesinde kadına yönelik şiddetle etkin mücadelenin ilk aşaması olarak etkin uygulanma mekanizmasına sahip yasal düzenlemeler hazırlanmaya başlanmıştır. Bu süreçte iki yüz kırk iki kadın örgütü “Şiddete Son Platformu” adı altında toplanarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile eşgüdümlü olarak çalışmaları yürütmüştür.

Kadının toplumda cinsiyet ayrımcılığına maruz kalmasını sona erdirmeye yönelik 1981 yılında Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan ve kadınlara medeni, ekonomik, siyasi ve sosyal hakların tanındığı “Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)” birçok ülke tarafından imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Türkiye de 1986 tarihinde yürürlüğe giren sözleşmeyi 1985 yılında imzalamıştır. Sözleşme ile kadınların birçok alandaki hakları güvence altına alınmıştır. Fakat gelişen ve değişen dünyada; yürürlükteki ulusal ve uluslararası düzenlemelerin yaşanan döneme ayak uyduramamış, kadına yönelik cinsiyet ayrımcılığının da CEDAW ile engellenemediği görülmüştür.

Kadın-erkek eşitliği temelinde kadına yönelik ayrımcılığın önlenmesi için çağa ayak uyduracak bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmuştur. Uluslararası alanda ülkelerin katıldıkları konferans ve kampanyalar ile kadına yönelik ayrımcılığın engellenmesi amacıyla farkındalık oluşturulmaya çalışılmıştır. Fakat yapılan çalışmalar sonucunda ülkelere kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve kadınlara hayatın her alanında tanınması gereken haklara ilişkin düzenlemeler yapmalarına yönelik yükümlülükler

getirilememiştir. Bu sebeple, devletlere sorumlulukların getirildiği ve AİHM’de kadına yönelik ayrımcılığa ilişkin uyuşmazlıklarda rehber olacak uluslararası bir sözleşmenin gerekliliği tartışılmaya başlanmıştır. Bu aşamada AİHM’nin Opuz/Türkiye kararı kadın-erkek eşitliği ve cinsiyet ayrımcılığının engellenmesi konularında milat olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira kararın gerekçesi hem ulusal hem de uluslararası düzenlemelere yol göstermektedir.

AİHM, 9 Haziran 2009 tarihinde vermiş olduğu Opuz/Türkiye kararı ile aile içi şiddetin ve kadına karşı ayrımcılığın engellenemediği ve kadına karşı şiddetin engellenmesi için tedbirlerin devlet tarafından uygulanmadığı gerekçeleri ile Türkiye’yi tazminata mahkum etmiştir. Avrupa Konseyi üyesi olan 47 ülkenin ulusal mevzuatları ve uluslararası düzenlemeler için emsal karar niteliğinde olan bu kararın temel gerekçesi; şiddet mağduru kadınların korunması için gereken tedbirlerin alınmaması ve ulusal mevzuatın uygulanmasındaki eksiklikler olarak gösterilmiştir. Kadına yönelik şiddetin devletin üzerine düşen yükümlülükleri yapmamasının cinsiyet ayrımcılığına sebep olacağını belirten ilk ve tek dava olan Opuz/Türkiye davası gerekçesinde AİHM; Türkiye’deki yürürlükteki kanunların kadına yönelik ayrımcılığın engellenmesine yönelik uygulamaları içerdiği, fakat kasıtlı olmasa da uygulamada kadına karşı şiddetin önlenmemesinin kadına yönelik ayrımcılığa sebep olabileceğini belirtmiştir.¹

¹ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Üçüncü Daire; Opuz-Türkiye (Başvuru No.33401/02) Karar, Strazburg, 9 Haziran 2009, karar için bkz. https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/belge/uluslararasi_belgeler/kadina_karsi_sidde_t/OPUZ%20v%20T%C3%BCrkiye%20A%C4%B0HM%20Karar%C4%B1.pdf ,E.T. 01/11/2020.

Opuz/Türkiye davasında AIHM'nin üzerinde durduğu hususlardan yola çıkılarak 2011 yılında Avrupa Konseyi tarafından kadına karşı şiddet konusunda özel olarak hazırlanan "İstanbul Sözleşmesi" olarak da bilinen "Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi" imzalanmıştır. Sözleşme ilk olarak Türkiye tarafından imzalanmış ve onaylanmıştır. İstanbul Sözleşmesi Türkiye'de 2012 yılında yürürlüğe girmiştir. Sözleşmedeki hükümler doğrultusunda, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı öncülüğünde sivil toplum örgütleriyle iş birliği halinde mevcut uygulama ve güncel sorunlar değerlendirilerek hazırlanan "6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun", İstanbul Sözleşmesi'nin yürürlüğe girmesinin akabinde 2012 yılında yürürlüğe girmiştir.

"6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun"un hazırlanma aşamasında üzerinde tartışılan birçok konu olmuştur. Öte yandan 6284 s. Kanun tasarısında düzenlenen birçok hüküm kanunda yer almamıştır. Hassasiyet gösterilmesi gereken dünya çapında bir sorun olan kadına yönelik şiddetin önlenmesinde gereken tüm düzenlemelerin yapılması zaruridir.

Ülkemizde ailenin korunması ile birlikte kadına yönelik şiddetin önlenmesi veya kadına yönelik şiddetin sonucunda çıkan sorunların rehabilite edilebilmesi için yürürlüğe giren mülga 4320 sayılı Kanun'daki eksiklikler 6284 sayılı Kanun ile giderilmeye çalışılmıştır. Çıkarılan yönetmelik ve genelgeler ile de sayısı her geçen gün artan kadın cinayetleri ve kadına yönelik şiddet olayları önlenmeye çalışılmıştır. Şunu unutmamak gerekir: *"En kötü yapılmış kanunlar bile nitelikli uygulayıcılar elinde iyiye; en özgürlükçü kanunlar bile kötü uygulayıcılar elinde en kötüye dönüşebilir".*² Şiddet

² ÖZTÜRK, Necla: 'Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Bazı Yenilikler ve Öneriler', İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 8, S. 1, 2017, s. 1-32, s. 29.

olayları ve şiddetin en ağır sonucu olan cinayetlerin engellenebilmesi için her şeyden önce toplumu geliştirmek ve insan hakları karşısı zihniyetleri değıştirmek gerekmektedir.

Çalışmamız dört ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde çalışmaya konu olan kanunun uygulanması için gerekli şartlar ve kanunun kapsamı yer almaktadır. İkinci bölümde kanunda düzenlenen koruyucu ve önleyici tedbir kararları ve kanunun atıf yaptığı diğere düzenlemelerdeki tedbir kararları işlenmiştir. Üçüncü bölümde kanunun uygulanma usulü uygulamada karşılaşılan olaylar örnek gösterilerek açıklanmıştır. Ayrıca bu bölümde kanunun uygulanmasında kritik bir yere sahip olan “Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezleri” hakkında detaylı bilgilere yer verilmiş ve bu merkezlere başvuran şiddet mağdurlarının yaşadıklarına ve izlenimlerine yer verilmiştir. Son bölümde ise kanunun uygulanmasında karşılaşılan ve karşılaşılmaması muhtemel olan sorunlara değinilmiştir. Sorunların ortaya çıkmasının nedenleri ve sorunlara getirilebilecek çözüm önerileri uygulamada karşılaşılan örnek olaylar dikkate alınarak irdelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE

DAİR KANUN'UN UYGULAMA ŞARTLARI

I. GENEL OLARAK

Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet sadece ülkemiz için değil, dünya çapında da çözülmeyi bekleyen, çözülmesi için çalışmalar yapılan, insan hakkı ihlallerine yol açan toplumsal sorunların başında gelir. Bu sorunun çözümü için ülkemizde yürürlüğe giren ilk kanun olan 4320 s. Kanun'un toplumsal sorun olan kadına yönelik şiddetin önlenmesinde yetersiz olduğu düşüncesi zaman geçtikçe toplumda daha baskın bir düşünceye dönüşmüştür. Kadına yönelik şiddetin boyutları ve medyanın konu ile ilgili olarak yapmış olduğu haber sayısındaki artış sonucu da kamuoyu baskısının bir tezahürü olarak yeni bir düzenlemeye ihtiyaç olduğu anlaşılmıştır.³ Bunun sonucunda Türkiye'de ilk kez iki yüz kırk iki kadın örgütünün oluşturduğu “Şiddete Son Platformu”nun talepleri dinlenerek, Aile ve Sosyal Politika Bakanlığı ile görüşülüp, böylece geniş bir kesim tarafından tartışılan “6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun”⁴ çıkarılmıştır.⁵ 6284 s. Kanun, Türkiye Cumhuriyeti

³ SOYBAŞ, Jülide: “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Hakkında Kanun'a Genel Bakış”, Ankara Barosu Hukuk Gündemi Dergisi, Y. 2012 , S. 1, s. 67-70, s. 67.

⁴ R.G. 20/03/2012, S. 28239; 6284 s. Kanun şeklinde kısaltılarak kullanılmıştır.

⁵ ŞENER, Ülker: '6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Ne Getiriyor?', Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı, TEPAV, Y. 2012, s. 1-5, s. 2.

Anayasası ile birlikte ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeleri ve Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan İstanbul Sözleşmesi⁶'ni konvensiyonel olarak temel almıştır.⁷

Şiddete maruz kalan eşin şiddetten kendisini koruyamamasının yanında gerekli şikayet ve koruma mekanizmalarını da işletememesinden dolayı mağdurun şikayetine gerek kalmaksızın işleyen korunma mekanizmalarının uygulanması gerekmektedir.⁸ İşbu mekanizmanın işlerliğinin sağlanması ve aile içindeki şiddetin önlenmesi amacıyla kabul edilen ilk kanun 1998 yılında yürürlüğe giren 4320 s. Kanun'dur.⁹ 4320 s. Kanun'un uygulamasındaki yetersizlik günümüzün beklentilerini karşılamakta yetersiz kalmıştır. Toplumun değişen şartları ve yapısı ile birlikte toplumsal hukuk normları tekrardan şekillenmiş akabinde ortaya çıkan sorunların önüne geçmek maksadıyla 2012 yılında

⁶ Türkiye, 7/04/2011 tarihinde Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin kabul etmiş olduğu İstanbul Sözleşmesi olarak da bilinen “Kadına Karşı ve Ev İçi Şiddetle Mücadele ve Bunun Önlenmesi Sözleşmesi”ni imzalayan ilk ülkedir. Bkz. ÖZBİLEN, Arif Barış/ SOYGÜT ARSLAN, Mualla Buket: “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un Değerlendirilmesi”, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10. Yıla Armağan, Y 11, S. 22, Güz 2012/2, s. 365-387, s. 366; ŞAHİN, Cumhur: “ İstanbul Sözleşmesi'nin Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerindeki Etkisi”, Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, C. 8, S. 97-98, İstanbul 2012, s. 17-19, s. 17.

⁷ KANDEMİR, Fersu Ege: Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri, Ankara 2019, s. 104 ; BÖLÜKBAŞI, s. 17; EMİROĞLU, Turgut: “ 6284 Sayılı Yasaya Genel Bakış”, Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, C. 8, S. 97-98, İstanbul 2012, s. 105-106, s. 105.

⁸ERDEM Mehmet: Aile Hukuku, 1. Baskı, Ankara 2018, (Aile Hukuku), s. 250.

⁹ R.G. 17/1/1998, S. 23233; 4320 s. Kanun şeklinde kısaltılarak kullanılmıştır.

yürürlüğe konulan 6284 s. Kanun hazırlanmıştır. Bu kanun ile kadına karşı şiddet ve aile içindeki şiddete karşı önlemler alınmış ve kadına yönelik şiddetin önlenmesinde etkin olacak evreye geçilerek korunması gereken kişilerin 4320 s. Kanun'a göre kapsamı genişletilmiştir. 6284 s. Kanun ile 4320 s. Kanun'un aksayan yönleri giderilmeye çalışılmış, kanunun uygulama kapsamı genişletilmiş ve aile bireyleri dışında olan kişiler açısından da şiddeti önleme ve şiddetin etkilerini yok etme, hafifletme, iyileştirme amaçlarıyla yeni hükümler getirilmiştir.¹⁰

6284 Sayılı Kanun'un amacı şiddet gören veya görme ihtimali altındaki kadın, çocuk, aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru bireylerin korunması, ayrıca koruma kapsamında bulunan bireylere karşı şiddetin önlenmesi amacıyla hükmedilecek tedbirlerin usul ve esaslarının düzenlenmesidir (6284 s. Kanun, md 1/1). Korunan kişi kavramının, "*tedbir kararı çerçevesinde korunan şiddet mağduru, şiddet mağdurunun çocuklar, aile fertleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru*" olarak anlaşılması gerekir (6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 3/j).¹¹

Kanun koyucu 6284 s. Kanun metninde "Uygulanma Şartları" başlıklı bir madde koymasa da kanunun amacından ve kanun maddelerinin lafzından uygulanma şartlarının neler olduğu çıkarılabilmektedir. 6284 Sayılı Kanun'un uygulanma şartları "şiddete uğrama veya uğrama tehlikesinin bulunması, mağdurun kanun kapsamında korunan kişilerden biri olması, mağdurun şikayetinin veya üçüncü kişilerin ihbarının bulunması

¹⁰ BÖLÜKBAŞI, Özge: 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması, Ankara 2015, s. 17.

¹¹ CEYLAN,Ebru: "Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesiyle İlgili Yeni Düzenlemeler", TBB Dergisi, S. 109,Yıl: 2013,s. 13-54, s. 21 ; KANDEMİR, s. 104; BÖLÜKBAŞI, s. 25.

ve mülki amir, hakim ya da kolluk amiri tarafından karar verilmesi”dir. Bu şartlar bir madde hükmünde sayılmasa da kanunun bütünü ve Yönetmelik dikkate alındığında Kanun’un uygulanması için gerekli olduğu anlaşılan şartlardır.

II. KANUN’UN UYGULAMA ŞARTLARI

A. Şiddete Uğrama veya Uğrama Tehlikesinin Bulunması

Kanun kapsamında sayılan korunan kişilerin mağdur durumda sayılabilmeleri için bu kişilerin şiddete uğramaları ya da şiddete uğrama tehlikelerinin bulunması gerekir. Eski kanun olan 4320 Sayılı Kanun’da mağdurların kanun kapsamında korunabilmeleri için şiddete uğramış olma şartları aranmaktaydı. Yani eski kanunda şiddet olayı gerçekleşirse harekete geçilmekteydi.¹² 6284 Sayılı Kanun eski kanun aksine şiddete uğrama tehdidi olan kişileri de koruma kapsamı altına almıştır. Kadına yönelik şiddet Anayasa ile güvence altına alınan “Beden Bütünlüğü Dokunulmazlığı” ve “Yaşam Hakkı”nın ihlalidir. Bu yüzden bu temel hakların şiddet daha gerçekleşmeden korunması gerekmektedir.

Yeni kanun ile getirilen bu yerinde düzenleme ile asıl amaç kişinin henüz şiddete uğramadan, yaşam hakkı ve vücut dokunulmazlığı hakkını korumaktır. Aksi halde 6284 Sayılı Kanun amacına ulaşamayacak ve kişinin göz göre göre şiddete maruz kalmasına engel olamayacaktır. Eski kanundaki bu eksiklik sonucu şiddet mağduru kişiler koruma altına alınmayıp şiddetin kucağına atılıyorlardı.

Bu olumlu gelişme ile birlikte “şiddete uğrama tehlikesi bulunan” kavramı; “yüksek ihtimal, şüphe veren, bariz, anlaşılır” kavramları ile sağlamlaştırılarak tedbirlerin

¹² KANDEMİR, s. 122; SAĞIROĞLU, Mehmet Şerif: Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, İstanbul 2013, s. 28.

daha da güçlendirilmesini sağlayacaktır.¹³ 6284 Sayılı Kanun'da risk değerlendirme analizi ve risk yönetimi düzenlenmemiş ve "şiddete uğrama tehlikesi" kavramı açıklanmamıştır.¹⁴ Bu durumun sakıncası ise tedbir hükümlerini verecek kişilerin keyfi davranışları olabilir.

İşbu kavram ile amaçlanan yalnızca şiddete uğrayan kimsenin tekrar şiddete uğramasını engellemek değil, aynı zamanda şiddete uğrama tehlikesi ile ilk defa karşılaşacak olan kişinin korunmasıdır. Çünkü şiddete bir defa uğrayan kişinin tekrardan şiddete uğraması kuvvetle muhtemeldir. Şiddete bir defa uğrayan kişinin kanun kapsamında bu kavram dahilinde korunması zaten sağlanacaktır. Fakat kişinin daha önce şiddet mağduru olmadığı hallerde tehlike altında olduğunu ispatlaması güç olabilir. İşte böyle durumlarda tedbirlerin daha etkin kullanılabilmesini sağlamak ve ivedilikle tedbir alabilmek için söz konusu kavramın daha ayrıntılı ele alınması yerinde olacaktır.

6284 s. Kanun'un hazırlanırken referans alınan İstanbul Sözleşmesi'nin ülkemize yüklediği bazı yükümlülükler 6284 s. Kanun'da yer verilmemiştir. Örneğin; İstanbul Sözleşmesi'nde şiddetin önlenmesi ve mağdurların şiddete karşı korunması için devletlerin kolluk kuvvetlerinin, kanunla verilen özel yetkiye dayanarak, acil müdahale kabiliyetine sahip olması gerekir (md. 50).

İstanbul Sözleşmesi, "Risk Değerlendirmesi ve Risk Yönetimi" başlıklı 51. maddesinde sözleşmeye taraf ülkelerin bu hususta almaları gereken tedbirler belirtilmiştir. Bu hükümlerle birlikte devlete; ölüm riski, durumun ciddiyeti ve şiddetin

¹³ İlgili kavramın kanun kapsamında daha etkili şekilde kullanılabilmesi için getirilebilecek düzenleme önerileri için bkz. UĞUR, Hüsamettin: " Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri", TBB Dergisi 2012 (101), s. 333-366 , Ankara 2012, s. 348-349; BÖLÜKBAŞI, 33-34.

¹⁴ KANDEMİR, s. 123.

tekrarlanması riskinin değerlendirmesini yapma, koruma ve destek sağlama amacıyla gerekli kanuni düzenlemeleri yapma yükümlülüğü getirilmiştir.¹⁵

Nitekim 6284 s. Kanun'un asıl amacına ulaşabilmesi için etkin şekilde amacına yönelik uygulanması gerekmektedir. Bu da karar verme mekanizmalarının kanunda düzenlenen koruyucu ve önleyici tedbir kararlarını etkili ve orantılı biçimde alması ile mümkün olacaktır. Bu yüzden *“kolluk kuvvetlerinin hızlı şekilde harekete geçerek tedbir kararı verebilmesi için; kolluğun yapacağı tahkikat ve risk değerlendirmesi sonucu, şiddet eyleminin önlenememesi, kişinin can güvenliği, hak ve hürriyetlerinin korumasının tehlikeye girmesi, korunan kişinin zarar görmesi, şiddet eyleminin iz, eser, emare ve delillerinin kaybolması, şiddet uygulayanın kaçması veya kimliğinin tespit edilememesi gibi ihtimallerin ortaya çıkması, resen veya ilgilinin talebi üzerine mülki amirden ya da hakimden karar almak için yeterince vakit bulunmaması gibi hallerde, kanunda sayılan bir takım tedbirlerin uygulanmasına kolluk tarafından da karar verilebilir”* (6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 3-c).¹⁶ Bu hüküm yerinde bir düzenleme olmakla birlikte 6284 s.

¹⁵ BÖLÜKBAŞI, s. 33.

¹⁶ Kanunda tanımı yapılmayan ‘Gecikmesinde Sakınca Bulunan Hal’ kavramı, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği, md 3/c’de tanımı yapılarak yerinde bir düzenleme ile kolluk birimlerinin hem keyfilğini kısmen de olsa sınırlamış, hem de kanunun işleyiş mekanizmasını etkin hale getirmiştir. Mor Çatı’ya 2018 yılında başvuran kadınların farklı kurumlardan aldıkları hizmetlere ait 317 kayıt bulunmuş olup bu kayıtların içerisinde en fazla başvuru alan kurumun kolluk kuvvetleri olduğu görülmüştür. Fakat 88 kolluk kuvvetleri başvurusundan sadece 24 tanesinde 6284 Sayılı Kanun kapsamında tedbir kararı çıkartılmıştır. İşbu kayıtlar da gösteriyor ki kadına yönelik şiddetle mücadele de kolluk tarafından etkin tedbir kararlarının alınmasında yetersizlik mevcuttur. Bu durumu

Kanun'da önleyici kolluğu harekete geçirecek olan “Risk Değerlendirmesi ve Risk Yönetimi” kavramları düzenlenmemiştir.¹⁷ Bu hususta sözleşmeye taraf devlet olarak gerekli düzenlemeyi yapmamız gerekmektedir. Bu sayede Kanun'daki eksik ve net olmayan hususlar tamamlanacak akabinde tedbir alma mekanizmaları daha etkin çalışabilecektir.

1. Genel Olarak

6284 s. Kanun'un “Amaç, Kapsam ve Temel İlkeler” başlıklı 1. maddesine göre, *“Bu Kanunun amacı; şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir”.*

6284 s. Kanun'un öncelikli amacı her türlü şiddete karşı kadınları korumak, aile içi şiddeti önlemek ve gerektiğinde suçluların kovuşturulmasını sağlamaktır. Kanun koyucu bu düzenleme ile şiddetin önlenmesini, şiddete uğrayanın çok yönlü korunmasını ve gerek şiddeti uygulayan gerek uygulama ihtimali bulunan kişilerin, verilecek tedbir kararı ile birlikte rehabilite edilmesini hedefler.¹⁸ Çünkü “Yaşam Hakkı” insanın en temel

‘ gecikmesinde sakınca bulunan hal’ kavramının sınırlarının kesin olmamasına bağlayabiliriz. Ayrıntılı bilgi için bkz. Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, 2018 Yılı Faaliyet Raporu, s. 10.

¹⁷ YENİSEY, Feridun: “Uluslararası Sözleşmede Kadına Yönelik “Şiddet Riskinin” Değerlendirilmesi ve Türk Hukuku”, Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, C. 8, S. 97-98, İstanbul 2012, s. 10-13, s. 12.

¹⁸ GÖKALP, s. 3

hakkıdır, devletin ve sivil toplum örgütlerinin bu hakkı korumak için şiddetle mücadelenin her anında etkin ve çözücü olması gerekir.

İşbu maddede 4320 s. Kanun'da olmayan “şiddete uğrama tehlikesi” ifadesi yer alarak şiddetle daha etkin mücadele etme amacıyla kanunun asıl amacının gerçekleşmesi ve korumaya ilişkin hükümlerin uygulanması sağlanacaktır.¹⁹ Kadına yönelik şiddet ve aile (ev) içi şiddetin önlenmesinin sağlanması için şiddet henüz gerçekleşmeden gerekli tüm önlemlerin alınması hayati önem taşıyan doğru ve ekonomik bir yöntemdir.²⁰ Bu doğrultuda şiddete uğrama tehlikesi ifadesinin 6284 s. Kanun'da yer alması kanunun amacına yönelik yerinde bir düzenleme olmuştur.

¹⁹ 6284 s. Kanun'da “şiddete uğrama tehlikesi” ifadesi yerinde bir düzenleme olup aksi halde “hele bir şiddete uğra da öyle gel” anlamına gelebilecek bir uygulamaya sebebiyet vererek Kanun'un asıl amacına aykırı düşecektir. Ayrıntılı bilgi için bkz KARINCA, Eray: Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Sorularla Hukuk Dizisi 7, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Yayın No: 179, Ankara 2010, (Sorularla Şiddet), s. 93.

²⁰ Doğru ve ekonomik yöntem olmakla birlikte şiddetin gerçekleşmeden önlenmesi aynı zamanda zor bir yöntemdir. Fakat gerçekleşen şiddetin yarattığı sorunları gidermek ise; tedavi etmek, oluşan travmaların etkisini kaldırmak ve ilgili birimler oluşturmak ciddi harcamalara neden olacak ve geri dönülemeyecek sonuçları ortadan kaldıramayacaktır. Ayrıntılı bilgi için bkz. KARAKAYA, s. 4.

2. Şiddet Kavramı

a. Genel Olarak Şiddet

Sözlükteki anlamına göre şiddet, “bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğlilik, sertlik” şeklinde tanımlanmaktadır.²¹

4320 s. Kanun’dan farklı olarak 6284 s. Kanun ve 6284 s. Kanun’un Uygulanmasına Dair Yönetmelik’te şiddet kavramı şu şekilde tanımlanır:

“Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskı ya da özgürlüğün keyfi olarak engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranıştır”. (6284 s. Kanun, md 2; 6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 3)

Şiddet asırlar boyunca süregelen bir davranış bozukluğu olarak her zaman güncel bir sorun olmuştur. Bu sorunun birçok nedeni ve yansıması olmakla birlikte hiçbir koşulda meşruluk zeminine düşmesi mümkün değildir. İnsanlık tarihini incelediğimizde eski zaman toplumlarında şiddet gelenek ve görenekler nazarında düşünülerek meşrulaştırılsa da hangi dönem olursa olsun şiddet bir insanlık suçudur. Kadına karşı şiddet de şiddet türlerinden biri olarak insanlık tarihinde fazlasıyla yer bulmuş bir şiddettir.²²

²¹ <https://sozlukanungov.tr/>, E. T. 01/11/2020.

²²Arkeologlar tarafından yapılan çalışmalarda elde edilen buluntular incelendiğinde kadın mumyaların kemiklerinde %30-%50 kırığa rastlanmışken erkeklerde ise oranın %9-%20 olduğu tespit edilmiştir. Bu durum kadına yönelik şiddetin 3000 yıl öncesinde bile baskın şiddet türü olarak var olduğunu gösterir. Bkz. DİŞSİZ, Melike / HOTUN ŞAHİN, Nevin: “Evrensel Bir Kadın Sağlığı Sorunu: Kadına Yönelik Şiddet”, Maltepe Üniversitesi

Kadına karşı şiddetin önlenmesine dair ilk yasal düzenleme 1883'te Maryland'de kabul edilmiştir. Ardından bunu 1884'te Amerika Birleşik Devletleri'nin yapmış olduğu düzenleme izlemiştir. Türkiye'de ise uzun yıllar boyunca erkeğin kızına ya da eşine şiddet uygulaması bir hak, görev olarak görüldüğünden şiddeti önleme çalışmaları çok sonraları hayata geçirilmiştir.²³

6284 s. Kanun ile şiddete uğramamış olsa bile şiddete uğrama tehlikesi bulunan kişiler ve aile fertleri haricinde kalan tüm şiddet mağdurları da korunmuştur.²⁴ 6284 s. Kanun'un amacının aile bireyleri ve kadının korunması olmasına rağmen kanunda yer alan “*tek taraflı ısrarlı takip mağduru*” ifadesi korunan kişilerin kapsamının genişlemesini sağlamıştır. Şiddete maruz kalan kişiler yalnızca kanunda korunan aile bireyleri, kadınlar, tek taraflı ısrarlı takip mağdurları, çocuklar değildir. Şiddet olgusuna geniş bir perspektiften bakacak olursak şiddete maruz kalan kişileri sınıflandırdığımızda şu alt gruplar ortaya çıkmaktadır: “kadına yönelik şiddet, çocuğa yönelik şiddet, yaşlıya yönelik şiddet, akranlar arası şiddet, kardeşler arası şiddet, flört şiddeti²⁵, engelliye yönelik şiddet, LGBT şiddeti, mülteci şiddeti, kişinin kendine yönelik

Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, C. 1, S. 1, s. 50- 58, İstanbul 2008, s. 52; GÖKALP, s. 5.

²³ GÖKALP, s. 5.

²⁴ NUHOĞLU, Ayşe: “ Kadına Yönelik Şiddet”, Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, C. 8, S. 97-98, İstanbul 2012, s. 62-77, s. 69; Ömer Uğur : “ Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Amaç ve Kapsamı”, Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, C. 8, S. 97-98, İstanbul 2012, s. 89-96, s. 92; BÖLÜKBAŞI, s. 24.

²⁵ Flört şiddeti, çiftlerin flört esnasında, birbirlerine yönelik sözel, duygusal, cinsel, fiziksel şiddet ya da şiddet içeren davranışlarda bulunması ve sosyal kısıtlamalara yönelmesidir. Flört şiddetinin sebepleri ise şiddet uygulayan kişinin içinde bulunduğu

şiddeti”.²⁶ Şiddete maruz kalan kişiler yelpazesinin zamanla genişlemesi de gelişen ve değişen dünyada tabii bir sonuçtur. Ancak 6284 s. Kanun kapsamında bireyin korunabilmesi için kanun kapsamında sayılan ve diğer şartları da sağlayan bir şiddet mağduru olması gerekmektedir. Her şiddet gören kişinin kanun kapsamında korunması kanunun amacına aykırı yargılamaların ve keyfi durumların ortaya çıkmasına neden olacağından kanun kapsamında korunması mümkün olmayan şiddet mağdurlarını koruyan diğer mevzuatın olaya uygulanması olması gerekmektedir.

b. Aile (Ev) İçi Şiddet

Aile içi şiddet, genellikle evlilik veya kan bağı ilişkisiyle birbirine bağlanan kişiler arasında gerçekleşen şiddet olarak kabul edilmektedir.²⁷ “Mağdur faille aynı haneyi paylaşmasına bakılmaksızın ailede veya hanede, eski veya şimdiki eşler ya da partnerler arasında gerçekleşen her türlü psikolojik, cinsel, fiziksel ve ekonomik şiddet aile içi şiddet kapsamında değerlendirilir” (İst. Söz., md 3).²⁸ Eşlerin ya da babaların aile içindeki kadınlara ve çocuklara uyguladıkları, bilinçaltlarına işlemiş, yaşanan öfke krizlerinde tahammülsüzlük ve şiddete başvurma eğilimleri ile ortaya çıkan davranışlar bütünüdür.²⁹

bireysel problemler, toplumsal cinsiyet rolleri (ataerkil toplumlar), sosyo-kültürel normlar ve aile yapıları olabilmektedir. Öldürme eylemlerinin en sık rastlanıldığı şiddet türlerinden birisidir. Ayrıntılı bilgi için bkz. POLAT, Oğuz: “Şiddet”, MÜHF Hukuk Araştırmaları Dergisi, Y. 2016, C. 22, S. 1, s. 15-34, İstanbul 2016. (Şiddet), s. 22.

²⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz. POLAT, (Şiddet), s. 18 vd.

²⁷ GÖKALP, s. 14.

²⁸ ÖZBİLEN/ SOYGÜT ARSLAN, s. 374.

²⁹ BÖLÜKBAŞI, s. 41.

Bir vakitten sonra şiddet meşru gibi gösterilerek tekrarlanır ve kişiler daha kolay kabullenir hale gelir.³⁰

Eski kanun gerekçesinde yapılan tanım kapsamına dini nikah ile birlikte yaşayan ya da boşanan eşlerin girmemesi nedeniyle eleştirilmiştir.³¹ Çünkü bu kapsamın dar olması kadına yönelik şiddet ile mücadelenin etkin şekilde yürütülmesi amacına aykırı olmuştur. İşte bu yüzden 6284 s. Kanun'da kapsam genişletilmiş ve tanımlama yapılarak kapsam yönünden uygulamada çıkabilecek sorunların önüne geçilmiştir. Fakat bu sefer de 'Aile Mensubu' kavramı eksik kalmıştır.

6284 s. Kanun'un 2/b maddesinde Ev İçi Şiddet,

“Şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet” olarak düzenlenmiştir.

Bu tanıma göre ayrı evde veya aynı evde yaşayan kardeşler, aynı hanede olan bakıcı, hizmetçi gibi kişiler de bu tanıma girmektedir.³² Ancak kanunda aile tanımı yapılmamıştır. Nüfus Hizmetleri Kanunu'nda, aile; *“aynı soydan olup, bir aile sıra numarası altında kayıtlı olan kişilerle, onların eş ve çocukları”* olarak tanımlanmıştır

³⁰ Yapılan araştırma sonuçlarına göre en az bir kez şiddet yaşamış kadınların % 37'sinin annesi, hiç şiddet yaşamamış kadınların ise %19'unun annesinin de şiddet gördüğü sonucuna varılmıştır. Kısacası kendi ailesinde şiddete tanık olan kadınların tanık olmayanlara göre daha fazla şiddete maruz kaldıkları anlaşılabilir. Ayrıntılı bilgi için bkz. T. C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Ankara 2009, s. 58; BÖLÜKBAŞI s. 42.

³¹ KARINCA, (Sorularla Şiddet), s. 105.

³² KARAKAYA, Ramazan: Uygulamada Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, 2. Baskı, Ankara 2018, s. 5.

(5490 Sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu, md. 3/d). 6284 s. Kanun'da "Aile Mensubu" kavramının kapsamının kimlerle sınırlı kalacağı belirsizdir. Bu durum sonucu dar yorum yapılırsa kanun sınırlı uygulama alanı bulacak, geniş yorum yapılırsa ise de her olay için uygulanarak amacından sapacaktır.

İstanbul Sözleşmesi'nde "Aile İçi Şiddet" kavramının tanımı yapılmıştır. Aslında aynı hane içinde olmayanların da arasında şiddet söz konusu olabileceği için kanundaki "Ev İçi Şiddet" kavramı sanki özel alan kastedilmiş gibi yanıltıcı bir ifade olmuştur.³³ Bunun yerine İstanbul Sözleşmesi'ndeki "Aile İçi Şiddet" kavramı daha yerinde bir kavram olarak kanunun amacına uygun olacaktır.

Kadın ve aile bireylerinin hakim erkek ideolojisini benimsemeleri ve ev reisi konumundaki kişi(leri) koruyucuları olarak görmeleri sonucu gönüllü kurban olmaları çoğu zaman aile içi şiddetin yalnızca aile içinde kalmasına ve engellenememesine neden olmaktadır.³⁴ Fakat şiddet olayı her ne kadar polis ya da yetkili diğer mercilere intikal edemese de şiddetin boyutunun ve etkilerinin artması ile birlikte şiddet mağdurunun sağlık hizmetlerinden faydalanması zorunlu hale gelmektedir. Şiddet mağdurunun doktor tarafından muayenesi ise şiddetin ortaya çıkarılması için gerekli kanıtların çıkarılabileceği ve şiddetin önlenmesinde çok kritik bir safhadır. Doktorların bu konuda bilinçlendirilmesi ve kadına yönelik şiddet-aile içi şiddet konularında eğitime tabi tutulması gerekmektedir. Doktorların ev içi şiddetin kanıtı olarak bakması gereken hususlar ise; olayın hikayesinin yaralanma çeşidiyle uyumu, yaralanma ve başvuru zamanı arasındaki sürecin uzunluğu, intihar veya depresyon varlığının araştırılması,

³³ KARAKAYA, s. 5.

³⁴ SANCAR, Türkan Yalçın: Türk Ceza Hukukunda Kadın, Ankara 2013, s. 34.

hastanın tekrar eden psikosomatik şikayetlerinin varlığının araştırılması olarak sıralanabilir.³⁵

Kanunlardaki düzenlemelere göre, aile içerisinde eşin ya da birlikte yaşanan diğer aile bireylerinin şiddet mağduruna psikolojik, cinsel veya fiziksel şiddet uygulaması suçtur. Bu suçun aile bireyi veya eş tarafından işlenmesi halinde cezası arttırılabilecektir. Aile içi şiddetin suça sübut verebileceği haller şunlardır: eziyet, kasten veya tedbirsizlik nedeniyle yaralamak, çocuk düşürmek, bir kişiyi zorla alı koymak, çalışma özgürlüğünü engellemek, izinsiz kısırlaştırmak, birden fazla evlilik, töre veya namus cinayetleri, destek ve bakım yükümlülüğü, kötü davranışta bulunma, hakaret etmek, cinsel taciz ve saldırı, tehdit etmek, bekaret kontrolü, fuhşa zorlamak, konut dokunulmazlığının ihlali, çocuğun kaçırılması ve alıkonulması, huzur bozmak³⁶ Yetkili mercilerin, şiddet olayından haberlerinin olması üzerine yalnızca 6284 s. Kanun kapsamındaki önleyici ve koruyucu tedbirlerin uygulanmasının sağlanması ile kalmayıp, kendi yetkileri dahilinde değilse TCK kapsamında kişinin cezalandırılması için gerekli yerlere bildirim yaparak soruşturma başlatılmasına yardımcı olmaları gerekir.

c. Kadına Yönelik Şiddet

Çağlar boyunca evrensel sorun olarak süregelen kadına yönelik şiddet, kadınların fiziksel, psikolojik, cinsel bütünlüklerine zarar veren, insan hakları ve temel özgürlükleri ihlal eden, kadına karşı hem toplumda hem ailede ayrımcılığa ve erkek egemenliğine yol açan, kadınların toplumda gelişmesini engelleyen eşit olmayan güç ilişkilerinin

³⁵ POLAT, s. 287.

³⁶ Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı, Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, s. 26.

görünürdeki yüzüdür.³⁷ Kadına yönelik şiddet ülkeden ülkeye işleniş farklılıkları ya da ulusal ve uluslararası mevzuatlarda tanımlama ve şiddeti önleme farklılıkları gösterse de özünde evrensel bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkeler ulusal raporlardan faydalanarak, sivil toplum kuruluşlarının görüşlerini alarak ve yasal düzenlemeler yaparak kadına karşı şiddetle etkin mücadele etmeyi amaçlar. Kadına yönelik şiddeti belli bir kadının yaşamış olduğu özel bir sorun olarak nitelendirmek ve kültürün parçası olarak görmek; şiddete göz yummak ve hatta kadınların haklarını sistematik bir şekilde inkar etmektir ki bu eğilim de devletin kadına yönelik şiddetin doğrudan faili haline gelmesine sebep olacaktır.³⁸

6284 s. Kanun md. 2/ç’de kadına yönelik şiddet, *“Kadınlara, yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadının insan hakları ihlaline yol açan ve bu Kanun’da şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranış”* olarak tanımlanmıştır.

“Avrupa Konseyi Kadına Karşı ve Ev İçi Şiddetle Mücadele ve Bunun Önlenmesi Sözleşmesi”nin (İstanbul Sözleşmesi) 3. maddesinde “kadına yönelik şiddet”, *“kamusal veya özel alanda kadınlara fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik acı ya da ıstırap veren*

³⁷ SANCAR, Türkan Yalçın: Türk Ceza Hukukunda Kadın, Ankara 2013, s. 190.

³⁸ Kadına yönelik şiddetin kadın sünneti, namus cinayetleri, drahoma cinayetleri gibi görünüşleri bazı kültürlerle özgü olması, kadına yönelik şiddetin değerler ve sosyal normlarla olan ilgisini de göstermektedir. Fakat bazı toplum veya gruplarda yaşanan kadına yönelik şiddet türlerinin sorumlusunu coğrafi ayırım ya da kültürün kendisi olarak göstermek yanlış bir düşüncedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. KUYUCU, Nisan: AİHM İctihatında Ayrımcılık Yasağı Çerçevesinde Kadına Yönelik Şiddet, Ankara 2014, s. 84; Drahoma: damada gelin tarafından verilen mal veya paradır yönünde bilgi için bkz. <https://www.nedemekanunorg/Drahoma+nedir> , E.T. 01/11/2020.

veya verebilecek olan cinsiyete dayalı her türlü eylem ve eylemlerle tehdit etme, keyfi şekilde özgürlükten yoksun bırakma veya zorlama” anlamına gelmektedir.³⁹

Kadınların yoğun şekilde şiddet ile karşı karşıya kalması özel bir tanıma ihtiyaç duyulmasına neden olmuştur. İstanbul Sözleşmesi 3/f maddesinde “kadınlar” kavramı “18 yaşın altındaki kız çocuklarını da kapsar” şeklinde düzenlenmiştir. Aynı şekilde kanunda düzenleme yapılarak literatürde ortaya çıkabilecek ‘kadın’ ve ‘kız’ kavramları arasındaki anlam karmaşasını önlemek ve toplumdaki değer yargılarından ayrıştırılarak, uygulanabilirliği kanun düzeyinde netleştirmek yerinde olacaktır.⁴⁰

Kadına yönelik şiddetin doğurabileceği sonuçlara odaklanıldığında kadının maruz kaldığı şiddet, yaralamalara sebep olmasının yanında, kadına uzun süreçte, kronik ağrı, depresyon, fiziksel yetersizlik ve uyuşturucu madde, alkol vb. kötü alışkanlıklar gibi başka problemleri yaşaması riski doğurabilir.⁴¹ Kadın uygulanan şiddetin etkilerini azaltmak ve unutmak adına kendisini rahatlatma adına bağımlılık oluşturabilecek maddelere yönelebilir. Ruhsal sağlık açısından ise kadının psikolojik olarak yıpranması kesindir. Şiddet mağduru kişinin sonrasında her ne kadar şiddet uygulayanla ilişkileri düzelmiş olsa da artık hiçbir şey eskisi gibi olamayacaktır.

2019 Avrupa Birliği İlerleme Raporu'nda Türkiye’de kadına yönelik şiddetle mücadele yönünden değerlendirme şu şekilde olmuştur⁴² :

³⁹ Kadına yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ise doğrudan kadınlara yalnızca kadın olmalarından dolayı uygulanan veya orantısız şekilde kadınları etkileyen şiddet anlamına gelmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. ÖZBİLEN / SOYGÜT ARSLAN, s. 373.

⁴⁰ KARAKAYA, s. 6.

⁴¹ POLAT, (Şiddet), s. 19.

⁴² 2019 Avrupa Birliği İlerleme Raporu, Komisyon Çalışma Dokümanı, Komisyon Tarafından Avrupa Parlamentosuna, Konseye, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesine

“Hukuki ve kurumsal çerçevede kadın-erkek eşitliği tesis edilmiş olup mevzuatın yeterince etkin bir şekilde uygulanmaması ve mevcut destek hizmetlerinin kalitesinin düşük olması sebebiyle, karar alma, istihdam, eğitim ve sağlık gibi alanlarda toplumsal cinsiyet farklılığı varlığını sürdürmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik güçlü bir siyasi taahhüt bulunmamaktadır: ders kitaplarında ve medyada yer alanlar da dâhil olmak üzere, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin basmakalıp düşünceler, Türk toplumunda yayılmaya ve kadınların hâlihazırda düşük olan sosyal statüsünü ve kadına yönelik şiddeti teşvik etmeye devam etmektedir. 2018’de, 440 kadın cinsiyet temelli şiddet nedeniyle hayatını kaybetmiş olup sadece 317 kadın cinsel şiddete uğradığı için şikâyette bulunmuştur. Cinsiyetçi önyargının ve mağduru suçlu ilan eden bir anlayışın yansımaları olabilecek erken yaşta ve zorla yaptırılan evlilikler ve kadına yönelik şiddet davalarında uygulanan takdire bağlı ceza indirimleri ile ilgili ciddi endişe bulunmaktadır”.

3. Şiddetin Türleri

İnsanlık tarihi ile başlayan şiddet olgusu, bireysel ve toplumsal ögenin yanında kompleks bir yapıya sahiptir.⁴³ Bu sebeple şiddetin kesin ve genel bir tanımını yapmak

ve Bölgeler Komitesine Sunulan Bilgilendirme, AB Genişleme Politikasına İlişkin 2019 Bilgilendirmesi,

https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&url=https://www.ab.gov.tr/site/images/birimler/kpb/2019_trkiye_raporu-tr.pdf&ved=2ahUKEwj_vKPiz_vmAhUR0aYKHaEBC8kQFjAAegQIBRAB&usg=AOvVaw1J_896qMbha3jB5DBuRTWX, E. T. 01/11/2020, s. 42.

⁴³ YASSI, Fatma: Boşanmış Kadınlar ve Eski Eş Şiddeti, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı, AFYONKARAHİSAR 2014,s. 20.

imkansızdır. Gündelik yaşamda kendini birçok farklı şekilde ortaya çıkaran şiddet olgusu nicelik ve nitelik olarak kapsamı sınırlandırılmayan bir olgudur. Bu yüzden ulusal mevzuatlara bakıldığında tanım ve çeşit açısından farklılık gösterebilir.⁴⁴ Her ne kadar toplumdan topluma, kişiden kişiye, ortamdaki ortama şiddet olgusunun uygulanma şekli, mağdurun kanıksama oranı değişiklik gösterse de özünde tüm şiddet çeşitleri insanın yaşama ve vücut dokunulmazlığı haklarını ihlal eden insanlık suçudur. Şiddetin toplumsal olarak uygulama şekilleri de şiddetin meşru olmama halini değiştirmez. Bir grup tarafından linç edilme, bireyin içinde bulunduğu toplumdan soyutlanması da her ne kadar toplumun çoğunluğu tarafından meşru olarak düşünülse de özünde şiddet olarak kabul edilmektedir.

4320 s. Kanun'da sadece fiziksel şiddet türü düzenlenirken, 2008 tarihli yönetmelik ile diğer şiddet türleri de kapsam dahilinde sayılmıştı; 6284 s. Kanun'da ise şiddet türleri genişletilmiş ve cinsel, ekonomik ve psikolojik şiddet türleri de düzenlenmiştir.⁴⁵ Kadınların şiddet olgusuna karşı bakış açısına bakıldığında ise Türkiye'de kadına yönelik şiddete ilişkin yapılan alan çalışmasına göre kadınların % 89,4'ü "haklı görülebilecek bir dayak yoktur" görüşüne sahipken, %10,6'sı ise "bazı durumlarda erkekler eşlerini dövebilir" görüşünü benimsemiştir. Doğu'da ise ikinci görüşün oranı %13,6 ile artış göstererek kadınların şiddeti kabullenme oranı yükselmiştir.⁴⁶

⁴⁴ SEZER, Tijen Dündar: İnsan Hakları Hukuku Açısından Kadınlara Yönelik Şiddet, Ankara 2019, s. 17.

⁴⁵ YAĞCIOĞLU, s. 919.

⁴⁶ ALTINAY, Ayşe Gül/ ARAT, Yeşim : Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet, 2. Baskı, İstanbul 2008, s. 75; GÜNER, Berrin: " Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddetin Hukuk

a. Fiziksel Şiddet

Kadına yönelik şiddet türleri farklılık gösterir. Kanunda sayılan şiddet türleri haricinde de şiddet kapsamı içine giren davranış ve tutumlar mevcuttur. Kanun'da sayılan şiddet türleri içerisinde de en yoğun karşılaşılan şiddet türü fiziksel şiddettir.⁴⁷

Fiziksel şiddet mağdur üzerinde kalıcı veya bariz izler oluşturduğu için kolay algılanır ve göze çarpar.⁴⁸ Fiziksel şiddet aletli saldırılar ve aletsiz saldırılar şeklinde gerçekleşir.⁴⁹

Ülkemizde şiddet en çok tokat atmak (aletsiz saldırı) ya da sert bir cisim fırlatmak (aletli saldırı) şeklinde uygulanır.⁵⁰

Sosyolojisi Açısından Değerlendirilmesi", Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi, C.3, S. 1, 2016, s. 1-10, s. 6.

⁴⁷ Fiziksel şiddetin en yoğun mağduru hamile kadınlardır. Ülke çapında en az bir kez gebe kalmış her on kadından biri gebeliği sırasında eşi ya da birlikte olduğu kişi tarafından şiddete maruz kalmaktadır. Özellikle 15 ve 24 yaş arası kadınların %11'inin gebe kaldığı dönemde şiddete maruz kaldığı tespit edilmiştir. Bu yaş arasında gebe kalan kadın sayısının daha az olması göz önüne alındığında bu oranda kadının şiddete maruz kalması kadınların çok genç yaşta ve evliliklerinin ilk yıllarında şiddete uğradıklarının göstergesidir. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Şiddet Raporu, s. 50. BÖLÜKBAŞI, s. 49.

⁴⁸ KANDEMİR, s. 46; SEZER, s. 44.

⁴⁹ POLAT,(Şiddet), s. 25; SEZER, s. 25.

⁵⁰ Meclis Araştırma Komisyonu Raporu, s. 91 ; Psikolojik şiddetten sonra kadınların en fazla maruz kaldıkları şiddet biçimi %64 ile fiziksel şiddet olarak kaydedildi. Dayak, üstüne yürüme, cisimle bedene vurma, bıçaklama, eşyaları kırma ve boğmaya çalışma paylaşılan fiziksel şiddet biçimleridir. Fiziksel şiddet sonucu oluşan yaralanmalardan bazıları bedende yanık izi, morluk/kızarıklık, kemiklerde kırık ve kafa travmasıydı.

Fiziksel şiddet mağdurda belirgin ve dikkat çekici izler bırakan tekme, tokat, yumruklama⁵¹, sert cisimle darbe, kesici delici bir alet ile yaralama, günlerce aç ve susuz bırakma gibi kişide acı ve gözle görülebilen zararlar bırakır.⁵² Fiziksel şiddetin vücuttaki temel bulguları ekimozlar, sıyrıklar, kırıklar ve yanıklar olup, yaralanmalar en fazla yüzde, kollarda, sırtta, göğüste, genital bölgelerde ve baldırlarda görülmektedir.⁵³

Fiziksel şiddetin sonucunda yaralanma, ölme gibi sonuçların ortaya çıkmasının Türk Ceza Kanunu'muz açısından da suç oluşturan bir eylem olduğu da gözden çıkarılmamalıdır. Eş ya da akrabaların kararıyla, “kadının giydiği kıyafet, gittiği yer, evlilik dışı hamile kalması, bakire olmaması, aile ya da akrabaların uygun gördüğü kişi ile evlenmek istememesi, boşanması gibi bahanelerle kadına eşi veya akrabaları tarafından şiddet uygulanması veya kadının öldürülmesi” töre ve namus bahanesiyle kadına uygulanan fiziksel şiddetin en ağır biçimlerinden olup, yasalar uyarınca suçtur ve cezalandırılmaktadır.⁵⁴ Özellikle kasten öldürme fiilinin eşe ve gebe kadına karşı işlenmesi sonucu failin müebbet hapis cezasına çarptırılması yaptırım kadına yönelik şiddetle mücadelede yerinde bir düzenlemedir. Türkiye genelinde kadınların %35'i

Fiziksel şiddete uğrayan kadınların büyük bir kısmı öldürülmekten korktuklarını belirttiler. Mor Çatı Vakfı, 2018 Yılı Faaliyet Raporu, s. 7; SEZER, s. 44.

⁵¹ Dövme /hırpalama davranışını gerçekleştirenler tarafından partnerleri üzerinde güç ve kontrol kazanmada kullanılan yöntemler tablosu için bkz. POLAT, (Şiddet), s. 18.

⁵² BÖLÜKBAŞI, s. 49.

⁵³ POLAT, (Şiddet), s. 25.

⁵⁴ Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı, s. 7.

hayatında en az bir defa eşinden fiziksel şiddet görmekte, bu yüzde doğu bölgelerinde %40 düzeyindedir.⁵⁵

b. Psikolojik Şiddet

Psikolojik şiddet kişinin ruh sağlığını bozmaya yönelik, vücut bütünlüğüne müdahaleler haricindeki davranışlardır. Bağırarak⁵⁶, sözünü kesmek, alay etmek, gururunu incitmek, lakap takmak, sataşmak, tehdit etmek, hakaret etmek, sövmek, kıskançlık, devamlı eleştiri, sevgi göstermemek, korkutmak, çocuğu göstermemek gibi bir çok çeşidi mevcuttur.⁵⁷ Kişiyi toplumdan soyutlama şeklinde de gerçekleşebilen, kişinin kendini rahatsız hissetmesine yol açan davranışlar da psikolojik şiddet kapsamındadır.⁵⁸

⁵⁵ ALTINAY/ ARAT, s. 79; GÜNER, s. 6; Demografik değişkenlere göre değerlendirildiğinde eşlerden birinin eğitim düzeyi arttıkça kadına yönelik şiddet oranı azalmış; ayrıca ailenin ekonomik gelir düzeyi arttıkça kadına yönelik şiddet azalmıştır.Bkz. ALTINAY/ ARAT, s. 104.

⁵⁶ Psikolojik şiddet çeşitlerine bakıldığında çoğunluğun sözel olduğu görülür. Bundan dolayı sözel şiddet psikolojik şiddet kapsamında yer almaktadır. SEZER, s. 45.

⁵⁷ BÖLÜKBAŞI, s. 51; 2018 yılında da kadın ve çocukların en fazla maruz kaldıkları şiddet biçimi %94 oran ile psikolojik şiddet olmuştur. Psikolojik şiddet tek başına uygulanabileceği gibi fiziksel, ekonomik, dijital şiddet veya ısrarlı takip gibi diğer şiddet biçimleri ile birlikte de uygulanmaktadır. Mor Çatı Vakfı, 2018 Yılı Faaliyet Raporu, s. 6.

⁵⁸ KANDEMİR, s. 46; Paylaşılan psikolojik şiddet biçimleri arasında çocuğuna veya ailesinden birine zarar vermekle tehdit etme, baskı uygulama, aldatma, hakaret, izolasyon, ölümlle tehdit, güven kırma, aşağılama, alay etme, çocukları kaçırmakla tehdit

Psikolojik şiddetin en baskın şekilleri tehdit, hakaret ve sövme biçimindedir.⁵⁹ Hakaret ve sövme kişinin onur, namus ve şerefi hedef alınarak yapılan saldırılar olup TCK md 125'e göre suç teşkil eder. Tehdit ise bireyi bir davranışa mecbur kılma ve zorlama maksadıyla yapılan davranıştır.⁶⁰ Bireyin kimliğini yok sayarak kişiyi baskı altına almayı amaçlayan davranışlar psikolojik şiddet olarak ele alınabilir. Kapsamı çok geniş olabileceği için olayın somut zeminde, mevzuat ve uzman görüşleri ışığında irdelenerek ele alınması gerekir.

Psikolojik şiddet, bireyin öz benliğinde örselenmeler ve duygusal dalgalanmalar yaratan bir şiddet türüdür.⁶¹ Psikolojik şiddetin bir görünümü olan sözel şiddette, hakaret ve aşağılama (küfür, bağırma, alay etme vb.) söz konusudur.⁶² Söz olmaksızın uygulanan psikolojik şiddet türleri de sayısız örneklenebilir. Örneğin kuma getirmek, aldatmak, konuşmamak, kişinin dinlenilmemesi, çocuğun kadının gözü önünde dövülmesi,

etme, suçlama, bağırma, evden atma, zorla evlilik ve küfür vardı. Mor Çatı Vakfı, 2018 Yılı Faaliyet Raporu, s. 6.

⁵⁹ BÖLÜKBAŞI, s. 51; Psikolojik şiddete maruz kalan kadınların bazıları, fiziksel şiddete de maruz kalıp kalmadıkları sorulduğunda “ dövse daha iyi, öyle sözler söylüyor ki dövmekten beter ediyor” şeklinde yanıt vererek yaşadıklarının kendileri için ne kadar zor olduğunu dile getirmişlerdir. Bu kadınların %11'i birlikte oldukları erkeklerin aldatması nedeniyle destek aramaktaydı. Bu şiddete maruz kalan kadınlar, ayrılmak istediklerinde veya bu durumu aile, arkadaş gibi yakınlarına söylemeye giriştiklerinde psikolojik şiddetin beraberinde fiziksel şiddete de maruz kaldıklarını belirtirler. Mor Çatı Vakfı, 2018 Yılı Faaliyet Raporu, s. 6.

⁶⁰ KARINCA, (Sorularla Şiddet), s. 4.

⁶¹ SEZER, s. 45.

⁶² POLAT, (Şiddet), s. 32 ; KARINCA, (Sorularla Şiddet), s. 7.

yakınları ile görüştürmeme, giyimini kısıtlamak, perdeleri dahi açtırmamak, kadının kendini geliştirmesinde engel olmak gibi örnekler de psikolojik şiddet kapsamında değerlendirilebilir.⁶³

Yurt dışına gelin olarak götürülüp, buldukları yerde eşlerinin ailesi ve eşleri tarafından evden çıkmasına izin verilmeyen ya da dil öğrenmeleri engellenerek yaşadıkları ülke ile iletişim kurmalarına izin verilmeyen genç kızların içinde buldukları kölelik durumunun, sosyal şiddet olması gerektiği düşünülmektedir. Bu şiddeti duygusal ya da psikolojik olarak adlandırmanın doğru olmadığı ve İstanbul Sözleşmesi ile 6284 s. Kanun'da da bu tür şiddete yer verilmeyerek diğer şiddet türlerinin kapsamında değerlendirildiği yönünde görüşler ileri sürülmüştür.⁶⁴

6284 s. Kanun'daki hükümlerden yola çıkılarak şiddet genel itibariyle dört başlık altında sınıflansa da bazı yazarlar şiddet türlerini bu sayılan şiddet türleri ile sınırlı tutmamaktadır. Ayrıca herhangi bir davranış kapsam olarak kanunda sayılan fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddet türlerinden birden fazlasına dahil olabilir.⁶⁵ Bazı

⁶³ GÖKALP, s. 9; KARINCA, (Sorularla Şiddet), s. 7; SEZER, s. 45.

⁶⁴ KARINCA, (Sorularla Şiddet), s. 12; GÖKALP, s. 10.

⁶⁵Şiddet gören her 800 kadından 677'sinin maruz kaldığı şiddet türleri bilinmektedir. Kadınların maruz kaldıkları şiddet türleri birden çok olabilmekte veya bir şiddet biçimi diğerini içerebilmektedir. Mor Çatı Vakfı, 2018 Yılı Faaliyet Raporu, s. 6; Örneğin ; kadının eşi tarafından zorla evde tutulması hem kişiye yönelik psikolojik şiddet hem de fiziksel şiddet kapsamına girebilecektir. Fiziksel şiddetin tanımı kişide gözle görülür kalıcı ve bariz izler bırakan davranışlardır. Kişinin eve hapsedilmesi kişinin fiziksel zararına yol açmıyor gibi gözükse de kişinin hareket kabiliyetini büyük ölçüde kısıtladığından bu tarz bir davranış mağdurda gözle görülebilir fiziksel bir etki

yazarların bu dört çeşit şiddet türünden ayrı olarak değerlendirdikleri şiddet türleri bulunmaktadır. Fakat şekil ve içerik olarak inceleme yapıldığında 6284 s. Kanun'da yer alan şiddet türlerinin haricinde olan; doktrindeki bu şiddet türleri psikolojik şiddetin kapsamına girmektedir. Kanundaki şiddetin tanımına bakıldığında kanun koyucu anlamı geniş tutmuştur. Şiddet çeşitleri her ne kadar dörde ayrılarak sınırlandırılmış gibi gözükse de şiddetin kesin bir tanımının yapılmamış olması ve maddede sayılan şiddet çeşitlerinin de tanımının kanunda ya da yönetmelikte düzenlenmemesi şiddetin kapsamının geniş tutulduğunu göstermektedir. Bu yüzden kanun uygulayıcılarının somut olayın koşullarına göre şiddetin kapsamına giren olayları incelemeleri gerekir.

Şiddetin her dönemde kabul edilebilecek kesin bir tanımı olmamasından dolayı şiddetin tanımı kapsamında şiddet türlerini gelişen ve değişen toplum yapısı neticesinde hem nicelik hem nitelik olarak genişletebiliriz. Fakat yazarların ayrıca kaleme aldıkları şiddet türlerinin içeriklerine bakıldığında psikolojik şiddet kapsamına girdiklerini görmekteyiz. Bazı yazarlar tarafından dört çeşit şiddet türüne ek olarak varlığı savunulan fakat psikolojik şiddet kapsamına dahil olan şiddet türleri ise; yasal şiddet, ahlaki şiddet⁶⁶,

yaratabilecektir. Ayrıca kişinin toplumdan uzaklaştırılarak psikolojisinin olumsuz etkilenmesine de sebep olacaktır.

⁶⁶ Yasal şiddet, bireyin haklarına ulaşmasını yasa yoluyla engellemek veya yasayı evrensel hukuk kurallarına aykırı olarak bireyiin aleyhine yorumlamaktır. Ahlaki şiddet, bireyin ahlaki değerlerine karşı yöneltilen ve kişinin ahlaki yaşam tarzını, dünya görüşünü tehdit eden tüm tutum ve davranışlardır. Ayrıntılı bilgi için bkz.

<http://www.canaktan.org/yonetim/psikolojik-siddet/siddet-kavram.htm#:~:text=Bir%20di%C4%9Fer%20%C5%9Fiddet%20t%C3%BCr%C3%B C%20de,%E2%80%9Cahlaki%20%C5%9Fiddet%E2%80%9D%20olarak%20de%C4%9F>

sözel şiddet, sembolik şiddet⁶⁷, kontrol içerikli şiddet, duygusal şiddet⁶⁸, siber şiddet vs. olarak sayılabilir.⁶⁹ Doktrinde savunulan şiddet türleri sayısı her geçen gün yaşanan zamanın şartlarına bağlı olarak da artmaktadır.

Kontrol içerikli şiddet, kadının kılık-kıyafetini kontrol etmek, kimlerle görüştüğünü kontrol etmek, işe geliş-gidişlerini kontrol etmek gibi kadının davranışlarını

[9Ferlendirilir.&text=Di%C4%9Fer%20bir%20%C5%9Fiddet%20bi%C3%A7imi%20de%20ekonomik%20%C5%9Fiddettir.](#) , E. T. 01.11.2020

⁶⁷ Sembolik şiddetin en önemli aracı dildir. Atasözleri ve deyimlerde, toplumsal cinsiyet ayrımına dayalı şiddet toplumsal bakış açısı vasıtasıyla üretilmiştir. Anneliğe yönelik olmak üzere kutsallık ve doğurganlık atfetmek sembolik şiddetin varlığına işaret eder. Dilsel alışverişlerde bile, tarihsel iktidar ilişkileri göze çarpmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz. BAYRAKDAR, Selin: “ Toplumsal Cinsiyet Roller Üzerinden Sembolik Şiddet: Türk Atasözleri ve Deyimlerinde Anelik- Babalık Cinsiyet Rollerinin Kültür Kodlarına Dayalı Bir İnceleme” , Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi, ISSN: 2149-178X, Antalya 2018, s. 178-194, s. 191.

⁶⁸ Kapsam olarak Psikolojik Şiddet ile örtüştüğü için Psikolojik Şiddetin diğer bir adı olarak da kullanılmaktadır. Ayrılan yanlarına dair ayrıntılı bilgi için bkz. POLAT, Oğuz: Şiddet, Güncellenmiş 2.Baskı, Ankara 2017, s. 54; TAŞDEMİR AFŞAR, Selda: "Türkiye'de Şiddetin "Kadın Yüzü" ", Sosyoloji Konferansları, No: 52 (2015-2), Ankara 2015, s. 715-753, s. 728.

⁶⁹ KOCACIK, Faruk: “Şiddet Olgusu Üzerine”, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, C. 2, S. 1, Doç Dr. Feramuz AYDOĞAN’ın Anısına, Sivas 2001, s. 1-7, s. 2

kontrol etmeye yönelik eylem ve davranışlardır.⁷⁰ Kapsam olarak bakıldığında psikolojik şiddetle örtüşmektedir.

Sözel şiddet, kadını küçük düşürücü, rencide edici adlar takmak, sürekli yersiz ve olumsuz bir şekilde eleştirmek, kadının bedeni ve görüntüsü ile alay etmek, ağır hakaretlerde bulunmak, küfür etmek, bağırarak gibi eylem ve davranışlar bütünüdür.⁷¹

Siber şiddet, siber ortamdaki⁷² yöntemleri kullanarak tehdit edici mesaj ve mailler göndererek, internet sayfaları hazırlayarak, buralarda gülünç ve alay edici mesajlar yayınlama, kişiyi aşağılama ve tehdit edici içeriklerle isteklerini yerine getirmeye zorlama eylem ve davranışlarıdır.⁷³

Kanaatimizce; 6284 s. Kanun'da sayılan şiddet türlerinin haricinde tutularak doktrinde varlığı savunulan şiddet türlerinin içeriklerine bakıldığında; söz konusu şiddet türleri, zaten psikolojik şiddet türü kapsamında değerlendirilebilecek şiddet çeşitleridir. Şiddetin kesin bir tanımının yapılamaması, değişen ve dönüşen dünya hayatında yeni şiddet türlerine de kapı açacaktır. Fakat, günümüz açısından değerlendirme yapıldığında

⁷⁰ Töre ve Namus cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan 10/148, 182, 187, 284, 285 Esas Numaralı Meclis Araştırma Raporu; HERRİNG, Jonathan: “ Ev-İçi Şiddetin Tanımlanması: Saldırıdan Cebri Denetime”, Çev. Duygu HATİPOĞLU AYDIN, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev-İçi Şiddet, ED. Funda KAYA , Nadire ÖZDEMİR, Gülriz UYGUR, s. 179-195, Ankara 2014, s. 180, GÖKALP, s. 13, SAĞIROĞLU, s. 62.

⁷¹ UÇAR, s. 81, SAĞIROĞLU, s. 61, GÖKALP, s. 12.

⁷² Siber ortama örnek olarak; MSN, SMS, e-mail, yazılı haberleşme, sohbet odaları, youtube, facebook, instagram, tiktok vb. iletişim ve paylaşım uygulama veya siteleri sayılabilir.

⁷³ Ayrıntılı bilgi için “Siber Şiddet” başlıklı konuya bkz. , POLAT, s. 58.

6284 s. Kanun'da yer alan şiddet türleri, tedbir mekanizmaları sistemli şekilde işletildikten sonra şiddetin engellenmesinde yeterli olacaktır. Çünkü 6284 s. Kanun düzenlenirken, şiddetin tanımı yapılmaksızın sınırları keskinleştirilmeyerek, Kanun'un yürürlükte olduğu günün ihtiyaçlarına da hizmet etmesi amaçlanmıştır.

c. Ekonomik Şiddet

Kadınların meslek ya da işle uğraşmasını engellemek veya zorlamak, diğer taraftan kadının ekonomik özgürlüğünü engelleyerek malvarlığına, kazançlarına engel olmak ekonomik şiddet olarak ele alınır.⁷⁴ Ayrıca kadına geçinebilmesi için gerekli maddi desteği vermemek, evin masraflarından kaçınmak, kadının harcadığı parayı rahatsız edici şekilde kontrol etmek de ekonomik şiddet kapsamı dahilindedir.⁷⁵ Ekonomik şiddetin

⁷⁴ SEZEN, s. 46;GÖKALP, s. 10;BÖLÜKBAŞI, s. 52;KARINCA, (Sorularla Şiddet), s. 8; POLAT, (Şiddet), s. 46.

⁷⁵ BÖLÜKBAŞI, s. 52; KORKUT OWEN, Fidan/ W. OWEN, Dean: Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi, T.C. Başbakanlık, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Kadın Yönelik Aile İçi Şiddet, Ekim 2008, s. 17; Şiddete maruz kaldığını belirten kadınların %39'u ekonomik şiddete uğradıklarını kaydetti. Maaşa el koyma, çalışmasına izin vermeme, adına kredi çekme veya adına kredi kartı çıkartıp harcamaları bu karttan yaparak borçlandırma, evin ve çocukların ihtiyaçları konusunda sorumluluk almama, eve para bırakmama veya çok az bırakma, kadınları çalışmaya zorlama, parayı kullanarak aşağılamaya çalışma en yaygın görülen biçimleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Mor Çatı'ya başvuran bazı kadınlar ise şiddet uygulayan yüzünden üstlerine kalan borçlardan nasıl kurtulacaklarını veya kendi adlarına çekilen kredinin kendilerinden habersiz olarak şiddet uygulayan vasıtasıyla çekildiğini nasıl ispatlayabileceklerini sormuştur. Mor Çatı Vakfı, 2018 Yılı Faaliyet Raporu, s. 7; SAĞIROĞLU, s. 62.

oluşumundaki kadınların çalış(a)mama nedenleri ise mevcut toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklı eğitim hakkına erişememe, çocukluktan itibaren bakım rolünü üstlenme ve çalışsalar dahi oldukça düşük maaşlar ile güvencesiz işlerde çalışmaları olarak karşımıza çıkmaktadır.⁷⁶

Kadını ekonomik olarak baskı altına almak ve kadının ekonomik hayatını denetlemek amacıyla yapılan her çeşit davranış ekonomik şiddet dahilindedir. Ekonomik şiddet de diğer şiddet türleri gibi güçlü olanın zayıf olan üzerinde baskı kurması olgusu temeline dayanır.⁷⁷ Ekonomik şiddet, genel olarak ekonomik imkanlara ulaşım ile ilgili kadına yapılan baskıdır.⁷⁸

d. Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet, cinselliğin tehdit aracı olarak kullanılması sonucu ortaya çıkan şiddet türüdür. Cinsel şiddette, kadının cinsiyeti ve cinselliği bir suç unsuru olarak görülmekte ve kısıtlamalar gerçekleştirilmektedir.⁷⁹ Cinsel şiddete maruz kalan kadın ve çocukların, evlilik içi veya dışında tecavüz, taciz ve istismar gibi cinsel şiddet şekillerine maruz kaldıkları görülmüştür.⁸⁰

⁷⁶ Mor Çatı Vakfı, 2018 Yılı Faaliyet Raporu, s. 7.

⁷⁷ KANDEMİR, s. 49.

⁷⁸ Ekonomik şiddete maruz kalan kadınların %23'ü bir işle uğraşmalarının engellenmesi ya da işten ayrılmaya zorlamaları davranışları ile karşı karşıya kalırlar. Ayrıca bir işle uğraşmasına bakılmaksızın her on kadından dördüne ekonomik şiddet uygulandığı görülmektedir. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Şiddet Raporu, s. 55.

⁷⁹ KANDEMİR, s. 50.

⁸⁰ Paylaşılan şiddet biçimlerinden %26'sı cinsel şiddet olarak belirlenmiştir. Mor Çatı Vakfı, 2018 Yılı Faaliyet Raporu, s. 7.

Cinsel şiddet, erkeğin kadını denetleme ve iktidar olma arzusu, kadının üstlendiği cinsel rolünü oynamaması ve erkeğin bu rolü zorla kabul ettirmesi sonucu ve sadece erkeğin istediği durumlarda uygulanabilen bir davranış çeşididir.⁸¹ “Kadının hoşlanmadığı hareket, sözel taciz, dokunma, kadını istemediği zamanda ve biçimde cinsel birlikteliğe ya da fuhşa zorlama, zorla evlendirmek, aldatma, gebe kalmaya veya kürtaja zorlama, cinsel olarak kadını aşağılama veya küçük düşürme, telefon, yazılı iletişim ya da sözle cinsel içerikli rahatsızlık verici davranışlarda bulunmak” gibi eylem ve davranışlar cinsel şiddet kapsamındadır.⁸² Bu eylem ve davranışlara kız çocuklarının zorla erken evlendirilmesi, kuma getirilmesi, kadın sünneti uygulaması, namus bahanesiyle töre cinayetleri eklenebilir.⁸³ Ayrıca cinsel şiddet kapsamındaki hareketlerin erkeklere uygulanması ile cinsel şiddetin mağdurunun erkek olması durumu da söz konusu olacaktır.

Namus cinayetleri de kadının varlığına yönelik cinsel şiddetin bir türü olarak değerlendirilir. Cinayetler, devlet politikaları ve ulusal karakterleri açısından meşru kılınan, eril karar ve ataerkil normlar ve adalet tarafından şekillendirilen bir fenomen olarak yalnızca cinsel bir fenomen olup kadına yönelik şiddet kapsamında değerlendirilir.⁸⁴

⁸¹ Meclis Araştırma Komisyonu Raporu, Esas No: 10/148, s. 91-92; POLAT, (Şiddet), s. 26; SEZER, s. 46.

⁸² Meclis Araştırma Komisyonu Raporu, Esas No: 10/148, s. 91; KARINCA, (Sorularla Şiddet), s. 5 ;SEZER, s. 46.

⁸³ World report on violence and health, who 2013, s. 18.

⁸⁴ TAŞDEMİR AFŞAR, s. 728;ÖZBEK, Sinan : “ Matemsiz Ölüler: Namus Cinayetlerinin Felsefi Bir Çözümleme Denemesi” Felsefelogos, S. 37, s. 13-20, 2009. s. 17.

Cinsel şiddet en fazla kadınların mağduru olduğu ve ağır sonuçlara yol açan şiddet türüdür.⁸⁵ Cinsel şiddet, genellikle kadının cinsel ilişkiye rızası olmamasına karşın erkeğin zorla ilişkiye girmesi ile ortaya çıkar.⁸⁶ Evlilik içinde kadının yaşamış olduğu cinsel saldırının suç sayılmayacağı ve kadının kocası tarafından cinsel dokunulmazlığının ihlal edilmesinin evlilik gibi meşru bir zemine oturtulması sebebiyle hukuka aykırılık teşkil etmeyeceği düşüncesi halk arasında yanlış bilinen ve kanıksanan bir olgudur.⁸⁷ Fakat TCK'da "Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar" başlığında "Cinsel Saldırı" (TCK md 102) ve "Cinsel Taciz" (TCK md 105) suçları düzenlenmiş ve suçların eşe karşı işlenmesi halinde de yaptırımların uygulanacağına hükmedilmiştir.⁸⁸

Evlilik içi cinsel saldırı suçu, cinsel saldırının diğer hallerinin aksine "soruşturması ve kovuşturması şikayete tabi tutulmuş bir suç"tur. Bundan dolayı eşinden, eşinin ailesinden, kendi ailesinden korkan ve çevresinden çekinen kadının susmasından dolayı bu suçun caydırıcılığı da ortadan kalkmaktadır.⁸⁹

⁸⁵ WRVH, s. 18.

⁸⁶ Yapılan bir araştırmaya göre Türkiye'de her üç kadından birinin ' Kadın istemese bile kocası ile cinsel ilişkiye girmesi görevidir.' Şeklinde düşündüğü tespit edilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. KARINCA, (Sorularla Şiddet), s. 5.

⁸⁷ KANDEMİR, s. 51.

⁸⁸ Soruşturmanın şikayete bağlı olmasından ve eşinden korkan kadının susmasından dolayı cezanın caydırıcılığı ortadan kalkmaktadır. Bkz. BÖLÜKBAŞI, s. 53; KANDEMİR, s. 51.

⁸⁹ KANDEMİR, s. 52.

4. Şiddetin Tarafları

a. Mağdur

Şiddet mağduru, 6284 s. Kanun'a göre; "*cinsiyeti ne olursa olsun fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her çeşit eylem ve söze doğrudan veya dolaylı biçimde maruz kalan veya kalma tehlikesi bulunan kişidir*" (md. 2/1-e)

4320 s. Kanun 'a göre ise kapsam daha dar olmakla birlikte dini nikahlı ve flört-arkadaşlık eden kişiler bu kanunun kapsamı dışında kalıyordu.⁹⁰ Bu hususta 6284 s. Kanun ile 4320 s. Kanun ilga edilerek eski kanundaki eksiklikler giderilmiş ve kanun kapsamı genişletilmiştir.

6284 s. Kanun'un 1. maddesi itibariyle "*kadınlar, çocuklar, aile bireyleri, tek taraflı ısrarlı takip mağdurları*" mağdur olarak nitelendirilebilecektir.⁹¹ Mağdur kapsamında nitelendirilen kişiler, "Mağdurun Kanun Kapsamında Korunan Kişilerden Biri Olması" başlığı altında ayrıntılı olarak incelenecektir.⁹²

b. Şiddet Uygulayan

4320 s. Kanun'un ilk halinde aile/ev içi şiddeti uygulayan kişilerin kapsamı dar tutularak yalnızca "kusurlu eş" fail olarak nitelendirilmekteydi.⁹³ 2007 yılında çıkarılan

⁹⁰ SAĞIROĞLU, s. 29; KANDEMİR, s. 70; KARINCA, (Sorularla Şiddet), s. 105.

⁹¹ BÖLÜKBAŞI, s. 54; KANDEMİR, s. 70.

⁹² Bkz. Birinci Bölüm, II, B, "1.Genel Olarak, 2.Kadınlar, 3.Çocuklar, 4.Aile Bireyleri, 5.Tek Taraflı Israrlı Takip Mağduru" başlıkları altındaki açıklamalar.

⁹³ Şiddet uygulayanların %91'i kadınların yakını olan, tanıdıkları erkeklerdir. Kadınların %61'i kocalarının ya da eski kocalarının şiddetine maruz kaldıklarını

bir kanun ile şiddeti uygulayan fail “kusurlu eş veya diğer aile bireyleri” olarak değiştirildi. Fakat şiddet failinin, mağdurun ailesi dışındaki kişilerden biri olması ihtimali düşünüldüğünde kanundaki tedbirlerin uygulanması kapsam dahilinde olmadığı için mümkün değildir.⁹⁴

Şiddetin, toplum yönetiminde merkezde bulunması ve eril bir değer olarak algılanması ölümü de kutsallaştırmıştır.⁹⁵ Kadına yönelik şiddette her ne kadar ihlaller

belirtmişlerdir. Evli ve boşanmış kadınların çoğu boşanmak istedikleri zaman şiddetin dozunun arttığını belirtmiştir. Şiddet uygulayanların %55'i koca, %8'i baba, %6'sı eski partner, %3'ü partner ve %6'sı eski koca olarak kaydedilmiştir. Bu açıklamalardan şiddet uygulayanın genelde erkek olduğunu görebiliriz. Koca, sevgili, kayınpeder vb. gibi kadına yakınlığına bakılmaksızın kadına yönelik şiddette baş aktör erkek olmuştur. Bu yüzden zamanla kanun kapsamının genişletilmesi ihtiyacı görülmüştür. Ayrıntılı bilgi için bkz. Mor Çatı Vakfı, 2018 Yılı Faaliyet Raporu, s. 5; UĞUR, 335; Ayrıca Denizli ilinde yapılan bir araştırmaya göre, kadınların %52,5'inin şiddete maruz kaldıkları, şiddet uygulayan kişilerin ise %98,5'inin eşler olduğu, kadınların en fazla fiziksel ve sözel şiddete maruz kaldıkları tespit edilmiştir. Kadınların %43'ünün haftada bir kaç kez şiddete maruz kaldıkları ve şiddete neden olan etkenlerin ilk sırasında ekonomik problemlerin olduğu, kadınların şiddete maruz kalmalarında 4320 s. KANUN'dan haberdar olmamaları ve gerekeni yapmaktan kaçınmalarının sebeplerden biri olabileceği belirtilmiştir. KOCACIK Faruk / ÇAĞLAYANDERELİ, Mustafa : “Ailede Kadına Yönelik Şiddet: Denizli İli Örneği“, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 6(2), 2009, s. 24-43 ; GÜNER, s. 5.

⁹⁴ BÖLÜKBAŞI, s. 55.

⁹⁵ UÇAR, Ayhan: “İstatistikî Verilerle Ulusal Basında Kadına Karşı Şiddet”, İÜHFD, C. 7, S. 2, Yıl: 2016, s. 315-364, Malatya 2016, s. 330.

kişilerden geliyor gibi görünse de devlet de bu hak ihlallerinden sorumludur.⁹⁶ Devlet kadına yönelik şiddetin önlenmesinde ve etkilerinin azaltılmasında sosyal, hukuki, psikolojik vb. destekler vermekle yükümlüdür (6284 s. Kanun, md 1; Anayasa, md 41). 6284 s. Kanun'un etkin olarak uygulanması sürecinde gerekli destek hizmetlerinin ve tedbirlerin verilmesi konusunda devletin rolüne özellikle odaklanmak gerekir.

6284 s. Kanun ile şiddet uygulayan, “*şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışları uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişiler*” olarak tanımlanmıştır (md. 2/1-g). Yeni kanun ile birlikte hem kapsam genişletilmiş hem de yalnız şiddet uygulayan değil, şiddet uygulama tehlikesi olan kişiler de fail olarak kabul edilmiştir. Nitekim 4320 s. Kanun sadece şiddet uygulandığında ve şiddet uygulayana karşı uygulama alanı bulabiliyordu.⁹⁷ Halbuki kadına yönelik şiddet ile etkin mücadele için şiddet henüz uygulanmadan önce engel olunması gerekir. Bu hüküm şiddet gerçekleşmeden önce önleyici tedbirlerin alınmasını sağlama mekanizmasının işlenmesini sağlayarak kanun amacı doğrultusunda isabetli olmuştur. Fakat şiddet tehlikesinin varlığını ispatlamak güçtür.⁹⁸ Bu nedenle kanun metninde “*açık, ani, yakın tehlike*” gibi bir ifadenin yer almaması tartışılmaktadır.⁹⁹ Sınırları net olan bir düzenleme ile belirsizlik ortadan kaldırılarak kanun daha etkin şekilde uygulanabilecektir.

⁹⁶ UYGUR, Gülriz/ ÇAĞLAR GÜRGEY, İrem : “Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Hakları İhlali ve Bunun Bir Örneği Olarak Kadına Yönelik Şiddet” , Kadına Yönelik Şiddet ve Ev-İçi Şiddet, ED. Funda KAYA , Nadire ÖZDEMİR, Gülriz UYGUR, s. 9-61, Ankara 2014, s. 30.

⁹⁷ SAĞIROĞLU, s. 59; BÖLÜKBAŞI, s. 56.

⁹⁸ ÖZTÜRK, s. 7.

⁹⁹ UĞUR, s. 348; “*Kanun metninde açık, ani, yakın tehlike gibi unsurlara yer verilmemesi hak ve özgürlüklerin ihlaline yol açabilecek ağır sonuçlar doğurabilir. 6284*

B. Mağdurun Kanun Kapsamında Korunan Kişilerden Biri Olması

1. Genel Olarak

6284 s. Kanun'un uygulanması için kanun kapsamında sayılan ve korunan kişilerin mağdur olması gerekmektedir. Kanunda ise korunan kişiler “kadınlar, çocuklar, aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurları” olarak sayılmıştır. Kanun'un amacı, kapsamı içerisinde sayılan bu kişilerin şiddet mağduru olmaları ya da şiddet görme ihtimallerinin bulunması hallerinde gerekli ve etkin tedbirlerin uygulanarak korunmalarını sağlamaktır.

İşbu kişiler kanun ve yönetmelikte tanımlansa da kapsam olarak netliğin olmadığı hususlar vardır. Fakat korunan kişilerin tek tek sayılması yerine geniş yorumlanma imkanı verebilecek tanımların olması yerinde olmuştur.¹⁰⁰ Kanunun asıl amacı aile (ev) içi şiddetin ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi olduğu için kapsamının geniş tutulması yerinde bir düzenleme olmuştur. Mülga kanunun aksine 6284 s. Kanun ile birlikte eksik ve net olmayan hususlar giderilmiştir. Kanun metninde İstanbul Sözleşmesi, CEDAW¹⁰¹

s. Kanun'da yer alan tedbirlerin yanlış yorumlanması ve uygulanması durumlarında, adil yargılanma hakkının unsuru olan lekelenmeme hakkı ve masumiyet karinesinin sıkça ihlali söz konusu olacaktır.” yönünde bilgi için bkz. “Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulanmasında Ortaya Çıkan Sorunlar”, <https://www.hukukihaber.net/ailenin-korunmasi-ve-kadina-karsi-siddetin-onlenmesine-dair-kanunun-uygulanmasinda-ortaya-cikan-sorunlar-makale,5509.html>

¹⁰⁰ GÖKALP, s. 34.

¹⁰¹ CEDAW, Birleşmiş Milletler tarafından 1979'da kabul edilen “Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi”nin kısaltılmış halidir. Türkiye 1985 yılında sözleşmeye taraf olmuştur. Sözleşmenin Türkiye tarafından uygulanmadığını düşünen

gibi sözleşmelere de atıf yapılması kanunun yorumlanmasında fayda sağlayacak ve amacı doğrultusunda daha etkin uygulama alanı sağlayacaktır (6284 s. Kanun, md 1/2-a).

6284 s. Kanun ve 4320 s. Kanun'da yer alan aile bireyi kavramının, aile kavramına girmeyen bazı birliktelikleri kapsamaması, özellikle fiili birliktelik olan ilişkilerin ve hatta farklı cinsel yönelimlere sahip kişilerin de kanun kapsamında korunması ihtiyacından dolayı, 4320 s. Kanun kapsamı genişletilmiş ve kadınlar, aynı haneyi paylaşan veya paylaşmayan kimseler, çocuklar ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurları şiddetten mağdur kişiler olarak sayılmıştır.¹⁰² Kanun kapsamının genişletilmesi hem korunan kişilerin niceliğinin artması hem de şiddet uygulayanın kusurlu olması şartının ortadan kaldırılarak kanun kapsamında korunacak kişinin bazı şartlar altında korunması değil de yalnızca kanun kapsamındaki şiddet eyleminin sonuçlarının doğması şartına bağlanması ile gerçekleşmiştir.

2. Kadınlar

Evli, bekar, boşanmış ya da ayrı yaşayan, dini nikahlı veya flört eden ayırmaksızın TMK'nin 40. maddesi gereğince; kadın olarak doğan ve cinsiyetini kadın olarak

dört bin kadar kadın 1986 yılında mevcut yasaların sözleşmeye uygun olmasını talep eden dilekçesini TBMM'ye sunmuştur. İlgili dilekçe kampanyası ile toplu eylemlere başlamış ve bu girişim feministlerin başlatmış olduğu kitlesel girişim olarak feminizmin ideoloji olarak meşruiyet kazanmasına yardımcı olmuştur. Ayrıntılı bilgi için bkz. MORALIOĞLU, Aylin: “ 80’li Yıllarda Kadın Hareketi ve Kampanyalar”, TBB Dergisi, S. 99, Y. 2012, Ankara 2012, s. 291-296, s. 292; SANCAR, Türkan Yalçın: Türk Ceza Hukukunda Kadın, Ankara 2013, s. 191.

¹⁰² YAĞCIOĞLU, s. 958.

değiştiren genç ve yaşlı her kadın birey şiddete uğraması veya şiddet tehlikesi altında bulunması halinde 6284 s. Kanun kapsamında korunmaktadır.¹⁰³

Kanuna, lafzında cinsel tercihlere yönelik bir ifadeye yer verilmemesi sebebiyle, lezbiyen, biseksüel gibi bireylerin de kapsam içinde olup olmadığı hususunda tereddütlerin oluşabileceği eleştirisi yöneltilmiş ve hakimlerin iyi niyetli iradelerinin ve yorumlarının çözümde etkili olacağı belirtilmiştir.¹⁰⁴ Bu hususta İstanbul Sözleşmesi'nin "Temel Haklar, Eşitlik ve Ayrım Gözetmeme" başlıklı md. 4/3'te sayılan unsurlar yanında ayrıca cinsel yönelim temelinde de taraf devletlerin mağdurlar açısından ayrımcılık yapmaksızın sözleşmeye uymakla yükümlü oldukları belirtilmiştir.¹⁰⁵ Cinsel yönelim farklılığına bakılmaksızın kadınlara yönelik şiddetin önlenmesinde etkin mücadeleye devam edilmelidir. Zaten kanun kapsamında korunanlar sadece kadın ya da aile fertleri ile sınırlı değildir; trans ya da biseksüel bireylerin de kanun kapsamında korunması pek tabidir.

Kanun kapsamında korumadan faydalanılabilmesi için kadının şiddete maruz kalması ya da şiddet tehlikesi altında bulunması gerekmektedir. Kadınların sosyolojik, biyolojik, fiziksel, dinsel, ekonomik özellikleri ile cinsel tercihleri, medeni halleri,

¹⁰³ BÖLÜKBAŞI, s. 25.

¹⁰⁴ ŞENER, s. 3 ; GÜNAY, Mehmet: "6284 Sayılı Kanuna Göre Koruyucu ve Önleyici Tedbirler", Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Y. 3, S. 10, Temmuz 2012, s. 647-686, s. 652.

¹⁰⁵ YAĞCIOĞLU, Ali Haydar: '6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar', DEÜ Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ'a Armağan, C. 19, Özel Sayı-2017, s. 913-966, s. 921.

toplumsal statüleri gibi özellikleri, kanunun korumasından yararlanmak bakımından önemli değildir.¹⁰⁶

3. Çocuklar

Çocuk; küçük yaştaki erkek veya kız olarak ifade edilmektedir.¹⁰⁷ Bazı mevzuat hükümlerine göre ise çocuk; “*daha erken yaşta ergin olsa bile, on sekiz yaşını doldurmamış kişi*”yi ifade etmektedir (ÇKK, md. 1/a; Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, md. 1).

Mülga kanun kapsamında da korunduğu üzere 6284 s. Kanun ile şiddete uğrayan ve uğrama tehlikesi bulunan 18 yaşını doldurmamış kız veya erkek, kanunda yer alan tedbirler ile korunmaktadır. Şiddete uğramış çocuğun evlatlık olma, evlilik içi veya dışında dünyaya gelme gibi farklı hukuki durumlarda olması da 6284 s. Kanun’un uygulanmasında farklılık doğurmayacaktır.¹⁰⁸ Kanunun asıl amacına uygun olarak etkin tedbir kararlarının 18 yaşını doldurmamış tüm erkek veya kız çocukları lehine işletilmesi gerekir. Çocuğa yönelik uygulanan şiddet, çocuğun gelişimini engellediği için şiddet olguları çocuk istismarı olarak da adlandırılmaktadır.¹⁰⁹ Bu konuda devletin çocuğun ailesi tarafından istismar ve ihmal edilmesini önleme amacıyla eğitim program ve politikaları düzenleyip uygulaması gerekmektedir.¹¹⁰

¹⁰⁶ GENÇCAN, s. 92; BÖLÜKBAŞI, 25.

¹⁰⁷ <https://sozlukanungov.tr/> , E. T. 01/11/2020.

¹⁰⁸ SAĞIROĞLU, s. 29.

¹⁰⁹ İstismar çeşitleri : fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal istismar ve ihmal hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. POLAT, (Şiddet), s. 20.

¹¹⁰ Çocuğun aile tarafından istismar ve ihmal edilmesini önlemeye yönelik eğitim politikalarının yeterli olup olmadığının sorulduğu araştırmada Çocuk Hakları

2019 Avrupa Birliği İlerleme Raporu'nda Türkiye'de çocuğa yönelik şiddetle mücadele yönünden değerlendirme Şu Şekilde olmuŐtur¹¹¹ :

“Çocuk hakları konusunda çok az ilerleme kaydedilmiştir. Çocuk yoksulluğu, çocuk iŐçiliđi, çocuk yaşta evlilik konularına ilişkin problemler, kaliteli eğitime erişim ile Şiddetten ve istismardan korunma konusundaki eksiklikler devam etmektedir. 2013-2017 Ulusal Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı yenilenmemiŐtir ve uygulanması yakından izlenmemektedir. 2018'e kadar, çocuklara yönelik Şiddeti önlemeye yönelik ulusal strateji yürürlüktedir ancak güncellenmesi veya yenilenmesi gerekmektedir. Çocuklara yönelik cinsel istismar ve kötü muamele vakalarında artışa işaret eden raporlara rağmen, bu konulara yönelik sistematik denetleme ve araştırmalar yetersizdir. Çocuk hakları konusunda çalışan çok sayıda sivil toplum örgütünün olağanüstü hâl ilan edilmesinin ardından kapatılması, mağdurlara yönelik sivil toplum desteğinin azalmasına yol açmıştır”.

Sözleşmesini okuyan ve okumayan öğretmenlerin çoğunluğu (%42.8 - %51.4) kısmen cevabını vermiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. IŐIKSAL APAYDIN, Tuğçe: Türk Milli Eğitim Sisteminde Eğitim Hakkı ve Çocuk Hakları Sözleşmesi, Ankara 2018, s. 69.

¹¹¹ 2019 Avrupa Birliği İlerleme Raporu, Çomiyon Çalışma Dokümanı, Komisyon Tarafından Avrupa Parlamentosuna, Konseye, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesine ve Bölgeler Komitesine Sunulan Bilgilendirme, AB Genişleme Politikasına İlişkin 2019 Bilgilendirmesi,

https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&url=https://www.ab.gov.tr/siteimages/birimler/kpb/2019_trkiye_raporu-tr.pdf&ved=2ahUKEwj_vKPiz_vmAhUR0aYKHaEBC8kQFjAAegQIBRAB&usg=AOvVaw1J_896qMbha3jB5DBuRTWX, E. T. 01/11/2020, s. 42.

4. Aile Bireyleri

Anayasa'nın "Ailenin Korunması ve Çocuk Hakları" başlıklı 41. maddesine göre ;

"Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır (1). Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar (2).

Her çocuk, korunma ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı olmadıkça, ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahiptir(3). Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır(4)."

6284 s. Kanun, Anayasa'ya bağlı olarak tüm bu amaçlar doğrultusunda aile bireylerini, korumayı amaçladığı kişiler arasında saymıştır. Fakat 6284 s. Kanun'da aile bireyi tanımı yapılmamıştır. Bu kavramın sınırlarının belli olması önemli bir husustur. Aksi halde aile bireyi kapsamı dahilinde keyfi durumlar ortaya çıkabilecektir.

Aile kelime anlamı olarak, "evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik"i ifade eder.¹¹² Ailenin başlıca unsurları ise insanlar ve yeni nesillerin oluşumudur.¹¹³

Aile, tarihte bildiğimiz en eski kurum olma özelliğini taşımaktadır.¹¹⁴ Tarih boyunca süregelen aile birliği nicelik olarak sürekli farklılık göstermektedir. Bunda etkili

¹¹² Türk Dil Kurumu, <https://sozlukanungov.tr/?kelime=aile>, E.T. 01/11/2020; "Ailenin Tanımı" başlıklı aile tanımı çeşitleri hakkında bilgi için bkz. MORTAŞ, Süleyman : Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Türk Hukunda Aile Hayatının Korunması, 1. Baskı, Ankara 2016, s. 8 vd.

¹¹³ KANDEMİR, s. 118.

¹¹⁴ AKINTÜRK/ ATEŞ KARAMAN, s. 3; KANDEMİR, s. 118.

olan ise sosyo-kültürel yaşam tarzları olmuştur. Ailenin kurulması her zaman sosyal çıkar olarak karşımıza çıkmıştır.¹¹⁵ Yaşamını devam ettirmek için sürekli bir mücadele içerisinde bulunan insan oğlunun ihtiyaçlarını karşılanması için topluluk halinde yaşaması çok tabii bir sonuçtur. Aile kurması da bu minvalde düşünüldüğünde doğal bir sonuç olarak karşımıza çıkar.

Aile yapısı ekonomik, sosyolojik, kültürel vb. gelişmelerin etkisi altında kalarak hem ulusal hem uluslararası düzende farklılık göstermektedir. Aile yapısı ülkemizde de birey sayısı bakımından farklılık göstermektedir.¹¹⁶ İşte bu sebeple 6284 s. Kanun kapsamında korunan “Aile Bireyleri” kavramı; dar, geniş ve en geniş anlamda aileyi oluşturan bireylerdir.¹¹⁷

a. Dar Anlamda Aile

Günümüz toplumlarında en modern aile tipi dar ailedir.¹¹⁸ Sadece eşlerden oluşan aile tipi dar aile olarak kabul edilmektedir. TMK 185. maddesindeki düzenleme olan “*evlenme ile eşler arasındaki evlilik birliği kurulmuş olur*”. ifadesi de TMK’nin temelinin dar aile olduğunun kanıtıdır. Zaten dar anlamda aile ve evlilik birliği, iç içe geçmiş

¹¹⁵ KOYUNCUOĞLU, Tennur: Sistematik Şiddete Karşı Bir Adalet Savunucusu, Ankara 2019, s. 27.

¹¹⁶ BÖLÜKBAŞI, s. 28.

¹¹⁷Bir diğer sınıflandırma şekli ise ‘büyük aile’ ve ‘küçük aile’dir. Eşler ve evlenmemiş çocuklar küçük(çekirdek) aileyi oluştururken, bir babaya bağlı çocuklar ile onların çocuklarından ve kan ilişkisi olmayan yardımcılarından oluşan aile tipi büyük aile olarak adlandırılır. Ayrıntılı Bilgi için Bkz. DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 1.

¹¹⁸ KANDEMİR, s. 119; BÖLÜKBAŞI, s. 28.

kavramlardır.¹¹⁹ 6284 s. Kanun kapsamında korunan aile bireyleri ifadesinden dar anlamda eşleri anlamak gerekir.¹²⁰

b. Geniş Anlamda Aile

Geniş aile ise eşler ve çocuklardan oluşmaktadır. TMK bu anlamdaki aile kavramını genelde Aile Hukuku kitabının ikinci kısmında, velayete ilişkin hükümlerde düzenlemiştir.¹²¹ (TMK, md 282-363) Bundan dolayı doktrindeki çoğu yazara göre geniş anlamda aile, “velayet ailesi” olarak anılır.¹²²

6284 s. Kanun eşleri korumakla birlikte çocukları da korumaktadır. Çocukları, şiddet uygulayan aile bireylerinden koruduğu gibi diğer kimselere karşı da korumaktadır. Bu aile kavramı, hem dar anlamda aileyi hem de velayet aileyi kapsamına alan çatı kavramdır.¹²³

¹¹⁹ ZEVKLİLER, Aydın/ACABEY, Beşir/GÖKYAYLA, Emre: Medeni Hukuk, 6. Baskı, Ankara 2000, s. 667; AYAN, Serkan : Evlilik Birliğinin Korunması, Ankara 2004, s. 18; BÖLÜKBAŞI, s. 28.

¹²⁰ BÖLÜKBAŞI, s. 28; SAĞIROĞLU, s. 31.

¹²¹ ZAPATA, Tan Tahsin : Medeni Hukuk, 12. Baskı, Ankara 2012, s. 153; DERYAL, Yahya : Medeni Hukuk Bilgisi, 4. Baskı, Ankara 2010, s. 210; AKINTÜRK / ATEŞ KARAMAN, s. 6; BÖLÜKBAŞI, s. 29.

¹²² AKINTÜRK /KARAMAN, s. 6; ZEVKLİLER/ACABEY/GÖKYAYLA, s. 667; AYAN, s. 18.

¹²³ KANDEMİR, s. 120.

c. En Geniş Anlamda Aile

Geniş anlamda aile tipi olan anne, baba ve çocukları birlikteliğinin kapsamını genişleten kavram ise en geniş anlamda aile tipidir. Bu aile tipine göre ise aynı çatı altında bulunan, kan bağı ile aileye bağlı olan kişilerin veya aralarında sözleşme ilişkisi bulunarak aynı yerde beraber yaşadıkları hizmetli, bahçıvan vb. gibi yardımcıların da aile statüsünde sayılması söz konusudur.¹²⁴ TMK'nin "Ev Düzeni" başlıklı 367. maddesi, en geniş anlamda aileyi düzenler. Burada "ev halkı" tanımı ile "birlikte yaşama" koşulu bir arada ele alınmıştır.¹²⁵

Aynı çatı altında yaşama koşuluyla anlatılmak istenen, ev başkanının otoritesi altında aynı evde ya da aynı bahçede bulunan evde ya da yardımcıların kaldığı evde yaşamaktır.¹²⁶ Bu yaklaşım ile düşünüldüğünde aynı evde yaşamayan hısımların 6284 s. Kanun'da düzenlenen tedbirlerden faydalanamayacağı düşünülebilir. Bu kişiler ise 6284 s. Kanun'da düzenlenen "tek taraflı ısrarlı takip mağduru" kapsamında değerlendirilerek koruma altına alınacaklardır.

5. Tek Taraflı Israrlı Takip Mağdurları

6284 s. Kanun Uyg. Yön.'indeki tanıma göre, "Aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fiili, sözlü, yazılı

¹²⁴ BÖLÜKBAŞI, s. 30; KANDEMİR, s. 120.

¹²⁵ FEYZİOĞLU, Feyzi Necmettin, Aile Hukuku, İstanbul 1979, s. 35.

¹²⁶ BÖLÜKBAŞI, s. 30.

olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranış” tek taraflı ısrarlı takip olarak kabul edilmektedir (md. 3-ş).

Bu tanımda açıklanan durumlara maruz kalan ve maruz kalma tehlikesi bulunan her kişi tek taraflı ısrarlı takip mağduru olacaktır. Kanunun korumasından kadınlar kadar erkekler de faydalanabilecektir.¹²⁷ Kişinin toplum hayatındaki konumu ya da cinsiyetine bakılmaksızın salt bu tutum ve davranışların varlığına bakılır.

6284 s. Kanun ile “tek taraflı ısrarlı takip mağduru” kavramı ilk kez düzenlenmiştir. Ülkemizde sıklıkla görülen, arkadaşlık ya da birliktelik teklifini reddettikleri için fiziki ya da psikolojik korku ile karşı karşıya kalan kişiler de tek taraflı ısrarlı takip mağdurudur.¹²⁸ Bitirilen ilişkinin yeniden tesis edilmesi için veya ilişkinin bitirilmesine tepki vermek amacıyla mağduru bu şekilde rahatsız etmek, mağdurun fiziksel veya ruhsal gücüne zarar vermek, yıldırım¹²⁹, mağdurun evini ve yolunu izlemek, mağduru izleyecek kişiler tutmak, mağdurun telefonuna yüklenen uygulama ile

¹²⁷Ankara 8. Aile Mahkemesi, T. 20.10.2009, 2009/132 D. İş, 2009/131 D. İş Kararı, *“evrak kapsamında E'nin anne, baba ve kardeşiyle birlikte eşi H'nin işyerine gelerek eşi ve eşinin yanında çalışan kişiye 01.09.2009 tarihinde şiddet uyguladıkları ileri sürüldüğünden, davalı kadın ve yakınlarının, koruma tedbiri istene eşe karşı şiddet uygulamaları için 4320 Sayılı Kanun'da öngörülen ve aşağıda yer alan tedbirler uygulanarak uyarılmalarına karar verilmiştir.”*, (Eşler hakkında uyarı, diğer aile bireyleri içinse uzaklaştırma tedbirleri uygulanmıştır.), Ayrıntılı bilgi için bkz. KARINCA, (Sorularla Şiddet), s. 68-69 ; GÖKALP, s. 38.

¹²⁸ UĞUR, s. 346; ÖZTÜRK, s. 7

¹²⁹ ÜNVER, Yener : “ Ceza Hukuku Açısından Mobbing, Stalking ve Cinsel Taciz Eylemleri”, Ceza Hukuku Dergisi, 4(11), 2009, s. 101-127, s. 109.

kişinin konumuna erişmek gibi eylem ve davranışlar tek taraflı ısrarlı takip olarak değerlendirilebilir.¹³⁰

4320 s. Kanun'un uygulandığı zamanda, ısrarlı takip fiilinden dolayı mağdur olarak kabul edilebilmesi için mağdurun aile bireyi olması koşulu aranmaktaydı.¹³¹ 6284 s. Kanun ile getirilen 'Tek Taraflı İsrarlı Takip Mağduru' kavramı şiddete uğrayan kimsenin konumuna bakmaksızın tedbirlerden faydalanabilmesinin önünü açmıştır. Nitekim çağdaş ülkelerin mevzuatlarında da sadece aile içi şiddet kavramı terk edilmiş, aynı çatı altında yaşayan bireylerin de kapsamına dahil olduğu ev içi şiddet kavramı benimsenmiş ve şiddetin kim tarafından nerede gerçekleştiği önem arz etmeksizin toplumda "şiddete dur" diyen önleyici ve koruyucu bir takım tedbirler alınmış, hukuki yaptırımlar getirilmiştir.¹³²

C. Mağdurun Şikayetin veya Üçüncü Kişilerin İhbarının Bulunması

6284 s. Kanun Uyg. Yön.'ne göre ; "*ihbar, üçüncü kişiler tarafından ilgili makam veya mercilere olayın yazılı, sözlü veya başka bir suretle bildirilmesini, şikayet ise, şiddet mağdurunun şiddet veya şiddet tehlikesi halinde ilgili makam veya mercilere müracaat etmesi*"ni ifade eder (6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 3-g).

¹³⁰ KANDEMİR, s. 121; BÖLÜKBAŞI, s. 30.

¹³¹ GÖKALP, s. 40.

¹³² TÜRKMEN, Ahmet: "Yeni Bir Hukuki Olgu Olarak İsrarlı Takip ve Taciz (Stalking) ve Bunun Türk Medeni Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 11, Özel Sayı,s. 1387-1434, İzmir 2009, s. 1426; GÖKALP, s. 41.

Üçüncü kişilerin yetkili makamları bilgilendirmesi ‘ihbar’ iken, mağdur tarafından makamlara başvurulması ise ‘şikayet’ olarak düzenlenir.¹³³ 6284 s. Kanun’un 7. maddesinde düzenlendiği üzere de “şiddet ve şiddet uygulanma tehlikesinin bulunması halinde bu durum resmi makam ve mercilere mağdur dışında herkes tarafından ihbar edilebilir. 6284 s. Kanun ile ihbar yetkisinin herkese tanınması hükmü getirilmiştir.¹³⁴ Kamu kurumları açısından ise ihbar bir yükümlülüktür. 6284 s. Kanun Uyg. Yön’deki düzenleme de bu konuya değinmiştir; “şiddet veya şiddete uğrama tehlikesinden haberdar olan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları da durumu derhal, şikayet mercilerine bildirmek zorundadır” (md 4/1)¹³⁵

İhbar ve şikayetin şekli konusunda bir sınır bulunmamaktadır. İhbar veya şikayet yazılı, sözlü veya başka bir suretle gerçekleştirilebilir; fakat sözlü yapılan şikayet ve ihbar derhal tutanağa geçirilmelidir (6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 4/1-5). Mağdur veya üçüncü kişiler şiddet veya şiddete uğrama tehlikesi durumunu ilgili makamlara bildirmelidir. Bu

¹³³ CMK md 158’de ihbar ve şikayet düzenlenmiştir. İhbar ve şikayet makamları belirtilmiş iken tanımlarına ayrıca yer verilmemiştir. Doktrine göre, ihbar, suçtan doğrudan veya dolaylı olarak zarar görmeyen üçüncü kişilerin yetkili makamlara suça ilişkin haber vermesi, bilgilendirmesi; şikayet ise, mağdur veya suçtan zarar görenin yetkili makamlara başvurarak ilgili fiil hakkında soruşturma ve kovuşturmanın yapılmasına ilişkin iradesini açıklaması olarak tanımlanmıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. FEYZİOĞLU, Metin/ TOROSLU, Nevzat: Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara 2016, s. 48; SAĞIROĞLU, s 104.

¹³⁴ ÖZTÜRK, s. 22.

¹³⁵ Ayrıca şiddet konusu eylem TCK kapsamında suç teşkil ederse ihbar yükümlülüğüne aykırı hareket edenler TCK md 278 kapsamında yaptırımlarla karşılaşacaktır.

ilgili makamlar ise kolluk, Cumhuriyet Başsavcılığı, hakim, mülki amir, ŞÖNİM¹³⁶ ya da Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl veya İlçe Müdürlükleridir. İhbar ve şikayet kolluğa¹³⁷ yapılmışsa kolluk amiri, gecikmesinde sakınca bulunan bir hal varsa, Kanun'da düzenlenen tedbirleri kendiliğinden uygularken yetkisini aşan tedbir alması gerekiyorsa, kolluk amiri tedbirin niteliğine göre mülki amir veya aile mahkemesi hakimini¹³⁸ bilgilendirmek zorundadır. Ayrıca bilgisi dahilinde olan olayları ivedi şekilde ŞÖNİM'e bildirmelidir.¹³⁹

¹³⁶ Yönetmelik, md 3-o'da ŞÖNİM şu şekilde tanımlanmıştır: “şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasına yönelik güçlendirici ve destekleyici danışmanlık, rehberlik, yönlendirme ve izleme hizmetlerinin verildiği, yeterli ve gerekli personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, çalışmaların yedi gün yirmi dört saat esasına göre yürütüldüğü merkezdir.”

¹³⁷ 6284 s. Kanun Uyg. Yön, md 3/h'e göre; kolluk, polis, jandarma ve sahil güvenlik birimleridir.

¹³⁸ 6284 Sayılı Kanun, md 2/c'a göre; tedbirlerin alınması bakımından karar vermeye yetkili hakim, aile mahkemesi hakimidir.

¹³⁹ Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde etkin mücadele etmesi amaçlı ŞÖNİM'ler kuruldukları günden bu yana şiddetin önlenmesi ve etkilerinin azaltılmasında etkin konuma gelememişlerdir. 2018 Yılında Mor Çatı Dayanışma Merkezi'nden sığınak desteği almak isteyen kadınların bir kısmının hali hazırda ŞÖNİM'e bağlı sığınaklarda kaldıkları ya da daha önce bu sığınaklarda kalmış olup tekrar buralara gitmek istemedikleri dikkat çeken ortak bir özelliktir. Bazı kadınlar ise daha önce ŞÖNİM sığınaklarında kalmadıkları halde İnternette ya da kendi çevrelerinde bu sığınaklara ilişkin aldıkları duyum nedeniyle Mor Çatı'nın sığınaklarına gelmek istediklerini belirtti ve bunların bir kısmı diğer sığınaklara ilişkin aldıkları duyum nedeniyle şiddet uygulayan

D. Mülki Amir, Hakim ya da Kolluk Amiri Tarafından Karar Verilmesi

6284 s. Kanun çerçevesinde aile içi şiddet ve kadına karşı şiddetle etkin şekilde mücadele edilebilmesi için kolluk kuvvetleri, hakim ya da mülki amir tarafından ‘şiddet mağdurları’ ve ‘‘şiddeti uygulayanlar’’ hakkında uygun ve etkin tedbir kararlarının alınması gerekir (6284 s. Kanun, md 2/1-ğ). 6284 s. Kanun’a göre tedbirlere karar verebilmesi için görevli mahkeme, 4787 Sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Usullerine Dair Kanun’un belirttiği üzere ‘‘Aile Mahkemeleri’’dir. Aile mahkemesi hakimleri 6284 s. Kanun’un 4. ve 5. maddelerinde düzenlenen ‘‘koruyucu’’ ve ‘‘önleyici’’ tedbirleri alabilirler.¹⁴⁰

Şiddet veya şiddete uğrama tehlikesinin varlığından haberdar olan mülki amir¹⁴¹, hakim ya da kolluk amiri istem üzerine tedbir kararı verdiği anda kanunun uygulama alanı

ile birlikte kalmayı tercih ettiklerini belirtti. Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, 2018 Yılı Faliyet Raporu, s. 8.

¹⁴⁰ 6284 s. Kanun’un ‘‘Tanımlar’’ başlıklı md 2/c hükmünde yapılan açıklamaya göre kanunda ‘‘hakim’’ kelimesi ile aile mahkemesi hakiminin belirtildiği düzenlenmektedir.

¹⁴¹ Ayrıca mülki amirler maddi yardım desteği de alınabilecek makamlardır. 6284 s. Kanun kapsamında pekçok yetkisi ve sorumluluğu bulunan mülki amirliklerine başvuruların az sayıda olduğu ve tümünün maddi yardım talebi ile yapıldığı yapılan araştırmalardan anlaşılmaktadır. 2018 Yılında Mor Çatı sığınağında yer olmadığı için sığınağa gelemeyen 12 yaşından büyük erkek çocukları olan iki kadın İstanbul Valiliği tarafından sağlanan kira yardımı ile ev tutmuşlardır. Bkz. Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, 2018 Yılı Faliyet Raporu, s. 9.

oluşacaktır.¹⁴² Fakat kolluk amirleri ancak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ve sınırlı bir yetkiye sahiptir.¹⁴³

6284 s. Kanun'a göre kolluk amiri uygulaması gereken tedbirin aslında hangi makamın görev alanına giriyorsa o makama onaylatmak zorundadır. *“Görev alanı olarak mülki amirin uygulaması gereken tedbirlerden ise kolluk amiri uyguladığı kararı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk iş günü içinde mülki amirin onayına sunar. Mülki amir ise bu tedbiri 48 saat içinde onaylamak zorunda olup aksi halde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar”* (md. 3/2). *“Kolluk amirleri tarafından hakimlerin uygulaması gereken tedbir kararlarının uygulanması halinde ise kolluk amirinin kararı verildiği tarihi takip eden ilk iş günü içinde hakimin onayına sunması ve kararın hakim tarafından yirmi dört saat içerisinde onaylanması gerekir. Aksi halde benzer şekilde karar kendiliğinden kalkar”* (md 5/2).

¹⁴² KANDEMİR, s. 125.

¹⁴³ 6284 s. Kanun Uyg. Yön. md 3/1-c'de yer alan düzenlemeye göre; Gecikmesinde Sakınca Bulunan Hal, *“kolluk tarafından yapılacak tahkikat ve risk değerlendirilmesi sonucunda, derhal işlem yapılmadığı takdirde, şiddet eyleminin önlenememesi, kişinin can güvenliği, hak ve hürriyetlerinin korunmasının tehlikeye girmesi, korunan kişinin zarar görmesi, şiddet eyleminin iz, eser, emare ve delillerin kaybolması, şiddet uygulayanın kaçması veya kimliğinin tespit edilememesi gibi ihtimallerin ortaya çıkması ve resen veya ilgilinin talebi üzerine mülki amirden ya da hakimden karar almak için yeterince vakit bulunamaması hali”* ifade eder. Ayrıntılı bilgi için bkz. SAĞIROĞLU, s. 81.

İKİNCİ BÖLÜM

AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUN'DA ÖNGÖRÜLEN KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ TEDBİRLER

I. GENEL OLARAK

Kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddet, hem ulusal hem uluslararası düzeyde halihazırda çözüm arayan ve insan hakları ihlaline yol açan toplumsal düzenin kanayan yarasıdır. Sağlıklı bir toplumsal yapı için aile kurumunun taşıdığı önem ve insan haklarına dayalı hukuk devleti ilkesi gereğince, aile ve aile bireylerinin korunmaları amacıyla düzenlemeler hem ulusal hem uluslararası metinlerde yer almıştır.¹⁴⁴ Ev İçi şiddetin evlilik birliğini temelden sarsarak, toplumun temel birimi olan aileyi telafisi güç zararlara uğrattığı da aşikardır.¹⁴⁵

TMK'da ailenin korunmasına yönelik çeşitli düzenlemeler bulunmakla birlikte bu düzenlemeler tek başına etkin koruma için yeterli değildir. Binaenaleyh TMK'da kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetin önlenmesine ilişkin özel hükümlerin yer almadığı ve diğer yandan mahkemelerin iş yoğunlukları nedeniyle yargılamanın geciktiği düşünüldüğünde, bu süreci hızlandırmak ve ev içi şiddeti veya kadına yönelik şiddeti tamamen ortadan kaldırıp zararlarını telafi edebilmek için ayrı bir düzenlemeye ihtiyaç vardı.¹⁴⁶ İşbu sebeplerden dolayı ailenin korunmasını sağlamak ve çığ gibi büyüyen kadına yönelik şiddetin önlenmesi için özel bir düzenleme olarak önce 4320 s. Kanun

¹⁴⁴ <https://cigm.adalet.gov.tr/1541-nolu-genelge--ailenin-korunmasi-ve-kadina-karsi-siddetin--onlenmesine-dair-kanunun-uygulanmasi-01667> , E.T. 01/11/2020.

¹⁴⁵ BÖLÜKBAŞI, s. 117.

¹⁴⁶ AYAN, s. 299; UÇAR, s. 148; BÖLÜKBAŞI, s. 117.

Çıkarılmış, sonrasında 6284 s. Kanun ile hem eksiklikler giderilmiş hem de iyileştirmeler yapılmıştır. Bu süreçte her ne kadar 4320 s. Kanun'da değişiklikler yapılarak eksikler tamamlanmaya çalışılsa da bu çaba yeterli olmamıştır.

Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin nlenerak toplumun en küçük yapı birimi olan ailenin korunması ve bu sayede toplumun sürdürülebilirliğini sağlanması için gerekli tedbirler alınmalıydı. Tedbirlerin hızlı ve etkin olarak alınması ise şiddetin önlenmesinde ve doğabilecek zararları azaltması veya telafi edilmesinde önemli bir husustur. Mülga 4320 s. Kanun tedbirlerin sadece hakim tarafından alınabileceğini düzenleyerek uzun yargılama sürecinin akabinde zararların artmasına ve telafisi imkansız zararlara neden olmuştur. Bu nedenle 6284 s. Kanun; hakimin, mülki amirin ve hatta gecikmesinde sakınca bulunan hallerin varlığında kolluk amirlerinin dahi tedbir kararı alabilmesi düzenlemesini getirmiştir.

Mülga Kanun sadece şiddet uygulayanlar hakkında önleyici tedbirleri düzenlerken, yeni kanun ile önleyici tedbirlere ek olarak mağdurlar hakkında da koruyucu tedbirlerin alınabilmesi düzenlenmiştir. Bu düzenleme isabetlidir. Zira, şiddet uygulayanın bir kez daha şiddete başvurmasının önlenmesini sağlayacak tedbirlerin yanında, mağdurların hayati tehlikeden uzak şekilde hayatını sürdürülebilmesini sağlayacak olan koruyucu tedbirlerin de alınması gerekmektedir.¹⁴⁷

¹⁴⁷ CEYLAN, (Yeni Düzenlemeler), s. 29; BÖLÜKBAŞI, s. 118.

II. MÜLKİ AMİRLER TARAFINDAN ALINACAK KORUYUCU TEDBİRLER

A. Genel Olarak

Şiddete uğrayan ya da şiddet tehlikesi altında olan kişiler hakkında mülki amirin ¹⁴⁸ veya “gecikmesinde sakınca bulunan haller”de kolluk amirlerinin başvurabilecekleri koruyucu tedbirler ayrıntılı ve açık bir şekilde 6284 s. Kanun’da düzenlenmiştir.¹⁴⁹ Koruyucu tedbir kararları 6284 s. Kanun 2. maddesinde sayılmıştır. Kanunda sayılan tedbirlerden biri veya bir kısmına karar verilebilir. Mülki amirlere bu hususta takdir yetkisi tanınmıştır.¹⁵⁰ Sayılan tedbirler örnek olarak düzenlenmiş olup sınırlayıcı (numerus clausus) değildir.¹⁵¹ Somut olayın durumuna göre sayılan tedbirlere benzeyen diğer tedbirlere delil aranmaksızın mülkî amir tarafından başvurulabilir (6284 s. Kanun md. 3; 6284 s. Kanun Uyg. Yön. md. 6). 6284 s. Kanun ile mülki amirin yetkisi genişletilmiştir. Delil aranmaksızın benzer tüm tedbir kararlarının alınabileceği düzenlense de mülki amirin kanun amacı doğrultusunda etkin, ivedi ve keyfilikten uzak şekilde tedbir kararı alması gerekir. Ayrıca mülki amir yalnızca koruyucu tedbir kararları alabilir.

Mülki amirler tarafından hükmedilebilecek tedbir kararları 6284 s. Kanun’un md. 3/1’de şu şekilde sayılmıştır:

¹⁴⁸ SAĞIROĞLU, s. 73.

¹⁴⁹ KARAKAYA, s. 27.

¹⁵⁰ KANDEMİR, s. 127; BÖLÜKBAŞI, s. 118, GÖKALP, s. 117.

¹⁵¹ BÖLÜKBAŞI, s. 118; MOROĞLU, Nazan : Uluslararası Sözleşmelerde ve Türk Hukukunda Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi, Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, C. 8, S. 97-98, İstanbul 2012, s. 20-42, s. 37.

- “Kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması”
- “Diğer kanunlar kapsamında yapılacak yardımlar saklı kalmak üzere, geçici maddi yardım yapılması”
- “Psikolojik, meslekî, hukukî ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi”
- “Hayatî tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alınması”
- “Gerekli olması hâlinde, korunan kişinin çocukları varsa çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere dört ay, kişinin çalışması hâlinde ise iki aylık süre ile sınırlı olmak kaydıyla, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının yarısını geçmemek ve belgelendirilmek kaydıyla Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak suretiyle kreş imkânının sağlanması”

Aynı maddenin 2. Fıkrasındaki düzenlemeye göre; “Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde 1. fıkrasının (a) ve (ç) bentlerinde yer alan tedbirlerin ilgili kolluk amirlerince de alınabilir. Fakat kolluk amiri karar evrakını en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk işgünü içinde mülkî amirin onayına sunmalıdır. Kolluk amiri tarafından onaya sunulan kararların ise mülkî amir tarafından kırk sekiz saat içinde onaylanması gerekir. Aksi halde tedbirler kendiliğinden kalkacaktır” (6284 s. Kanun, md. 3).

6284 s. Kanun’un ilk maddesinde şiddet mağduru hakkında verilecek tedbir kararlarının yerine getirilmesinde insan onuruna yaraşır bir uygulama tarzı emredilmekle beraber kadınlara yönelik cinsiyete dayalı şiddetin önlenmesi ve kadınların cinsiyete dayalı şiddetten korunmasına yönelik alınacak olan özel tedbirlerin ayrımcılık olarak yorumlanamayacağı düzenlenmiştir.¹⁵² Mülki amir tarafından sayılan tedbirlere benzer

¹⁵² SAĞIROĞLU, s. 72.

tedbirlere hükmedilmesi, şiddet mağduru kişinin menfaatine olan bir karar ise kanun amacına uygun olacaktır.

B. Uygun Barınma Yeri Sağlanması

Şiddete maruz kalan kişilerin, şiddete boyun eğmelerinin nedenlerinden biri, şiddetten kaçmak için sığınabilecekleri bir yerin olmamasıdır.¹⁵³ Bu sebeple şiddete uğrayan kişiye verilecek olan barınma hizmeti şiddetin önlenmesi ve etkilerinin azaltılmasında büyük önem arz eder. 6284 s. Kanun bu ihtiyaca çözüm olacak mekanizmayı düzenlemiştir (6284 s. Kanun, md. 3/1/a).

6284 s. Kanun Uyg. Yön. md 7/1’de “*kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması tedbiri, bu tedbirden yararlanacak kişilerin, Bakanlığa ait ya da Bakanlığın gözetimi ve denetimi altında bulunan yerlerde; barınma yerlerinin yetersiz kaldığı hallerde ise mülki amirin, acele hallerde kolluğun veya Bakanlığın talebi üzerine kamu kurum ve kuruluşlarına ait sosyal tesis, yurt vb. yerlerde güvenli şekilde nakilleri sağlanıncaya kadar geçici olarak barındırılacakları*” düzenlenmiştir.

6284 s. Kanun Uyg. Yön. md 7/2’de ise “*korunan kişi ve varsa beraberindeki çocuklarının ŞÖNİM tarafından Bakanlığa bağlı veya Bakanlığın denetimi altında bulunan barınma yerlerine güvenli nakli sağlanıncaya kadar, bedeli ödenerek ve geçici barınmanın sağlandığı yer kolluğu tarafından kişinin güvenliği sağlanarak sosyal tesis, yurt ve benzeri yerlerde geçici olarak barındırılması ve barınma ve iâşe giderlerinin ŞÖNİM tarafından ödenmesi*” düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre, şiddet mağduru kişinin yerleştirildiği yerin bilgisi ivedi şekilde ŞÖNİM’e bildirilmelidir. ŞÖNİM “*konukevi hizmeti verilecek yeri belirleyecek ve korunan kişinin buraya yerleştirilmesini*”

¹⁵³ BÖLÜKBAŞI, s. 119.

sağlayacaktır. Aynı maddenin 3. fıkrasında “korunan kişi ve beraberindeki çocukların hayati tehlikesinin bulunması halinde konukevi¹⁵⁴, ilk kabul birimi veya diğer tesislere güvenli bir şekilde yerleştirilmesine kolluk tarafından refakat edileceği” düzenlenmiştir. Bu durumda ŞÖNİM tarafından ulaşım için araç tahsis edilecektir. Ayrıca ulaşım giderleri ile korunan kişinin zorunlu giderleri de karşılanacaktır. İlgili maddenin devamında ise kolluğun ve mülki amirlerin barınma yerinin sağlanmasında yapması gerekenler düzenlenmiştir. Hakkında re’sen barınma yerinin sağlanması tedbir kararı verilen kişi kalacağı yeri istemezse, aydınlatılmış rızası¹⁵⁵ alınarak istediği yere ŞÖNİM tarafından ulaştırılacak ve kişinin hayati tehlikesi¹⁵⁶ bulunması halinde kolluk refakati talep edilecektir.¹⁵⁷ Diğer adı sığınma evi olan konukevlerinin hizmet vereceği yerler

¹⁵⁴ Konukevi; Fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik veya sözlü istismara veya şiddete uğrayanların, şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde şiddet mağdurlarının varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanmak suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri ve konukevi, sığınmaevi, kadın sığınağı, kadınevi, şefkatevi ve benzeri adlarla açılan yatılı sosyal hizmet kuruluşudur. Bkz. 6284 s. Kanun Uyg. Yön., md. 3/i.

¹⁵⁵ Aydınlatılmış rıza; korunan kişinin kendisi hakkında verilebilecek tedbir kararının anlayabileceği bir biçimde sebepleri, aşamaları ve sonuçları hakkında açıklama yapılarak bilgilendirilmesi ve özgür iradesi ile bu hususların tamamını anlayıp kabul ettiğine dair yazılı beyanıdır. Bkz. 6284 s. Kanun Uyg. Yön., md. 3/a.

¹⁵⁶ Hayati tehlike; bir kimsenin ölümle sonuçlanabilecek bir şiddet olayına maruz kalması ya da kalma ihtimalinin bulunması halidir. Bkz. 6284 s. Kanun Uyg. Yön., md. 3/f.

¹⁵⁷ Sığınma evleri ve onlara bağlı çalışan kadın danışma merkezleri ile şiddet başvuru hattının Avrupa Konseyi raporunda da belirtildiği gibi özerk yapılar haline getirilerek, doğrudan mülki amirlerin sorumluluğuna verilmesinin başarıya etki edeceğine dair

belirlenirken sağlıklı yaşanabilecek yeşil, engelli erişimine açık alanlar tercih edilmeli ve konukevleri çocuk birimleri, kreş, etüt, oyun odaları, hobi alanlarına sahip olmalıdır.¹⁵⁸

Barınma yerinin sağlanması başlıklı maddenin hükümlerine bakıldığında yönetmelikte koruyucu tedbir kararlarından olan şiddet mağduru kişiye barınma yeri sağlanması tedbirinin ayrıntılı ve açık bir şekilde düzenlendiği görülmektedir. Şiddet mağdurunun içerisinde bulunabileceği şartlar düşünülerek kazuistik şekilde hüküm düzenlenmiştir. Şiddet mağdurunun en önemli ihtiyaçlarından birisi şiddet uygulayan kişiden uzaklaştığında başını sokabileceği bir evdir. Bu ev her zaman şiddet mağdurunun ailesinin ya da yakınlarının evi olmayabilir. Kimi aile ve yakınlar, “senin yerin kocanın yanı” diyerek mağduru şiddetin kucağına atmaktadır. Ayrıca kadınlar, ailelerinin evine sığınmayı tercih etse de bu ev şiddet uygulayan tarafından kolay tahmin edilebildiği için böyle bir tercih tehlikenin önlenmesi bakımından etkin çözüm olmayabilir.¹⁵⁹

Kadın konukevlerine kabulünü isteyen kadınlar il müdürlüğüne, ŞÖNİM’e vb. görev yapan kamu kurum ve kuruluşlarının ilgili birimleri ile kolluğa

ayrıntılı bilgi için bkz. HAKTANKAÇMAZ, İlker : “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Koruma Hizmetlerinin Sunulmasında Mülki İdare Amirleri “, İdarecinin Sesi Dergisi, Eylül Ekim 2011, s. 64.

¹⁵⁸ TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Kadına ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddet İnceleme Raporu, 24. Dönem 2. Yasama Yılı, Ankara 2011, s. 39.

¹⁵⁹ Opuz /Türkiye davasında da benzeri şekilde annesinin yanına sığınan Nahide Topuz’un şiddetle mücadelesi sonucu şiddet uygulayan kişi mağdurun annesini öldürmüştür. Şiddet uygulayan kişiden korkan aile ya da yakınlarının mağdura yaklaşımları da değişebilmektedir. Şiddet uygulayan kişi mağdurun tarafında bulunan kişilere tehdit ve zorbalıklarda bulunabilir. Bkz. BÖLÜKBAŞI, s.119.

başvurabileceklerdir.¹⁶⁰ Barınma yeri koruyucu tedbiri sayesinde şiddet mağdurlarının tekrar şiddete uğramaları engellenmiş olur, bununla birlikte çocuklarının ve kendilerinin evsiz kalma ihtimalinin de önüne geçilir.¹⁶¹ Sığınma evlerinde; gizlilik ve güvenlik ilkesi gereği kadınların bilgi ve belgeleri açıklanmaz, kadınlar kendi hayatı ile ilgili kararları kendileri verir, kadınlar 0-12 yaş arasında kız veya erkek çocukları ile birlikte kalabilir, 12 yaş üstündeki çocukların durumları uzmanlar tarafından değerlendirilerek çocuklar uygun kuruluşlara yerleştirilir ve sığınma evlerinde kalma süreleri üç ay olup süreler uzatılabilir.¹⁶² 2014 yılı itibariyle, Bakanlığa bağlı 90, belediyelere bağlı 32, STK'lara bağlı 1 olmak üzere toplam 2190 kapasite ile 123 kadın sığınağı bulunmakta olup, 12.648 kadın ve çocuk destek almıştır.¹⁶³ Kadın cinayetleri ve kadına karşı şiddet sayısındaki

¹⁶⁰ SAĞIROĞLU, s. 75; Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik, Sayı:28519, md 11'e göre doğrudan konukevlerine başvurulamaz, doğrudan konukevlerine yapılan başvurular ŞÖNİM'e yönlendirilir. Konukevinde kalma süresi kadının ilk kabul birimine kabul edildiği tarihten itibaren altı aydır. Gerek görülürse bu süre uzatılabilir. Kadın sığınma evlerine başvuran kadın ve çocuklara sunulan hizmetlerin iş akışı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz Kadın Sığınmaevleri Kılavuzu, T. C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, s. 72.

¹⁶¹GÜNAY, s. 659-660; <http://www.hurriyet.com.tr/amp/yerel-haberler/ankara/siginma-evinde-hayata-tutundu-40764423>, “ Sığınmaevinde hayata tutundu”, E. T. 01.11.20)

¹⁶² Sığınmaevlerinde sağlanan hizmetlere ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı, s. 11.

¹⁶³ 6284 Sayılı Kanun Uygulamaları İzleme Raporu, Mor Çatı Sığınma Vakfı, 21.06.2014.

artışa rağmen 2019 yılındaki verilere bakıldığında geçen zamana karşın sığınma evleri sayısı 144'te kalmıştır.¹⁶⁴

C. Geçici Maddi Yardım Sağlanması

Mülki amir, başka mevzuatlar kapsamında mağdura yapılacak yardımlar haricinde mağdura geçici maddi yardım yapılması kararı verebilir.¹⁶⁵ Bu şekilde şiddet mağdurunun şiddet uygulayana ekonomik açıdan muhtaç olmasının önüne geçilecektir.¹⁶⁶ Bu tedbir mülki amir ya da hakim tarafından uygulanabilir.

6284 s. Kanun 17. maddesinde geçici maddi yardım şu şekilde düzenlenmiştir:

“Bu Kanun hükümlerine göre geçici maddi yardım yapılmasına karar verilmesi hâlinde, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının otuzda birine kadar günlük ödeme yapılır. Korunan kişinin birden fazla olması hâlinde, ilave her bir kişi için bu tutarın yüzde yirmisi oranında ayrıca ödeme yapılır. Ancak, ödenecek tutar hiçbir şekilde belirlenen günlük ödeme tutarının bir buçuk katını geçemez. Korunan kişilere barınma yeri sağlanması hâlinde bu fıkra da belirlenen tutarlar yüzde elli oranında azaltılarak uygulanır.

Bu ödemeler, Bakanlık bütçesine, geçici maddi yardımlar için konulan ödenekten karşılanır. Yapılan ödemeler, şiddet uygulayandan tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde tahsil edilir.”

“Geçici maddi yardım tedbir kararı, ilgiliye tefhim veya tebliğ edilerek uygulanmak üzere ŞÖNİM'e gönderilir”(6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 8/2). İlk kabul

¹⁶⁴ <https://www.gazeteduvar.com.tr/kadin/2019/03/07/17-yilda-15-bin-kadinin-yasam-hakki-ihlal-edildi/>, “17 yılda 15 bin kadın öldürüldü”, E T. 22.12.19.

¹⁶⁵ GÖKALP, s. 120.

¹⁶⁶ GÜNAY, s. 660.

birimi veya konukevi hizmetlerinden faydalanan ve geliri olmayan kadın ve çocuklara, 6284 s. Kanun kapsamında geçici maddi yardım yapılmasına karar verilmiş olmasa da sosyal inceleme raporlarına dayanılarak, konukevi müdürünün teklifi ve ŞÖNİM'in onayıyla maddi yardım sağlanabilir.¹⁶⁷ Tedbir kararında geçici maddi yardım hakkında süre ve tutar belirtilmemişse 6284 s. Kanun 17. maddesi uyarınca; ŞÖNİM tarafından ivedilikle hazırlanan sosyal inceleme raporu doğrultusunda belirlenen süre ve tutar ile bağlı kalarak kararı veren merci onayı ile ödeme yapılır (ŞÖNİM Hakkında Yönetmelik, md 21/2).

D. Rehberlik ve Danışmanlık Hizmeti Verilmesi

“Mülki amir, şiddete uğrayan veya uğrama ihtimali bulunan şiddet mağduru kişilere psikolojik, mesleki, hukuki ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi koruyucu tedbirine hükmedebilir” (6284 s. Kanun, md 3/1-c). Şiddetin hangi türü olursa olsun uygulanma düzeyine bakıldığında, şiddetin psikolojik olarak korku,

¹⁶⁷ Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmeliğin md 23/f. 2'ne göre, harçlık, konukevi tarafından hazırlanacak bordroya göre, imza karşılığında her ayın birinci günü peşin olarak ödenir. Ayın onuncu gününe kadar konukevine kabul edilen kadın ve çocukların tam harçlık, daha sonra kabul edilenlere ise kaldıkları gün sayısı üzerinden harçlıkları hesaplanarak ödenir. İşe yerleştirilen kadınların harçlıkları, maaşlarını alıncaya kadar kesilmez. Bakanlığa gönderilen 7/19922 no'lu soru önergesine verdiği cevapta, 2012 yılında 87 kadının işe yerleştirildiği bildirilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. BÖLÜKBAŞI, s. 124.

kaygı, sinirsel durumlar, depresyon gibi yan etkileri gözlemlenmektedir.¹⁶⁸ Bu nedenle rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi, mağdur üzerindeki şiddetin etkilerinden korku, kaygı, depresyon vb. olumsuzlukları hızla rehabilite etmesi açısından önemli bir tedbir kararıdır.¹⁶⁹ İşbu tedbir kararının önemi, şiddetin mağdur üzerindeki psikolojik etkilerin önlenmesi ve engellenmesi olarak düşünülebilir.¹⁷⁰

“Mağdurun içinde bulunduğu psikolojik durumu iyileştirmek için kişiye haklarını öğretmek, destek alabileceği kurumları göstermek, meslek edindirme kurslarına katılmasına yönelik faaliyetlerde bulunmasını da kapsayacak şekilde iş bulmasını ve uyum sağlamasını sağlamak, gerekli olan seçimleri, yorumları, planları yapması ve kararları vermesine yarayacak bilgi ve becerileri kazandırmak için psikolojik, mesleki, hukuki ve sosyal bakımdan yardımcı olma hizmetleri sunulmalıdır” (6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 9/1). Bu hizmetin verilmesindeki amaç geçici olarak korunan ya da yardım edilen mağdurun bundan sonraki hayatında kendi kendisine mücadele edebilmesi ve bir meslek sahibi olarak hayatını idame ettirmesidir.¹⁷¹

¹⁶⁸ AKSAKAL, Hülya/ ATASAYAR, Mehmet: “ Aile İçi Kadına Yönelik Şiddetin Biyo-Psiko-Sosyal Sonuçları Üzerine Bir Çalışma”, Akademik Bakış Dergisi, S. 26, Eylül-Ekim 2011, s. 1-12, s. 2; GÜNAY, s. 661.

¹⁶⁹ GÖKALP, s. 122; GÜNAY, s. 661; KARINCA, Eray: “Kadının Eş Şiddetinden Korunması İçin 4320 Sayılı Kanunda Yapılabilecek İyileştirmeler”, TAAD, C.1, Y. 1, S. 3 (20 Ekim 2010). Ankara 2010, s. 325-348, s. 335.

¹⁷⁰ GÜNAY, s. 661.

¹⁷¹ BÖLÜKBAŞI, s. 124; GÜNAY, s. 661.

E. Geçici Koruma Altına Alınması

“Şiddet mağdurunun hayati tehlikesinin bulunması hallerinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alınması koruyucu tedbirine mülki amir tarafından karar verilebilir” (6284 s. Kanun, md 3/1/ç). Bu tedbir hayati tehlikenin bulunması şartı ile uygulanabilir. Fakat hayati tehlikenin hangi hallerde var sayılacağı ya da hayati tehlike değerlendirmesinin ne şekilde yapılacağı hususu kanunda düzenlenmemiştir.¹⁷²Mağdurun hayati tehlikesi bulunduğu hallerde, şiddet mağdurunun talebine ihtiyaç duymaksızın yaşama hakkının korunmasının sağlanması amacıyla 6284 s. Kanun 3. md uyarınca geçici koruma altına alma tedbiri hakkında karar alınması için mülki amire bildirim yapılmalıdır.¹⁷³

Hayati tehlike altında olan şiddet mağduru, kolluk tarafından gerektiğinde her türlü teknik cihaz ve donanımlarla, yirmi dört saat aralıksız şekilde, şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi olan kişilerden gelebilecek tehlikelerden korunmak amacıyla geçici koruma altına alınabilir.¹⁷⁴ Mülki amir, kendisine yapılan müracaatlarda veya kolluk aracılığıyla yapılan tahkikatlarda hayati tehlikenin varlığı açısından risk değerlendirmesini yapacak ve somut olayda ulaştığı sonuç ile geçici koruma altına alınma koruyucu tedbiri kararı verilmesine dair karar verecektir.¹⁷⁵

¹⁷² GÜNAY, s. 661.

¹⁷³ Adalet Bakanlığı, Ceza İşleri Genel Müdürlüğü, Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulanması hakkında 17/12/2019 tarih 154/1 nolu genelge, <https://cigm.adalet.gov.tr/1541-nolu-genelge--ailenin-korunmasi-ve-kadina-karsi-siddetin--onlenmesine-dair-kanunun-uygulanmasi-01667>, E.T. 01/11/2020.

¹⁷⁴ SAĞIROĞLU, s. 79.

¹⁷⁵ GÜNAY, s. 661.

Geçici koruma altına alınma koruyucu tedbir kararının düzenlendiği 6284 s. Kanun Uyg. Yön. md 10/3-4'e göre; “Korunan kişinin ne şekilde koruma altına alınacağı, şiddet mağduruna yönelik muhtemel tehdit ve risk göz önüne alınarak şiddet mağduru ve şiddet uygulayanın durumunun değerlendirilmesi suretiyle 11/11/2008 tarihli ve 27051 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Cumhuriyet Başsavcılıkları ve Mahkemelerce Alınacak Tanık Koruma Tedbirlerine İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelikte yer alan fiziki koruma tedbirleri¹⁷⁶ hakim veya mülki amir tarafından, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ise kolluk tarafından belirlenir”.

F. Çocuklar İçin Kreş İmkanının Sağlanması

6284 s. Kanun md 3'de yer alan tedbir uyarınca “Çocuk sahibi olan kişinin, mülki amirin vereceği tedbir kararı ile çocuğuna kreş imkanı sağlanacaktır. Fakat bu tedbir kararı, korunan kişinin çalışıp çalışmamasına göre farklılık gösterir. Korunan kişinin çalışmaması halinde, çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere dört ay, çalışması halinde ise iki aylık süre ile sınırlı olacak şekilde Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak üzere kreş imkanı sağlanması tedbir kararı uygulama alanı bulacaktır”.

¹⁷⁶ İlgili yönetmelik, 14. md., Fiziki koruma tedbiri: Fizikî koruma tedbiri, hakkında bu tedbirin uygulanmasına karar verilen tanığın, gerektiğinde her türlü teknik cihaz ve donanımlarla, yirmidört saat esasına göre kesintisiz olarak her türlü tehlikeden korunması amacıyla ilgili kolluk veya koruma birimi tarafından yerine getirilen tedbirdir. Bu tedbire ilişkin talepler, tanık koruma defterine kaydedilir ve bu yönde verilen koruma kararları tanık koruma kartonunda gizlilik esasları çerçevesinde muhafaza edilir. Bu koruma tedbiri, aşağıda belirtilen usullerden biri veya birkaçı aynı anda uygulanmak suretiyle yerine getirilir: a) Yakın koruma, b) Konutta koruma, c) İşyerinde koruma, ç) Motorize veya yaya devriye ile koruma, d) Çağrı üzerine koruma.

6284 s. Kanun Uyg. Yön. 11. maddesine göre; “*on altı yaşından büyüklerin ise bu imkandan faydalanabilmesi, kreş giderinin, her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının yarısını geçmemesi ve bunun belgelendirilmesine bağlıdır. Korunan kişi, çocuğun kamuya ait ya da özel kreşe kaydının yaptırıldığına veya kreşe devam ettiğine dair belgeyi ve aylık kreş bedelini gösterir belgeyi Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı il veya ilçe müdürlüğüne ibraz etmelidir. Bunun üzerine müdürlük tarafından ilgili kreşe her ay ödeme yapılır. Kreş imkanının sağlanması tedbir kararının suistimali halinde ise ödenen tutar korunan kişiden tahsil edilir*”.

Kanun koyucu bu tedbir kararını düzenlerken her şiddet mağduru için bu tedbiri öngörmemiştir; bunu “*gerekli olması halinde*” ifadesi ile belirtmiştir.¹⁷⁷ 6284 s. Kanun’da yer alan bu tedbir kararı ve karara yönelik ekonomik alt yapının oluşturulması, şiddet mağdurlarının toplum yaşamına kazandırılmaları yönünden yerinde bir gelişmedir.¹⁷⁸

III. KOLLUK AMİRİ TARAFINDAN ALINACAK KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ TEDBİRLER

Kolluk amirleri, “*gecikmesinde sakınca bulunan hallerde şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi altında bulunan kişiler ve çocukları hakkında uygun barınma yeri sağlanması ve geçici koruma altına alınması koruyucu tedbirlerine başvurabilir*” (6284 s. Kanun, md 3/2). Kanaatimizce 6284 s. Kanun’da belirtilen bu iki tedbir kararının kolluk

¹⁷⁷ Bu düzenlemenin net bir şekilde kaleme alınmadığı yönünde ayrıntılı bilgi için bkz. SAĞIROĞLU, s. 80; GÖKALP, s. 124; Maddede yer alan gerekli olma halinin, şiddet mağdurunun çalışma hayatına katılmak istemesi olarak değerlendirilebileceği yönünde bilgi için bkz. GÜNAY, s. 662.

¹⁷⁸ GÜNAY, s. 662.

kuvvetleri tarafından da uygulanabilmesi, mağdurun kalacak yer bulmasının zaruri ve ivedi bir ihtiyaç olması ve geçici koruma kararının gerçekleştirilmesinde baş aktörlerin kolluk kuvvetleri olmasından kaynaklıdır.¹⁷⁹

Şiddet olaylarında risk faktörleriyle birlikte ortaya çıkan durumlardan dolayı tedbir kararı için yetkili makamlara başvurmak gecikme oluşturabilir.¹⁸⁰ İşte bu durumları, 6284 s. Kanun; gecikmesinde sakınca bulunan haller olarak değerlendirmiştir.¹⁸¹ Kolluk amirinin sayılan tedbirlere karar vermemesi halinde mağdur kişide telafi edilemeyecek bir zarar meydana gelecekse, kolluk amiri gerekli tedbire karar verebilir.¹⁸² *“Kararı içeren evrak, en geç tedbirin alındığı tarihi takip eden ilk iş günü içinde mülki amirin onayına sunulmalı ve mülki amir tarafından kırk sekiz saat içerisinde*

¹⁷⁹ Her toplumda bireylerin temel hak ve özgürlüklerini koruyabilmek, ülke güvenliğini, dirlik ve düzeni sağlamak ve bireylerin sağlık içinde yaşamalarını sağlamak görevlerini yerine getiren devlet, düzen ve disiplin ortamını sağlama ihtiyacını yerine getirecektir. Devlet, kamu düzenini sağlama ve düzenleme görevini kolluğa vermiştir. Bkz. BÖLÜKBAŞI, s. 127; GÜNDAY, Metin : İdare Hukuku, Baskı 19, Ankara 2013.

¹⁸⁰ GÜNAY, s. 663.

¹⁸¹ Yönetmelik, md 3/1-c’de yer alan düzenlemeye göre; Gecikmesinde Sakınca Bulunan Hal, “kolluk tarafından yapılacak tahkikat ve risk değerlendirilmesi sonucunda, derhal işlem yapılmadığı takdirde, şiddet eyleminin önlenememesi, kişinin can güvenliği, hak ve hürriyetlerinin korunmasının tehlikeye girmesi, korunan kişinin zarar görmesi, şiddet eyleminin iz, eser, emare ve delillerin kaybolması, şiddet uygulayanın kaçması veya kimliğinin tespit edilememesi gibi ihtimallerin ortaya çıkması ve resen veya ilgilinin talebi üzerine mülki amirden ya da hakimden karar almak için yeterince vakit bulunamaması hali” ifade eder.

¹⁸² BÖLÜKBAŞI, s. 128.

onaylanmalıdır. Onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar” (6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 29/1).

Kararların mülki amir veya hakim tarafından belli bir süre içinde onaylanması ve onaylanmazsa kendiliğinden kalkması, uygulamada büyük zararlara yol açabilir.¹⁸³ Yoğun şiddet gören ve ölüme tehdit edilen mağdur kadının Cuma akşamı kolluğa sığınması sonucu hakkında geçici koruma altına alınması tedbir kararı uygulanması halinde, tedbirin hafta sonu mülki amire sunulması ve mülki amir tarafından kırk sekiz saat içerisinde onaylanması mümkün olmazsa tedbir kendiliğinden kalkacak ve mağdurun ölümüne neden olabilecektir.¹⁸⁴ Bu sebeple yönetmelikte “*sürenin bitiminin resmi tatil veya hafta sonuna rastlaması halinde, sürenin takip eden ilk iş günü sona ereceği*” düzenlenmiştir (6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 29). Düzenlemenin uygulanmasında çıkabilecek sorunların çözülmesi ve korumanın devamının sağlanması için onay makamlarının yedi gün yirmi dört saat esasına göre çalışarak kanunun hassasiyetine uygun davranması sağlanmalıdır.¹⁸⁵

¹⁸³ MOROĞLU, s. 39.

¹⁸⁴ MOROĞLU, s. 39; SAĞIROĞLU, s. 82; UĞUR, s. 352.

¹⁸⁵ BÖLÜKBAŞI, s. 129.

IV. HAKİM TARAFINDAN ALINACAK KORUYUCU VE ÖNLEYİCİ TEDBİRLER

A. Koruyucu Tedbir Kararları

1. Genel Olarak

Hakim, mülki amirden farklı olarak şiddet mağduru kişilerin kanun kapsamında korunabilmeleri için hem koruyucu hem önleyici tedbir kararları alabilecektir. Koruyucu tedbir kararları 6284 s. Kanun'un 4. maddesinde sayılmıştır. Hükümde sayılan koruyucu tedbir kararları; *“kişinin evli olması halinde müşterek yerleşim yerinden ayrı bir yerleşim yerinin belirlenmesi, işyerinin değiştirilmesi, TMK'deki şartların sağlanması hallerinde ve mağdur rızası ile tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması, korunun kişinin hayati tehlikesinin bulunduğu hallerde kişinin rızası yönünde kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi”*dir. Fakat bu sayılan tedbir kararları tahdidi değildir.¹⁸⁶ *“Hakime karar verirken sayılan tedbirlerden birine, birkaçına ya da uygun görülebilecek benzer tedbirlere hükmedebilmesi için takdir yetkisi verilmiştir”* (6284 s. Kanun, md 4/1).

2. İş Yerinin Değiştirilmesi

Hakim, daha önce şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan şiddet mağduru kişinin maruz kaldığı şiddet eyleminin tekrarlanmasının önüne geçmek ya da gerçekleşmeden engellenmesini sağlamak için korunan kişinin iş yerinin değiştirilmesi koruyucu tedbir kararına hükmedebilir.¹⁸⁷

¹⁸⁶KANDEMİR, s. 131; BÖLÜKBAŞI, s. 129.

¹⁸⁷ BÖLÜKBAŞI, s. 130.

Sadece hakimin verebileceği bu tedbir kararı, korunan mağdurun tâbi olduğu mevzuata¹⁸⁸ göre, talebi ya da onayı doğrultusunda işyerinin, il içinde veya il dışında değiştirilmesini sağlar (6284 s. Kanun Uyg. Yön. , md 13/1). İşyerinin değiştirilmesi kararı ve ilgili kararın kaldırılması kararı korunan mağdurun işyerine tebliğ edilmelidir.¹⁸⁹ Kararın uygulanması ile hem mağdur şiddetten korunacak, hem de mağdurun çalışma hayatı, iş verimliliği, mesleki kariyeri üzerinde oluşabilecek olumsuz sonuçlar engellenmiş olacaktır.¹⁹⁰

3. Yeni Yerleşim Yerinin Belirlenmesi

TMK'nin ilgili hükmüne göre: “*Yerleşim yeri, bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerdir ve bir kişinin birden çok yerleşim yeri olamaz*” (TMK, md 19).

¹⁸⁸ Koruma kararı verilen mağdurun, işçi, işveren, memur vb iş durumu ve tabi olduğu Sosyal Güvenlik Kurumu burada önem arz eder. Bkz. SAĞIROĞLU, s. 87; Örneğin; korunan kişinin memur olması durumunda, hakim 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Devlet Memurlarının Yer Değiştirme Suretiyle Atanmalarına İlişkin Yönetmelik ve istihdam ettiği kurulların bağlı buldukları bakanlıklarca çıkarılan yer değiştirme yönetmelikleri hükümlerine göre karar vermelidir. Bkz. BÖLÜKBAŞI, s. 130.

¹⁸⁹ İş yeri değiştirilmesine dair tedbir kararının kaldırılması halinde de karar ilgili iş yerine tebliğ edilmelidir. Bkz. 6284 s. Kanun Uyg. Yön. , md 13/2-3.

¹⁹⁰ BAKIRCI, Kadriye : “Aile İçi Veya Birlikte Yaşayanlar Arasındaki Şiddete İş Hukuku Araçları İle Müdahale Edilebilir Mi?”, Çalışma ve Toplum Dergisi, S. 2009/2, 2009, s. 113; GÖKALP, s. 130.

Korunan kişinin evli olması halinde ve talebi üzerine, hakim kararı ile müşterek yerleşim yerinden farklı olarak yeni bir yerleşim yeri¹⁹¹ belirlenebilir (6284 s. Kanun Uyg. Yön. , md 14/1).¹⁹² İşbu tedbir kararının aile içi şiddet mağduruna yönelik olduğu ve tedbir ile şiddet mağdurunun, hem yeni bir yerleşim yerine sahip olarak şiddetten uzaklaşması hem de kamu hukuku ve usul hukuku açısından yerleşim yerinin önemli olmasından dolayı hukuki sonuçlara muhatap olması ihtimallerinde yeni bir yerleşim yerine sahip olarak mağduriyetinin giderilmesi amaçlanmıştır.¹⁹³ Evli olmadıkları halde birlikte yaşayan kişiler veya evli oldukları halde ayrı yaşayan kişiler düzenlemenin kapsamı dışındadır.¹⁹⁴

¹⁹¹ İradeye bağlı yerleşim yeri (TMK, md 19) -yasal yerleşim yeri (TMK, md 21) için bkz. KILIÇOĞLU, Ahmet M. : Medeni Hukuk, Temel Kavramlar, Başlangıç Hükümleri, Kişiler Hukuku, Ankara 2016, s. 289 vd.

¹⁹² SAĞIROĞLU, s. 88.

¹⁹³ SAĞIROĞLU, s. 88.

¹⁹⁴ Evli kişiler bakımından evlilik birliğini koruyan bir tedbir olarak ‘*Birlikte yaşamaya ara verilmesi*’ TMK md 197’de düzenlenmiştir: ‘*Eşlerden biri, ortak hayat sebebiyle kişiliği, ekonomik güvenliği veya ailenin huzuru ciddi biçimde tehlikeye düştüğü sürece ayrı yaşama hakkına sahiptir. Birlikte yaşamaya ara verilmesi haklı bir sebebe dayanıyorsa hâkim, eşlerden birinin istemi üzerine birinin diğerine yapacağı parasal katkıya, konut ve ev eşyasından yararlanmaya ve eşlerin mallarının yönetimine ilişkin önlemleri alır. Eşlerden biri, haklı bir sebep olmaksızın diğerinin birlikte yaşamaktan kaçınması veya ortak hayatın başka bir sebeple olanaksız hâle gelmesi üzerine de yukarıdaki istemlerde bulunabilir. Eşlerin ergin olmayan çocukları varsa hâkim, ana ve baba ile çocuklar arasındaki ilişkileri düzenleyen hükümlere göre gereken önlemleri alır.*’

Şiddet mağdurunu korumak için şiddet mağdurunun farklı bir yerleşim yerine yönlendirilmesi yerine şiddet uygulayan kişi için farklı bir yerleşim yeri belirlenmesi bazı durumlar açısından şiddet mağdurunun menfaatini daha çok korumaya yönelik olabilir.¹⁹⁵ Örneğin; müşterek konutun yakınlarında iş yeri bulunan şiddet mağduruna ayrı bir yerleşim yeri belirlenmesi şiddet mağduru kişiyi daha da mağdur edebilecektir. Bu hususta hakimin kanun kapsamında benzeri tedbir kararları uygulama takdir yetkisine dayanarak bu kararı vermesi mümkün olabilecektir.

4. Tapu Kütüğüne Aile Konutu Şerhi Konulması

6284 s. Kanun 4. md ve 6284 s. Kanun Uyg. Yön.'nin 15. md'ne göre, "*Hakim TMK'daki şartların sağlanması ve korunan mağdurun talebi üzerine tapu kütüğüne, aile konutu şerhi konulmasına karar verebilir*".¹⁹⁶ TMK uyarınca aile konutu şerhi konulması ile aile konutu olarak özgülünen taşınmaz konutun maliki olmayan mağdur eşin korunması amaçlanmıştır.¹⁹⁷ Tedbir kararının uygulanabilmesi için taşınmazın aile konutu olması gerekir.

Aile konutu olmanın şartları ise TMK 194. md'ye göre, konutun eşler tarafından düzenli yerleşim amacı ile kullanılması ve eşlerin yaşamsal faaliyetlerini

¹⁹⁵ YAĞCIOĞLU, s. 959.

¹⁹⁶ SAĞIROĞLU, s. 80; BÖLÜKBAŞI, s. 131.

¹⁹⁷ Bu tedbir kararı ile şiddet uygulayan kişinin, şiddet mağduruna karşı ekonomik şiddet uygulamasının önüne geçilmesi açısından yerinde bir düzenleme yapılmıştır. GÜNAY, s. 658; GÖKALP, s. 131.

gerçekleştirdikleri, yaşamlarına buna göre yön verdikleri, iyi-kötü günlerini, anılarını yaşadıkları konut olmasıdır.¹⁹⁸

6284 s. Kanun çerçevesinde şiddet mağduru kişinin talebi ve TMK'ya göre gerekli şartların varlığının hakim tarafından anlaşılması üzerine, hakim aile konutu üzerinde yapılabilecek tasarruf işlemlerinin engellenebilmesi yönünden tapu kütüğüne konutun aile konutu olduğuna dair şerh konulması koruyucu tedbir kararını verebilir.¹⁹⁹ Alınan karar, ivedilikle yerine getirilmesi için tapu sicil müdürlüğüne gönderilir (6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 15/2). Aslında tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması tedbir kararı, koruyucu tedbir kararlarının sahip olduğu mağdurun güvenliğinin sağlanması fonksiyonuna hizmet etmek yerine diğer eşin rızası olmaksızın aile konutuna ilişkin tasarrufların yapılmasını engelleyerek ekonomik şiddetin engellenmesini sağlamaktadır.²⁰⁰

5. Kimlik ve Diğer Bilgi ve Belgelerin Değiştirilmesi

Korunan mağdur açısından hayati tehlikesinin bulunması ve tehlikenin önlenmesi için kanundaki diğer tedbirlerin uygulanmasının etkili olmayacağı hallerde, ilgilinin aydınlatılmış rızasının alınması kaydıyla; ceza muhakemesinde tanıklık görevinden dolayı, kendilerinin veya yakınlarının hayatı, beden bütünlüğü veya mal varlığı tehlike içinde bulunan veya korunmaları gerekli olan bireylerin korunmasına yönelik tedbirleri düzenleyen TKK'ye²⁰¹ hükümlerine göre mağdurun kimlik ve ilgili bilgileri

¹⁹⁸ GÜNAY, s. 658; GÖKALP, s. 131; 4721 sayılı TMK md 194'ün gerekçesi, www.tbmm.gov.tr , E.T. 01/11/2020.

¹⁹⁹ BÖLÜKBAŞI, s. 132.

²⁰⁰ CEYLAN, (Yeni Düzenlemeler) , s. 37; BÖLÜKBAŞI, s. 132.

²⁰¹ R. G., T. 05/01/2008, S. 26747.

değiştirilebilir (6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 16/1; TKK, md 1).²⁰² Şiddet mağduru kişinin hayati tehlikesinin bulunmasının bu tedbirin alınabilmesi için yeterli olmasının ve delil, belge ibrazı aranmaksızın da tedbir kararının verilebilmesinin yanında; şiddet uygulayan kişinin mağduru öldürmeye teşebbüs etmesi ve soruşturma ya da kovuşturmayaya devam ediliyor olması, uygulanan şiddetin boyutunun ölümcül olduğunu gösterir hastane kayıtları da koruyucu tedbir kararının uygulanabilmesi için yeterlidir.²⁰³

Tedbir kararına hükmedilmeden önce korunan mağdurunun, ilgili tedbir kararının anlaşılır biçimde sebepleri, aşamaları ve sonuçları yönünden bilgilendirilmiş olması ve özgür iradesiyle kabul ettiğine dair yazılı beyanının alınması gerekir.²⁰⁴ TKK md 5/d'de *“kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi ve düzenlenmesi”* tedbiri yer almaktadır. TKK'ya göre bu tedbir kararı kapsamında; *“adli sicil, askerlik, nüfus, vergi, sosyal güvenlik vb. bilgi ve kayıtların, nüfus cüzdanı, pasaport, sürücü belgesi, evlilik cüzdanı, diploma ve her türlü ruhsat gibi resmi belgelerin ve taşınır-taşınmaz malvarlığının haklarını kullanması ile ilgili işlemlerin yapılmasını gösterir belgelerin değiştirilmesi ve düzenlenmesi”* gerekir.²⁰⁵ Hakimin, TKK hükümleri uyarınca verdiği

²⁰² SAĞIROĞLU, s. 90; BÖLÜKBAŞI, s. 133.

²⁰³ SAĞIROĞLU, s. 93; BÖLÜKBAŞI, s. 133.

²⁰⁴ Kişinin belli yaşa kadar tanınmasını sağlayan kimlik bilgilerinin değiştirilmesi ile kişinin farklı bir kimliğe alışabilmesi hem kendi hem çevresi açısından zor bir durumdur. Bu yüzden kişinin özgür ve açık iradesinin olması gerekmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. BÖLÜKBAŞI, s. 133.

²⁰⁵ BÖLÜKBAŞI, s. 134.

koruyucu tedbir kararını Cumhuriyet başsavcılığına, başsavcılığın ise kararı ivedilikle İç İşleri Bakanlığı'na göndermesi gerekir.²⁰⁶

Kimlik ve diğer belgelerin değiştirilmesi tedbir kararının uygulanmasında idareye büyük görev düşmektedir. Çünkü tedbir kararına hükmeden makamların bu kararı ivedilikle gönderdiği yer idaredir. Şiddetin önlenmesinde idarenin kararı uygulamadaki titizlik ve çabukluğu hayati önem taşımaktadır. Fakat idarenin, kararın uygulanmasının mevzuat değişikliğini gerektirmesi yönündeki görüşlerinden dolayı kararın uygulanmasında aksamalar söz konusudur.²⁰⁷ İdare, şiddet mağdurunun kimliğinin değiştirilmesine dair tedbir kararının uygulanması açısından mevzuat değişikliğinin gerektiğini belirterek tedbir kararını yerine getirmekten kaçındığı için kanunun bu konuya ilişkin düzenlemesinin tekrar gözden geçirilmesinde fayda vardır.²⁰⁸

²⁰⁶ Bakanlık kimlik ve diğer belge ve bilgilerdeki değişikliklerin yapılmasını emrederek, yapılan işlemleri Cumhuriyet başsavcılığına bildirir. 6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 16/2; BÖLÜKBAŞI, s. 134.

²⁰⁷ Hâkimler Ve Savcılar Yüksek Kurulu Hukuki Müzakere Toplantılar, Özel Hukuk 3. Grup, 06-09 Haziran 2013 İstanbul, <https://doczz.biz.tr/doc/226675/%C3%B6zel-hukuk-3.-grup-aile-hukuku---hukuki-m%C3%BCzakere-toplant%C4%B1...> , E. T. 01/11/2020.

²⁰⁸ Hâkimler Ve Savcılar Yüksek Kurulu Hukuki Müzakere Toplantılar, Özel Hukuk 3. Grup, 06-09 Haziran 2013 İstanbul, <https://doczz.biz.tr/doc/226675/%C3%B6zel-hukuk-3.-grup-aile-hukuku---hukuki-m%C3%BCzakere-toplant%C4%B1...> , E. T. 01/11/2020.

B. Önleyici Tedbir Kararları

1. Genel Olarak

6284 s. Kanun md 5 'e göre; hakim, şiddet uygulayanlarla ilgili önleyici tedbir kararlarına hükmedebilir. Koruyucu tedbir kararları korunan mağdur hakkında verilirken, önleyici tedbir kararları ise şiddet uygulayan kişi hakkında verilen, şiddet uygulayan kişinin tekrar şiddet uygulamasını önlemek ya da şiddet uygulama ihtimali bulunan kişinin şiddet uygulamadan engellenmesine yönelik kararlardır. Bu önleyici tedbir kararları; “*şiddet mağduruna yönelik şiddet tehdidi veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmama, şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişinin müşterek konuttan ya da halen bulunduğu yerden derhal uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsisi, şiddet uygulayanın korunan kişilere, konutlarına, okullarına ve işyerlerine yaklaşmaması, şiddet uygulayan kişilerin silahlarını kolluğa teslim etmesi, kamu görevlisi ise kurumlarına silahlarını teslim etmeleri, şiddet uygulayan kişinin çocukla kişisel ilişkisinin sınırlandırılması, şiddet uygulayan kişilerin korunan kişinin eşyalarına zarar vermemesi, korunan kişiyi şiddet uygulayanın iletişim araçlarıyla rahatsız etmemesi, şiddet uygulayan kişilerin şiddete sebep olabilecek alışkanlık ve rahatsızlıklarının tedavi edilmesi*”dir.

Hakimin önleyici tedbirlere başvururken, kişinin şiddet uyguladığı ya da uygulama tehlikesinin bulunduğu dair olgulara ulaşması gerekir.²⁰⁹ Şiddetin

²⁰⁹ SAĞIROĞLU, s. 93; BÖLÜKBAŞI, s. 134; KANDEMİR, s. 131; Verilecek tedbirin, uygulanan ya da uygulanılma ihtimali bulunan şiddet ile orantılı olması gerekir. Hafif bir tedbirle önlenebilecek şiddete karşı ağır bir tedbir kararına hükmedilmesi kanunun amacını aşan bir yaklaşım olacaktır. Ayrıntılı bilgi için bkz. ERDEM, s. 59; BÖLÜKBAŞI, s. 135.

uygulandığı ve uygulanma ihtimalinin olduğu olgusunun aranması ile uygun tedbir kararı verilmesi süreci, tedbirin uygulanmasını geciktirirse; bu durumda yaşanacaklar, mağdur kişinin hak ve özgürlüklerinin ihlaline neden olabilecektir.²¹⁰ Önleyici tedbir kararları kanunda sayılan tedbir kararları ile sınırlı değildir.²¹¹ 6284 s. Kanun'da “*şiddet uygulayan veya uygulama ihtimali bulunan kişilerle ilgili olarak şiddetin önlenmesi amacıyla hakim tarafından verilebilecek önleyici tedbir kararları örnekseyici olarak sayılmış, hakimin somut olayın özelliğine göre tedbirlerin birine, birkaçına veya benzer önleyici tedbirlere hükmedilebileceği düzenlenmiştir*” (md 5/1-3-4).²¹² Asıl önemli olan husus hakimin, kanundaki bir tedbire veya kanunda yer almayan başka bir tedbire başvururken, şiddetin önlenmesi ve ortadan kaldırılması yönünde kanunun amacına uygun olarak etkin tedbir kararına hükmetmesidir.²¹³

2. Şiddet Uygulayanın Şiddet Tehdidinde veya Küçük Düşürmeyi İçeren Söz ve Davranışlarda Bulunmaması

Bu tedbir kararı gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amiri tarafından da uygulanabilir.²¹⁴ Hakim, “*şiddet uygulayanın mağdur kişiye karşı tehdit, hakaret, aşağılama veya küçük düşürme vb. söz ve davranışlarda bulunmaması hususunda karar*

²¹⁰6284 s. Kanun md 8'in TBMM Önerge Değişiklik gerekçesi; SAĞIROĞLU, s. 93; BÖLÜKBAŞI, s. 135.

²¹¹ AKIN, Mustafa : Danışmanlık, s. 14; BÖLÜKBAŞI s. 135.

²¹² GÜNAY, s. 664; KANDEMİR, s. 131.

²¹³ ERDEM, Mehmet: “Aile İçi Şiddet ve 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun”, TBB Dergisi, S. 73, Ankara 2007, s. 46-79, s. 59; KANDEMİR, s. 131; ERDEM, s. 59; BÖLÜKBAŞI, s. 135.

²¹⁴ KARAKAYA, s. 42.

verebilir” (6284 s. Kanun Uyg. Yön. , md 18). Hükümde sayılan davranışlar örneklendirme şeklinde sayılmış olup genişletici yorum yapılarak benzeri durumlarda da bu tedbire başvurulabilecektir.

4320 s. Kanun döneminde, kusurlu eşin ya da bir aile bireyinin, diğer aile bireylerine yönelik şiddete veya korkuya yönelik söz ve davranışlarda bulunması durumunda bu tedbire başvurulurken, 6284 s. Kanun eylemleri somutlaştırarak “*tehdit, hakaret, aşağılama veya küçük düşürme vb. söz ve davranışlar*” ifadesini kullanmıştır.²¹⁵

3. Şiddet Uygulayanın Müşterek Konuttan Uzaklaştırılması ve Konutun Korunan Kişiye Tahsisi

Bu tedbir kararıyla hakim; “*şiddet uygulayanın, mağdur kişi ile birlikte yaşadıkları müşterek konuttan uzaklaştırılarak, konutun korunan şiddet mağduru kişiye tahsis edilmesine hükmedebilir.*”²¹⁶ İşbu tedbirin uygulanması, şiddet uygulayanın uzaklaştırıldığı konutun kira, elektrik, su vb. giderlerini karşılamasına engel teşkil etmez” (6284 s. Kanun Uyg. Yön., md. 19/1-2). Kanun koyucu bu düzenleme ile şiddet mağduru kişinin ekonomik olarak zor durumda kalmasının önüne geçmeyi amaçlamıştır.

TMK’nın evlilik birliğini koruyan hükümleri çerçevesinde eşlerin ayrı yaşamaları halinde konut ve ev eşyasından faydalanma şekillerinin ve evlilik birliği dolayısıyla yapılacak parasal katkıların belirlenmesi, diğer eş tarafından talep edilebilir (TMK, md 196-197).²¹⁷ İlgili tedbir kararıyla hem şiddet uygulayan müşterek konuttan uzaklaştırılacak, hem de müşterek konutun korunan mağdura tahsis edilmesi

²¹⁵ BÖLÜKBAŞI, s. 136.

²¹⁶ BÖLÜKBAŞI, s. 138; GÖKALP, s. 138.

²¹⁷ BÖLÜKBAŞI, s. 138.

sağlanacaktır.²¹⁸ Müşterek konut sadece ikamet etmek amaçlı yaşanan ev değil; ailenin bir süre zarfında, belli amaçlarla kullandıkları yazlık ev, kır evleri, dağ evleri vs. olabilir. Ayrıca yaşanan konutun mülkiyetinin kime ait olduğu da tedbirin uygulanmasında belirleyici değildir.²¹⁹

4. Şiddet Uygulayanın Korunan Kişinin Bulunduğu Yere Yaklaşmaması

“Hakimin vereceği tedbir kararı ile şiddet uygulayan kişinin, korunan kişiye, evine, konutuna, okuluna, işyerine ve korunan kişinin bulunabileceği vs. yerlere yaklaşmaması sağlanır” (6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 20). Bu sayede şiddet uygulayan ya da uygulama tehlikesi olan kişinin şiddet mağduruna yaklaşması engellenerek şiddet önlenmiş olacaktır. Tedbir kararının uygulanacağı konutun aile konutu olması gerekmez.²²⁰

Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde büyük önem arz eden bu önleyici tedbir kararının etkin şekilde uygulanması gerekir. Bu hususta kolluğa çok iş düşer. Kolluk şiddet uygulayan kişinin, şiddet mağdurunun bulunduğu yere yaklaşmadığını gözetlemelidir. Bunun için de elektronik kelepçe²²¹ ve mağdurun kullanacağı elektronik

²¹⁸ GÖKALP, s. 140; GÜNAY, s. 665.

²¹⁹ GÖKALP, s. 139.

²²⁰ ERDEM, s. 63; KÖNEZOĞLU, s. 117; BÖLÜKBAŞI, s. 139.

²²¹ Kadına yönelik şiddetle mücadelede teknik yöntemlerle takip sistemlerinden biri olarak hakim kararı ile şiddet uygulayan kişiler, ayak bileğine elektronik kelepçe takılarak izlenebilmektedir. Denetimli Serbestlik Müdürlüğü ekiplerince takılan elektronik kelepçeler, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı bünyesinde kurulan Elektronik İzleme Merkezinden takip edilebilmektedir. Kolluk

destek buton sistemi²²² uygulamada karşımıza çıkmaktadır. Önleyici tedbir kararı ile şiddet uygulayan kişilerin, şiddet mağdurlarının buldukları, bulunabilecekleri konut, okul, işyeri vb. yerlere giderek tehdit oluşturma riskleri engellenmiş olur.²²³ Bu tedbir

kuvvetleri tarafından teknik yöntemlerle takip uygulanması gereken olaylar, şehirlerde kurulan ŞÖNİM'lere gönderilmektedir. Teknik takip sistemlerinin kullanılacağı olaylar, risk düzeyi, tedbir ve ihlal gibi hususlar dikkate alınarak seçilmektedir. Elektronik kelepçe uygulamasında şiddet uygulayanın şiddet mağduruna zarar vermesini engelleyecek asgari mesafe şiddet uygulayan ve şiddet mağdurunun ev ve iş adreslerinin birbirine yakınlığı, buldukları şehrin yüzölçümü ve kolluk birimlerinin etkin müdahale süresi belirlenerek hesaplanmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz.

<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/kadina-siddete-karsi-elektronik-kelepceli-onlemde-il-sayisi-15e-cikti/1597806>

²²² 6284 s. Kanun md 12/1'e göre, kadına yönelik şiddetin önlenmesinde hakim kararıyla teknik araç ve gereçlerle takip söz konusu olabilir. İşbu teknik araç ve gereçlerden birisi de şiddet gören kadın ve kolluk arasındaki iletişimi sağlayacak olan elektronik destek buton sistemidir. Bu sistem halk arasında panik/güvenlik butonu olarak da nitelendirilmektedir. Şiddet mağduru hayati tehlike hissettiği anda butona basarak güvenlik güçlerinin MOBESE üzerinden yerinin tespit edilmesiyle en yakın polis ekiplerinin bölgeye ulaşmasını sağlayan bir sistemdir. Sistemin etkin ve gerektiği yerde kullanımı hem kadına yönelik şiddetin gerçekleşmeden önlenmesinde hem de kolluk kuvvetlerinin sistemin faydalarını görebilmesinde motivasyonlarının artmasında etkili olacaktır.

Ayrıntılı bilgi için bkz. ÖZTÜRK, s. 22;

<https://www.memurlar.net/haber/297203/elektronik-destek-butonu-pilot-uygulamasi-bursa-da-baslatildi.html>

²²³ ŞENYUVA, s. 127; BÖLÜKBAŞI, s. 139.

sayesinde şiddet eylemi gerçekleşmeden önüne geçilerek mağdurun huzuru ve güvenliği sağlanabilecektir. Yaklaşmama kararının kapsamının, yani uygulanacağı alanın hakim tarafından ayrıntılı olarak tespit edilmesi gerekir.²²⁴

Kanunun amacı aileyi bölmek veya şiddet uygulayan kişinin ailesi ile bağı koparmak değil, mağdurun korunmasını sağlamaktır.²²⁵ Bu sebeple hakkında tedbire hükmedilen şiddet mağduru kişinin şiddet uygulayan ile iletişime geçmesinin yaptırımı tabi tutulmaması hususu, şiddet uygulayan kişinin mağdur rızası ile müşterek konutta kalmaya devam etmesinin tedbirin ihlaline sebep olmayacağı düşüncesine göre yerinde olmuştur.²²⁶ Fakat olayda hakimin somut olayın özelliklerine bakarak tedbir kararının ihlalinin boyutunu analiz etmesi ve mağdurun serbest iradesi ile vermiş olduğu bir rızanın varlığının tespiti önemlidir.²²⁷

5. Şiddet Uygulayanın Korunan Kişinin Yakınlarına, Çocuklarına ve Şiddetin Tanıklarına Yaklaşmaması

Hakim durumun şartlarına göre şiddet uygulayan kişinin, şiddete uğrasın ya da uğramasın, şiddet mağdurunun yakınlarına, çocuklarına ve şiddetin tanıklarına yaklaşmaması hususunda tedbir kararı verebilir (6284 s. Kanun, md 5/ f. 1-d; 6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 22).²²⁸ Ayrıca sadece şiddete tanık olan ve yetkili makamlara ihbar

²²⁴ BÖLÜKBAŞI, s. 139.

²²⁵ ÖZTÜRK, s. 25.

²²⁶ BEYAZIT/BEYAZIT, s. 50; ÖZTÜRK, s. 56.

²²⁷ ÖZTÜRK, s. 26.

²²⁸ Hakimin bu tedbir kararına başvurabilmesi için şiddet mağduru yakınlarının ve tanıklarının 6284 s. Kanun kapsamında korunan kişilerden olması gerekmediği yönünde ayrıntılı bilgi için bkz. GÜNAY, s. 667; GÖKALP, s. 142.

ettiği için akrabalar, komşular, doktorlar vb. kişiler ile şiddet mağdurunun ana-babası, mağdura yardım etmek isteyen yakınlarının da şiddet tehdidi altında olduğu ortadadır.²²⁹ OPUZ davasına bakıldığında da şiddet mağdurunun annesi şiddet uygulayan tarafından tehdit edilmiş ve öldürülmüştür.²³⁰

Hakim kararı ile şiddet uygulayan ebeveyn, müşterek çocuklara yaklaşmaktan men edilebilir.²³¹ Çocuk yönünden kişisel ilişki kurulmasına ilişkin durumlar ise bu tedbir bakımından saklı tutulmaktadır.²³² Fakat hakim somut olayın özelliklerine bakarak şiddet uygulayanın çocuklarına yaklaşmamasına dair tedbir kararının yanında şiddet uygulayanın çocuklar ile kişisel ilişki kurmasının sınırlandırılması tedbir kararına da hükmedebilir.²³³

²²⁹ BÖLÜKBAŞI, s. 140.

²³⁰ AİHM kararlarında da kadına yönelik şiddet, kadına yönelik ayrımcılığın belirgin göstergelerinden birisi olarak kabul görmüş olmakla birlikte tüm dünyada ve ülkemizde çözülmesi gereken önemli bir toplumsal sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. AİHM OPUZ/Türkiye kararında, başvuru ve annesinin maruz kaldığı şiddet olayında yetkili mercilerin etkisiz kalması AİHS'nin ihlali olarak kabul edilmiş ve asıl sorunun mevzuattan değil, düzenlemelerin uygulamaya yansıtılmamasından kaynaklandığı belirtilmiştir. <https://cigm.adalet.gov.tr/1541-nolu-genelge--ailenin-korunmasi-ve-kadina-karsi-siddetin--onlenmesine-dair-kanunun-uygulanmasi-01667> , E.T. 01/11/2020.

²³¹ BALO, Yusuf Solmaz: "Ailenin Korunmasına Dair Kanun Ve Uygulanması", Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi, C. 2, S. 6, Y. 5, Ekim-Aralık 2003, s. 23-33, (Ailenin Korunması), s. 28, BÖLÜKBAŞI, s. 140.

²³² GÖKALP, s. 142.

²³³ BÖLÜKBAŞI, s. 141.

6. Şiddet Uygulayanın Çocukla Kişisel İlişki Kurmasının Sınırlandırılması

Aile mahkemesi hakimi, “eşlerin boşanmasına veya ayrılığına hükmettiğinde, anne ve babayı dinledikten ve mümkünse çocuğun vasisinin veya vesayet makamının düşüncesini aldıktan sonra, ana-babanın haklarını ve çocukla kişisel ilişkilerini düzenler” (TMK, md 182/1). Çocukla kurulan kişisel ilişki, çocuğun yararı gözetilerek hakim tarafından ayrıntılı olarak düzenlenir.²³⁴

TMK md 324’e göre, “ana ve baba, diğer ebeveynin çocuk ile kişisel ilişkisini zedelemekten ve çocuğun eğitimini ve yetiştirilmesini engellemekten kaçınmalıdır”. Aksi halde, şiddet olayının söz konusu olduğu durumlarda 6284 s. Kanun md 5 ‘e göre hakim tarafından çocukla kişisel ilişki kurulması kararını sınırlandırabilir veya kaldırılabilir. Boşanmış, ayrılmış ya da hiç evlenmemiş kişilerin çocuklarının güvenliğinin sağlanması ve kaçırılmasının önlenmesi açısından hakim, çocuk hakkında kişisel ilişkinin kurulması kararı varsa bu kararın refakatçi eşliğinde uygulanması, sınırlandırılması ya da kaldırılmasına karar verebilir (6284 s. Kanun Uyg. Yön., md. 21). Hakimin hükmedeceği bu önleyici tedbir kararı ile çocuğun karşı tarafa karşı intikam ve incitme aracı olarak kullanılması engellenmiş olur.²³⁵

7. Şiddet Uygulayanın Korunan Kişinin Eşyalarına Zarar Vermemesi

6284 s. Kanun’da şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi altında olan kişilerin vücut bütünlüğünün yanında ruhsal ve fiziksel sağlıkları ve hatta mal varlığı değerlerinin de korunması amaçlanmaktadır.²³⁶ Şiddet uygulayan korunan mağdurun eşyalarını zorla

²³⁴ BÖLÜKBAŞI, s. 140; BAYGIN, s. 110; ERLÜLE, s. 223.

²³⁵ BÖLÜKBAŞI, s. 140.

²³⁶ KÖNEZOĞLU, s. 118; BÖLÜKBAŞI, s. 141.

alıyor, bozuyor veya yok ediyorsa, hakim, korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına şiddet uygulayan kişi tarafından zarar verilmemesine karar verebilir (6284 s. Kanun, md 5/e; 6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 23).²³⁷ Hakim, tedbir kararında, şiddet uygulayana korunan mağdurun şahsi ve ev eşyalarına zarar vermemesini emretmektedir.²³⁸ Şahsi eşyalar, tarafların evli olmaması halinde, sadece diğer kişiyi kullanımına özgü taşınır ve taşınmazlardır.²³⁹

8. Şiddet Uygulayana Ait Silahların Kolluğa Teslim Edilmesi

Hakim, “*şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi altında bulunan mağdurun korunması amacıyla şiddet uygulayana ait silahların kolluğa teslimine ve tedbir süresinin sonuna kadar silahın emanetine yönelik önleyici tedbir kararına hükmedebilir*” (6284 s. Kanun, md 5/g; 6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 25). Şiddet mağduru kişinin şiddet tehdidi altında bulunması gerekir. Bu tehdit halinin tespiti için silahın daha önce şiddete araç olması zorunlu değildir; şiddet uygulama tehlikesi bulunan kişinin bu araca başvurma ihtimalinin bulunması yeterlidir.²⁴⁰

9. Şiddet Uygulayanın Şiddet Eğilimine Yol Açan Davranışlarının Tedavi Edilmesi

Hakim gerekli gördüğü durumlarda, “*...şiddet uygulayan kişinin şiddet eğilimine yol açan davranışlarından dolayı, sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için*

²³⁷ ERDEM, s. 103; HACIOĞLU, s. 43; BÖLÜKBAŞI, s. 141.

²³⁸ BÖLÜKBAŞI, s. 141.

²³⁹ HACIOĞLU, s. 43; BALO, (Ailenin Korunması), s. 28; BÖLÜKBAŞI, s. 141.

²⁴⁰ ERDEM, s. 64; KANDEMİR, s. 143.

başvurması ve tedavisinin gerçekleşmesinin sağlanması önleyici tedbir kararına hükmedebilir” (6284 s. Kanun, md 5/1-1; 6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 28/1). İşbu önleyici tedbirin amacı, şiddet uygulayan kişinin herhangi bir rahatsızlığının varlığının tespiti, eğer rahatsızlık mevcutsa tedavi edilerek şiddetin ortadan kaldırılmasıdır.²⁴¹ Bu tedbir kararı ile ev içi şiddetin ve kadına yönelik şiddetin tamamen sonlanması amaçlanır.²⁴²

Şiddete sebep olabilecek rahatsızlığın, bedensel, psikolojik ya da ruhsal olması arasında fark bulunmayacaktır.²⁴³ 6284 s. Kanun Uyg. Yön. 28. md uyarınca ; *“Hakim*

²⁴¹ KARINCA, (Sorularla Şiddet), s. 87; BÖLÜKBAŞI, s. 146.

²⁴² ŞENYUVA, Ardahan Hüsni : Evlilik Birliğinin Hakimin Müdahalesi Yoluyla Korunması, Danışman: Prof. Dr. Kudret Güven, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlamamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007, s. 133; BÖLÜKBAŞI, s. 147.

²⁴³ GÜNAY, s. 669; Ankara 8. Aile Mahkemesinin 2010/24 D. İş Esas ve 2010/23 Kanun sayılı eşin bir sağlık kuruluşunda muayene ve tedavisinin sağlanması hakkında kararı, *‘Evrak içeriğinden kusurlu eş Y'nin, eşi R'ye şiddet uyguladığı için cezalandırılması istemiyle aleyhine kamu davası açıldığı anlaşılmakla birlikte, kusurlu eş hakkında 4320 s. K'da ortak konuttan uzaklaştırılma dahil tedbirlerin uygulanması gerekmektedir. Olay tarihinden yaklaşık bir ay kadar süre geçtiğinden, uzaklaştırma tedbirinin amaca uygun olmayacağı düşünülmüştür. Evrak içeriğinde kusurlu eş Y. R'nin psikolojik sorunları olduğuna ilişkin anlatımı olduğundan, 4300 s. K'un uygulanmasına ilişkin yönetmeliğin 13. maddesi uyarınca bir sağlık kuruluşuna muayene ve tedavisinin sağlanmasına ilişkin tedbirin uygulanmasına ve aşağıda yer alan tedbirlere aykırı davranması ve eşi ile aynı çatı altında oturan çocuklar dahil olmak üzere diğer aile bireyelerine şiddet uygulaması*

tarafından şiddet uygulayanın şiddet eğilimine yol açan davranışlarını önlemek amacıyla, sağlık kuruluşuna muayene ve tedavisi için başvurması ve tedavisinin sağlanmasına yönelik karar verilebilir. Şiddet uygulayanın muayene ve tedavisinin sağlanmasına karar verilmesi halinde, illerde il halk sağlığı müdürlüğüne ilçelerde toplum sağlığı merkezine başvurulması zorunludur. Şiddet uygulayan illerde il halk sağlığı müdürlüğü varsa ruh sağlığı şubesi tarafından, ilçelerde toplum sağlığı merkezi tarafından kamuya ait sağlık kuruluşuna sevk edilir. İlgilinin tedaviyi sürdürüp sürdürmediği ve yapılan işlemin sonucu bu birimler tarafından ŞÖNİM'e bildirilir. Hakkında tedbir kararı verilen kişinin sağlık kuruluşunda tedaviyi reddetmesi halinde durum tutanakla tespit edilerek ivedilikle Cumhuriyet başsavcılığına ve ŞÖNİM'e bildirilir. Bu tedbirin uygulanmasına ilişkin giderler, md 44/ f. 3'deki usul ve esaslara göre karşılanır”.

Sağlıklı bir beden ve ruhsal-psikolojik yapıya sahip kişilerin şiddet uygulamasının olası olmayacağından yola çıkılarak, bu önleyici tedbir kararı ile isabetli bir düzenleme kanunda yer almıştır.²⁴⁴ Tedavi ve desteğin süresi yönünden düzenleme olmamakla birlikte süre hekimlerce belirlenecektir.²⁴⁵ Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de şiddet sebeplerinin tedavisinde kalıcı çözüm olarak şiddet uygulayanın, öfke kontrolü ve stres yönetimi gibi tedavi programlarına katılımının zorunlu hale getirilmesi gerekir.²⁴⁶

durumunda tutuklanıp hapsedilebileceğinin ihtarına karar verilmiştir.” hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. KARINCA, (Sorularla Şiddet), s. 198; GÖKALP, s. 148.

²⁴⁴ GÖKALP, s. 149.

²⁴⁵ ERDEM, s. 66; GÖKALP, s. 149.

²⁴⁶ ÖZTÜRK, s. 27.

10. Şiddet Uygulayanın Korunan Kişilerin Buldukları Yerlerde Alkol veya Uyuşturucu ya da Uyarıcı Madde Kullanmaması ve Bağımlılık Halinde Muayene ve Tedavi Edilmesi

6284 s. Kanun, bağımlılık yapan ve ayırt etme gücünü etkileyen alkol veya uyuşturucu madde kullanımıyla suçluluk arasındaki bağlantıdan dolayı, bu maddeleri kullanan şiddet uygulayan kişinin şiddete başvurma ihtimalinin bulunduğu hallerde, hakime, şiddet uygulayanın korunan mağdurların buldukları yerlerde alkol, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmamasına veya bu maddelerin etkisi altında iken korunan mağdura yaklaşmamasına; ayrıca şiddet uygulayan kişilerin bağımlı olması durumunda ise bu kişilerin hastaneye yatırılmasına, muayene veya tedavisinin sağlanmasına hükmedebilmesi yetkisi vermiştir.²⁴⁷

Alkol, uyuşturucu ve uyarıcı maddelerin kullanımı şiddet uygulayanda bağımlılık oluşturduysa, hakimin verdiği önleyici tedbir kararı çerçevesinde şiddet uygulayan kişi, bir sağlık kuruluşunda muayene ve tedavi ettirilir; ŞÖNİM bu süreçte ilgili kurum ve kuruluşlar ile koordinasyon halindedir.²⁴⁸ 6284 s. Kanun Uyg. Yön.'e göre; ŞÖNİM, önleyici tedbiri uygularken kolluktan yardım isteyebilir (6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 27/2). Şiddet uygulayan tedaviyi reddederse bu durum tutanak altına alınarak, ivedilikle Cumhuriyet Başsavcılığı'na ve ŞÖNİM'e bildirilmelidir (6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 27/3). *“Şiddet uygulayan hakkında verilen bu önleyici tedbir sonucu kişinin rehabilitasyon ve tedavisinin gerekli olması halinde, genel sağlık sigortası dahilinde olmayan rehabilitasyon hizmetlerine yönelik giderler ve rehabilitasyon hizmeti kapsamında verilen hizmetler için gerekli diğer giderler Aile ve Sosyal Politikalar*

²⁴⁷ HACIOĞLU, s. 44; BALO, (Ailenin Korunması), s. 29; BÖLÜKBAŞI, s. 145.

²⁴⁸ BÖLÜKBAŞI, s. 146.

Bakanlığının bütçesinin ilgili tertiplerinden karşılanır” (6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 44/3).

11. Şiddet Uygulayanın Korunan Kişiyi İletişim Araçlarıyla Rahatsız Etmemesi

“Hakim, diğer tedbirlerle birlikte şiddet uygulayanın görsel, yazılı, işitsel, internet vb. iletişim araçlarıyla ya da sair surette korunan kişiyi rahatsız etmemesine yönelik tedbir kararı verebilir” (6284 s. Kanun, md 5/f; 6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 24). 4320 s. Kanun aksine 6284 s. Kanun’da bu tedbir kararı daha ayrıntılı açıklanarak, şiddet uygulayanın hangi iletişim araçları ile korunan kişiyi rahatsız etmemesi gerektiği “görsel, işitsel, yazılı, İnternet vb. araçlar” ifadesi ile örneklendirilmiştir.²⁴⁹ Uygulamada en sık rastlanılan psikolojik şiddet halinin, iletişim yolları vasıtasıyla gerçekleşmesinden dolayı bu tedbire özel olarak yer verilmesi faydalı olmuştur.²⁵⁰

Şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna telefon, e-posta, radyo, mektup, televizyon, sosyal medya uygulamaları gibi sair iletişim araçlarıyla²⁵¹ hakaret etmesi veya mağduru tehdit etmek, korkutucu sözler söylemek gibi davranışlarla rahatsız etmesi hallerinde hakim bu tedbire başvurabilecektir.²⁵² Şiddet uygulayan ile korunan kişi

²⁴⁹ BÖLÜKBAŞI, s. 142.

²⁵⁰ YAĞCIOĞLU, s. 942.

²⁵¹ ERDEM, s. 64; KÖNEZOĞLU, s. 119; BÖLÜKBAŞI, s. 143.

²⁵² HACIOĞLU, Burhan Caner : “ 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunla İhdas Edilen Ailenin Korunmasına Dair Kanun’a Muhalefet Suçu Üzerine Bir İnceleme “, EÜHFD, C. 3, S. 1, s. 39-47, s, 43; BÖLÜKBAŞI, s. 143.

arasında huzuru bozmayacak davranışları içeren iletişim durumları tedbir kapsamına girmemelidir.²⁵³

V. KANUNUN UYGULANMASINA YARDIMCI OLAN, ULUSAL HUKUK DÜZENLEMELERİNDE YER ALAN HÜKÜMLER

Hakim, 6284 s. Kanun'da düzenlenen tedbirlerle birlikte, çocuğun yüksek yararı ilkesi gereğince olayın özelliklerine göre çocukların psikolojisinin, eğitim hayatının, sosyal yaşamının korunmasına ve ebeveynleri ile sağlıklı iletişim kurabilmelerine de imkan sağlayan 5395 s. ÇKK'da yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirlere ve 4721 s. TMK'da yer alan şiddet mağdurunu koruyan tedbirlere karar verebilir (md 5/f. 3).²⁵⁴ Hakim, ÇKK ve TMK'daki velayet, nafaka, kayyım ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair hükümlere göre karar verebilir. 6284 s. Kanun'un uygulanması diğer mevzuatta yer alan şiddet mağdurunu koruyan hükümlerin uygulamasına engel değildir.²⁵⁵

ÇKK'ya atıfta bulunan ve çocuklar hakkında destekleyici ve koruyucu tedbir alınmasını öngören 6284 s. Kanun md 5/f. 3'teki düzenlemenin yerinin şiddet mağduru kimseler hakkında alınabilecek koruyucu tedbirleri düzenleyen 3. madde olması gerektiği ve bu tedbirin şiddet uygulayan kimse hakkında verilecek önleyici tedbir olmadığı gerekçeleriyle yasa yapma tekniğine uygun olmadığı eleştirileri bulunmaktadır.²⁵⁶ Kanaatimizce de ÇKK hükümleri gereği çocuklar hakkında verilebilecek destekleyici ve koruyucu tedbirler, şiddet mağduru kişilerin korunmasına

²⁵³ ERDEM, s. 64;KARINCA, (Sorularla Şiddet), s. 85.

²⁵⁴ <https://cigm.adalet.gov.tr/1541-nolu-genelge--ailenin-korunmasi-ve-kadina-karsi-siddetin--onlenmesine-dair-kanunun-uygulanmasi-01667> , E.T. 01/11/2020.

²⁵⁵ KANDEMİR, s. 133.

²⁵⁶ YAĞCIOĞLU, s. 943.

ilişkin oldukları için, önleyici tedbirlerle ilgili düzenlemede yer almaları yerinde olmamıştır.

A. Çocuk Koruma Kanununa Göre Hakim Tarafından Verilecek Koruyucu ve Destekleyici Tedbirler

Çocuğun bedensel, duygusal, zihinsel ve ahlaki olarak yetiştirilmesi, eğitilmesi, gelişimine katkıda bulunulması, aile ve toplumdaki yerinin hukuk kurallarıyla korunması ve insan olarak sevgi ve şefkate layık olması çağdaş toplumların birincil görevidir.²⁵⁷ Bu sebeple çocuğun korunmasında hukuki düzenlemelerin yapılmasının yanında sosyal politikaların da geliştirilmesi gerekmektedir.²⁵⁸

Çocuk hakları, çocuğun bedensel, duygusal, zihinsel, kültürel, sosyal vb. bakımlardan korunması ve gelişmesini sağlayacak, çocuk hukukuyla ilgili kurallar bütününden oluşmaktadır.²⁵⁹ Çocuğun hem birey hem vatandaş olarak korunması ve toplumun nüvesi olarak gelişiminin sağlanması devletlerin sorumluluğudur. Bu sebeple kodifiye edilen ÇKK²⁶⁰, korunma ihtiyacı olan ya da suça sürüklenen çocukların korunmasını, haklarının güvence altına alınmasını ve toplumun adalet ve güvenlik ihtiyacının karşılanmasını hedeflemektedir.²⁶¹ Bu amaç doğrultusunda ÇKK md 5/f. 1’de

²⁵⁷ BÖLÜKBAŞI, s. 148; SAĞIROĞLU, s. 95.

²⁵⁸ Türkiye’de çocukların ihmal, istismar ve şiddete uğramalarının engellenmesi Anayasa, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ve iç hukukta yer alan ilgili kanunlarla güvence altına alınmıştır. Bkz. BÖLÜKBAŞI, s. 148.

²⁵⁹ İŞİLSAL APAYDIN, s. 4.

²⁶⁰ Çocuk Koruma Kanunu, R.G. 15.07.2005, S. 25876

²⁶¹ BALO, Yusuf Solmaz: Uluslararası İlkeler Işığında Çocuk Koruma Kanunu ve Uygulaması, Gözden Geçirilmiş Güncellenmiş 2. Baskı, Ankara 2009, s. 174.

düzenlenen koruyucu ve destekleyici tedbirler, çocuğun kendi ailesinin yanında korunması amacıyla danışmanlık, eğitim, barınma ve bakım konularına dair tedbirlerdir.²⁶² 6284 s. Kanun'da md 5/f 3'de yer alan düzenlemeye göre, "*hakimin kanun kapsamında alacağı tedbirlerle beraber 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanun'unda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirlere de başvurabileceği*" hükmedilmiştir. Aile hakiminin karar verebileceği koruyucu ve destekleyici tedbirler; korunan çocuğun ilk olarak ev ortamında muhafazasına dair "*danışmanlık tedbiri*"²⁶³; korunan çocuğun eğitim ve

²⁶²5395 s. ÇKK md 5/1'de düzenlenen tedbirler şiddet mağduru çocuğun korunması ve desteklenmesine ilişkin tedbirler olup 6284 s. Kanun'un şiddet uygulayan hakkında hakim tarafından verilecek önleyici tedbirleri düzenleyen md 5/3'te düzenlenilmesi kanun yapma tekniğine uygun olmamıştır. ÇKK'ya atıfta bulunan bu maddenin, 6284 s. Kanun'un şiddet mağdurları hakkında hakim tarafından verilecek koruyucu tedbirlerin düzenlendiği md 3'te yer alması yerinde olurdu. Bkz. GÜNAY, s. 670.

²⁶³ Danışmanlık tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu kişilere çocuk yetiştirme konusunda, çocuklara ise eğitim ve gelişimleri ile ilgili sorunlarının çözümünde yardımcı olmayı amaçlar. Bu tedbirler, çocuğun bir eğitim kurumunda gündüzlü veya yatılı olmak üzere kalmasına, meslek ve iş edinmek amacıyla sanat edinme kurslarına, meslek sahibi bir usta yanına yahut kamu veya özel sektöre ait işyerlerine yerleştirilmesine, çocuğun bakımından sorumlu kişinin görevini yerine getirmemesi halinde, çocuğun resmi veya özel bakım yurduna yerleştirilmesine, koruyucu aile hizmetlerinden faydalandırılması veya kurumlara yerleştirilmesinin sağlanmasına, çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması ve tedavisinin gerçekleştirilmesi için geçici veya sürekli tıbbi bakım ve rehabilitasyonuna, madde bağımlısı kişilerin tedavisinin yapılmasına, barınma yerine sahip olmayan çocuklu kadınlar ve hayati tehlikesi bulunan hamile kadınlar için uygun barınma yeri sağlanmasına yöneliktir. Ayrıntılı bilgi için bkz. GÜNAY, s. 670.

öğretimi ile ilgili problemlerin çözümünü sağlayan “*eğitim tedbiri*” ; korunan çocuğun bakımı ve gelişimi hakkında problemlere yönelik “*bakım tedbiri*”; korunan çocuğun her türlü bedensel ve ruhsal sağlığını korumaya ve tedavi etmeye dair “*sağlık tedbiri*”; evsiz çocuk ve hayati risk taşıyan hamile kadınlara uygun yerleşim yeri sağlamaya yönelik “*barınma tedbiridir*”.²⁶⁴ Hakimin tedbir kararı vermeden önce sosyal çalışma görevlileri tarafından sosyal inceleme yaptırması verilecek tedbirin türü, süresi ve içeriğinin belirlenmesinde önemli bir husustur (ÇKK, md 7/2).²⁶⁵

B. TMK’YA Göre Hakim Tarafından Verilecek Koruyucu ve Destekleyici Tedbirler

1. Genel Olarak

6284 s. Kanun’un md 5/f. 3’te bu kanunda yer alan tedbirlere ek olarak, hakimin 4721 sayılı TMK hükümlerine göre “*velayet, kayyım atama, nafaka bağlama ve çocukla kişisel ilişki kurulması*” açısından da karar verebileceği hüküm altına alınmıştır.

2. Velayete İlişkin Tedbirlerin Alınması

Velayet, ana ve babanın, bakım ve gözetim için küçüklerin veya bazen de kısıtlıların şahsı ve malları üzerinde sahip oldukları görev, yetki ve hakların tamamını

²⁶⁴ SAĞIROĞLU, s. 95; KANDEMİR, s. 134; BALO, s. 194.

²⁶⁵ Mahkemelerde sosyal çalışma görevlilerinin bulunmaması veya başka bir uzmanlık dalına ihtiyaç duyulduğu hallerde, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar , serbest meslek icra edenler, çocuk-aile sorunları, çocuk hukuku, çocuk suçluluğunun önlenmesi alanlarında lisansüstü eğitim görmüş olanlardan seçilmek şartıyla sosyal çalışma görevlileri görevlendirilebilir. Ayrıntılı bilgi için bkz. BALO, s. 221.

ifade eder.²⁶⁶ TMK md 336'ya göre, “Ergin olmayan çocuk bakımından bu haklar ana ve babası tarafından ve evlilik devam ettiği sürece birlikte kullanılır. Ortak hayata son verilmiş veya ayrılık hali gerçekleşmişse hakim velayeti eşlerden birine verebilir. Boşanmada ise velayet, çocuk kendisine bırakılan tarafa aittir.” Velayet hakkının kapsamı açısından ana ve baba, çocuğun bakım ve eğitiminden, üçüncü kişilere karşı temsilinden, özetle; çocuğun menfaatine uygun hareket etmekten sorumlu oldukları gibi; çocuğun adını koyma, dini eğitimi belirleme, mallarını yönetme gibi hak ve yükümlülükler de sahiptir.²⁶⁷

“Çocuğun bedensel ve zihinsel gelişmesi tehlikede bulunur ya da çocuk manevi olarak terk edilmiş olursa hakim, çocuğu ana ve babadan alarak bir aile yanına veya bir kuruma yerleştirebilir” (TMK, md. 347/1). Çocuğun anormal davranışlarda bulunması, arkadaş edinmemesi, okul veya toplumdan kaçması, ana ve babanın çocuğu manevi olarak desteklememesi ve eğitmemesi gibi haller bu duruma örnek olarak verilebilir.²⁶⁸ Çocuğu gerçekten anne ve babaya karşı koruyan önlem, aile fertleri açısından en acı ve ağır tedbir olan velayetin kaldırılmasıdır.²⁶⁹ Ancak çocuğun menfaatine olan başka

²⁶⁶ KARACA, Hilal: Velayetin Kapsamı ve Hükümleri, B. 1, Ankara 2015, s. 22; BAYGIN, Cem: Soybağı Hukuku, 1. Baskı, İstanbul 2010 ,s. 103; BAKTİR ÇETİNER, Selma: Velayet Hukuku, Ankara 2000, s. 27; ÖZDEMİR, Hayrunnisa/ RUHİ, Ahmet Cemal: Çocuk Hukuku, Ankara 2012, s.755

²⁶⁷ BÖLÜKBAŞI, s. 150; SEROZAN,Rona: Çocuk Hukuku, İstanbul 2005, s. 260; “ Velayetin Kapsamı” hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. KARACA, s. 28 vd.

²⁶⁸ BAYGIN, Cem: Soybağı Hukuku, 1. Baskı, İstanbul 2010 ,s. 335; BÖLÜKBAŞI, s. 150.

²⁶⁹ GÖKALP, s. 154.

önlemler mevcut değil veya yetersiz ise son çare olarak velayetin kaldırılması yoluna gidilebilir.²⁷⁰

Hakim, 6284 s. Kanun'da yer alan tedbirlere ek olarak 4721 sayılı TMK hükümlerine göre velayet hususunda karar verme yetkisine sahiptir.²⁷¹ Çocuğun, aile içi şiddetin mağduru ya da tanığı olması halinde ruhsal ve bedensel gelişiminde önemli olumsuz etkiler oluşuyorsa, hakim 6284 s. Kanun'un düzenlediği tedbirlerin yanında çocuğun ailesinin gözetiminden alınarak yetkili kurumlara yerleştirilmesine karar verebilir.²⁷² Hakim bu tedbir kararını TMK'nin 347. maddesi uyarınca alabilir. Aynı maddenin ikinci fıkrası gereği “*ana ve baba veya çocuğun istemi üzerine*” de bu karar alınabilir.

3. Kayyım Atanması

*“Kayyım, belli işleri görmek veya malvarlığını yönetmek için sulh hukuk mahkemeleri tarafından atanan vesayet organıdır (TMK, md 403); kendisine kayyım olarak atandığı kişiyi temsil eder ve bu işler kapsamında sorumluluk taşır” (TMK, md 397).*²⁷³

²⁷⁰ SAĞIROĞLU, s. 98; GÖKALP, s. 154.

²⁷¹GÖKALP, s. 155.

²⁷²KANDEMİR, s. 134; GÜNAY, s 670; AKINTÜRK /ATEŞ KAHRAMAN, s. 406; GÖKALP, s. 155.

²⁷³GÜMÜŞ, Mustafa Alper: Türk Medeni Hukukunda Kayyımlık, İstanbul 2006, s. 22; DAĞLI, Mehmet: Emsal İçtihatlarla Türk Medeni Hukukunda Koruma Amacıyla Özgürlüğün Kısıtlanması, Ankara 2011, s. 58; GÖKALP, 155; SAĞIROĞLU, s. 99; Vesayet makamı, sulh hukuk mahkemesi iken denetim makamı ise asliye hukuk mahkemeleridir

Ergin birey, hasta olması veya başka bir yerde olması vb. sebeplerle acele olan işini görebilecek durumda değilse ya da bu işleri yerine getirmek için temsilci atayamayacak durumda ise bu işleri görmek, ayrıca yasal temsilci ile küçük veya kısıtlının menfaatleri de çatışıyorsa; anne-baba ile çocuk arasında çocuğu ebeveynlere karşı borç altına sokan bir hukuki işlem yapılması durumunda bu işlemde çocuğu ebeveynlere karşı temsil etmek, soybağının reddi davasında ve babalık davalarında çocuğu temsil etmek ve ebeveynlerin çocuğun mallarına zarar vermesi durumunda bu malları yönetmek amaçları doğrultusunda kayyım atanabilecektir (TMK, md 426-427).²⁷⁴

“Bir kişi uzun süreden beri kayıp olursa ve oturduğu yer de bulunamazsa, vesayet altına alınmak için yeterli bir sebep bulunmamakla birlikte bir kişi malvarlığını kendi başına yönetmek ya da bunun için temsilci atamak gücünden yoksunsa, bir terekede mirasçılık hakları henüz belli değilse veya ceninin menfaatleri gerektirirse, bir tüzel kişi gerekli organlardan mahrum kalmış ve yönetimi sağlanamamışsa, bir hayır işi ya da genel yarar amacı güden ayrı bir iş için halktan toplanan para vs. yardımı yönetme veya harcama yolu sağlanamamışsa, vesayet makamı bu defa, yönetimi kimseye ait olmayan mallara yönelik önlemler alır ve yönetim kayyımı atanır (TMK, md 427).²⁷⁵ İsteğe bağlı kısıtlama sebeplerinden birisi varsa, ergin kişiye de kendi isteği üzerine kayyım atanabilir” (TMK, md 428). 6284 s. Kanun’a göre koruyucu ve önleyici tedbirlere başvurulurken 4721 sayılı TMK’da düzenlenen kayyım ile ilişkin koruyucu hükümlerdeki

²⁷⁴ SAĞIROĞLU, s. 99; AKINTÜRK/ ATEŞ KARAMAN, s. 475; GÖKALP, s. 155.

²⁷⁵ YILDIZ, Ekrem/GÜRSOY, Serhan: Türk Vesayet Hukuku, Yargılama Usul ve Esasları, İstanbul 2010, s. 80 vd.; GÜMÜŞ, Mustafa Alper: Türk Medeni Hukukunda Kayyımlık, İstanbul 2006, s. 22; BÖLÜKBAŞI, s. 152.

şartlar sağlandığı hallerde, hakim kararı ile korunan çocuk veya ergine de geçici olarak kayyım atanabilir.²⁷⁶

4. Nafakaya Hükmedilmesi

TMK'ya göre “Herkes yardım etmediği takdirde yoksulluğa düşecek olan üstsoyu-altsoyu ile kardeşlerine nafaka vermekle yükümlüdür” (TMK, md 364). Bu düzenleme ile ahlaki bir görev olan yardım etme görevi, aralarında kan bağı ilişkisi bulunan kişiler için hukuki bir yükümlülük haline getirilmiştir.²⁷⁷

6284 s. Kanun, TMK'ya yaptığı atıfla şiddet mağduru eş ya da çocuğun, şiddet uygulayandan yardım almamaları halinde yoksulluğa düşecek olmaları durumunda tedbir kararı süresince şiddet uygulayanı yardım nafakası ile yükümlü tutmuştur.²⁷⁸ Çünkü şiddet mağdurunun aç kalma korkusu ile uygulanan şiddete göz yumması insan hak ve onuruna aykırıdır.²⁷⁹ Ayrıca TMK 174. maddesinde boşanma sebebiyle kusursuz ya da diğer tarafa göre daha az kusurlu tarafın nafaka isteyebileceği ve kusuru daha ağır olmamak kaydıyla boşanma sebebiyle yoksulluğa düşecek olan eşin diğer taraftan ekonomik imkanları ölçüsünde nafaka isteyebileceği düzenlenmiştir.²⁸⁰ TMK hükümlerine göre, nafakaya hükmedilmemişse nafaka talebi olmasa da tedbir nafakasına

²⁷⁶ BÖLÜKBAŞI, s. 152; GÖKALP, s. 156.

²⁷⁷ AKINTÜRK /ATEŞ KARAMAN, s. 443; GÖKALP, s. 156.

²⁷⁸ GÜNAY, s. 671; GÖKALP, s. 156.

²⁷⁹ KARINCA, (Sorularla Şiddet), s. 96.

²⁸⁰ SAĞIROĞLU, s. 99; CEYLAN, (Yeni Düzenlemeler), s. 41; GÖKALP, s. 157.

hükmedilebilir.²⁸¹ Eşler boşanma sürecindeyken, daha önce hükmedilmiş nafaka kararı yoksa; hakim resen şiddet mağduru eş ve çocukları adına tedbir nafakasına hükmedebilir; bununla birlikte eşler boşanmış olsalar da hakim, çocuk adına iştirak nafakası ve şiddet mağduru adına yoksulluk nafakasına hükmedebilir.²⁸²

6284 s. Kanun md 18'e göre nafakaya hükmedilirse, bu kararın bir örneğinin nafaka alacak ya da verecek kişinin yerleşim yerindeki icra müdürlüğüne resen gönderileceği, nafaka borçlusunun SGK'ya kayıtlı bir kişi olması halinde nafakanın borçlunun aylığından, maaşından veya ücretinden icra müdürlüğü tarafından tahsil edileceği, bu işlem sürecinde alacaklının talebi olsun ya da olmasın posta masraflarının Cumhuriyet Başsavcılığı'nın suçüstü ödeneğinden karşılanacağı düzenlenmiştir (6284 s. Kanun md 18).²⁸³ Bu hüküm ile nafaka ödemekle yükümlü kişinin icra müdürlüğü tarafından yalnızca aylık, maaş veya ücretinden nafakanın tahsil edilebilmesi düzenlenmiştir. Bu durum kısıtlayıcı bir düzenleme olup ilgili maddeye kanunun tasarı metninde yer alan *“nafaka yükümlüsünün taşınır-taşınmaz malı, kendi işyeri olması, bankada para vs. menkul değerler birikimi bulunması ya da üçüncü kişilerden alacağı olması durumunda da, nafakanın tahsili için icra müdürlüğü tarafından buralara gerekli*

²⁸¹ Nafakaya karar verip vermemek ve nafaka miktarı hakim takdirindedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. BEYAZIT, Özgür/ BEYAZIT, Arzu: “ 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Üzerine Değerlendirmeler”,E.T. 01/11/2020,s. 42-58, s. 50,

http://psikiyatriksosyalhizmet.com/wp-content/uploads/2010/02/4320_degerlendirme.pdf

²⁸² KANDEMİR, s. 136.

²⁸³ SOYBAŞ, s. 69; GÖKALP, s. 157.

yazılar yazılır ve icrai işlemler yapılır.” ifadesinin eklenmesi yerinde olacaktır.²⁸⁴ Nafaka tedbiri kararı, kanundaki diğer tedbir kararlarının aksine nafaka yükümlüsünün karara aykırı hareketi halinde soruşturmaya konu olamayacak ve icra takibi söz konusu olacaktır.²⁸⁵

5. Çocukla Kişisel İlişki Kurulması

Velayet hakkı kendisinde bulunmayan ebeveyn çocuğun sorunlarında, rahatsızlığında ona destek olmak, yanında bulunmak arzuları ile çocuğu ile görüşmek, analık-babalık yapmak, iletişim kurmak isteyebilir.²⁸⁶ Bu sebeplerle “*ana ve babadan her birine velayeti altından bulunmayan çocuk ile uygun kişisel ilişki kurulmasını isteme hakkı verilmiştir*” (TMK, md 323). İşbu hak velayet hakkı kadar geniş değildir; çocuğun yaşamına müdahaleyi kapsamaz; özlem giderme ihtiyacını karşılama amacına yöneliktir.²⁸⁷ Hatta çocukla ilişki kurma isteme hakkı sadece eşlere değil çocuğun menfaatine uygun düştüğü ölçüde diğer kişi ya da hısımlara da tanınmıştır (TMK, md 325).²⁸⁸

²⁸⁴ Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Tasarısı Hakkında TUSİAD Görüşü, <https://docplayer.biz.tr/41398197-Ailenin-korunmasi-ve-kadina-karsi-siddetin-onlenmesine-dair-kanun-tasarisi-hakkinda-tusiad-gorusu.html> , E.T. 01/11/2020, s. 5.

²⁸⁵ BEYAZIT/BEYAZIT, s. 52.

²⁸⁶ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 331; AKINTÜRK/ ATEŞ KARAMAN, s. 396; BÖLÜKBAŞI, s. 153.

²⁸⁷ SEROZAN, Çocuk Hukuku, s. 241.

²⁸⁸ BAYGIN,(Soybağı),s. 109.

Kişisel ilişki kurulması düzenlemesi, evliliğin sona erdiği hal haricinde çocuğun bedensel ve zihinsel gelişmesinin tehlikede bulunması veya manevi olarak terk edilmesi sebebiyle hakim, çocuğun ana-babadan alınarak bir aile veya kuruma yerleştirilmesi veya velayeti kaldırdığı hallerde de mümkün olacaktır (TMK, md 347-348-349).²⁸⁹ Bununla birlikte hakim, 6284 s. Kanun md 5/ f. 3'e göre kanundaki tedbirlerle birlikte TMK hükümlerindeki şartlar mevcutsa şiddet uygulayan ile çocuk arasında kişisel ilişki kurulması kararına hükmedebilir. Aynı maddenin (ç) bendine göre önleyici tedbir olarak hakim, şiddet uygulayan hakkında, çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı mevcutsa, "*kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması, kişisel ilişkinin sınırlandırılması veya tümüyle kararın kaldırılması*" tedbirine hükmedebilir.²⁹⁰

Doktrinde 4320 s. Kanun'da ev-içi şiddetin sessiz mağdurları olan çocuklar hakkında tedbir ve şiddet uygulayan ile çocuk arasında kişisel ilişkinin sınırlandırılmasına dair bir düzenleme bulunmamasından dolayı eksiklik olduğu vurgulanmıştır.²⁹¹ 6284 s. Kanun'daki düzenleme ile eksiklik giderilmiş; Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddesi uyarınca çocuğun yararı esas alınarak, şiddet ve şiddet

²⁸⁹ SERDAR, s. 759; BÖLÜKBAŞI, s. 154.

²⁹⁰Çocukla kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması, sınırlandırılması veya kaldırılması düzenlemesinde, daha önce çocuklarıyla ilgili verilmiş bir kişisel ilişki kurulması kararı varsa bu tedbirin hükmedileceğine dair sınırlayıcı bir ifade vardır. Ancak çocukları üzerinde velayet hakkına sahip olmayan eş ile çocukları arasında kişisel ilişki kurulması kararı bulunması halinde tedbir kararı uygulanması yerinde değildir. Çocukların korunması açısından etkin bir düzenleme olması için kişisel ilişki kurma kararı olmasa bile bu hüküm uygulanmalıdır. Ayrıntılı bilgi için bkz. YAĞCIOĞLU, s. 941.

²⁹¹ ÖZTÜRK, s. 14.

tehlikesine maruz kalan çocuğun menfaati gözetilmiştir.²⁹² Çocuğu kendisinin velayeti altında olmayan²⁹³ şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişinin çocuğu ile arasında daha önceden kurulmuş olan kişisel ilişki, bu kişinin çocuğa şiddet uygulaması halinde hakim kararı ile ortadan kaldırılabılır (TMK, 323 vd.).²⁹⁴ Hakim mağdur çocuğun sağlık, güvenlik, ahlak bakımından menfaatlerini dikkate almalıdır.²⁹⁵

Şiddet uygulayan kişinin sahip olduğu kişisel ilişki kurulması hakkının daha öncesinde tesis edildiği hallerde, kişi sonrasında şiddet uygulamak suretiyle bu hakkın

²⁹² Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, R. G. 27/01/1995, Sayı: 22184 , çocuğun yararı ilkesi hakkında bkz. md 3, “ 1. Kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar veya yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde, çocuğun yararı temel düşüncedir. 2. Taraf Devletler, çocuğun ana-babasının, vasilerinin ya da kendisinden hukuken sorumlu olan diğer kişilerin hak ve ödevlerini de gözönünde tutarak, esenliği için gerekli bakım ve korumayı sağlamayı üstlenirler ve bu amaçla tüm uygun yasal ve idari önlemleri alırlar. 3. Taraf Devletler, çocukların bakımı veya korunmasından sorumlu kurumların, hizmet ve faaliyetlerin özellikle güvenlik, sağlık, personel sayısı ve uygunluğu ve yönetimin yeterliliği açısından, yetkili makamlarca konulan ölçülere uymalarını taahhüt ederler.”

²⁹³ Çocuk annesi ya da babasının velayeti altında çeşitli sebeplerle bulunmayabilir. Örneğin boşanma halinde çocuğun velayeti anneye verilmiş ve babanın velayet hakkı kalkmış olabilir. Ayrıntılı bilgi için bkz. SERDAR, İlknur: “ Kişisel İlişki Kurma Hakkı”, DEÜHF Dergisi, C. 9, Özel Sayı 2007, İzmir 2007, s. 739-781, s. 743; AKINTÜRK/ATEŞ KARAMAN, s. 395; GÖKALP, s. 157.

²⁹⁴ GÜNAY, s. 671; GÖKALP, s. 157.

²⁹⁵ ERLÜLE, Fulya: “ Çocuk İle Kişisel İlişki Kurulması”, MÜHF Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 16, S. 3-4, İstanbul 2010, s. 217-248, s. 225; GÖKALP, s. 157.

özüne aykırı davranışlarda bulunursa kişisel ilişki kurma hakkının TMK md 324. kapsamında da kaldırılabilmesi mümkün olduğundan, 6284 s. Kanun md 5/f. 3'te yer alan kişisel ilişki kurulması hakkında tedbir kararının gereksiz tekrar olduğu ve kanunun md. 3/ç'de zaten bu tedbir kararının tanındığı konusunda eleştiriler vardır. 6284 s. Kanun md 5/1-ç'de kişisel ilişki kurulması ile ilgili hakimin verebileceği önleyici tedbir kararı düzenlenmiş olsa da md 5/3'te kişisel ilişki kurulmasına dair tedbir kararlarının alınmasında TMK'ya atıfta bulunulması tekrar mahiyetinde olmuştur.²⁹⁶ Kanaatimizce, 6284 s. Kanun'da düzenlenen kişisel ilişki kurulması tedbir kararının, ayrıca TMK'ya atıf yapılarak yinelenmesi gereksiz olmuştur.

²⁹⁶ Yapılan eleştiriye dair ayrıntılı bilgi için bkz. GÜNAY, s. 671; YAĞCIOĞLU, s. 943.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE

DAİR KANUNUN UYGULANMA USULÜ

I. GENEL OLARAK

6284 s. Kanun'a göre, *“Tebdir kararları ilgilinin talebi, Bakanlık veya kolluk görevlileri ya da Cumhuriyet savcısının başvurusu üzerine aile mahkemesi hakimi²⁹⁷, mülki amir²⁹⁸ ve istisnai hallerde kolluk amiri tarafından verilebilir”* (6284 s. Kanun, md 8/1). Koruyucu ve önleyici tebdir kararları için yetkili mahkeme veya yetkili birim söz konusu olmamakta ve yetki uyuşmazlığı da söz konusu olmamaktadır.²⁹⁹ Fakat kolluk amirinin tebdir kararına başvururken yetkisi olmayan tedbirlerden tebdir türüne göre mülki amir veya aile mahkemesi hakimini, aynı şekilde mülki amirin yetki alanında

²⁹⁷ Aile mahkemesinin bulunmadığı yerlerde ise tebdir kararının alınmasında görevli mahkemenin aile mahkemesi olmasından dolayı 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanunun aile mahkemelerinin görevlerini düzenleyen 2/2. md uyarınca kanun kapsamına giren iş ve davalara, HSYK tarafından belirlenen Asliye Hukuk Mahkemeleri tarafından bakılacağı düzenlemesine göre asliye hukuk mahkemeleri tebdir kararı alınmasında görevli mahkeme olacaktır. HMK 297/1-a'ya göre asliye hukuk mahkemelerinin uyuşmazlığa baktığı kararlarda “Aile Mahkemesi Sıfatıyla” bakıldığını belirtmesi gerekir.

²⁹⁸ İllerde valileri ve ilçelerde kaymakamları ifade eder.

²⁹⁹ KARAKAYA, s. 53.

bulunmayan bir tedbir kararına başvururken aile mahkemesi hakimini durumdan haberdar etme yükümlülükleri vardır (6284 s. Kanun, md 7).³⁰⁰

6284 s. Kanun'un uygulanabilmesi için mağdur veya üçüncü kişilerin şiddet veya şiddete uğrama tehlikesini kolluğa, Cumhuriyet başsavcılığına, hakime, mülki amire, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı il veya ilçe müdürlüğüne ya da ŞÖNİM'e ihbar ve şikayet etmesi gerekmektedir.³⁰¹ ŞÖNİM ve müdürlüklere yapılan ihbar ve şikayetler ivedilikle, kolluğa, mülki amire, Cumhuriyet başsavcılığına veya aile mahkemesi hakimine bildirilir (6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 4/4).

Kanundaki yapılan düzenlemede yetkili mercii yönünden şiddet mağdurunun yerleşim yeri mahkemesi veya ceza muhakemesindeki genel kural gereği soruşturmanın yürütüldüğü yer mahkemesinin yetkili olması şartı aranmamıştır. Aksine olayın önemi gereği talepte bulunabilecekleri hızlı, seri, kolay, daha az masraflı ve çabuk şekilde ulaşabilecekleri yer mahkemesi, mülki amiri veya kolluk amiri yetkili kılınmıştır.³⁰²

6284 s. Kanun'un uygulanması hakkındaki düzenleme çerçevesinde, Cumhuriyet savcılığına yapılan şiddet olayları kapsamındaki başvuru dosyalarının aile mahkemelerine gönderilmesinin, aynı şekilde kolluk ve mülki amirler tarafından alınan tedbir kararlarının belirli süre içerisinde hakim onayına sunulmasının ve tedbir kararlarına ilişkin itirazların da aile hakimi tarafından incelenmesinin zorunlu olması aile mahkemelerinin iş yükünü ağırlaştırmaktadır. Bu sorunun bertaraf edilmesi için, 2013 yılında HSYK toplantısında 6284 s. Kanun'un uygulanmasından doğan sorunlarla ilgili olarak ayrı bir mahkeme kurulmasının gerektiği, birden fazla aile mahkemesi bulunan

³⁰⁰ SAĞIROĞLU, s. 105.

³⁰¹ BÖLÜKBAŞI, s. 157.

³⁰² SAĞIROĞLU, s. 106; GÜNAY, s. 673; CEYLAN, (Yeni Düzenlemeler), s. 43; GÖKALP, s. 166.

yerlerde ise bir aile mahkemesinin 6284 s. Kanun uygulanması hususunda özgülenerek yetkilendirilmesinin yararlı olacağı yönünde sonuca varılmıştır.³⁰³

İhbar ve şikayetler üzerine kolluk amiri, mülki amir veya aile mahkemesi hakimi kanunda gerekli şartların oluşması ile durumun özelliğine göre uygun ve etkin tedbir kararı ya da kararlarına başvuracaktır. Tedbir kararının verilmesi ile varsa verilen tedbir kararına itirazların incelenmesi, taraflara kararın tebliğ edilmesi ve kararın uygulanması süreçlerine geçilecektir. Kararın uygulanması ve takibi ise öncelikle kolluk görevlilerinin sorumluluğundadır (6284 s. Kanun, md 10).³⁰⁴

II. TEDBİR KARARI VERİLMESİ SÜRECİ

A. İhbar veya Şikayet

Kanundaki düzenlemeye bakıldığında “İhbar, üçüncü kişiler tarafından ilgili makam veya mercilere şiddet olayının yazılı, sözlü³⁰⁵ ya da başka şekillerde bildirilmesini; şikayet ise, şiddet veya şiddet tehlikesine maruz kalan mağdurun ilgili makamlara veya mercilere başvurması”nı ifade eder (6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 3/g). Yani şiddet mağduru haricindeki kişilerin yetkili ve ilgili makamlara şiddet olayını

³⁰³ Ayrıca şiddet olaylarına ilişkin uyuşmazlıkların aile mahkemesinin asli yargılama işini engellediği yönünde ayrıntılı bilgi için bkz. Hâkimler Ve Savcılar Yüksek Kurulu Hukuki Müzakere Toplantılar, Özel Hukuk 3. Grup, 06-09 Haziran 2013 İstanbul, <https://doczz.biz.tr/doc/226675/%C3%B6zel-hukuk-3.-grup-aile-hukuku---hukuki-m%C3%BCzakere-toplant%C4%B1...>, E. T. 01/11/2020; GÖKALP, s. 167.

³⁰⁴ BÖLÜKBAŞI, s. 157.

³⁰⁵ Sözlü yapılan ihbar veya şikayetler derhal tutanağa bağlanmalıdır. Bkz. SAĞIROĞLU, s. 105.

bildirmesi ihbar; şiddet mağdurunun bizzat kendisinin maruz kaldığı şiddet hakkında makamları bilgilendirmesi şikayet olarak düzenlenmiştir.

Şiddet veya şiddete uğrama tehlikesi durumlarında herkes resmi makam ve mercilere olayı ihbar edebilir (6284 s. Kanun, md 7). 6284 s. Kanun ile ihbar yetkisi herkese tanınarak 4320 s. Kanun'da yer almayan bir düzenlemeye yer verilmiştir.³⁰⁶ Bu hususta ihbar şartı olarak şiddet tehlikesi bulunması halinin de düzenlenmesi şiddetin eyleme dönüşmemiş olmasına rağmen ihbarın mümkün olabileceğine işaret eder.³⁰⁷ Şiddete konu olan eylemin aynı zamanda TCK anlamında suç teşkil etmesi durumunda ise ihbar bir yükümlülüktür ve ihbar yükümlülüğüne aykırı hareket edenler yaptırımlarla karşılaşacaktır (TCK, md 278). Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının şiddet veya şiddet tehlikesinden haberdar olmaları hallerinde derhal şikayet mercilerine durumu bildirmeleri zorunludur (6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 4/1). İhbarı alan kamu görevlilerinin yetkileri dahilinde olmayan durumlarda, olaydan haberdar olması gereken yetkilileri haberdar etmemesi halinde TCK kapsamında, “*Kamu görevlisinin suçu bildirmemesi*” suçu (TCK, md 279) ve ihbarı alan kişilerin yetkili kamu görevlilerini haberdar etmemesi durumunda ise “*Görevi kötüye kullanma*” suçu (TCK, md 257) oluşur.

İhbar veya şikayetin muhatabı olan kurum ve kuruluşların kanunda doğrudan düzenlenmiş olması, şiddet mağduru kişilere ve ihbar yetkisini kullanacak veya ihbar yükümlülüğünü gerçekleştirecek kişilere yol haritası çizmektedir.³⁰⁸ Şiddet mağduru veya kanuni temsilcisi yetkili ve ilgili makamlara sözlü veya yazılı olarak başvurarak

³⁰⁶ ÖZTÜRK, Necla, s. 22.

³⁰⁷ SAĞIROĞLU, s. 164; GÖKALP, s. 164.

³⁰⁸ BÖLÜKBAŞI, s. 159.

şiddet olayı hakkında bilgi verip, şikayet yolu ile bildirim yapabilecektir.³⁰⁹ Şikayet ve ihbarların müdürlük ve ŞÖNİM'e yapılması ile harekete geçilerek yetkili merciler derhal bilgilendirilir (6284 s. Kanun, md 7).³¹⁰ Yetkili merciler res'en ve talep üzerine tedbir kararı verebilecektir(6284 s. Kanun, md 7).³¹¹

Şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi bulunan kanun kapsamında korunan mağdurlar, koruyucu ve önleyici tedbirlerden faydalanmak üzere şikayet yoluyla ilgili ve yetkili makamlara başvurabileceği gibi, şiddet ve şiddet tehlikesini öğrenen, şahit olan herkes de bu durumu ihbar yoluyla bildirebilir (6284 s. Kanun, md 7).³¹² Kanunda yetkili kurumlara arabuluculuk veya uzlaştırma gibi görev veya yetki verilmediği için şikayet veya ihbar üzerine kolluk amiri³¹³, mülki amir, Cumhuriyet başsavcılığı veya aile

³⁰⁹ GÜNAY, s. 673; GÖKALP, s. 165.

³¹⁰ GÖKALP, s. 165.

³¹¹ CEYLAN, (Yeni Düzenlemeler), s. 43; GÖKALP, s. 165.

³¹² GÜNAY, s. 673.

³¹³ Şiddete maruz kalan kişi 7/24 155 Polis İmdat, 156 Jandarma İmdat veya 158 Sahil Güvenlik İmdat hattına telefon edebilir. Aynı zamanda evine en yakın polis merkezi veya jandarma karakoluna giderek ya da telefonla olayla ilgili telefonla bilgi verebilir. Başvuru üzerine polis merkezinde bulunan personel şikayet edeni dinler, Cumhuriyet savcısını bilgilendirir, mağduru sağlık kuruluşuna sevk ederek sağlık raporu alır, delilleri toplayarak karşı tarafı tespit eder, ihtiyaç halinde ücretsiz avukat görevlendirmesi işlemi yapar, tutanak tutar, mağdura yasal hak ve işlemler hakkında bilgi verir, başvurulabilecek yerler hakkında bilgi içeren broşür verir, mağdurla birlikte değerlendirme yaparak sonucunu Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Müdürlüğü'ne bildirir, barınma ihtiyacı varsa mağduru Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna yönlendirir, acil barınma ihtiyacı ya da yüksek risk durumu varsa Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme

mahkemesi hakimi, uzlaştırma veya arabuluculuk önerisinde bulunmadan tedbir kararlarını alarak uygulanması için ilgili makamlara göndermek zorundadır.³¹⁴

Kurumundan bir görevliyi polis merkezine davet ederek mağdurla görüşmesini sağlar, verilen ifadeyi mağdura okutur ya da mağdur okuyamazsa okur, ifadenin kopyası ve tarih-numara bilgilerini mağdura verir, mağdurun başvurmadığı zamanlarda bile ihbar ve şikayetleri değerlendirir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, s. 14.

³¹⁴ Kanunun tasarısı hazırlanırken İstanbul Sözleşmesi esas alındığı ve sözleşmenin 48. md'de taraflara arabuluculuk ve uzlaştırma gibi süreçlerin yasaklanmasından dolayı gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü yüklenmesine rağmen tasarıda arabuluculuk ve uzlaştırma yasağı hakkında açık bir hüküm bulunmaması sebebiyle Adalet Alt Komisyonu Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Tasarı Alt Komisyonu Üyesi Dilek Akagün Yılmaz(Uşak Mv.) tarafından muhalefet şerhi yazılmıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. TBMM, 181. Sıra Sayılı Komisyon Raporları; GÜNAY, s. 673; 2012 yılının Haziran ayında yayınlanan R.G. 22/06/2012 tarih ve 28331 sayılı 'Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'un 1. md'de “.. aile içi şiddet iddiasını içeren uyuşmazlıklar arabuluculuğa elverişli değildir.” ifadesine yer verilmiştir. Fakat yalnızca aile içi şiddet içeren uyuşmazlıklarda arabuluculuğun önerilemeyeceği, diğer şiddet olaylarında arabuluculuğun mümkün olacağı kanaati oluşmuştur. Ayrıntılı bilgi için bkz. BÖLÜKBAŞI, s. 166; 6284 s. Kanun'da arabuluculuk ve uzlaştırma yasağı hakkında hüküm bulunmamasına rağmen kanunun uygulama yönetmeliği 35/3 md'de “ Koruyucu veya önleyici tedbir kararlarının alınması ve yerine getirilmesi aşamasında şiddet mağduru ile şiddet uygulayan arasında uzlaşma ya da arabuluculuk önerilemez.” hükmü düzenlenilerek kanundaki eksiklik giderilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. YAĞCIOĞLU, s. 947.

B. Tedbir Kararı Verilmesi

“Tedbir kararı, şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi altında bulunan mağdur, vekili, velisi veya vesayet altında ise vasisinin talebi veya Cumhuriyet savcısının, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın, Bakanlığa bağlı İl ve İlçe Müdürlüklerinin, ŞÖNİM³¹⁵ ya da kolluk görevlilerinin başvuruları üzerine; en çabuk ve en kolay ulaşılabilecek yer aile hakimi, mülki amir veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amiri tarafından verilir” (6284 s. Kanun, md 8/1). İlgili hükümde şiddet olayının hayati önem taşıması göz önüne alınarak “en çabuk ve en kolay ulaşılabilecek yer” vurgusu yapılmıştır.³¹⁶ Şiddetin söz konusu olduğu olayın özelliklerine göre; şiddet mağduru, çocukları ve yakınları hakkında koruyucu tedbir kararlarına, şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi olan kişiler hakkında ise koruyucu tedbir kararlarına yetkili makamlar tarafından hükmedilecektir.³¹⁷ Ailelerin farklı sosyo-kültürel yapılarda bulunması ve ailenin içinde bulunduğu gelenek-göreneklerin bölgeden bölgeye çeşitlilik göstermesi karşısında aile içi şiddetle mücadelede sınırlı sayıda (numerus clausus) tedbirlerle çözüm üretilmeye çalışmanın doğuracağı sıkıntıları engellemek amacıyla kanunda hakim ve mülki amirin verebileceği tedbir kararlarını düzenleyen hükümde yer

³¹⁵ 6284 s. Kanun 8. md'de tedbir kararı verilmesinin talep edilebileceği makamlar arasında ŞÖNİM ve Müdürlükler sayılmamıştır. 6284 s. Kanun Uyg. Yön. 30. md'de ise ŞÖNİM ve Müdürlükler sayılmıştır. Fakat ‘Bakanlık’ başvurulabilecekler arasından çıkarılmıştır. Kanun koyucunun gözden kaçırdığı düşünülerek yönetmelik ve kanun birlikte dikkate alındığında tedbir kararı verilmesi için başvurulabilecek makamların genişletilmesi gerekmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. BÖLÜKBAŞI, s. 160.

³¹⁶ BÖLÜKBAŞI, s. 160.

³¹⁷ CEYLAN, (Yeni Düzenlemeler) , s. 28; BÖLÜKBAŞI, s. 160.

alan “...uygun görülecek benzer tedbirlere..” ifadesiyle aile hakimi ve mülki amire geniş yetki tanınmıştır.³¹⁸

Şiddete maruz kalan veya şiddet tehlikesiyle karşı karşıya kalan şiddet mağdurlarının başvurabileceği kurum ve kuruluşlar: “il sosyal hizmetler müdürlükleri, alo 183 telefon hattı³¹⁹, sağlık kuruluşları³²⁰, polis merkezleri, jandarma karakolları,

³¹⁸ AKIN, Mustafa: ‘Ailenin Korunmasına Dair Kanunda Belirtilmeyen Tedbirlere Hükmedilmesi ve Danışmanlık Tedbirinin Uygulanması’, Terazi Hukuk Dergisi, Y. 2, S. 14, Ekim 2007, s. 93-102, s. 95.

³¹⁹ Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na bağlı olarak çalışan ALO 183 ücretsiz danışma hattı, şiddet mağduru kadınlara ve çocuklara psikolojik, hukuki ve ekonomik alanda danışmanlık hizmetleri sunan ve diğer başvurulabilecek kuruluşlar hakkında bilgi veren, 7/24 esasına göre çalışan bir hizmettir. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı, s. 13.

³²⁰ Şiddet mağduru, bulunduğu yere en yakın sağlık kuruluşlarından sağlık ocağı, sağlık evi, aile hekimliği, hastane acil servislerine başvurarak tedavisinin yapılmasını ve şiddeti belgeleyen rapor düzenlenmesini talep edebilir. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı, s. 13.

belediyelerin kadın danışma merkezleri³²¹, Cumhuriyet savcılıkları, baroların kadın danışma merkezleri ve adli yardım kurulları³²², kadın sivil toplum kuruluşları”dır.³²³

6284 s. Kanun’da da mülga 4320 s. Kanun’da olduğu gibi hakimin tedbir kararına hükmederken işlemleri evrak üzerinden duruşmasız mı yoksa duruşma açarak mı yapacağına dair bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu sebeple aile mahkemesi hakiminin yakın bir tarihe duruşma koyması ve taraf veya tanıkları dinleyerek karar vermesinde engel bulunmamaktadır. Bilakis çoğu zaman kolluğun bildirdiği, hakim kararını etkileyecek evrakların yetersiz olması sebebiyle acil olmayan olaylarda somut olaya etkin bir tedbirin alınması için hakim tarafından duruşma açılması ve tarafların dinlenmesine karar verilmesi faydalı olacaktır.³²⁴

C. İtiraz

Ailenin korunmasına dair 4320 s. Kanun’da aile mahkemesi hakiminin vermiş olduğu önleyici tedbir kararlarına karşı itiraz edilemeyeceği konusunda bir

³²¹ Belediyelerin kadın danışma merkezleri, belediyeye bağlı kadın sığınma evlerinde barınma hizmeti, psikolojik, tıbbi, ekonomik ve hukuksal destek verir. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı, s. 16.

³²² Barolar bünyesinde hizmet veren adli yardım kurulları ve kadın danışma merkezlerinde, şiddet mağduru kişilere ücretsiz avukat adli yardımı ve mağdurlara hukuksal danışmanlık hizmeti vermektedir. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı, s. 17.

³²³ Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı, s. 9.

³²⁴ GÜNAY, s. 674.

düzenleme mevcut değildi.³²⁵ Doktrinde ise 4320 s. Kanun kapsamında alınan tedbir kararları HMK'da düzenlenen ihtiyati tedbirlere benzetilmekte ve ihtiyati tedbir kararlarına karşı itiraz usulünün kıyasen 4320 s. Kanun kapsamındaki tedbir kararlarına da uygulanması gerektiği savunulmaktaydı.³²⁶ 6284 s. Kanun ile birlikte bu belirsizliğe son verilerek tedbir kararlarına itiraz ve usulü ayrıca hüküm altına alınmıştır.

Hakim tarafından verilecek koruyucu ve önleyici tedbir kararlarına ilişkin iş ve işlemler geçici koruma tedbiridir. 6100 s. HMK'da ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz ve delillerin tespiti gibi geçici hukuki koruma talepleri ve bunlara karşı yapılacak diğer başvurular hakkında karar verilmesi dava ve işlemlerinin adli tatilde de görülebileceği hükmü gereği, tedbir kararı talepleri ve tedbir kararlarına karşı itiraz hallerinde aile mahkemesi adli tatilde de iş ve işlemleri görecektir (HMK, md 103/1-a).³²⁷ Bu sayede hayati önem taşıyan şiddet olaylarına karşı şiddet mağdurları, yakınları veya ilgili diğer kişilerin şikayeti ve üçüncü kişilerin ihbarları üzerine tedbir kararı almada geç kalınmayacak ve kesinti oluşmayacaktır.

6284 s. Kanun md 9'a göre, "*Mülki amir veya hakim tarafından verilen tedbir kararlarına karşı, kararın tefhim ve tebliğinden itibaren iki hafta içerisinde aile mahkemesine itiraz edilebilir. Aile mahkemesince verilen tedbir kararına itiraz üzerine dosya, o yerde aile mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması halinde numara olarak kendisini izleyen daireye, son numaralı daire için birinci daireye, o yerde aile mahkemesinin tek dairesi bulunması hâlinde asliye hukuk mahkemesine, aile mahkemesi hâkimi ile asliye hukuk mahkemesi hâkiminin aynı hâkim olması hâlinde ise en yakın asliye hukuk mahkemesine gecikmeksizin gönderilir. İtiraz mercii kararını bir hafta*

³²⁵ BÖLÜKBAŞI, s. 164.

³²⁶ HACIOĞLU, s. 39; BÖLÜKBAŞI, s. 164.

³²⁷ YAĞCIOĞLU, s. 947; GÖKALP, s. 167.

içinde vermelidir. İtiraz üzerine verilen kararlar kesin olup aleyhine bir üst dereceli mahkemeye başvurulamaz”.

İtiraz üzerine inceleme yapacak olan mahkemenin verilen tedbir kararına itiraz talebini kabul ya da reddine dair kararlarında belge veya delil arayıp aramayacağı kanunda düzenlenmemiştir. İtiraz üzerine verilecek kararın kesin olması nedeniyle yetkili mahkemenin delil ve belgeleri inceleyerek, gerekli gördüğü hallerde tarafları da dinleyerek karar vermesi gerektiği kabul edilmelidir.³²⁸

Tedbir kararlarına itiraz halinde en yakın asliye hukuk mahkemesine itiraz yapılacağına ilişkin düzenleme; özel olarak aile mahkemesi sıfatıyla bakılacağı düzenlenmediğinden, uygulamada asliye hukuk mahkemesinin aile mahkemesi sıfatıyla verdiği kararlara, aile mahkemesi bulunduğu halde, asliye hukuk mahkemesince incelenmesi sonucu doğmakta olup bu durum 6284 s. Kanun md 9/2’ye “*en yakın aile mahkemesine, aile mahkemesi bulunmaması halinde, en yakın asliye hukuk mahkemesine*” cümlesinin eklenmesi ile düzeltilebilecektir.³²⁹

1. Mülki Amirin Verdiği Tedbir Kararına Karşı İtiraz

6284 s. Kanun Uyg. Yön. 33. md’ne göre “*İlgililer tedbir kararının tefhim ve tebliğini izleyen iki hafta içerisinde mülki amir tarafından verilen koruyucu tedbir kararına karşı aile mahkemesine itiraz edebilir. İtiraz üzerine aile mahkemesi hakimi, verilen tedbir kararının kaldırılmasına veya uygun görülen diğer tedbir kararları ile*

³²⁸ NUHOĞLU, s. 76; BÖLÜKBAŞI, s. 165.

³²⁹ Hâkimler Ve Savcılar Yüksek Kurulu Hukuki Müzakere Toplantılar, Özel Hukuk 3. Grup, 06-09 Haziran 2013 İstanbul, <https://doczz.biz.tr/doc/226675/%C3%B6zel-hukuk-3.-grup-aile-hukuku---hukuki-m%C3%BCzakere-toplant%C4%B1...> , E. T. 01/11/2020.

değiştirilmesine veya aynen devamına karar verebilir. Bu karar bir hafta içerisinde ve duruşma yapılmaksızın dosya üzerinden verilebileceği gibi hakim gerekli görürse ilgililer de dinlenebilir”.

Mülki amirin vermiş olduğu koruyucu tedbir kararına karşı itirazda görevli mahkeme aile mahkemesi olarak düzenlenmiş olup hakimin itiraza karşı hükmedebileceği kararlar da sayılmıştır. Tedbir kararlarını almada yetkili makamlar arasında bulunan aile mahkemesi hakiminin karara itirazda da görevli olması ve başka tedbirlere de hükmedebileceğinin düzenlenmesi yerinde olmuştur. Hakimin kararı verirken dosya üzerinden inceleme yapması, gerekli hallerde ilgilileri dinlemesine engel olmaz. İtiraz yolu, düzenlenen tek kanun yolu olması sebebiyle itiraz üzerine hakimin kararı kesindir (6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 33/2-3).³³⁰ Kanun maddesinde yer alan sadece ilgililerin itiraz edebileceği ifadesinden, şiddet uygulayanın, lehine koruyucu tedbir kararı verilen şiddet mağdurunun ve Bakanlığın itiraz edebileceğini söyleyebiliriz.³³¹

³³⁰ GÖKALP, s. 174; SOYBAŞ, s. 70.

³³¹ Hakkında koruyucu tedbir kararı verilen şiddet mağduru, hakkında önleyici tedbir kararı verilen şiddet uygulayan kişi ve Bakanlık “ilgili” sıfatı ile itiraz edebilecek makam ve kişilerdendir. 6284 s. Kanun md 20/2’de düzenlenen “*Bakanlık, gerekli görmesi halinde kadın, çocuk ve aile bireylerine yönelik olarak uygulanan şiddet veya şiddet tehlikesi dolayısıyla açılan idari, cezai, hukuki her türlü davaya ve çekişmesi yargıya katılabilir.*” şeklindeki ifadeye karşı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’nın çekişmesiz yargı niteliğindeki tedbir karar verilmesine ilişkin işlemlere katılarak kararlara itiraz edebileceği yönündeki bilgi için bkz. GÜNAY, s. 676; GÖKALP, s. 174.

2. Hakimin Verdiği Tedbir Kararına Karşı İtiraz

Hakim tarafından verilen koruyucu ve önleyici tedbir kararlarına karşı itiraz 6284 s. Kanun'un 34. maddesinde düzenlenmiş olup, ilgili maddeye göre, *“Hakim tarafından verilen koruyucu ve önleyici tedbir kararlarına karşı, kararın tefhim ve tebliğinden itibaren iki hafta içerisinde ilgililer tarafından aile mahkemesine itiraz edilebilir. Yapılan itirazı inceleyecek merci, itiraz talebinin kabulüne veya reddine, tedbir kararının kaldırılmasına, uygun görülen başka tedbir kararı ile değiştirilmesine veya aynen devamına karar verebilir. Bu karar duruşma yapılmaksızın dosya üzerinden verilebileceği gibi, gerekli görülürse hakim ilgilileri de dinleyebilir. 6284 s. Kanun kapsamında verilen tedbirler, asıl dava ile birlikte talep edilmişse de tedbirler hakkında verilen kararlara karşı, esas davadan bağımsız olarak aile mahkemesine itiraz edilebilir. Karar bir hafta içerisinde verilir ve itiraz üzerine verilen karar kesin olup aleyhine bir üst derece mahkemesine başvurulamaz”*.³³²

Tedbir kararına karşı itiraz halinde, itirazın yapıldığı yerde aile mahkemesinin birden fazla dairesi varsa itiraz, numara olarak kendisini izleyen daireye, son numaralı daire için birinci daireye; o yerde aile mahkemesinin tek dairesi varsa asliye hukuk mahkemesine yapılır.³³³ Fakat aile mahkemesi ve asliye hukuk mahkemelerinin

³³² 4320 s. Kanun yürürlükteyken tedbir kararlarına karşı temyiz yoluna başvurulamaması kuralı, evli olmayanlar açısından geçerli olmayıp 4320 s. Kanun kapsamında eşitlik ilkesine aykırı bir düzenleme söz konusuydu. 6284 s. Kanun ile korunacak kişilerin geniş tutulması ve Yargıtay'ın yerleşmiş içtihatlarına göre de tedbir kararlarının temyiz edilemeyeceği hususuna dikkat edilerek kim olursa olsun herkesin tedbir kararlarının temyiz edilememesi kuralına dahil edilmesi yerinde olmuştur. Ayrıntılı bilgi için bkz. GÖKALP, s. 176.

³³³ GÖKALP, s. 174.

hakimlerinin aynı kişi olması durumunda, kararı veren hakim tarafından daha önce vermiş olduğu kendi kararının denetiminin yapılması, hukukun genel ilkelerine aykırı olduğu için itiraz dosyası en yakın asliye hukuk mahkemesine ivedilikle gönderilecektir (6284 s. Kanun md 9/2; 6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 34/1-2).³³⁴

D. Tedbir Kararlarının Bildirimi ve Uygulanması

Tedbir kararları, kararı yerine getirecek kamu kurum ve kuruluşları ile ŞÖNİM'in işbirliği içerisinde ivedi şekilde yerine getirilir.³³⁵ Tedbir kararlarının bildirimine dair hükme göre; *“Tedbir kararları, başvuru yapılan merci tarafından, Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlükleri ile kararın niteliğine göre Cumhuriyet başsavcılığına veya kolluğa en hızlı şekilde bildirilecek, ilgili mercilere yapılan başvurular ve başvuruların kabul ya da reddine ilişkin kararlar, Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlüklerine ivedi bir şekilde bildirilecektir”* (6284 s. Kanun, md 10/1-2; 6284 s. Kanun Uyg. Yön., 35/1-2).³³⁶ Ayrıca Türkiye’de şiddete uğrayan kadınların hukuki, psikolojik, ekonomik destekler alabilecekleri sivil toplum kuruluşları da 6284 s. Kanun’un uygulanmasında göz ardı

³³⁴ Konuya ilişkin hakimin vermiş olduğu zorlama hapsi kararına karşı şiddet uygulayanın itirazının söz konusu olduğu bir mahkeme kararına göre; Hayranbolu aile mahkemesinin aynı zamanda asliye hukuk mahkemesi görevini de icra etmesinden dolayı en yakın asliye hukuk mahkemesi olan Muratlı Asliye Hukuk Mahkemesi şiddet uygulayanın zorlama hapsine karşı yapmış olduğu itiraza karar vermiştir. Muratlı Asliye Hukuk Mahkemesi, E. 2013/18 D. İş, Kanun 2013/18, T. 01/03/2013 kararı için bkz. GÖKALP, s. 175.

³³⁵ BÖLÜKBAŞI, s. 166.

³³⁶ GÖKALP, s. 177.

edilemez faaliyetleriyle bir köprü görevi görmektedir³³⁷. Hatta ilgili STK'ların sosyal medyayı etkin bir şekilde kullanarak örgütlenmelerinden dolayı, STK'lar, şiddet mağduru kişilerin çoğu zaman ilk ağızdan bilgi sahibi oldukları ve destek aldıkları kuruluşlardır.

³³⁷ Kadına karşı şiddetin önlenmesinde destek ve hizmette bulunan sivil toplum kuruluşları: Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, kadınlara sığınak hizmeti haricinde rehberlik ve hukuki yardım da sağlar; Kadınlarla Dayanışma Vakfı (KADAV), şiddete uğrayan kadınlara ve göçmen kadınlara danışmanlık desteği, mahpus ve LGBTİ kadınlara dayanışma hizmeti verir. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, kadınların öldürülmesini durdurmak, kadına şiddetin durdurulması için çalışmak, platforma başvuran kadınlarla birlikte 6284 s. Kanun'un uygulanması için çalışmak amacıyla hizmet verir; Kadınlara Hukuki Destek Birimi (KAHDEM), kadınlara, nafaka, boşanma, çocuk şiddeti, evlilikte şiddet, cinsel taciz, tecavüz vb. her türlü konuda diğer kullanıcılar ve kuruluş üyesi hukukçular vasıtasıyla ücretsiz danışmanlık hizmeti ve internet ortamında kimliklerini gizli tutarak sorunlarını paylaşan kadınların gerekli desteğe ulaşabilmesi hizmeti verir. Kadın Meclisleri, düzenli olarak toplanan, kadınların davalarında destekçi olan, aynı zamanda kamuoyu yaratarak kadın cinayetlerine ve kadına şiddete dikkat çeken, bilgilendirici ve rehber niteliğinde şemalar hazırlayan bir kuruluştur. Kadın Dayanışma Vakfı, çeşitli eğitim programlarıyla kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda kadınlara, Vakıf gönüllülerine ve meslek elemanlarına yönelik bilinç yükseltme çalışmaları yapar. KAMER, Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgelerindeki 23 ilde ve ilçelerinde kadına yönelik şiddetle mücadele alanında çalışmalar yürüten vakıf, her türlü ayrımcılığı ve şiddeti reddeder ve Acil Destek Programı ile kadınların ilk ve acil ihtiyaçlarına cevap vererek talep ettikleri psikolojik, hukuksal desteklere ulaşmalarını sağlar. Şiddeti Önleme ve Rehabilitasyon Derneği (İMDAT), suça itilen, güç koşullarda yaşamını sürdüren çocuklara ve şiddet mağduru

6284 s. Kanun kapsamında, şiddet mağduruna gecikmesinde sakınca bulunan hallerde barınma yeri sağlanması ve şiddet mağdurunun geçici koruma altına alınması hakkında koruyucu tedbir kararıyla şiddet uygulayana ilişkin önleyici tedbir kararlarının uygulanmasında, hakkında koruyucu ve önleyici tedbir kararı verilen kişilerin bulunduğu veya tedbir kararının uygulanacağı yer veya yerleşim yeri kolluk kuvvetleri görevli ve yetkili kılınmıştır.³³⁸ “Şiddet mağduru hakkında barınma yeri sağlanması koruyucu tedbir kararına hükmedilmişse, şiddet mağduru kişiler, Bakanlığa ait veya Bakanlığın denetimi altında bulunan yerlere yerleştirilir ve barınma yerlerinin yetersiz kaldığı

kadınlara yönelik durum saptama, araştırma, rehabilitasyon, önleyici ve koruyucu hizmetlerde çözüm odaklı bir yaklaşım sunar. Türkiye’de faaliyet gösteren kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve şiddetin etkilerinin rehabilitesini sağlama amacı olan STK’lar hakkında ayrıntılı bilgi ve iletişim adresleri için bkz. <https://listelist.com/siddete-ugrayan-kadin-icin-dernekler/> , E.T. 01/11/2020.

³³⁸ Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’nın 19/04/2012 T. ve 2012/23 nolu ‘ Ailenin korunması ve kadına yönelik şiddetin önlenmesine dair kanunun uygulanması’na ilişkin Genelgesi’nin B/4-5. bentleri uyarınca, mağdurun çocukları hakkında verilecek kreş imkanı sağlanması yönündeki koruyucu tedbir kararı, Bakanlığın il müdürlüğü bütçesinden karşılanmak üzere il ve ilçe müdürlükleri tarafından yerine getirilecek ve refakatçi eşliğinde kişisel ilişki kurulması tedbir kararının uygulanmasında ise refakatçi İİK md 25/b. uyarınca Bakanlığın il ve ilçe müdürlükleri personelleri arasından seçilerek yerine getirilecektir. Ayrıca aynı genelgenin B/11. bendi uyarınca şiddet uygulayan hakkında verilen alkol, uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlılığının ya da ruhsal bozukluğun muayene ve tedavisinin sağlanmasına ilişkin önleyici tedbir kararı ise Bakanlığın il veya ilçe müdürlükleri tarafından kolluk marifeti ile yerine getirilecektir. Ayrıntılı bilgi için bkz. GÜNAY, s. 679; GÖKALP, s. 178.

durumlarda ise şiddet mağduru kişiler; mülki amirin, acil durumlarda kolluğun veya Bakanlığın talebi üzerine kamu kurum ve kuruluşlarına ait sosyal tesis ve yurt gibi yerlerde geçici bir süre için barındırılabilirler” (6284 s. Kanun, md 10/6).³³⁹ “Bu görevlilerin, özellikle çocuk ve kadının insan haklarının yanında ayrıca kadın erkek eşitliği konusunda eğitim almış³⁴⁰ personeller olmaları gerekmektedir” (6284 s. Kanun, md 11).

6284 s. Kanun md 13/1'deki düzenlemeye göre, *“verilen tedbir kararları, Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlükleri ile kararın niteliğine göre Cumhuriyet başsavcılığına veya kolluğa en seri vasıtalarla bildirilir. Hakim, mülki amir ve kolluk amiri tarafından verilen koruyucu ve önleyici tedbir kararlarının hepsi nitelik ayrımı gözetilmeksizin Bakanlığın il ve ilçe müdürlüklerine gönderilecektir”.*³⁴¹

³³⁹ GÖKALP, s. 178.

³⁴⁰ 6284 s. Kanun Uyg. Yön. md 41 uyarınca, kanunun etkin bir biçimde uygulanması amacıyla tüm kamu ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, personel ve üyelerinin Bakanlık aracılığıyla hazırlanıp koordine edilecek olan kadının insan hakları ve kadın erkek eşitliği konulu eğitim programlarına katılmaları sağlanmalıdır.

³⁴¹ Tedbir kararının niteliğine göre Cumhuriyet başsavcılığı veya kolluğa hızlı bir şekilde ulaştırılacağı düzenlenilmiş olup kanunda nitelik ayrımının neye göre yapılacağı belirtilmemiştir. Mülga 4320 s. Kanun'da ise kararların Cumhuriyet başsavcılığına gönderileceği ve Cumhuriyet başsavcılığının kolluk marifetiyle tedbir kararlarının uygulanmasını takip edeceği düzenlenilmişti. Fakat 6284 s. Kanun'da bu hususta açıklık bulunmamaktadır. Yalnızca ‘kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi’ koruyucu tedbir kararının Cumhuriyet başsavcılığı vasıtasıyla uygulanmasının gerektiği görülmektedir. Kanaatimizce kanunun amacının hızlı ve etkili bir şekilde şiddetle

Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü tarafından, aile içi ve kadına yönelik şiddet suçları soruşturmalarında ve 6284 s. Kanun kapsamında verilen önleyici ve koruyucu tedbir kararlarının uygulanmasında ortaya çıkan sorunlarının çözülmesi ve yol göstermesi amacıyla, 20/02/2015 tarihli ve 154 sayılı “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanununun Uygulanması” konulu genelge güncellenerek 17/12/2019 tarihli 154/1 sayılı genelge yayımlanmıştır.³⁴² 6284 s. Kanun’un uygulanmasına ilişkin 20/02/2015 tarihli genelgede aile içi şiddet mağdurlarının takibi ile tekrar eden şiddet olaylarına karşı gerekli önleyici ve adli müdahalelerin yapılması için kolluk kuvvetlerine bazı yükümlülükler verilmiştir.³⁴³ Kolluk görevlileri, şiddet

mücadele olduğu düşünüldüğünde ilgili tedbir kararı haricindeki tedbir kararlarında Cumhuriyet başsavcılığının aracı kılınması, zaman kaybından başka bir şey olmayacaktır. Bu sebeple tedbir kararlarının uygulanmak üzere kanunda belirtilen makam ve mercilere doğrudan gönderilmesi uygun olur.

³⁴² Genelge tam metin için bkz. <https://cigm.adalet.gov.tr/1541-nolu-genelge--ailenin-korunmasi-ve-kadina-karsi-siddetin--onlenmesine-dair-kanunun-uygulanmasi-01667> , E.T. 01/11/2020.

³⁴³ Genelge ile infazının ivedi olarak gerçekleştirilmesi için kararın uygulanmasının genel kolluk kuvvetleri marifetiyle izlenmesi karara bağlanmıştır. Kolluğun izleme ve kontrol görevi, hakkında tedbir kararına hükmedilen kişinin konutunun haftada bir kez ziyaret edilmesi, komşularının bilgisine başvurulması, yakınlarıyla iletişim kurulması, oturduğu konutun çevresinde araştırma yapılması, muhtardan bilgi alınması gibi yerinde gözleme dayanmalıdır. Bu izleme düzenli olarak yapılmalı ve tutanak altına alınarak UYAP ortamına işlenmelidir. Bir kişi hakkında birden fazla tedbir kararı verilmişse, bu tedbirler UYAP ortamında tutulan ailenin korunması kararları kaydına tek bir kayıt olarak, türleri belirtilerek kaydedilmeli ve süre bitiminde kayıt kapatılmalıdır. Ayrıca ‘ Tedbir kararının

olaylarında çoğu zaman adli vaka için ilk başvuru makamı olarak kritik göreve sahiptir. Kolluk görevlilerinin 6284 s. Kanun kapsamındaki şikayet ve talepler üzerine düzenlemesi gerektiği “Aile İçi ve Kadına Karşı Şiddet Olay Kayıt Formu” tedbirlerin türü ve niteliği aşamasında dikkate alınmaktadır. Kolluk tarafından formun kişiye ve olaya uygun olarak ayrıntılı düzenlenmesi ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğünden 6284 s. Kanun 15. maddesi uyarınca ayrıntılı “sosyal araştırma raporu” talep edilmesi; uygun tedbir kararına hükmedilmesi açısından tereddütlerin giderilmesinde çok büyük önem arz edecektir.³⁴⁴

Önleyici tedbir kararları, Cumhuriyet başsavcılığı vasıtasıyla kolluğa gönderilir veya Cumhuriyet başsavcılığı izniyle başvuruda bulunanlar tarafından kolluğa getirilir.³⁴⁵ Cumhuriyet başsavcılığı 6284 s. Kanun kapsamında tedbir kararı verilmesinde yetkili değilse de şiddetle mücadelede adli soruşturma işlemlerinin başlatılması ve tedbir kararlarının uygulanmasında köprü görevindedir. Bu sebeple aile içi ve kadına yönelik şiddet suçlarına ilişkin yürütülen soruşturmalarda Cumhuriyet başsavcılıkları bünyesinde, “Aile İçi ve Kadına Yönelik Şiddet Bürosu” kurulması ve bürolarda çalışan Cumhuriyet savcılarının uzmanlaşmalarının sağlanarak, zorunlu durumlar haricinde

ilgili makamlara iletilmesi ve yerine getirilmesi’ başlıklı 6284 s. Kanun Uyg. Yön. md 35’te kolluk kuvvetlerinin uygulamada üstlenmeleri gereken görevlerine yer verilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. ÖZTÜRK, Necla, s. 23;

³⁴⁴ <https://cigm.adalet.gov.tr/1541-nolu-genelge--ailenin-korunmasi-ve-kadina-karsi-siddetin--onlenmesine-dair-kanunun-uygulanmasi-01667> , E.T. 01/11/2020.

³⁴⁵ BÖLÜKBAŞI, s. 167.

farklı görevler almamaları ve sık iş bölümü değişikliği yapılmaması konusunda gerekli dikkat ve özen gösterilmelidir.³⁴⁶

Tedbir kararlarının alınması ve uygulanması sürecinde mağdur kişinin korunması amacıyla gizlilik esasıyla işlemlerin yürütülmesi çok önemlidir. Bu konuda tedbir kararında gizlilik esasına ilişkin uygulamayı düzenleyen 6284 s. Kanun md 8/6 uyarınca; *“Gerekli bulunması halinde, tedbir kararı ile birlikte talep üzerine veya resen korunan kişi ve diğer aile fertlerinin kimlik veya kimliğini ortaya çıkarabilecek bilgi ve adresleri ile korumanın etkinliği bakımından önem taşıyan diğer bilgileri, tüm resmi kayıtlarda gizli tutulur. Yapılacak tebligatlara ilişkin ayrı bir adres tespit edilir. İşbu bilgileri hukuka aykırı olarak başkasına veren, ifşa eden veya açıklayan kişi hakkında TCK ilgili hükümleri uygulanır”*. İlgili hüküm kapsamında korunan kişiler, yazılı olarak mahkemeye başvurdukları dilekçede çocuklarının okul kayıtlarının ve kendi SGK kayıtlarının gizlenmesi için tedbir talebinde bulunabilirler.³⁴⁷ Şiddetle mücadelede kayıtların gizliliği şiddet uygulayan kişinin mağdura erişimini engelleyecek önemli bir uygulamadır.

³⁴⁶ <https://cigm.adalet.gov.tr/1541-nolu-genelge--ailenin-korunmasi-ve-kadina-karsi-siddetin--onlenmesine-dair-kanunun-uygulanmasi-01667> , E.T. 01/11/2020.

³⁴⁷ Mahkemeye başvuran kişiler hakkında çoğunlukla sadece koruma tedbiri kararlarına hükmedilirken, gizliliğe ilişkin taleplerine olumlu yanıt verilmemiştir. Mor Çatı’ya başvuran bir kadın, mahkemeye başvurusunda çocuklarının kayıtlarının gizlenmesi talebinde bulunduğunu fakat talebin yerine getirilmeyip çocuğun tanıklığına başvurularak ifadesinin alındığını ve çocuklarının gizli kayıt yapılamadığı için okula gidemediğini belirtmiştir. Bilgi için bkz. Mor Çatı Vakfı, 6284 Sayılı Kanun Uygulamaları İzleme Raporu, s. 13.

“Hakim kararıyla tedbir kararlarının uygulanmasında teknik araç ve yöntemler kullanılacaktır fakat kişilerin ses ve görüntü kaydı alınamaz, kişiler dinlenemez ve izlenemez” (6284 s. Kanun, md 12; 6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 37). Buradaki teknik araç ve yöntem ile takip 5271 s. CMK’nın “Teknik araçlarla izleme” başlıklı 140. maddesinden farklıdır.³⁴⁸ 6284 s. Kanun kapsamında düzenlenen teknik araç ve yöntemlerle takip, “şiddet uygulayan veya uygulama ihtimali bulunan kişiye yönelik elektronik kelepçe veya bileklik, mağdura hareket özgürlüğü tanıyan ev dışında da kullanılabilen telefon görünümlü mobil cihazların kullanımı veya korunan kişinin sabit ev içi cihazı kullanımı” vasıtasıyla gerçekleştirilecektir.³⁴⁹ Mağduru izleme sistemleri, *“mağdura hareket serbestisi tanıyan, mağdurun üzerinde taşıyabileceği kolye veya bileklik görünümündeki GPS donanımlı panik butonu ve tek bir tuşla kişinin yerinin tespitinde kolluk kuvvetlerine yardımcı olacak şekilde programlanmış telefon görünümlü mobil cihaz”*dir.³⁵⁰

Tedbir kararı talebi üzerine yetkili makamlarca yapılan işlemlerin ivedi bir şekilde yapılması ve kısa zamanda sonuç alınması, kadına yönelik şiddetle mücadelede 6284 s. Kanun’un etkin, çözüm odaklı ve seri uygulama hedeflerinin gerçekleşmesini

³⁴⁸ GÜNAY, s. 681.

³⁴⁹ GÜNAY, s. 681; SAĞIROĞLU, s. 114; TBMM, 181. Sıra Sayılı Komisyon Raporları; GÖKALP, s. 180; BÖLÜKBAŞI, s. 168.

³⁵⁰ Elektronik takip sistemi hem mağdur hem de şiddet uygulayanın ayrı ayrı takibinin yapılmasını sağlamaktadır. Şiddet uygulayana yönelik takip ise mağdur ve şiddet uygulayanda bulunan kolye görünümlü bileklikler sayesinde kişinin belirlenen mesafeden daha fazla yaklaşması durumunda GPS donanımından dolayı kolluk kuvvetlerinin anında haberlerinin olması üzerine bir takiptir. Ayrıntılı bilgi için bkz. BÖLÜKBAŞI, s. 168.

sağlayacaktır. Fakat her ihbar ve şikayet halinde tedbir kararlarının uygulanması durumu ortaya çıkmamaktadır. Mağdur kişinin kendi serbest iradesi ile şikayetten vazgeçmesi durumunda kanunun uygulanması durumu ortadan kalkacaktır. İşbu ihtimalin gerçekleşmesi halinde, şikayetten vazgeçme dilekçesini alan merci, bunun bir feragat dilekçesi olduğuna dikkat ederek gerekli özeni göstermelidir. İnceleme merci henüz tedbir kararına itiraz süresi geçmemişse verilen vazgeçme taleplerinin itiraz olarak değerlendirilmeli ve gerek duyulursa en azından korunan kişinin çağrılarak talebinin iradi olup olmadığı tespit etmeli ve itirazı karara bağlamalıdır.³⁵¹

Yetkili mercilerin vermiş olduğu tedbir kararının ilgililere tebliğ ve tefhim edilmemesi durumunda tedbir kararlarının uygulanmasında engel oluşmayacaktır (6284 s. Kanun, md 10/5; 6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 35/8). Sebebi ne olursa olsun, şiddet mağduru veya şiddet uygulayana tedbir kararı bildirilememiş olsa dahi tedbir kararının uygulanmasına başlanacaktır.³⁵² Ayrıca hakkında tedbir kararı verilen kişilerin varsa yeni adres kayıtlarının alınması, olayın özellikleri ve tedbir kararlarının vasıf ve mahiyeti gözetilerek başta Tebligat Kanunu 2. md uyarınca “tehirinde zarar umulan iş” kapsamında

³⁵¹ Şikayetten vazgeçme halinde, şikayetten feragat edenin talebinin iradi olması halinde karar verilerek tedbir kaldırılabilirken; ayrıca 6284 s. Kanun Uyg. Yön. md 34/4’te düzenlenen, “Şiddet veya şiddet uygulama tehlikesinin ortadan kalktığına anlaşılması halinde kararı veren merci tarafından tedbir kararları kaldırılabilir.” genel hükmü uyarınca da tedbir kararı kaldırılabilir. Şikayetten vazgeçme süresi geçmişse ilgili hüküm uyarınca kararın gözden geçirilmesinden başka çare kalmayacaktır. Ayrıntılı bilgi için bkz. EROL, Emin: “ 6284 Sayılı Yasa ve Uygulama”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 90, S. 2, Y. 2016, 275 – 286, s, 283.

³⁵² GÜNAY, s. 678; GÖKALP, s. 178.

kolluk aracılığıyla tebligat yapılmak üzere, usulüne uygun şekilde farklı tebliğ yöntemlerine başvurulabilmesi de mümkündür.³⁵³

E. Tedbir Kararlarına Aykırılık Hali

1. Zorlama Hapsi Kararı

Tedbir kararlarına aykırılık başlıklı 6284 s. Kanun 13 maddesine göre; “*Tedbirin ihlali halinde, fil başka bir suç oluşursa bile ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre hakim kararıyla şiddet uygulayana üç günden on güne kadar zorlama hapsi uygulanacaktır. Tedbir kararına aykırılığın her tekrarında, yine ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığına göre zorlama hapsinin süresi on beş günden otuz güne kadar attırılacaktır. Ancak zorlama hapsinin toplam süresi altı ayı geçemeyecektir. Verilen karar, Cumhuriyet başsavcılığınca yerine getirilir ve Bakanlığın il ve ilçe müdürlüklerine bildirilir.*” Zorlama hapsi, bir suç karşısında suçluya yönelik hapis cezası ya da Kabahatler Kanunu kapsamında uygulanan bir yaptırım değil; CMK kapsamında düzenlenen disiplin hapsi ya da çocuklara ve akıl hastalarına uygulanan güvenlik tedbirleri gibi kişinin ıslahına yönelik bir tedbir uygulamasıdır.³⁵⁴ Bir tedbir kararının ilk kez ihlali halinde en fazla on gün, iki ve sonraki ihlallerde en fazla otuzar gün süreyle

³⁵³ <https://cigm.adalet.gov.tr/1541-nolu-genelge--ailenin-korunmasi-ve-kadina-karsi-siddetin--onlenmesine-dair-kanunun-uygulanmasi-01667> , E.T. 01/11/2020.

³⁵⁴ CMK’da çocuklara hakkında disiplin hapsi uygulanmadığından dolayı çocuklar ve sorumluluğu bulunmayan kişiler hakkında zorlama hapsi kararı verilemeyeceği; ÇKK hükümleri kapsamında koruyucu ve destekleyici tedbir kararlarının verilebileceği veya çocuklara özgü güvenlik tedbirlerinin uygulanması gerektiği yönünde görüşler için bkz. UĞUR, s. 359.

zorlama hapsi uygulanabilecek ve tedbir kararı süresince kaç adet ihlal durumu ortaya çıkarsa çıksın zorlama hapsinin toplam süresi 6 ayı geçemeyecektir.³⁵⁵

Kanunda düzenlendiği üzere şiddet uygulayan veya uygulama ihtimali bulunan kişilerin, hakimin verdiği önleyici tedbirlere ya da “gecikmesinde sakınca bulunan haller”de kolluk amirinin verdiği önleyici tedbirlere aykırı davranışları halinde zorlama hapsi yaptırımı uygulanacaktır.³⁵⁶ İlgili maddede yer alan “*tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre*” ifadesinin ne anlama geldiği ve nasıl tespitinin yapılacağına dair açıklama kanunda düzenlenmese de zorlama hapsine karar verecek mercinin karar verme sürecinde risk analizi-değerlendirmesi yap(tır)ması ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü’nün 6284 s. Kanun 15. md uyarınca hazırlamış olduğu ayrıntılı sosyal araştırma raporunu göz önünde bulundurması yerinde olacaktır.³⁵⁷

Hakkında tedbir kararı verilen kişinin karara aykırı davranması halinde bu durum öncelikle kolluk personeli tarafından tespit edilmeli ve yetkili merciler

³⁵⁵ Bu sürenin yeterli olmadığı, tehlikenin devam edebileceği şeklinde eleştiriler yönetilse de bu ihtimal süre 9 ay veya 1 olsa da söz konusu olacaktır. 6284 s. KANUN’da şiddet olarak tanımlanan eylemlerin TCK’nın devrede olduğunu ileri süren görüşe göre yukarıda yöneltilecek eleştirilere karşı cevap bulunabilir. Ayrıntılı bilgi için bkz. UĞUR, s. 657; GÖKALP, s. 182; SOYBAŞ, s. 70.

³⁵⁶ GÜNAY, s. 681.

³⁵⁷ Tedbir yükümlüsüne tedbire uyması gerektiği, aksi halde zorlama hapsi gibi sonuçların ortaya çıkabileceği hatırlatılarak, bu süreçte ise ayrıca sosyal araştırma yapılarak mahkeme tarafından verilen karar gözden geçirilir. Zorlama hapsine itiraz halinde de sosyal araştırma raporları kıyaslanarak somut olaya bakılabilecektir.

<https://cigm.adalet.gov.tr/1541-nolu-genelge--ailenin-korunmasi-ve-kadina-karsi-siddetin--onlenmesine-dair-kanunun-uygulanmasi-01667> , E.T. 01/11/2020.

bilgilendirilmelidir. Kadına yönelik şiddetle mücadelede asıl önemli olan husus tedbir kararının verilmesi ya da verilen kararın niteliği olmayacak, tedbir kararının etkin ve titiz şekilde uygulanması olacaktır.³⁵⁸ Tedbir kararlarına aykırılık eyleminin mesai saatleri

³⁵⁸ Mor Çatı Vakfı'nın 4982 s. Bilgi Edinme Hakkı Kanun'u kapsamında , tedbir kararlarını ihlal eden kimseler hakkında zorlama hapsi talebiyle açılan dava sayısı ve sonuçları hakkında istenen bilgi üzerine, kanun yürürlük tarihi olan 20/03/2012 tarihi ile 06/03/2012 tarihleri arasında 2917 şiddet uygulayana zorlama hapis cezası verildiği belirtilmiştir. Açılan dava sayısı hakkında bilgi verilmemesine rağmen bu süre içerisinde verilen önleyici tedbir kararı sayısının 185.215 olduğu bilgisi verilmiştir. İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezine göre, son on ayda merkeze başvuran 2000 kadının %80'i korunamıyor. Aradaki farkın fazla olması şiddet uygulayanların çoğunluğunun tedbir kararını ihlal etmediği değil, ihlallerin cezalandırılmıyor olmasının sonucu olduğu görülmektedir. Mor Çatı Vakfına başvuran kadınlar şiddet uygulayan hakkında verilen tedbir kararı ihlal edilmesine rağmen herhangi bir yaptırımın söz konusu olmadığını belirtmişlerdir. Birçok kadın ise bu durumun şiddet uygulayanı cesaretlendirdiğini ve kanunun caydırıcılığının önünde engel olduğunu ifade etti. Kanun kapsamında korunan bir kadın, şiddet uygulayanı defalarca karakola şikayet ettiği halde yaptırım uygulanmadığını, şikayetlerinin birinde ise kolluk yetkilisinin, şiddet uygulayan ile aynı çevrede yaşadığını gerekçe göstererek şikayeti almak istemediğini belirtti. Şiddet uygulayanın tedbir kararını ihlal ettiğini belirten bir başka kadın ise kolluğa yapmış olduğu şikayet üzerine, kolluk yetkilisinin “aslında iyi bir adama benziyor, çocuğuyla da ilgili” şeklinde ifadeler kullandığını belirtmiştir. Örneklere bakıldığında uygulamadaki aksaklıkların nedeninin kanun kapsamında yetkili kılınan merci ve kişilerin keyfiliği ve konuya dair eğitimsizlikleri olduğu görülecektir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Mor Çatı Vakfı, 6284 Sayılı Kanun Uygulamaları İzleme Raporu,

sonrası gerçekleşmesi halinde, kararı ihlal eden kişinin zorlama hapsine tabi tutulup tutulmayacağı veya gözetim talimatının kim tarafından verileceğine dair düzenleme kanunda yer almamıştır.³⁵⁹ Düzenleme yetersizliği sebebiyle şiddet mağdurunun hayati tehlikesinin bulunduğu hallerde ihlalin tespitinden sonra şiddet uygulayan kişinin serbest bırakılması söz konusu olursa, kanunun asıl amacı olan şiddet mağdurunun korunması amacı ile çelişme söz konusu olacağından aile mahkemesi tarafından zorlama hapsi kararı verilinceye kadar şiddet mağdurunun geçici koruma altına alınarak korunmasının sağlanması önerilmektedir.³⁶⁰ Tedbir kararına aykırılık halinde verilecek olan zorlama hapsi yaptırımının ertelenemeyeceği ve para cezasına çevrilemeyeceğine dair düzenlemenin yasalaşması yerinde olacaktır.³⁶¹

2. Zorlama Hapsi Kararına İtiraz

6284 s. Kanun'da zorlama hapsi kararının tebliğ ve karara karşı kanun yolu durumları düzenlenmemiştir.³⁶² Karara karşı başvurulabilecek kanun yolunun kanunda düzenlenmemesi, insan hakları ve uluslararası sözleşmelere aykırılık oluşturmaktadır.³⁶³

https://www.morcati.org.tr/attachments/article/255/6284_Kanun_Uygulamalari_Raporu.pdf , s. 10. E.T. 01/11/2020.

³⁵⁹ YAĞCIOĞLU, s. 956.

³⁶⁰ GÜNAY, s. 681; YAĞCIOĞLU, s. 956.

³⁶¹ Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Tasarısı Hakkında TÜSİAD Görüşü, <https://docplayer.biz.tr/41398197-Ailenin-korunmasi-ve-kadina-karsi-siddetin-onlenmesine-dair-kanun-tasarisi-hakkinda-tusiad-gorusu.html> , E.T. 01/11/2020, s. 4.

³⁶² UĞUR, s. 359.

³⁶³ SOYBAŞ, s. 70.

Olumlu bir gelişme olarak kanundaki zorlama hapsi kararına karşı itiraz kanun yolunun eksikliği, yürürlüğe giren yönetmelik ile düzenlenerek, kişinin özgürlüğünü kısıtlayan bir karara karşı savunma sağlayan çok önemli bir eksiklik giderilmiştir.

6284 s. Kanun Uyg. Yön. 34. md uyarınca; *“Hakim tarafından verilen tedbir kararlarına aykırılıktan dolayı verilen zorlama hapsi kararlarına karşı, teahhüt veya tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içerisinde ilgililer tarafından aile mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz üzerine dosya, o yerde aile mahkemesinin birden fazla dairesi bulunması halinde, numara olarak kendisini izleyen daireye, son numaralı daire için birinci daireye, o yerde başka aile mahkemesinin bulunmaması halinde asliye hukuk mahkemesine, aile mahkemesi ile asliye hukuk mahkemesinin aynı hakim olması durumunda ise en yakın asliye hukuk mahkemesine gönderilir. Zorlama hapsi kararlarına karşı yapılan itirazı inceleyecek merci, itiraz talebinin kabulüne veya reddine, verilen kararın kaldırılmasına veya aynen devamına duruşma yapılmaksızın karar verebilir. Hakim gerekli görürse ilgilileri de dinleyebilir ve her şekilde karar bir hafta içinde verilmek zorundadır. İtiraz üzerine verilecek olan kararlar da kesindir”*.

Zorlama hapsi kararına karşı itiraz kanun yoluna gidilmesi ya da itiraz süresinin henüz bitmemiş olması kararın kesinleşmesine engel olur. Zorlama hapsi kararının kesinleşmemesi halinde kararın infazına başlanıp başlanamayacağı yönünde bir düzenleme kanunda bulunmamakla birlikte daha önceden zorlama hapsinin uygulanacağına dair ihtarın yapılması ve mağduru korumanın etkin ve hızlı gerçekleştirilmesi gerektiğinden, zorlama hapsi kararlarının kesinleşmeksizin infazına başlanabilmelidir.³⁶⁴

³⁶⁴ GÜNAY, s. 683; YAĞCIOĞLU, s. 956.

III. UYGULAMADA ŞİDDET ÖNLEME VE İZLEME MERKEZLERİ'NİN KURULMASI, DESTEK HİZMETLERİ VE KOORDİNASYON

A. Kurumlararası Koordinasyon

Devletler, toplumu şiddetle mücadelede yönlendirmekle kalmamalı; organ ve kurumları ile birlikte kadına yönelik şiddeti önlemede koordine olmalıdır.³⁶⁵ Şiddetle etkin şekilde mücadele edebilmek için ilgili bütün kurumların eşgüdüm içerisinde çalışmaları, şiddeti doğuran asıl nedenlere odaklanması ve mağduru koruyan mekanizmaların yanında şiddet uygulayan kişilere yönelik önleyici tedbirlere başvurulması gerekmektedir.³⁶⁶ Ayrıca İstanbul Sözleşmesi'nin "Koordinasyon Kurumu" başlıklı 10. ve 11. maddeleri uyarınca taraf devletlere, her türlü şiddeti önleme ve şiddetle mücadeleye yönelik politika ve tedbirlerin koordinasyonu, izlenmesi, uygulanması ve değerlendirilmesinin yapıldığı bir veya birden fazla kurumun kurulması

³⁶⁵ Kanunun hazırlanılmasında referans alınan İstanbul Sözleşmesinde; taraf devletlerin toplumsal cinsiyet konusunda gerekli politikalara yönelmesi, sivil toplum örgütlerini teşvik ederek kadın ve erkekleri daha bilinçli hale getirecek farkındalık faaliyetlerini yaygınlaştırması, gerekli hallerde hükümet kuruluşları, ulusal, bölgesel ve yerel parlamentolar ve yönetimler ulusal insan hakları kurumları ile ilgili tüm aktörlerin işbirliğine müdahil edilmesi gibi yükümlülükler düzenlenilmiştir. Bilgi için bkz. BÖLÜKBAŞI, s. 179.

³⁶⁶ <https://cigm.adalet.gov.tr/1541-nolu-genelge--ailenin-korunmasi-ve-kadina-karsi-siddetin--onlenmesine-dair-kanunun-uygulanmasi-01667> , E.T. 01/11/2020.

ve kurumların verileri toplayarak analiz etmesi, ulaştığı sonuçları da dağıtması sorumluluğu verilmiştir.³⁶⁷

“Kamu kurum ve kuruluşlarıyla diğer gerçek ve tüzel kişiler, kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak kendi görev alanlarına giren konularda işbirliği ve destekte bulunurlarken; kurumlar arası koordinasyonu sağlama görevi ise Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’na aittir” (6284 s. Kanun, md 16/1).³⁶⁸ Toplum ve aile hayatı üzerinde önemli bir etkisi olan medyanın denetimi için devlet eliyle farklı yöntemler kullanılmaktadır.³⁶⁹ Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde görsel iletişim yollarının etkin şekilde kullanılmasında ise RTÜK’e 6284 s. Kanun kapsamında ayrıca yükümlülük verilmiştir. Kurumlar arası koordinasyonun sağlanmasında işbirliği yapan kamu kurum ve kuruluşlar ile gerçek ve tüzel kişiler arasında medyanın gücü yadsınamaz bir gerçektir

³⁶⁷ DEMİRKİR ÜNLÜ, Müge: Kadına Yönelik Şiddet ve Aile-İçi Şiddet, İstanbul 2013, s. 64.

³⁶⁸ BÖLÜKBAŞI, s. 179.

³⁶⁹ Medyada aile konusunda olumlu olarak katkıda bulunacağı düşünülen program ve yayınların başında evlenme programları gelmektedir. Fakat evlenme programlarında geleneksel aile kurma modelleri haricinde şov yapmaya yönelik kurgulanmış bir sunum yapılmaktadır. Geleneksel aile kurma modeline ters bir şekilde yarış formatında düzmece bir evlenme usulünde sunulan evlenme programları aile kurumunu oldukça olumsuz şekilde etkilemektedir. Toplumun en yaygın olarak kullandığı görsel iletişim araçlarından olan televizyonda bu denli olumsuzluklar içeren programların denetiminin devlet tarafından yapılması ve yaptırımlara tabi tutulması son derece önemlidir. Ayrıntılı bilgi için bkz. MORTAŞ, s. 701.

(6284 s. Kanun, md 16/3).³⁷⁰ RTÜK ile ulusal, bölgesel ve yerel yayın yapan özel televizyon kuruluşları ve radyolar, ayda en az doksan dakika kadınların çalışma yaşamına katılması ve kadınlara yönelik şiddetle mücadele politikaları konularında Bakanlık tarafından hazırlanan veya hazırlatılan bilgilendirme materyallerini yayınlamak zorundadır.³⁷¹

İlköğretim ve ortaöğretim müfredatında, kadının insan hakları ve kadın erkek eşitliği konularında eğitime yönelik dersler yer almalı ve derslerin içeriği MEB'in ilgili

³⁷⁰ Medyanın şiddet üzerindeki etkisini araştıran “ Medya Şiddet ve Çocuk” isimli araştırma, 1996-1997 tarihleri arasında UNESCO öncülüğünde, 23 ülkede 12 yaşında 5 bin 141 çocuk ile gerçekleştirilmiştir. Farklı okullardan rassal şekilde seçilen çocuklar; medya davranışları, tercihleri, alışkanlıkları ve sosyal çevreleri konusunda bilgilendirilmiştir. Araştırma sonucu elde edilen verilere göre; medya şiddetinin evrensel olduğuna, farklı sosyo-kültürel ortamlarda bulunan çocukların farklı nedenlerle medya şiddetinden etkilenebildiğini ancak sorunlu-sorunsuz tüm alanlarda yaşayan çocukların saldırganlaştıklarına, çocuklar için şiddetin normalleştiğine, medyanın şiddet kültürüne katkı sunduğuna ulaşılmıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. IŞIKER, Faruk: “ Televizyon Yayınlarında Şiddet”, RTÜK, Uzmanlık Tezi, Ankara 2011, s. 20; BÖLÜKBAŞI, s. 180.

³⁷¹ Yayınların asgari otuz dakikası 17:00-22:00 saatleri arasında olmak üzere 08:00-22:00 saatleri arasında yapılır ve her ay düzenli olarak yayınların kopyaları RTÜK'e teslim edilir. Bu saatler haricinde yapılan yayınlar aylık 90 dakikalık süreye dahil edilmez. RTÜK süreleri denetler. Televizyon ve radyo kuruluşlarında yayınlanacak bilgilendirme materyalleri, Bakanlık ilgili birimleri tarafından üniversiteler, meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının görüşleri alınarak hazırlanır. Ayrıntılı bilgi için bkz. SAĞIROĞLU, s. 122.

birimi ile Genel Müdürlükleri tarafından hazırlanmalıdır.³⁷² Kanun; “Örgün ve yaygın eğitim-öğretim müfredatına toplumsal cinsiyet eşitliği, ev içi şiddet ve kadına yönelik şiddetin önlenmesine dair farkındalık yaratacak konuların eklenmesini, eğitim materyallerinin taranarak toplumsal cinsiyet ayrımcılığını öne çıkaran ifadelerin müfredattan ve ders kitaplarından çıkarılmasını, okul öncesi eğitimden başlanarak eğitimin her kademesinde müfredatlara kadının insan hakları hakkında duyarlılık, demokrasi ve kadın-erkek eşitliği konusunda bilgilendirici içeriklerin konulması”nı emretmektedir (6284 s. Kanun, md 16/7).³⁷³ Kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve ailenin korunmasının sağlanması için şiddetin hem tanığı hem mağduru konumunda bulunan

³⁷² Ortaöğretim ve yükseköğretim öğrencileri, Bakanlığın görev alanına giren konularda sosyal sorumluluk projeleri oluşturma ya da mevcut projelerin içerisinde yer alma konusunda teşvik edilir. Projelere katılan öğrencilere mezun oldukları tarihte Bakanlık ve MEB ya da YÖK tarafından hazırlanan bir sertifika verilir. Ayrıntılı bilgi için bkz. SAĞIROĞLU, s. 122; 6284 s. KANUN md 16/6’da müfredatta kadının insan hakları ve kadın erkek eşitliği konularında eğitime yönelik derslerin ekleneceği düzenlenmiş olup ilgili fıkrada yer alan konuların eksik olduğu ve toplumsal cinsiyet konusunun da eklenmesi gerektiği yönündeki görüş için bkz. Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Tasarısı Hakkında TUSİAD Görüşü, <https://docplayer.biz.tr/41398197-Ailenin-korunmasi-ve-kadina-karsi-siddetin-onlenmesine-dair-kanun-tasarisi-hakkinda-tusiad-gorusu.html> , E.T. 01/11/2020, s. 4.

³⁷³ MOROĞLU, Nazan: “ Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi”, TBB Dergisi, S. 99, Y. 2012, Ankara 2012, s. 357-380. (İstanbul Sözleşmesi) , s. 380; BÖLÜKBAŞI, s. 181.

çocukların eğitimi çok büyük önem arz eder.³⁷⁴ Bu sebeple Bakanlığın öncelikle çocuklara eğitim veren öğretmenleri eğitmesi, ardından da konu hakkında bilgilenen öğretmenlerin bunu öğrencilere yansıtması çok önemlidir. Bu hususta Bakanlık yalnızca müfredatın hazırlanması değil; ayrıca örgütlenecek okullarda gerekli eğitimin verilmesinde baş aktör olmalıdır. Ayrıca kadına karşı şiddetin önlenmesi ve ailenin korunmasına yönelik farkındalık yaratacak eğitimlerin ilk ve orta eğitim kademesiyle kalmayıp yüksek öğretim kurumlarında da Bakanlık ve ilgili kurumlar işbirliği neticesinde verilmesi gerekir.³⁷⁵

³⁷⁴ Çoğu zaman şiddet olayları karşısında ne yapacağını bilemeyen çocuklar, annesinin şiddete maruz kalmasına seyirci kalmaktadır. Kanaatimizce, özellikle doğu kesimlerindeki eğitimsizlik oranı ve kanunların yuva yıkmaktan başka işe yaramayacağı dogmatik düşüncesi düşünüldüğünde şiddet mağduru kadınlara ulaşmanın başka bir yolu da onların çocuklarına bu konuda eğitim-öğretim verilmesi olacaktır. Bu sayede şiddete karşı ne yapılması gerektiğini öğrenen çocuğun şiddet mağduru kişiyi de bilinçlendirmesi söz konusu olabilecektir. Müfredatlara konulan farkındalık yaratacak konuların, kitaplara konulmasının yanında; uzman görevliler tarafından broşür, afiş, sunum vb. materyallerle uygulamalı olarak anlatılması kanun hükmünün amacı doğrultusunda faydalı olacaktır.

³⁷⁵ Üniversiteler bünyesinde hem personellerine hem de öğrencilerine kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda sertifika eğitimleri verecek ve kişilerin toplumun kanayan yarası olan ve her geçen gün etkisini arttıran bu sorunla mücadelede asıl çözüm yolunun insanı eğitmek olduğu ilkesi ile yola çıkacak merkezler oluşturulmalıdır. Örneğin; Ankara Üniversitesi bünyesinde kurulan Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (KASAUM) ve KASAUM bünyesinde çalışan Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Destek Birimi (CTS) kadına karşı şiddetin önlenmesine ve kadınların toplumda karşılaştıkları sorunlara çözüm yolu bulmaya hizmet eden kurumlardır. KASAUM

B. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri'nin Kurulması

6284 s. Kanun'da, İstanbul Sözleşmesi'ne uygun olarak, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından uzman personellerin görev aldıkları ve tercihen kadın personellerin seçildiği, destek ve izleme hizmetleri ile tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yardımcı olan, çalışmaların tek kapı sistemi ile 7/24 esasına göre yürütüldüğü, insan onuruna yaraşır, kadının ekonomik, hukuki, psikolojik, sosyal olarak güçlendirilmesi odaklı, etkili ve süratli sunum sağlayan ŞÖNİM'lerin kurulması düzenlenmiştir.³⁷⁶ Kanun kapsamında kurulması kararlaştırılan ŞÖNİM'lerin kuruluşunu, işleyişini, yapısal özelliklerini ve yürütülen işlemlere ilişkin esasları ve merkezlerde çalışacak personellerin görev, sorumluluk ve yetkilerini düzenleyen Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından çıkarılan ŞÖNİM Hakkında Yönetmelik³⁷⁷, merkezlerin şiddetin önlenmesindeki rolü hakkında ayrıntılı bilgi vermektedir.³⁷⁸ Kadına yönelik şiddetle mücadelede “temel insan haklarına saygı, sosyal devlet ilkeleri, özel hayatın gizliliği ve toplumsal cinsiyet eşitliği” anlayışıyla çalışan, verilecek destek hizmetlerinin sunum ve koordinasyonunda tek adım

hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. <http://kasaum.ankara.edu.tr/files/2013/10/KASAUM-EYLEM-PLANII.docx>; CTS hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. <http://cts.ankara.edu.tr/ankara-universitesi-cinsel-tacize-ve-cinsel-saldiriya-karsi-politika-belgesi/>

³⁷⁶ MOROĞLU, s. 38; BÖLÜKBAŞI, s. 173; SOYBAŞ, s. 70.

³⁷⁷ R. G. 17/03/2016, S. 29656.

³⁷⁸ YAĞCIOĞLU, s. 954.

anlayışını esas alan bir hizmet verecek olan ŞÖNİM, 2012 yılının Kasım ayından itibaren pilot illerde³⁷⁹ hizmet vermeye başlamıştır.³⁸⁰

ŞÖNİM'lerin etkin bir şekilde faaliyet gösterebilmeleri için başvuru alan kurumlar tarafından şiddet mağdurlarının, doğrudan ŞÖNİM'lere yönlendirilmeleri gerekmektedir.³⁸¹ ŞÖNİM'lerin görev ve sorumlulukları, önleyici sosyal hizmetlerin

³⁷⁹ ŞÖNİM'ler "KOZA" ismiyle İstanbul, Bursa, İzmir, Ankara, Denizli, Antalya, Malatya, Mersin, Adana, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Trabzon olmak üzere 6 Aralık 2012 tarihi itibarıyla 14 pilot ilde kurulmuştur. İllerin seçilmesinde kadın konukevleri, nüfus, ilk kabul birimlerinin bulunması, aile içi şiddetin yoğun olarak yaşandığı yerler olmaları ve emniyet teknik alt yapısının yeterli olması kriterleri dikkate alınmıştır. Bkz. BÖLÜKBAŞI, s. 173.

³⁸⁰ Mor Çatı Vakfı, 6284 Sayılı Kanun Uygulamaları İzleme Raporu, https://www.morcati.org.tr/attachments/article/255/6284_Kanun_Uygulamalari_Raporu.pdf , s. 10. E.T. 01/11/2020; Büyükşehirlerde nüfusun fazla olması, aile içi ve kadına yönelik şiddetteki yoğunluktan dolayı ilde tek bir ŞÖNİM bulunması yetersiz olacaktır. Ocak 2020 itibarıyla Türkiye çapında faaliyet gösteren 81 adet ŞÖNİM adres ve telefon bilgileri için bkz. <https://www.ailevecalisma.gov.tr/tr-tr/iletisim/bakanlik-iletisim-bilgileri/bagli-ilgili-ve-ozel-kuruluslar1/sonim/> , E.T. 01/11/2020.

³⁸¹ Mor Çatı'ya başvuran kadınlar, ŞÖNİM'lere kurumlar tarafından yönlendirilmemekten veya bu merkezlere zorlukla ulaştıklarından yakınmışlardır. Ayrıca ŞÖNİM'lere başvuran kadınlar, görüşmelerin sadece telefonla yapılması ve yüzyüze görüşme için randevu verilmemesi üzerine kendilerini personellerin karakola yönlendirdiklerini belirtmişlerdir. Kadınların bazıları ise uzman alanda olduğu için bilgi verilemediği, geri dönüş yapılacağına kendilerine söylendiğini ve geri dönüşün yapılmadığını belirtmişlerdir. Şiddet mağduru kadınlar ŞÖNİM'le iletişime geçtiklerinde

yürütülüp geliştirilmesinde önemli işleve sahip olduğundan şiddet mağdurunun talebi üzerine konuyla ilgilenen kolluk personeli ve ŞÖNİM uzmanlarının vakayı titizlikle ele alarak doğru tedbir kararlarını önermeleri büyük önem arz etmektedir.³⁸² ŞÖNİM’lerde şiddet mağdurlarına karşı hukuki destek sağlanması için, hukukçulardan oluşan bir kadronun mağdurlara karşı gerekli yönlendirme ve bilgilendirmeyi yapması yerinde bir uygulama olacaktır.³⁸³

Aile içi ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla verilen destek hizmetleri, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından, ŞÖNİM’ler bünyesinde kurulması planlanan “AR-GE, eğitim destek, hukuki destek ve tıbbi destek birimleri” tarafından yerine getirilecektir.³⁸⁴ İlgili birimlerin ivedi şekilde kurulması ve görev alanları

ihtiyaçlarıyla ilgili ayrıntılı bilgi verilmediğini, ihtiyaçlarının karşılanmadığını, yeterli ilgi olmadığını ve baştan savulduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Mor Çatı Vakfı, 6284 Sayılı Kanun Uygulamaları İzleme Raporu, https://www.morcati.org.tr/attachments/article/255/6284_Kanun_Uygulamalari_Raporu.pdf , s. 17, E.T. 01/11/2020.

³⁸² <https://cigm.adalet.gov.tr/1541-nolu-genelge--ailenin-korunmasi-ve-kadina-karsi-siddetin--onlenmesine-dair-kanunun-uygulanmasi-01667> , E.T. 01/11/2020.

³⁸³ SOYBAŞ, s. 70.

³⁸⁴ Kurulması planlanan birimlerden AR-GE, ŞÖNİM’de toplanan verilerin değerlendirilmesi, bilgi bankası oluşturulması; eğitim-destek biriminin, şiddete uğrayan ve çocuklarının eğitiminin devamının sağlanması ile birlikte mesleki eğitime yönlendirme; hukuki-destek biriminin görev alacak avukatlar vasıtasıyla şiddet mağdurunun davalarının takip edilmesi; tıbbi-destek biriminin ise merkezlere gelen mağdur ve çocuklarının sağlık kuruluşlarındaki tedavi sürecinin takip edilmesi hizmetlerini vermesi planlanmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz. BÖLÜKBAŞI, s. 174.

belirlenerek, alanında uzman personel nezaretinde görevlerini icra etmeleri gerekmektedir. Ayrıca ŞÖNİM bünyesinde verilen hizmetlerin etkinliğinin ve uygulamadaki sorunların araştırılması, sorunlara karşı önerilerin geliştirilmesinin sağlanması, şiddetin önlenmesine yönelik programların hazırlanması ve ŞÖNİM tarafından toplanan verilerin değerlendirilmesi amacıyla kamu kurum ve kuruluşlarının ve STK'ların katılımıyla Koordinasyon ve Değerlendirme Kurulu kurulacaktır.³⁸⁵

C. Destek Hizmetleri

6284 s. Kanun kapsamında şiddetle etkin mücadele ve tedbir kararlarının uygulanmasının izlenmesi açısından, ŞÖNİM'lerin vermiş oldukları destek hizmetleri Kanununun 15. maddesinde üç ana başlıkta düzenlenmektedir. Bunlar: şiddetin önlenmesi ve tedbir kararlarının izlenmesine yönelik destek hizmetleri, şiddet mağduru kişilere yönelik destek hizmetleri ve şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişilere yönelik destek hizmetleridir.³⁸⁶

1. Şiddetin Önlenmesi ve Tedbir Kararlarının İzlenmesine Yönelik Hizmetler

Şiddetin önlenmesi ve tedbir kararlarının izlenmesine yönelik hizmetler; “tedbir kararlarının sicilini tutmak, tedbir kararları ile zorlama hapsinin verilmesi ve uygulanmasına ilişkin veri toplamak, mağdura verilen barınma, geçici maddi yardım, adli yardım, vb. hizmetleri koordine etmek, gerekli hallerde tedbir kararlarının alınmasına ve uygulanmasına yönelik başvurularda bulunmak, Bakanlık bünyesindeki çağrı

³⁸⁵ BÖLÜKBAŞI, s. 174.

³⁸⁶ GÖKALP, s. 194; BÖLÜKBAŞI, s. 174.

merkezlerinin yaygınlaştırılmasını sağlamak, şiddetin sonlandırılmasına yönelik programlar hazırlayarak uygulamak, çağrı merkezlerine yapılan başvuruları izlemek, ilgili STK'lar ile işbirliği yapmak” olarak düzenlenmiştir.³⁸⁷

Tedbir kararlarının izlenmesine yönelik hizmetler kapsamında, veri akışını sağlayan “Web Tabanlı Yazılım Modülü” oluşturulmasının yanında, ŞÖNİM’lerden hizmet alan kişilerin verilerinin toplanacağı ve istatistiksel değerlendirme sonucu şiddetin önlenmesine yönelik önerilerin ve bunun sonucunda yeni hizmet modellerinin geliştirilmesine katkı sağlayacak veri tabanı oluşturulması gerekmektedir.³⁸⁸

2. Korunan Kişilere Yönelik Hizmetler

ŞÖNİM Hakkında Yönetmelik, İkinci Kısım, İkinci Bölümde düzenlenen şiddet mağduru kişilere yönelik hizmetler; “hukuki, maddi, psiko-sosyal, tıbbi, istihdama yönelik, barınma, kreş, yönlendirme, rehberlik, çocuklara burs, eğitim-öğretim destek ve hizmetlerini sağlamak” olarak sayılmıştır (6284 s. Kanun, md 15/2).³⁸⁹ Desteklerin

³⁸⁷ Mor Çatı Vakfı, 6284 Sayılı Kanun Uygulamaları İzleme Raporu, https://www.morcati.org.tr/attachments/article/255/6284_Kanun_Uygulamalari_Raporu.pdf , s. 17. E.T. 01/11/2020.

³⁸⁸ BÖLÜKBAŞI, s. 175.

³⁸⁹Aile Bakanlığı’nın yapmış olduğu açıklamalara göre, “2017 yılında ŞÖNİM’lerden 72.832 kadın ve 13.872 çocuk hizmet almıştır. Mayıs 2018 itibariyle Bakanlığımıza bağlı 81 ilde toplam 110 kadın konukevi 2.697 kapasite ile yerel yönetimlere bağlı 11 ilde 32 kadın konukevi 725 kapasite ile, STK’lara bağlı 1 kadın konukevi 20 kapasiteyle diğer kamu kurumlarına bağlı 1 kadın konukevi 12 kapasite ile olmak üzere toplam 144 kadın konukevi 3.454 kapasite ile hizmet vermektedir. Kadın konukevlerinde şiddet mağduru kadınlara hiçbir ayırım gözetilmeden ve sadece kadının beyanı dikkate alınmak suretiyle

verilmesi, mülki amir tarafından desteğe ilişkin koruyucu tedbir kararının alınması veya doğrudan yapılacak başvuruyla mümkün olabilir.³⁹⁰ Kanunda alınan koruyucu tedbirlerin ŞÖNİM desteğiyle uygulanacağı düzenlenmiştir.³⁹¹

ŞÖNİM Yönetmelik Taslağı md 17 uyarınca, “*Şiddet mağduru ve beraberindeki çocuklar veya şiddet uygulayan ile sosyal çalışmacı, psikolog, gerektiğinde çocuk gelişimcisi ile mesleki görüşme gerçekleştirilerek; sorunların tespit edildiği ve uygulanacak sosyal hizmet modelinin belirlendiği bir ön görüşme raporu hazırlanır. Gerekli görülen hallerde sosyal inceleme raporu hazırlanır, raporlar ilgilinin dosyasına eklenir*”. İlgili maddeye göre hazırlanan, acil müdahale durumunda kanunların devreye girmesini ve şiddetle mücadele planının etkili olmasını sağlayan ayrıntılı ihtiyaç analizi raporu, ŞÖNİM’lerin vermiş oldukları en önemli desteklerden biridir.³⁹² Bu doğrultuda

hizmet verilmektedir. Bakanlığımıza bağlı kadın konukevlerinden 2017 yılında ise 33.413 kadın ve beraberindeki 23.575 çocuk olmak üzere toplam 56.988 kişi hizmet almıştır.”, İlgili haber için bkz. <https://kazete.com.tr/haber/sonimlerde-73-bin-siginmaevlerinde-33-bin-kadin-56986>,E.T. 01/11/2020; Mor Çatı Vakfı, 6284 Sayılı Kanun Uygulamaları İzleme Raporu, https://www.morcati.org.tr/attachments/article/255/6284_Kanun_Uygulamalari_Raporu.pdf , s. 17. E.T. 01/11/2020.

³⁹⁰ BÖLÜKBAŞI, s. 176.

³⁹¹ 6284 s. Kanun, 15. md uyarınca; ŞÖNİM, verilen tedbir kararıyla ulaşılmak istenen amaca yönelik öneriler vermek, yardımlar yapmak ve tedbir kararlarının uygulanmasının sonuçlarını, kişiler üzerindeki etkilerini izlemekle görevlidir.

³⁹² Şiddetle mücadele sürecinde somut olayın özelliklerinin yanında kadınların da farklı ihtiyaç ve talepleri bulunmaktadır. Bu yüzden kadınların hangi haklardan faydalanabileceğinin ve daha önce hangi kişisel ya da yasal önlemlerin aldığı tespit

ŞÖNİM, korunan şiddet mağduruna, 3294 s. SYDTK hükümleri uyarınca maddi destek sağlanmasına yönelik rehberlik de yapmaktadır (6284 s. Kanun md 15/2-f.).

ŞÖNİM'lerin mağdur kişilere yönelik hizmetleri arasında gerekli şartların sağlanması halinde kişinin doğrudan konukevine yerleştirilmesi de bulunmaktadır.³⁹³ Konukevine yerleştirilen her kadına özel olarak, konukevi ve ŞÖNİM'lerin birlikte hazırlamış oldukları “destek planı” çerçevesinde; konukevinden ayrılan kadının takibi, ihtiyaç duyduğu hizmetlerin sağlanması, amaca ulaşılmamışsa gerekli destek hizmetlerinin yeniden tespiti ve kadınlarla birlikte çocuklarının da izlenilmesi destek hizmetlerinin devamı sağlanır (KKAIHY, md 18/1).³⁹⁴ Mağdur kişilerin sağlık raporlarının alınması ve tedavileri merkezlerin yönlendirmeleri üzerine sağlık kuruluşları tarafından sağlanır.³⁹⁵

önem arz etmektedir. Fakat Mor Çatı'ya başvuran kadınların ŞÖNİM deneyimleri sorulduğunda hiçbirine ayrıntılı ihtiyaç analizinin yapılmadığı anlaşılmıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Mor Çatı Vakfı, 6284 Sayılı Kanun Uygulamaları İzleme Raporu, https://www.morcati.org.tr/attachments/article/255/6284_Kanun_Uygulamalari_Raporu.pdf, s. 18, E.T. 01/11/2020.

³⁹³ Ayrıntılı bilgi için bkz. § 2, II, B, ‘Uygun Barınma Yeri Sağlanması’ başlığı altındaki açıklamalar.

³⁹⁴ BÖLÜKBAŞI, s. 177.

³⁹⁵ 6284 s. Kanun 19. md uyarınca, hakkında koruyucu tedbir kararına hükmedilen şiddet mağdurunun gelir testine tabi tutulmaksızın genel sağlık sigortalısı sayılması gerekir. İlgili madde ile SSGSSK 60/1-c hükmü genişletilerek, yaş sınırına bakılmaksızın gelir testi yapılmaksızın da mağdur kişinin genel sağlık sigortalısı olması hükme bağlanmıştır. Ayrıca hakim kararıyla kişiye yönelik yapılan tedavi bilgileri gizli kalmalı ve kişinin

Uygulamaya bakıldığında; ŞÖNİM'lere başvuran kadınların barınma yeri desteği dışında destek alamadıkları, barınma desteğinden faydalanan mağdurların bazı sorunlarla karşılaştıkları, özellikle kanun veya yönetmelikte olmayan bazı koşulların dayatıldığı bildirilmiştir.³⁹⁶Kanaatimizce, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından periyotlarla ŞÖNİM'lerin mağdura yönelik hizmetlerinin denetlenerek mağdurların hizmetlerden memnuniyet seviyeleri araştırılmalıdır. Aksi halde memnun kalmayan mağdurların yorum ve düşünceleri merkezlere yapılacak yeni başvuruları etkileyecek ve mağdurlarda önyargıların oluşmasına sebep olacaktır.

3. Şiddet Uygulayan veya Uygulama İhtimali Bulunan Kişilere Yönelik Hizmetler

Devlet, ŞÖNİM'ler vasıtasıyla şiddet uygulayan veya uygulama ihtimali bulunan kişilere maddi ve manevi yardım sağlamaktadır.³⁹⁷ Şiddetle etkin bir şekilde mücadele için mağdurlara yapılan desteklerin yanında, şiddetin asıl etkeni olan şiddet uygulayanlara yönelik destek ve hizmetler de yarar sağlayacaktır. Hakimin talebi üzerine

tedavisi ivedilikle yapılmalıdır. 6284 s. Kanun Uyg. Yön., md 44/2; BÖLÜKBAŞI, s. 177.

³⁹⁶ Barınmadan faydalanmak için çalışmama koşulu, psikologdan rapor alma koşulu, 12 yaşından büyük çocuğunun olmaması koşulları mağdurlara dayatılan şartlardan bazılarıdır. Ayrıca 7/24 esasına göre çalışması gereken ŞÖNİM'lerin sadece mesai saatleri içerisinde çevrimiçi olması sonucu 7/24 hizmet verilemeyerek şiddete maruz kalan kişilerin gidebileceği tek yetkili merciin karakol olması sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı, 2014 Faaliyet Raporu, s. 16; YAĞCIOĞLU, s. 955.

³⁹⁷ BÖLÜKBAŞI, s. 178.

hem şiddet uygulayan hem de şiddet mağduru hakkında sosyal araştırma raporu hazırlanır ve rapor doğrultusunda şiddetin kökünden temizlenmesine yönelik olarak şiddet uygulayanın kişiliğinin analizi, psikolojik durum ve şiddete neden olan olaylar ışığında uygun destek hizmeti verilmesine karar verilir (6284 s. Kanun, md 15/3-a).³⁹⁸ ŞÖNİM, sosyal araştırma raporunun yanında ayrıca tedbirin kişi üzerindeki etkilerine dair de rapor hazırlayarak ön araştırma ve veri çalışmaları mukabilinde şiddet uygulayanın uygun desteklerden birine yönlendirmesini sağlayabilir.³⁹⁹ Rapor hazırlama hizmetleri ile birlikte 6284 s. Kanun kapsamında “ŞÖNİM’lerin, şiddetin sonlandırılmasına yönelik bireysel ve toplumsal ölçekte programlar hazırlamak⁴⁰⁰ ve teşvik edici olmak amacıyla kişinin; öfke kontrolüne, stresle başa çıkmasına, şiddeti önlemeye yönelik farkındalık sağlayarak tutum ve davranış değiştirmesine yönelik eğitim

³⁹⁸ Sosyal araştırma raporu: kişinin geçmişi, ailesi, çevresi, eğitimi, kişisel, sosyal, ekonomik ve psikolojik durumu ile diğer kişiler ve toplum açısından taşıdığı risk hakkında ayrıntılı rapordur. BÖLÜKBAŞI, s. 178.

³⁹⁹ SAĞIROĞLU, s. 120.

⁴⁰⁰ Merkezlere hayati tehlikesi ve barınma ihtiyacı bulunmayan şiddet mağdurlarının başvurusu veya tedbir kararlarına istinaden, şiddet mağduru ve çocuklarının ihtiyaçları da göz önünde bulundurularak, meslek elemanı tarafından uygun sosyal hizmet modeli çerçevesinde müdahale planı ve şiddetin önlenmesi amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlar ile iş birliği çerçevesinde toplumsal ölçekli programlar hazırlanarak uygulanır. Bkz. ŞÖNİM Hakkında Yönetmelik, md 19; Ayrıca meslek elemanları tarafından yerine getirilen diğer görevler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. ŞÖNİM Hakkında Yönetmelik, md 34.

ve rehabilitasyon programlarına katılmasına⁴⁰¹, alkol, uyuşturucu, uçucu veya uyarıcı madde bağımlılığının ya da ruhsal bozukluğunun olması hâlinde, bir sağlık kuruluşunda muayene veya tedavi olmasına⁴⁰², meslek edindirme kurslarına katılmasına yönelik şiddet

⁴⁰¹ Sağlık Bakanlığı ile koordinasyon halinde takibi yapılacaktır. ŞÖNİM Hakkında Yönetmelik, md 18/1-a; Hakkında ilgili önleyici tedbir kararına hükmedilen şiddet uygulayanın genel sağlık sigortası kapsamında karşılanamayan rehabilitasyon hizmetine yönelik giderler ile rehabilitasyon hizmetleri kapsamında verilmesi gereken diğer sağlık hizmetlerinin giderleri Bakanlık bütçesinin ilgili tertiplerinden karşılanacaktır. Bkz. ŞÖNİM Hakkında Yönetmelik, md 28; Ayrıca 6284 s. Kanun kapsamında yapılan başvurular ile verilen tedbir kararlarının icra ve infazında yapılan işlemlerde yargılama giderleri, posta gideleri, harçlar vb. masraflar alınmayacağı gibi geçici maddi yardım yapılması koruyucu tedbir kararı kapsamında yapılan ödemelerden gelir vergisi ile veraset ve intikal vergisi alınmayacak ve bu işlemler için düzenlenen kağıtlar ise damga vergisinden muaf olacaktır. Ayrıntılı bilgi için bkz. 6284 s. Kanun, md 19/1-2; GÖKALP, s. 180.

⁴⁰²ŞÖNİM Hakkında Yönetmelik, ‘Sağlık kuruluşunda muayene ve tedavi’ başlıklı md 27 uyarınca, “(1) Alkol, uyuşturucu, uçucu veya uyarıcı madde bağımlılığı ya da ruhsal bozukluğu olan şiddet uygulayanlar hakkında bir sağlık kuruluşunda muayene veya tedavi olunmasına dair verilen kararlar uyarınca; hastaneye yatmak da dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması amacıyla illerde il halk sağlığı müdürlüğüne, ilçelerde toplum sağlığı merkezlerine veya bu merkezler tarafından kamuya ait sağlık kuruluşlarına sevk yapılır. (2) Tedbirin uygulanmasına ilişkin giderler Uygulama Yönetmeliğinin 44 üncü maddesinin üçüncü fıkrasındaki usul ve esaslar kapsamında aylık olarak hazırlanacak bordro ile verilen hizmetin niteliği ve süresi üzerinden ödenir. (3) İlgili kurum tarafından şiddet uygulayanın tedaviyi sürdürüp sürdürmediği, tedavinin aşamaları ile sonucu,

uygulayanın topluma yeniden kazandırılmasına hizmet edecek hizmetleri de bulunmaktadır” (6284 s. Kanun, md 15/3).⁴⁰³ Şiddet uygulayanın rehabilitasyonuna yönelik hizmetler teşvik edici, yol gösterici ve aydınlatıcı olma özelliklerine sahip olmak zorundadır. Aksi halde, kişinin bir hizmetten zorla yararlandırılması insan haklarına saygılı bir uygulama olmaktan uzaklaşacaktır.⁴⁰⁴

tedaviyi reddetmesi veya geçerli bir nedeni olmaksızın devam ettirmemesi hâllerinde tedavinin sonucu ivedilikle soruşturmayı yürüten Cumhuriyet Başsavcılığına ve ŞÖNİM’e bilgi verilir.

⁴⁰³ SAĞIROĞLU, s. 121.

⁴⁰⁴Şiddet uygulayanın hareketleri aynı zamanda suç teşkil ederse, ayrıca soruşturma ve kovuşturma başlatılarak cezaya hükmedilebilir. Bkz. BÖLÜKBAŞI, s. 178.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUN'UN UYGULANMASINDA KARŞILAŞILAN VE KARŞILAŞILMA İHTİMALİ BULUNAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet, şiddet mağdurlarının fiziksel, ekonomik, psikolojik ve cinsel bütünlüklerine zarar veren, ulusal ve uluslararası düzeyde güvence altına alınmış insan hakları ve özgürlükleri ihlal eden ya da kısıtlayan, özellikle kadına karşı toplum ve aile içerisinde ayrımcılıklara sebep olan insanlık suçlarıdır.⁴⁰⁵ Ulusal mevzuata bakıldığında “Medeni Kanun, Türk Ceza Kanunu, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, Aile Mahkemeleri Kanunu, Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanunu” gibi düzenlemeler ve yapılan değişiklikler ile birlikte kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddete karşı yeni bakış açıları ortaya konmuş, bu hususta devletin ve hukukun rolleri olumlu yönde değişmiştir.⁴⁰⁶

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği sebebiyle ortaya çıkan şiddetin önlenmesi için getirilen düzenlemelerin tek başına şiddeti önlemede yeterli olmayacağı ve şiddetin hukuki bir sorun olmasının yanında psikolojik, ekonomik, ahlaki ve sosyolojik boyutlarının da var olduğu haklı olarak ileri sürülmektedir. Şiddetin önlenmesinde

⁴⁰⁵ 4320 s. Kanun döneminde yapılan kamusal-özel alan ayrımı şiddetin görünmez hale gelmesini kamçulamıştır. Bu anlayışa sahip hukuk kuralları şiddetin destekleyicisi olmuştur. Yapılan değişiklikler sonucu kadına yönelik şiddetin önlenmesinde engel teşkil eden bu hatalı ayırım giderilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. SANCAR, s. 190.

⁴⁰⁶ SANCAR, s. 190.

devlete çok büyük iş düşmekle birlikte kanun uygulayıcılarının da kanunun uygulanmasındaki sorumlulukları yadsınamaz bir gerçektir. “İyi ya da kötü kanun olmadığı; dünyanın en iyi kanunlarının dahi kötü uygulayıcıların elinde adaletsiz sonuçlar doğurabildiği, en kötü kanunlar ise iyi uygulayıcıların elinde adaletli sonuçlar doğurabileceği haklı olarak ifade edilmektedir.”⁴⁰⁷

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Opuz/Türkiye kararında, şiddet mağduru ve annesinin yaşamış oldukları şiddet olayında yetkili makamların gereken önlemleri almamaları ve sessiz kalmalarını Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ilgili hükümlerinin (md. 44/2) ihlali olarak değerlendirmiş ve ihlalin altında yatan temel sebebin mevzuatın yetersizliği olmadığını, aksine uygulamada yetkili makamların mevzuatta düzenlenen önlemleri uygulamaya yansıtamamalarının olduğunu belirtmiştir.⁴⁰⁸

Türkiye’de aile içi ve kadına karşı şiddetin önlenmesine yönelik, uluslararası düzenlemeler ışığında hazırlanan 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ile başlayan kodifikasyon süreci; kanunda yapılan değişiklikler, kanunların uygulanmasına dair yönetmelikler, aksaklıkların tamamlanması için hazırlanan güncel 6284 s. Kanun ve

⁴⁰⁷ ÖZTÜRK, s. 29.

⁴⁰⁸ Adalet Bakanlığı, Ceza İşleri Genel Müdürlüğü, Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulanması hakkında 17/12/2019 tarih 154/1 nolu genelge, <https://cigm.adalet.gov.tr/1541-nolu-genelge--ailenin-korunmasi-ve-kadina-karsi-siddetin--onlenmesine-dair-kanunun-uygulanmasi-01667>, E.T. 01/11/2020; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Üçüncü Daire;Opuz-Türkiye(Başvuru No.33401/02)Karar,Strazburg,9 Haziran 2009,karar için bkz. https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/belge/uluslararasi_belgeler/kadina_karsi_sidde_t/OPUZ%20v%20T%C3%BCrkiye%20A%C4%B0HM%20Karar%C4%B1.pdf, 01/11/2020.

genelgeler ile devam etmektedir.⁴⁰⁹ Büyük umutlarla Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı öncülüğünde çeşitli platformların yardımlarıyla hazırlanan 6284 s. Kanun'da tedbir kararlarının verilmesinde, kararların uygulanmasında ve tedbir kararlarına aykırılık halinde uygulanacak olan yaptırımlar hususunda belirsizlikler ve eksiklikler bulunmaktadır.⁴¹⁰

Çalışmamızın genelinde 6284 s. Kanun'un kapsamı ve uygulanması incelenirken konu başlıkları ile ilgili uygulamada yaşanan sorunlara da değinilmiştir. Kanun kapsamında uygulamada yaşanan ya da yaşanma ihtimali yüksek görülen sorunlar ise başlıklar halinde incelenmiş, örnek olaylarla pekiştirilmeye ve çözüm önerileri sunulmaya çalışılmıştır..

I. TEDBİR TALEBİNDE İSPAT ARANMAMASININ BERABERİNDE GETİRDİĞİ SORUNLAR

6284 s. Kanun ve bu Kanun'un Uygulama Yönetmeliği ile şiddete uğrama tehlikesi bulunan mağdur kişiler hakkında koruyucu tedbir kararlarına ve şiddet uygulama ihtimali olan kişilerin hakkında önleyici tedbir kararlarına hükmedileceği düzenlenmiştir (md 1/1). Kanun kapsamında şiddetin önlenmesi şiddetin henüz gerçekleşmeden önce engellenmesi ile mümkün olacaktır. Kanun ile düzenlenen "şiddete uğrama tehlikesi" ve "şiddet uygulama ihtimali" ifadeleri şiddetin önlenmesi için erkenden alınacak tedbirlerle şiddet mağduru kişinin mağdur olmasını önleyebilecek mekanizmaya sahiptir. Fakat tehlike ve ihtimalin hangi hallerde var olacağına dair kanunda tanım ya da açıklama bulunmamaktadır. Bu sebeple kolluk görevlisinin hangi durumlarda şiddet uygulama ihtimalinin var olduğunu kabul ederek bir kişiyi konutundan uzaklaştıracağı veya

⁴⁰⁹ YAĞCIOĞLU, s. 917.

⁴¹⁰ GÜNAY, s. 684.

yakalayarak konuta girmesine engel olacağına dair belirsizlikler mevcuttur. Bu konuda belirsizliklerin giderilmesi için kanuna “ani, açık, yakın tehlike” gibi kriterlerin varlığının aranması gerektiğine dair düzenlemelerin eklenmesi yerinde olacaktır.⁴¹¹

Söz konusu ihtimal ve tehlike hallerinin kapsamının ne olduğu hususundaki belirsizlikle birlikte tedbir kararlarının alınmasında delil ve belgenin varlığının şart olmaması hali de birlikte düşünüldüğünde kanunun uygulanmasında keyfi ve hukuka aykırı durumların ortaya çıkması doğal olacaktır. Koruyucu tedbir kararına hükmedecek yetkili makamın soyut iddialara dayanan dilekçe veya beyanlarla dahi somut olaya göre takdir yetkisini kullanarak tedbir kararı vermesi mümkün olmuştur.⁴¹² Tehlike ve ihtimal kavramlarının soyut olması ve kanun koyucunun kavramların açıklanmasından kaçınması, tedbir kararı verilirken yetkili makamların takdir yetkisinin genişlemesine neden olmuştur. Bu kavramların kanunda yer alması kanunun amacına yönelik yerinde bir düzenlemeyken, kavramların tanımının verilmemesine yönelik zihniyetin ayrıca kanunda tedbir kararlarının alınmasında ispatın gerekmediği yönünde düzenlemeye yer vermesi aynı amaç doğrultusunda olan farklı tezahürlerdir. Yani her iki düzenleme de kadının ve ailenin korunmasında geç kalmaksızın etkin tedbir kararlarının alınmasında hızlı bir mekanizmanın var olmasını sağlamaya yöneliktir. Fakat uygulamada anayasada güvence altına alınan konut dokunulmazlığı, kişi hürriyeti, aile hayatının gizliliği, haberleşme hürriyeti gibi hak ve özgürlüklerin ihlali söz konusu olabilecektir.⁴¹³

6284 s. Kanun'da düzenlenen “*Koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmaz. Önleyici tedbir kararı, geciktirilmeksizin verilir. Bu kararın verilmesi, bu kanunun amacını gerçekleştirmeyi*

⁴¹¹ UĞUR, s. 360.

⁴¹² GÜNAY, s. 684; YAĞCIOĞLU, s. 947.

⁴¹³ UĞUR, s. 361.

tehlikeye sokabilecek şekilde geciktirilemez.” hükmü şiddetin oluşturabileceği telafisi güç ve imkansız zararların erkenden önlenmesi için yerinde olmuştur (md 8/3). Fakat uygulamada yetkili makamlar tarafından koruyucu tedbir kararları verilirken, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belgeye ihtiyaç duyulmaması; hukuka aykırılıklara sebep olma potansiyeline sahip olan, şiddeti önlemenin yanında tetikleme riski de bulunan bir düzenleme olup, delilsiz ve belgesiz verilecek bir tedbir kararının uygulanmasında kötü kullanılabilir ya da mağduriyetler yaşatabilecek, her an kişinin sorgusuz-sualsiz zorlama hapsi ile karşılaşabileceği bir düzenleme olduğu aşikardır.⁴¹⁴

Kanunda gerekli düzenleme yapılmadığı için tedbir kararı verilirken kolluk birimlerinin risk değerlendirmesi yapmaksızın tedbir kararı verilebilmesi mümkündür.⁴¹⁵ Fakat bu konuda öğretide⁴¹⁶, kolluk görevlilerinin somut olayın hangi özelliklerine göre “*senin şiddet uygulama ihtimalin var*” diyerek kişiyi evinden uzaklaştıracağı ya da kişiyi yakalamak suretiyle eve girmesine engel olacağı belirsiz olduğu, bu hususta “*açık, ani, yakın tehlike*” gibi kriterlere yer verilmemesinin, kanun kapsamında tedbir kararları verilirken anayasada güvence altına alınan hak ve özgürlüklerin ihlaline sebep olabileceği eleştirileri yöneltmiştir. Doktrinde ayrıca risk değerlendirmesi ve risk yönetimine ilişkin düzenlemelerin yapılmasının İstanbul Sözleşmesi’nin devletlere yüklediği bir sorumluluk olduğu, bundan dolayı da makul sebep ve unsurlarının düzenlenmesinin gerektiği ifade edilmiştir. Risk değerlendirmesi ve risk yönetimi, İstanbul Sözleşmesi’ndeki düzenlemeye göre; ölüm riski, durumun ciddiyeti ve şiddetin tekerrürü hallerinin değerlendirmesinin yapılması, risk halinin yönetilmesi ve şiddet mağduruna destek

⁴¹⁴ UĞUR, s. 361.

⁴¹⁵ YAĞCIOĞLU, s. 950.

⁴¹⁶ UĞUR, s. 348; YENİSEY, s. 11; CEYLAN, (Yeni Düzenlemeler), s. 21; YAĞCIOĞLU, s. 950.

mekanizmasının kurularak tüm yetkili makamlara yasal yetkilerin verilmesi anlamına gelmektedir.⁴¹⁷ Ayrıca İstanbul Sözleşmesi 51. maddesinde düzenlenen devletin risk değerlendirmesi ve risk yönetimi sorumluluğunun 6284 s. Kanun'da düzenlenmemesi şiddetin önlenmesine ilişkin hükümlerin uygulanmasını keyfi hale getirecektir.⁴¹⁸ Belirsizliklerin önlenmesi için risk değerlendirmesi ve risk yönetimi kurumunun işlerlik kazanmasını sağlayacak makul sebep mekanizmasının kriterlerinin kanunda düzenlenmesinde ya da bu konuda kapsamlı bir genelgenin hazırlanılmasında fayda vardır.⁴¹⁹

6284 s. Kanun'da yalnızca koruyucu tedbir kararların verilmesinde delil ve belge aranmamıştır; fakat önleyici tedbir kararlarının delil ve belge aranmadan hükmedilebileceği değil, geciktirilmeksizin verilebileceği düzenlenmiştir.⁴²⁰ Bu sebeple, aile mahkemesi hakimi ve kolluk amirinin önleyici tedbir kararına hükmederken, somut olayın özelliklerine göre delil ve belgeleri değerlendirmesi ve şiddetin kesin olarak

⁴¹⁷ YAĞCIOĞLU, s. 950.

⁴¹⁸ YENİSEY, s. 11.

⁴¹⁹ YENİSEY, s. 13.

⁴²⁰ 4320 s. Kanun döneminde ise 2008 tarihli yönetmeliğin 6/1. md.'de şiddetin belgelenmesi aranmaksızın tedbirlere hükmedilebileceği belirtilmişti. Bu tedbirlerin söz ve davranışlarda bulunulmaması, yaklaşmama, zarar vermeme, rahatsız etmeme, silahını teslim etme, uyuşturucu madde kullanmama, tedavi görme gibi 6284 s. Kanun'da daha çok önleyici tedbir kararlarına benzer tedbirler oldukları görülür. 6284 s. Kanun'da bu hususa yer verilmemesinin aksine 2008 tarihli yönetmelikte tedbir kararı alınmasında daha esnek olunması geriye doğru bir gidişin var olduğu anlamını çıkarmamıza neden olmuştur. Bkz. YAĞCIOĞLU, s. 948.

uygulanması ya da uygulanma tehlikesinin bulunması yönünde karara varması halinde önleyici tedbir kararlarına hükmetmesi yerinde olacaktır.⁴²¹

Uygulamada Yargıtay, 6284 s. Kanun kapsamında hükmedilen tedbir kararlarında delil değerini inceleyen fakat asıl konusu boşanma ve velayet olan davaya ilişkin kararında⁴²²; mahkemenin tedbir kararına hükmederken, yaklaşık ispat ölçüsünde delil veya belge gösterilmesinin gerekli olmayacağı, bununla birlikte başvuru sırasında dava dilekçesine delil eklenmesinin de mümkün olabileceğini belirtmiştir.⁴²³ Yaklaşık ispat ölçüsü ise delil ve belgelerin ayrıntılı olarak incelenmesi ve karşı tarafın dinlemesine vaktin olmadığı hallerde ivedilikle tedbir kararlarının verilmesini öngörür.⁴²⁴ Öğretideki bir görüşe göre; önleyici tedbirler kişi hak ve özgürlükleri ile ilgili olup, mühim sınırlamalara sebep olması ve kötüye kullanılması ihtimalleri bulunduğundan delillerin mevcut olması gerekir.⁴²⁵ Bir başka görüşe göre; alınacak önleyici tedbir kararlarının niteliklerine göre ayırımın yapılması gerekir.⁴²⁶ İkinci görüşe göre, şiddet ve korkuya

⁴²¹ YAĞCIOĞLU, s. 948.

⁴²² Yargıtay, 2. H. D., 15/03/2013 T., 2013/7023 E., (www.kazanci.com).

⁴²³ Karar için bkz. ayrıca YAĞCIOĞLU, s. 948.

⁴²⁴ Yaklaşık ispat ölçüsünde yalnızca dilekçedeki beyanlar yeterli olmayıp, hakimde yaklaşık kanaat oluşturacak delillerin de bulunması gerekmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. YAĞCIOĞLU, s. 948.

⁴²⁵ Bu görüş hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. SAĞIROĞLU, s. 93; CEYLAN, (Yeni Düzenlemeler), s. 36.

⁴²⁶ KAHVECİ, Nalan: "6284 Sayılı Kanun Kapsamında Tedbir Kararları " ,Ankara Barosu Ulusal Kongre "Yeni Yasal Düzenlemeler Işığında Bedensel Zararların Tazmini, Esasları ve Usulü Kongresi", 4-5-6 Nisan 2013, Ed. Av. Sema GÜLEÇ UÇAKHAN, Ankara 2013,s. 451-466, s. 461; YAĞCIOĞLU, s. 948.

sebepl olacak davranışlarda bulunmamak veya diğer aile fertlerinin eşyaların zarar vermemek gibi uyarma temelli tedbirler için duruşma yapılmaksızın ve delil-belge toplanmaksızın hüküm verilmesi mümkün olmalıdır. Fakat şiddet uygulayanın evden uzaklaştırılması, tedbir nafakasına hükmedilmesi, kişisel ilişkilerin sınırlandırılması gibi tedbir kararlarına hükmedilirken, ilgili tedbirlerin ağır sonuçlara müsait olmaları ve şiddet uyguladığına yönelik kanaat oluşan kişinin hak ve özgürlüklerinin ihlal edileceği hususu düşünülerek, duruşma yapılması ve delil-belge analizi yapılmasına karar verilmesi yerinde olacaktır.⁴²⁷

II. KAMUYA MAL OLMUŞ KİŞİLERİN KANUN KAPSAMINDA BAŞVURDUKLARI TEDBİRLERİN BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ AÇISINDAN YAŞATABİLECEĞİ SORUNLAR

Anayasa'nın 20. md uyarınca, *“Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz”*. Bu hüküm ile kişi haklarından özel hayatın gizliliği Anayasa ile güvence altına alınmıştır. Özel hayat ise kişinin kendisi açısından haklar ve kişinin paylaşmadığı kişiler açısından yükümlülükler getiren, kişinin kamudan gizlediği, bununla birlikte kişilerin çok yakınlarıyla paylaşmakta olduğu hayat alanı ya da mahrem hayat olarak tanımlanmaktadır.⁴²⁸ Kişilerin kendi rızası ile aleniyet kazandırdığı olay ya da bilgilerin paylaşılması ise özel hayatın gizliliğinin ihlali olmayacaktır. Aynı zamanda

⁴²⁷ YAĞCIOĞLU, s. 948.

⁴²⁸ OĞUZMAN, M.Kemal/ SELİÇİ, Özer/ OKTAY ÖZDEMİR, Saibe: Kişiler Hukuku, Gerçek ve Tüzel Kişiler, 13. Tıpkı Baskı, İstanbul 2013, s. 178.

açıklanmasında kamunun faydası olacak bilgilerin paylaşılması da hukuka aykırılık oluşturmayacaktır.⁴²⁹

Kamu tarafından takip edilen, hakkında bilgi sahibi olunmak istenen kamuya mal olmuş kişilerin mahrem alanları ise daha sınırlıdır.⁴³⁰ Ancak bu kişilerin de herkesten sakladığı özel hayatlarının olması anayasal haklarıdır. Fakat çoğu zaman kamuya mal olmuş kişilerin özel hayatları haber yapma özgürlüğü kapsamında ihlal edilmektedir. Anayasa'nın 26. maddesindeki "*Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir*" hükmü ve 28. maddesinde yer alan, "*Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır*" hükmü ile kamunun haber alma özgürlüğü anayasal güvence altına alınmıştır. Kamuya mal olmuş kişilerin hayatlarının da haber alma özgürlüğü kapsamında yayınlanması özel hayatın gizliliğinin ihlali olmayacaktır. Fakat bu husus kamuya mal olmuş kişilerin özel hayatlarının saldırıya açık hale gelmesine de neden olabilir.⁴³¹

TCK 134. md.'ne göre özel hayatın gizliliğinin ihlali suç sayılmaktadır. Özel hayatın gizliliğinin ihlalinin hukuka aykırılığını ortadan kaldıracak sebeplerden birisi de üstün nitelikte kamu yararadır.⁴³² Üstün nitelikte kamu yararı ise basın özgürlüğü ile

⁴²⁹ Hepatit hastası doktorun çalışmasına ilişkin gazete haberine ilişkin davada doktorun manevi tazminat talebine karşılık, hastalığın tedavi sırasında bulaşma ihtimalinin olduğu ve bu yüzden kamu yararının bulunduğu gerekçeleriyle dava reddedilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Yargıtay, HGK, T. 24/03/2004, E. 2004/4-155, K. 2004/157; OĞUZMAN/ SELİÇİ/ OKTAY ÖZDEMİR, s. 179.

⁴³⁰ OĞUZMAN/ SELİÇİ/ OKTAY ÖZDEMİR, s. 179.

⁴³¹ OĞUZMAN/ SELİÇİ/ OKTAY ÖZDEMİR, s. 179.

⁴³² OĞUZMAN/ SELİÇİ/ OKTAY ÖZDEMİR, s. 191.

ilişkili olan korunmuş bir haktır.⁴³³ Basın özgürlüğü kapsamında yapılan haberin ise gerçek, güncel, toplumla ilgili olması ve paylaşılmasında kamu yararı bulunması gerekir.⁴³⁴

6284 s. Kanun kapsamında şiddet mağduru olarak korunan kişiler: aynı haneyi paylaşmasa da hane ya da aile mensubu sayılan kişiler, medeni haline bakılmaksızın yalnızca kadın olmasından kaynaklı olarak şiddete uğrayan kadınlar ve şiddet kapsamındaki tutum ve davranışlara maruz kalan veya kalma tehlikesi bulunan kişiler ve şiddetten dolayı olarak etkilenen kişilerdir.⁴³⁵ Sayılan kişilere bakıldığında 6284 s. Kanun ile korunan kişilerin kapsamının genişletilmiş olduğuna ulaşabiliriz. Bu sayede 6284 s. Kanun'daki düzenlemeler ile aile ferdi ya da “tek taraflı ısrarlı takip mağduru” olmayan erkekler haricinde herkes koruma altına alınmıştır.⁴³⁶

⁴³³ “ *Basının başlıca görevlerinden birisi ve en önemlisi, zamanında gereken ayrıntıları ile ve doğru olarak ulaştırılmasında kamu yararı bulunan haberleri toplayarak halka, topluma ulaştırmak, böylece toplumun düşünce ve kanaatlere ulaşmasını ve kamuoyunun serbestçe oluşumunu sağlamak (Anayasa m.26), kamu gücünü elinde tutanlar üzerinde toplumun denetim aracı olmaktır.*” , Yargıtay, HD, T. 12/04/1979, E. 1978/9042, K. 1979/4935; OĞUZMAN/ SELİÇİ/ OKTAY ÖZDEMİR, s. 201.

⁴³⁴ Yargıtay HGK bir kararında milletvekili seçilen davacının yaşam tarzıyla ve evlendiği kişiyle ilgili yapılan haberdeki paylaşılan düğün fotoğrafları ve ifadeleri hem kamuya mal olmaları hem de kamunun bilmesinde yarar bulunması nedeniyle hukuka aykırı bulmamıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. YHGK, 15/05/2002, E. 2002/4-413- K. 2002/409; OĞUZMAN/ SELİÇİ/ OKTAY ÖZDEMİR, s. 203.

⁴³⁵ SOYBAŞ, s. 68.

⁴³⁶ GÜNAY, s. 683.

Bununla birlikte kanun kapsamında korunan kişi gruplarının genişletilmesi olumlu bir gelişmeyken, kanunda kullanılan ifadelerden sanki şiddete uğrayan herkesin kanun kapsamında korunabileceği sonucuna varılması yanlış olacaktır; aksine kanunun asıl amacının kişileri cinsiyet ayrımcılığı temelli şiddetten korumak olduğu unutulmamalıdır.⁴³⁷ Kanunun kapsamının kişi ve konu açısından net olmaması sebebiyle her türlü şiddetin kanun kapsamında değerlendirilebilmesinin önü açılmıştır.⁴³⁸ 6284 s. Kanun kapsamında aile mahkemesi hakimlerinin her durumda herkes açısından kanun kapsamındaki tedbirlere hükmettiği görüldüğünden, bu uygulamanın tatmin etmeyen ve kişiler arası çekişmeleri de arttıran bir hale dönüşeceği hususunda kaygı duyulmalıdır.⁴³⁹

6284 s. Kanun kapsamında herkesin korunan kişilerden olabilmesi mümkün hale geldiği için kamuya mal olmuş kişilerin de kanun kapsamındaki tedbirlerden faydalanması mümkündür. Kanun kapsamının net olmamasından dolayı kamuya mal olmuş kişilerin tam da istedikleri şekilde kolayca kısa sürede tedbir kararlarını aldirabilmesi mümkündür. Bu da kanun kapsamında keyfiliklere ve kötü niyetli uygulamalara dönüşebilecektir. 6284 s. Kanun kapsamında kamuya mal olmuş kişilerin şahıslarına yönelik kadın-erkek eşitliğinin ihlaline ve cinsiyet ayrımcılığına ilişkin şiddet uygulanması söz konusu değilse kamuya mal olmuş kişilerin, 6284 s. Kanun'da düzenlenen koruyucu ve önleyici tedbirlere başvurmak yerine TMK 25. maddesinde düzenlenen kişilik haklarına saldırılan kişiye tanınan haklardan olan dava açma hakkı kapsamında; "saldırıya son verilmesi davası, saldırı tehlikesinin önlenmesi davası,

⁴³⁷ ÖZTÜRK, s. 25.

⁴³⁸ ÖZTÜRK, s. 25.

⁴³⁹ SOYBAŞ, s. 70.

saldırının hukuka aykırılığının tespiti davası, maddi tazminat davası, manevi tazminat davası, saldırıdan elde edilen kazancın verilmesi davası” açması yerinde olacaktır.⁴⁴⁰

6284 s. Kanun kapsamında kamuya mal olmuş kişilerin talebi üzerine çıkarılacak tedbir kararı ile birlikte kamunun temel özgürlüklerinden biri olan haber alma özgürlüğünün ihlali gerçekleşecektir. Basın özgürlüğünün ivedi şekilde çıkabilecek bir tedbir kararı ile sınırlandırılabilmesinin mümkün olması zamanla daha fazla örneğin ortaya çıkmasını tetikleyecektir. Kamuya mal olmuş kişilerin kendilerine karşı kanun kapsamında şiddet eylemlerinin olduğunu iddia ettikleri uyuşmazlıklarda hakimin olayın 6284 s. Kanun kapsamında bir şiddete vücut verip vermediğine titizlikle eğilmesi ve tüm boyutları ile araştırma yaparak gerektiğinde tanık ve delil analizine başvurması gerekmektedir. 6284 s. Kanun kapsamında tedbirlerin delilsiz, tanıksız kolay bir şekilde başvurulacak bir mekanizma içerisinde işletilmesi sebebiyle kamuya mal olmuş kişilerin bu mekanizmadan faydalanabilmeleri bazı şartlara bağlanmalıdır. Kanun kapsamında korunan kişilerin sınırlarının netleştirilmesi ve kamuya mal olmuş kişiler için ayrıca bir düzenleme yapılması yerinde olacaktır.

III. TEDBİRLERİN ETKİN OLMAMASI SORUNU

Aile mahkemesi hakimlerinin tedbir kararlarına hükmederken somut olayın özelliklerine göre; makul, ihtiyaçları karşılayan, uygulanabilir ve sorunlara hızlı bir şekilde çözüm olabilecek etkili tedbirlere hükmetmeleri gerekir.⁴⁴¹ Örneğin; tarafların

⁴⁴⁰ Kişilik haklarına saldırılan kişiye tanınan dava hakları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.

OĞUZMAN/ SELİÇİ/ OKTAY ÖZDEMİR, s. 213.

⁴⁴¹ Antalya 2. Aile Mahkemesinin şiddet uygulayan hakkında vermiş olduğu müşterek konuttan uzaklaştırma kararı, davalının itirazı üzerine tarafların müşterek konutlarının bulunmaması sebebiyle Antalya 3. Aile Mahkemesi tarafından kaldırılmıştır. Ayrıntılı

ortak çocuklarının çocukla kişisel ilişki kurulmasına karar verilen kişi ile yaşaması halinde taraf hakkında ilgili tedbir kararına hükmedilmesi gereksizdir.⁴⁴²

Tedbir kararlarını vermeye yetkili merci, şiddetin boyutuna göre, en uygun tedbire hükmetmeli; önüne gelen her şiddet tehlikesi altında olma iddiasına karşı basmakalıp tedbir kararı vermemelidir.⁴⁴³ Ayrıca etkin tedbir kararlarının başka bir boyutu da zorlama hapsi mekanizmasının işletilmesidir. Tedbirlerin şiddet uygulayan tarafından ihlal edilmesi sonucunda verilecek zorlama hapsi kararı şiddet uygulayanı tedbir kararına uymakta zorlayıcı bir mekanizma olmalıdır. Kadınların yetkili mercilere şikayette bulunmalarına rağmen uygulamada tedbir kararını ihlal eden şiddet uygulayan kişilere karşı zorlama hapsi kararının uygulanmadığı ve böyle bir durumda şiddet uygulayan kişilerin cesaretlendiği ve kanunun caydırıcılığının ortadan kaybolduğu ifade edilmiştir.⁴⁴⁴

Kanun amacı doğrultusunda çabuk ve kolay şekilde tedbir kararlarının alınabilmesi için koruyucu tedbirlerin alınmasında yetkili makamlar mülki amir veya aile mahkemesi hakimi olabileceği gibi, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk görevlilerinin de karar vermesi mümkündür.⁴⁴⁵

4320 s. Kanun'da önleyici tedbirler arasında düzenlenen şiddet uygulayan kişinin şiddet mağduruna karşı belirli söz ve davranışlardan kaçınması şeklindeki uyarma tedbiri,

bilgi için bkz. Antalya 2. Aile Mahkemesi, 11/03/2013, E. 2013/218(Yayınlanmamıştır); Antalya 3. Aile Mahkemesi, 08/04/2013, E. 2013/ 141, K. 2012/148(Yayınlanmamıştır); Karar için bkz. ÖZTÜRK, s. 28.

⁴⁴² ÖZTÜRK, s. 28.

⁴⁴³ ÖZTÜRK, s. 28.

⁴⁴⁴ Mor Çatı Vakfı, 6284 Sayılı Kanun Uygulamaları İzleme Raporu, s. 10.

⁴⁴⁵ ÖZTÜRK, s. 9.

kanun kapsamında değerlendirilen tüm şiddet eylemleri için kullanılabilen genel bir tedbir olarak kabul görmüş ve hakimın şiddet olaylarında öncelikle bu tedbire karar vermesi, eğer tek başına bu tedbirin yeterli olmayacağı yönünde kanısı bulunuyorsa bu tedbirin yanında diğer tedbirlere de karar vermesi gerektiği önerilmiştir.⁴⁴⁶ Benzer bir düzenleme TMK'nın 195. md uyarınca şu şekilde ifade edilmiştir; *“Evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi veya evlilik birliğine ilişkin önemli bir konuda uyuşmazlığa düşülmesi hâlinde, eşler ayrı ayrı veya birlikte hâkimin müdahalesini isteyebilirler. Hâkim, eşleri yükümlülükleri konusunda uyarır; onları uzlaştırmaya çalışır ve eşlerin ortak rızası ile uzman kişilerin yardımını isteyebilir. Hâkim, gerektiği takdirde eşlerden birinin istemi üzerine kanunda öngörülen önlemleri alır”*(TMK, md 195) Bu düzenlemeye göre hakimın daha ağır tedbirlere hükmedebilmesi; uyarma, uzlaştırma ve uzman kişilerin yardımının istenmesi tedbirlerinin çözüm olmaması ya da çözüm olmayacağı yönünde bir düşüncenin var olması şartlarına bağlanmıştır.⁴⁴⁷

TMK'nın evlilik birliğini koruyan tedbirleri ile uyumlu olan 6284 s. Kanun'daki tedbirlerin düzenleniş şekillerine bakıldığında da bahsedilen görüşler doğrultusunda tedbirlerin belirli bir sıralamaya göre uygulanması gerektiği düşünülebilir.⁴⁴⁸ Fakat belirli bir sıralamaya göre ya da öncelik sonralık ilişkisi içerisinde tedbirlerin uygulanması gerektiği düşüncesinin benimsenmesi hakimın takdir yetkisini sınırlayacak ve şiddet olayının özellikleri çerçevesinde kanunun amacı ile her zaman örtüşmeyecektir.⁴⁴⁹ Hem 6284 s. Kanun hem de 4320 s. Kanun'da koruyucu ve önleyici tedbirlerin uygulanması,

⁴⁴⁶ ERDEM, s. 61; YAĞCIOĞLU, s. 939.

⁴⁴⁷ YAĞCIOĞLU, s. 940.

⁴⁴⁸ YAĞCIOĞLU, s. 939.

⁴⁴⁹ YAĞCIOĞLU, s. 940.

faydasız olduğu veya olacağı yönünde öngörülerin varlığı halinde başka tedbirlere karar verileceği şeklinde bir sınırlamaya tabi değildir. Ayrıca koruyucu ve önleyici tedbirler arasında hafif veya ağır şeklinde bir sınıflandırma da mevcut değildir.⁴⁵⁰

Şiddet olayının özelliklerine göre hakimin ölçülü ve etkin bir tedbir kararı vermesi hem şiddet uygulayan kişinin adil yargılanması hem de şiddet mağdurunun korunması açısından çok önemlidir. Bu yüzden hakimin öncelikle şiddetin önlenmesi için çözüm olabilecek daha hafif yaptırımlara hükmetmesi yerinde olacaktır. Örneğin sözel şiddetin, tedbir kararı verilmeksizin uyarı ve uzlaşma ile çözülebilmesi mümkün iken; bu uygulama, hakimin acil karar vermesi gerektiği hallerde çaba harcamasının gerektiği bir uygulama olmayacaktır.⁴⁵¹ Hakimin doğrudan en katı tedbiri vererek şiddet uygulayan ya da uygulama ihtimali olan kişinin haklarını sınırlamak yerine olayın özelliklerine göre yerinde ve ölçülü bir tedbire hükmetmesi; aksi halde karar vermesi için zamanı kısıtlı ise başkaca tedbirlere de hükmetmesi takdir yetkisi çerçevesinde yerinde olacaktır.

6284 s. Kanun kapsamında tedbir kararları belirli bir süre için verilmektedir. Bu sürenin kararı veren makam tarafından ilgilinin talebi ya da uzatılmasının gerektiği yönünde görüş oluşursa resen uzatılması mümkündür. Şiddet mağduru kadınların talebi üzerine tedbir kararına hükmeden makamların, şiddet mağduru kişinin tedbir süresince şiddet uygulayan ile hiçbir şekilde iletişime geçmediğini görmesine rağmen tekrar koruma talebine karşı şiddetin sürmediğini gerekçe göstererek olumsuz cevap verdikleri görülmüştür.⁴⁵²

⁴⁵⁰ YAĞCIOĞLU, s. 940.

⁴⁵¹ BADUR,Emel: ‘‘ Ailenin Korunması Alanındaki Son Gelişmeler’’, TBBĐ, Y. 2009, S. 84, Ankara 2009, s. 63-92, s. 68.

⁴⁵² Mor Çatı Vakfı, 6284 Sayılı Kanun Uygulamaları İzleme Raporu, s. 10.

IV. ŞİDDET EYLEMİ SONUCU TALEP EDİLEBİLECEK TAZMİNAT SORUNU

6284 s. Kanun'da şiddet mağdurunun uğradığı maddi ve manevi zararın tazminine ilişkin düzenleme mevcut olmayıp, bu hususta geçici maddi yardım ve sağlık tedavisi giderleri karşılanması düzenlemeleri mağdurun sadece geçici maddi destek ve tedavi giderleri yönünden desteklenmesini sağlamaktadır.⁴⁵³ Fakat çalışma gücündeki kayıp, ekonomik geleceğin sarılması ve kalıcı olarak desteğin kaybolması gibi maddi zarar çeşitleri açısından tazminat hususu sorumluluk hukuku ile ilişkilendirilmeli ve genel hükümler doğrultusunda çözüm aranmalıdır.⁴⁵⁴

Bedensel zararlara ilişkin hükümlere bakıldığında, TBK md 54'de; "*Bedensel zararlar özellikle şunlardır: 1. Tedavi giderleri, 2. Kazanç kaybı, 3. Çalışma gücünün azalmasından ya da yitirilmesinden doğan kayıplar, 4. Ekonomik geleceğin sarsılmasından doğan kayıplar*" hükmü yer almaktadır. Ayrıca TBK 55. md'de zararın belirlenmesi hususunda şartlar ve ilkeler yer almaktadır. TBK hükümleri, yargı kararları ve öğretide; "*geçici ve sürekli iş görememezlik sebebiyle iş, çalışma gücü ve kazanç kaybı, tüm iyileşme sürecinde yapılan tedavi giderleriyle, ekonomik geleceğin sarsılmasından doğan kayıplar*" bedensel zararın sınıflandırılmış halleridir.⁴⁵⁵

⁴⁵³ YAĞCIOĞLU, s. 956.

⁴⁵⁴ YAĞCIOĞLU, s. 956.

⁴⁵⁵ AKİPEK ÖCAL, Şebnem: "Aile İçi Şiddete Yönelik Özel Yasal Düzenlemeler Kapsamında Bedensel Zararların Tazmini ve Sorumluluk", Ankara Barosu Ulusal Kongre "Yeni Yasal Düzenlemeler Işığında Bedensel Zararların Tazmini, Esasları ve Usulü Kongresi", 4-5-6 Nisan 2013, Ed. Av. Sema GÜLEÇ UÇAKHAN, Ankara 2013, s. 467-476, s. 472.

Bedensel zararların karşılanmasında haksız fiil sorumluluğuna dayanarak çözüm bulmanın yerinde ve sağlıklı bir sonuç doğurmayacağı yönünde eleştiriler bulunmaktadır.⁴⁵⁶ Bu eleştirilerin odak noktası ise şiddet mağdurunun şiddet uygulayandan zararını tazmin etmesi için açacağı davanın, yeniden şiddet eylemlerine neden olabileceği veya şiddet uygulayan kişinin ekonomik durumunun yetersiz olması halinde tazminat kararının uygulanamayacağı, bununla birlikte haksız fiil sorumluluğunun şartlarının, şiddet sonucu oluşacak zararların tazmininde sorun yaşatabileceğidir.⁴⁵⁷

Şiddet mağdurunun güvenliği sağlanarak zararlarının etkin ve çabuk şekilde tazmin edilmesinin gerektiği, şiddetin önlenmesi ve bireylerin güvenliğinin sağlanmasının devletin ödevi olduğu düşüncesi çerçevesinde, devletin bu ödevi gerçekleştirmediği hallerde mağdurda oluşacak zararların tazmininde devletin sorumluluğuna gidileceği, ayrıca uluslararası sözleşmelerde de bu düzenlemenin yer aldığı belirtilmektedir.⁴⁵⁸ Örneğin, Almanya ve İsviçre’de şiddet mağduru kişilerin uğramış oldukları zararların tazminine yönelik özel kanunlar düzenlenmiş olup, bu kanunlar ile birlikte aile içi şiddet mağdurlarının yaşadıkları bedensel ve manevi zararların karşılanması için devletin sorumluluğuna başvurma imkanı sağlanmıştır.⁴⁵⁹

⁴⁵⁶ YAĞCIOĞLU, s. 957.

⁴⁵⁷ YAĞCIOĞLU, s. 957.

⁴⁵⁸ HAVUTÇU, Ayşe: “Mukayeseli Hukuktaki Gelişmeler Işığında Aile İçi Şiddet Yönünden Bedensel Zararların Tazmini”, Ankara Barosu Ulusal Kongre “Yeni Yasal Düzenlemeler Işığında Bedensel Zararların Tazmini, Esasları ve Usulü Kongresi”, 4-5-6 Nisan 2013, Ed. Av. Sema GÜLEÇ UÇAKHAN, Ankara 2013, s. 403-451, s. 409; YAĞCIOĞLU, s. 957

⁴⁵⁹ HAVUTCU, s. 410.

Bu hususta 2011 tarihli İstanbul Sözleşmesi md 30/2’de devletin sorumluluğu şu şekilde düzenlenir: “Şiddet sonucu ciddi bedensel zarar görmüş veya sağlığı bozulmuş olan ve uğradıkları zarar fail, sigorta veya devlet tarafından finanse edilen sağlık ve sosyal hizmetler gibi diğer kaynaklar tarafından karşılanmayanlara yeterli miktarda devlet tazminatı ödenir. Bu hüküm, mağdurun güvenliği için gereken özen gösterildiği sürece, tarafların tazminatı failden geri talep etmesine engel teşkil etmez”.⁴⁶⁰

Bedensel ve maddi zararlar açısından gerekli düzenlemelerin 6284 s. Kanun’da ayrıntılı olarak hükme bağlanması şarttır.⁴⁶¹ 6284 s. Kanun bedensel zararlar ve zararların tazmin edilmesi hususunda özel bir düzenlemeye sahip olmadığı için mevcut düzende bu konuya ilişkin uyuşmazlıklarda TBK hükümleri uygulanmalıdır.⁴⁶² Farklı bir açıdan bakacak olursak iç hukukumuzda yer alan “5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun” uyarınca, devletin terör eylemlerinden dolayı oluşacak zararlardan dolayı sorumluluk üstlenmesi mümkün kılındıysa, şiddet

⁴⁶⁰ Devletin sorumluluğunu düzenlerken İstanbul Sözleşmesi’nin atıf yaptığı ve Türkiye’de 1 Şubat 1988 tarihinde yürürlüğe giren 24 Kasım 1983 tarihli Şiddet Suçu Mağdurlarının Zararlarının Tazmin Edilmesine Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesiyle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. HAVUTCU, 438 vd.

⁴⁶¹ YAĞCIOĞLU, s. 957.

⁴⁶² AKİPEK ÖCAL, Şebnem: “Aile İçi Şiddete Yönelik Özel Yasal Düzenlemeler Kapsamında Bedensel Zararların Tazmini ve Sorumluluk” , Ankara Barosu Ulusal Kongre “Yeni Yasal Düzenlemeler Işığında Bedensel Zararların Tazmini, Esasları ve Usulü Kongresi” , 4-5-6 Nisan 2013, Ed. Av. Sema GÜLEÇ UÇAKHAN, Ankara 2013, s. 467-476, s. 476.

eylemlerinden dolayı mağdurun uğramış olduğu zararlar nedeniyle de kanunda devletin sorumluluğuna gidilebilmesi mümkün kılınmalıdır.⁴⁶³

V. TEDBİR KARARLARININ TEBLİĞ EDİLEMESİ SORUNU

6284 s. Kanun md 8/4 uyarınca; *“Tebdir kararı, korunan kişiye ve şiddet uygulayana tefhim veya tebliğ edilir. Tebdir talebinin reddine ilişkin karar ise sadece korunan kişiye tebliğ edilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ilgili kolluk birimi tarafından verilen tebdir kararı şiddet uygulayana bir tutanakla derhal tebliğ edilir”*. Hakkında tebdir kararına hükmedilen kişinin, karara aykırı davranması halinde zorlama hapsi ile karşılaşacağı da tebliğ (yazıyla bildirme) veya tefhim (sözle bildirme) sürecinde ayrıca bildirilir (6284 s. Kanun, md 8/5).⁴⁶⁴ Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ise kolluk kuvvetleri tarafından hükmedilen tebdir kararının şiddet uygulayana bir tutanak ile derhal bildirilmesi gerekir, ayrıca ŞÖNİM ve hakim de bu konuda bilgilendirilmesi gerekmektedir.⁴⁶⁵

Tebdir kararları verilirken delil ve belge aranmadan, taraflar dinlenmeden ve duruşma yapılmadan karar verilebilmesi mümkün olduğu için hakkında tebdir kararına hükmedilen kişinin bu hususta tebdir kararından haberi olmayabilir. 6284 s. Kanun bu sebeple kararın ilgiliye tebliğ edilmesini düzenlemiştir. Bununla birlikte kararın ilgiliye tebliğ ya da tefhim edilmemesi halinde ise kararın uygulanmasına devam edileceğini de belirtmiştir (6284 s. Kanun, md 10/5). Tebdir kararının verilmesi ile birlikte kişiye karara aykırı davranması halinde hakkında zorlama hapsi uygulanacağı da bildirildiğinden kişinin bu konudan da haberi olmaksızın bir anda zorlama hapsi ile karşılaşması da

⁴⁶³ YAĞCIOĞLU, s. 957.

⁴⁶⁴ SAĞIROĞLU, s. 107; GÜNAY, s. 675.

⁴⁶⁵ SAĞIROĞLU, s. 107.

mümkün olabilecektir. Mesela kişinin evden uzaklaştırılmasına karar verildiği ve bu karar kişiye tebliğ edilmeksizin uygulanmaya başlandığı varsayımını ele alalım. İşbu karardan haberi olmaksızın evine girmeye çalışan kişinin şiddet mağduru kişinin panik butonu vasıtasıyla kolluk kuvvetlerine haber vermesi halinde şiddet uygulayan hakkında tedbir kararını ihlal ettiği için zorlama hapsine karar verilebilecektir.

Tedbir kararlarına karşı itiraz halinde kanun ve yönetmelikte kararın kesinleşmesinin tedbir kararının infazına etkisinin ne olacağına dair hüküm bulunmamakla birlikte; tedbir kararının ilgiliye tebliğ ya da tefhim edilememesinin kararın infazına engel olmayacağı düzenlenmiştir. Bu nedenle doktrinde, kararın kesinleşip kesinleşmemesinin de kararın infazını engellemeyeceğinin evleviyetle öngörülmesi gerektiği ileri sürülmektedir.⁴⁶⁶ Bu hususta, 20/20/2015 tarih ve 154 Sayılı Genelge'ye göre; tedbir kararının infazına başlanabilmesi için kararın kesinleşmesinin gerekli olmadığı da ayrıca ifade edilmektedir.⁴⁶⁷

Zorlama hapsine itiraz halinde ise 17/12/2019 tarih ve 154/1 Sayılı Genelge'ye göre; kararın kesinleşmesinin infazı engelleyeceği belirtilmiştir. Kanaatimizce, zorlama hapsi kararının kişinin Anayasa ile güvence altına alınmış hak ve özgürlüklerini kısıtlayacağı ve kararın hukuka aykırı olduğu hallerde telafisi güç ihlallerin olabileceği düşünüldüğünde yerinde bir düzenleme olmuştur. Aynı şekilde tedbir kararına itirazın da kararın infazına başlanması için beklenmesi ve kararın kesinleşmemesinin infaza engel olacağına düzenlenmesi gerekmektedir.

Boşanma davasının açılmasıyla birlikte ayrı yaşama hakkına sahip olan eşlerin, başka bir yerde yaşamaya başlaması fakat Mernis adreslerini değiştirmemiş olmaları halinde Tebligat Kanununun md 21/2'si gereğince; adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre,

⁴⁶⁶ YAĞCIOĞLU, s. 953.

⁴⁶⁷ YAĞCIOĞLU, s. 953.

evden ayrılan eşlerin yeni adreslerini bildirme zorunluluklarının bulunması nedeniyle kişinin yeni adresini bildirmemesi üzerine Mernis kayıtlarındaki adrese yapılan tebligatın geçerli sayılacağı hususunda doktrinde görüş birliği bulunmaktadır.⁴⁶⁸ Aynı şekilde 6284 s. Kanun kapsamında şiddet uygulayan kişi hakkındaki tebligatların kişiye ulaşmış sayılması konusunda ayrıntılı bir düzenleme yapılabilir. Örneğin, kişinin ayrı bir yerleşim yerine yerleştirilmesi halinde o adrese yapılacak tebliğin ulaşmış sayılması ya da kişinin Mernis kayıtları üzerindeki adresine yapılan tebliğin ulaşmış sayılacağı yönünde düzenlemeler yapılabilir. Fakat 6284 s. Kanun'da tebligatın nasıl, nereye yapılacağı ya da hangi şartlarda gerçekleşmiş sayılacağı düzenlenmemiştir. Bireyler arasında şiddetten kaynaklı bir uyuşmazlık halinde, kişilerin ruhsal ve fiziksel durumları göz önünde bulundurulduğunda ulaşılamaması ya da haber alınamaması normal bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. O halde kanunda tebliğ edilmiş olma şartlarının düzenlenmesi gerekmektedir.

Mülga 4320 s. Kanun döneminde Yargıtay'ın vermiş olduğu bir karara göre; tedbir kararının usulüne uygun olarak tebliğ edilip edilmediğinin araştırılmaması nedeniyle ilk derece mahkemesi tarafından verilen mahkûmiyet kararı bozulmuştur.⁴⁶⁹ Fakat o dönemdeki uygulama ve görüşler ışığında duruma bakıldığında kanunun amacı

⁴⁶⁸ Hâkimler Ve Savcılar Yüksek Kurulu Hukuki Müzakere Toplantılar, Özel Hukuk 3. Grup, 06-09 Haziran 2013 İstanbul, <https://doczz.biz.tr/doc/226675/%C3%B6zel-hukuk-3.-grup-aile-hukuku---hukuki-m%C3%BCzakere-toplant%C4%B1...> , E. T. 01/11/2020.

⁴⁶⁹Yargıtay, 7. Ceza Dairesi, T. 25/05/2001, E. 2001/8757, K. 2001/9614; KARINCA, Eray: “ Aile İçi Şiddet Mağdurunun Hukuki Korunmasına İlişkin Düzenlemeler”, Terazi Hukuk Dergisi, C. 2, S. 9, Y. 2007, Ankara 2007, s. 127-136., s. 134;KÖNEZOĞLU, s. 113.

doğrultusunda tedbir kararının infazına başlanılabilmesi için failin kararı öğrenmesinin yeterli olacağı, bununla birlikte tebligat kanunundaki ilgili hükümler uyarınca tebliğ koşulunun aranmaması gerektiği görüşü bulunmaktaydı.⁴⁷⁰ O halde 6284 s. Kanun'da belirtilmese de tedbir kararını uygulayacak makamın, hakkında tedbir kararı verilen kişinin kararı öğrenmiş olmasını araması ve bu yönde gerekli araştırmaları yaparak kanaate varması yerinde olacaktır.

Tebliğ kararının kişiye tebliğ edilememesi halinin ilgili kişi tarafından belirsizliklere ve hak ihlallerine sebep olacağı düşünüldüğünde, bu hususta ek düzenleme yapılarak tefhim ve tebliğ işlemlerinin ayrıntılı olarak belirtilmesi gerekmektedir. Günümüzde kişilere ulaşılması gelişen teknoloji ile daha da kolaylaşmıştır. Kişiye sms, mail, e-tebligat vb. iletişim yolları ile ulaşılabilmesi mümkündür. Bu sebeple kanunda tebligat hususunun ayrıntılı olarak düzenlenmesi, kişiye ulaşılacak alternatif iletişim yollarının belirtilmesi ve aksi halde kişiye ulaşamamasının kişinin kötü niyetine işaret edeceği düşünülerek, tedbir kararının uygulanmasının ivedi ve hayati önem taşıması sebebiyle kararın infazına başlanacağı düzenlenmelidir.

VI. YAKLAŞMAMA KARARININ ETKİN UYGULANAMAMASI SONUCU ORTAYA ÇIKAN SORUNLAR

Şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yaklaşmaması tedbiri, İsviçre Medeni Kanunu'nun 1 Temmuz 2007'de yürürlüğe giren, kişiliğin korunmasına dair davaların düzenlendiği, “ Şiddet, Tehdit ve Israrlı Takip” kenar başlıklı 28b md.'de düzenlenmiştir.⁴⁷¹ Bu madde uyarınca; kişilik hakları saldırıya uğramış herkes, hakimden, şiddet uygulayanın kendisine yaklaşmamasını, konuttan belirli mesafede

⁴⁷⁰ KARINCA, (Düzenlemeler), s. 134.

⁴⁷¹ TÜRKMEN, s. 1396.

durmasını, belirli sokak, mevki ve mahallelerden uzak durmasını, iletişim araçları vasıtası ile kendileri ile iletişim kurarak rahatsız etmemelerini isteyebilir (ZGB. Art. 28b/1).⁴⁷²Şiddet mağduru kişilere daha etkin koruma sağlama amacı güden bu tedbirler örnekleyici olup, İsviçre Medeni Kanunu md 28a'da yer alan, kişilik haklarının ihlali durumunda, önleyici tedbirleri ev içi şiddet açısından somutlaştıran tedbirlerdir.⁴⁷³

Şiddet olaylarında hakim kararı ile verilen şiddet uygulayan kişinin şiddet mağduru kişinin bulunduğu yere yaklaşmaması tedbir kararının etkin olarak uygulanmamaktadır. Nitekim boşanmak isteyerek evinden ayrılan şiddet mağduru kişilerin çoğunluğunun, eşleri tarafından iletişime geçmek maksadıyla sürekli rahatsız edilmeleri nedeniyle şiddetten tamamen kurtulamadıkları görülmektedir.⁴⁷⁴ Şiddet mağduru kişilerin verdikleri bilgiler doğrultusunda şiddet uygulayan kişilerin, şiddet mağduru kişileri telefon, facebook, instagram, e-posta gibi iletişim araçları ve sosyal medya vasıtasıyla tehdit ettikleri, iş yerleri, çocukların okulları, kalınan yerleri öğrenmek için çabalamaları gibi hareketlerle şiddeti devam ettirdikleri anlaşılmaktadır.⁴⁷⁵ Şiddete göz yummayan ve gerekli adımları atan, atma fırsatı bulan şiddet mağdurlarının, şiddet uygulayanlar tarafından bu şekilde yıpratılmaları hem şiddet mağdurlarının kararlılıklarını kırarak hem de telafisi güç veya imkansız zararların doğmasına kapı açacaktır.

Şiddet uygulayan kişi hakkında hükmedilen elektronik kelepçe takılması kararı ŞÖNİM öncülüğünde müdür, sosyal çalışmacı ve kolluk görevlilerinin işbirliği ile hazırlanan risk değerlendirilmesi ve risk yönetiminin rapor haline getirilmesi ile

⁴⁷² TÜRKMEN, s. 1397; HAVUTCU, s. 406.

⁴⁷³ HAVUTCU, s. 407.

⁴⁷⁴ Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, 2018 Yılı Faaliyet Raporu, s. 20

⁴⁷⁵ Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, 2018 Yılı Faaliyet Raporu, s. 20

mahkemeye başvurularak elektronik kelepçe tedbir kararının alınması gerektiği yönünde görüşlerin bildirilmesi ile sağlıklı bir şekilde gerçekleşecektir.⁴⁷⁶ Yaklaşmama tedbir kararının kontrolü ve kararın ihlali halinde zorlama hapsi kararına hükmedilebilmesinin gerekçelendirilmesi açısından elektronik kelepçe uygulaması hayati önem taşımaktadır. Bu konuda kolluk görevlilerine düşen görev ise kontrolleri yaparak şiddet uygulayan kişinin sınırı ihlal etmesi halinde şiddet uygulayan kişiye ulaşarak gereken işlemleri yapmak ve şiddet mağdurunun güvende olduğundan emin olmaktır.

6284 s. Kanun'un 12/2. maddesinde "*teknik araç ve yöntemlerle takibe ilişkin usul ve esasların yönetmelikle düzenleneceği*" belirtilmesine rağmen, 6284 s. Kanun Uyg. Yön. 37. md kanun maddesini tekrar etmekle kalmıştır. Ancak uygulamada "*Elektronik destek buton sistemi*" projesi geliştirilerek şiddet mağduru kadın ve kolluk kuvvetleri arasında iletişimi sağlayacak, halk arasında "*panik butonu/güvenlik butonu*" şeklinde de ifade edilen mekanizma oluşturulmuştur.⁴⁷⁷ Şiddet mağduru kişinin butona basması ile birlikte kolluk kuvvetleri, kişinin konumuna erişerek ivedilikle olay yerine en yakın ekiplerini mağdurun bulunduğu yere gönderebilecektir.

Mor Çatı Vakfı'nın raporunda; şiddet mağduru kadınlar, uzaklaştırma tedbir kararı talebinde bulduklarında; bir kadına savcının "Bir tokat için uzaklaştırma mı verilir!", diğer kadına polislin "komşulardan bilgi aldık, şiddet olmadığına kanaat getirdik.", başka bir kadına ise savcının "Ben nerden bileyim şiddet gördüğünü belki de kocanı uzaklaştırıp sevgilini eve alacaksın." şeklinde ifadeler kullandıkları ve şiddet mağdurunun taleplerinin reddedildiği bilgisi yer almaktadır. Rapora göre, 6284 s. Kanun kapsamında herkesin tedbir kararlarından faydalanabilmesi ve hatta şiddet uygulayanların

⁴⁷⁶ <https://www.cnnturkanuncom/turkiye/istanbulda-siddet-goren-2-kadin-icin-elektronik-kelepceyle-koruma>, E.T. 01/11/2020.

⁴⁷⁷ ÖZTÜRK, s. 22.

bile delilsiz, tanıksız, duruşmasız tedbir kararı talebinde bulunabilmesi mümkün hale gelmiştir. Yine raporda belirtildiği üzere, bir olayda şiddete maruz kalan kadın hakkında çocukları tarafından uzaklaştırma kararı çıkarılmıştır ve başka bir olayda ise şiddetten uzaklaşmak için her türlü yola başvuran kadın hakkında çok sayıda davası bulunan eski eşi tarafından uzaklaştırma kararı çıkarılmıştır.⁴⁷⁸

Mor Çatı Vakfı'nın raporunda belirtildiği üzere, 6284 s. Kanun'da düzenlenen destek hizmetlerinden birisi olan şiddet mağduru kişilere yakın koruma tahsis edilmesi hizmeti hakkında, birçok kadın tarafından tedbirden faydalanamadıkları, masraf talep edildiği, belirli bir alanda korumanın yapıldığı ve koruma polisinin tacizine uğradıkları yönünde ifadeler kullanılmıştır. Uzaklaştırma kararı çoğu şiddet olayında etkili olmaktadır ve şiddet uygulayan şiddet uygulamak için tedbir kararının süresinin dolmasını beklemektedir. Rapora göre, uygulamada şiddet mağduru bir kadınının eşi tarafından silahla yaralandığı ve torba kanun ile cezaevinden çıkan eski eşinden korunmak için uzaklaştırma tedbir kararının uzatılması talebinde bulunduğu fakat talebin reddedildiği görülmüştür. Başka bir şiddet olayında ise şiddet mağduru kadına, uzaklaştırma kararının süresinin bitmesinden iki gün sonra eşi tarafından şiddet uygulandığına şahit olunmuştur.⁴⁷⁹

Günümüzde teknolojinin gelişmesi ile birlikte şiddet mağduru kişinin korunmasına yönelik etkin uygulamalar da oluşturulmaya başlanmıştır. Buna örnek olarak kadın ve çocukların maruz kaldıkları şiddeti engellemek amacıyla kullanıcılara sunulan ve resmi bir uygulama olan, Appstore ve Google Playstore üzerinden kolayca

⁴⁷⁸ Mor Çatı Vakfı, 6284 Sayılı Kanun Uygulamaları İzleme Raporu, s. 4.

⁴⁷⁹ Mor Çatı Vakfı, 6284 Sayılı Kanun Uygulamaları İzleme Raporu, s. 7-10.

indirilebilecek KADES (Kadın Destek) uygulaması gösterilebilir.⁴⁸⁰ Emniyet güçleri tarafından hazırlanan ve şiddet mağdurunun kolluk birimlerini arayarak haber veremediği hallerde uygulamaya dokunması ile kişinin konum bilgileri kolluk birimlerine ulaşabilecektir. Bu sayede şiddete maruz kalan kişiye erişim sağlanacak ve olası bir şiddetin önüne geçilerek, gerekli önlemler de alınabilecektir.

Şiddet uygulayana ve şiddet mağduruna takılan bileklikler sayesinde şiddet uygulayan kişinin yaklaşmama tedbir kararının sınırlarını ihlal etmesi halinde GPS donanımına sahip aygıt kolluk birimlerinin durumdan haberlerinin olmasını sağlamaktadır.⁴⁸¹ Şiddet uygulayan kişinin şiddet mağdurundan uzak durmasını sağlayacak olan bu bilekliklerin kullanımının uygulamada çoğaltılması gerekir. Kanaatimizce, kolluk birimlerinde kadına yönelik şiddetle mücadelede ayrı bir masanın oluşturulması ve bu masada çalışan kolluk kuvvetlerinin yalnızca kendi alanlarına giren sorunlarda donanımlı olması ve ihtisaslaşması da büyük önem arz etmektedir.

VII. UYGULAMADA KOORDİNASYON SORUNU

6284 s. Kanun'un uygulanmasında ilgili ve yetkili kurum ve kuruluşların görev ve yetkileri büyük önem arz etmektedir. Her ne kadar şiddetle mücadelede toplum olarak topyekün hareket edilmesi ve ortak bir bilinç sahibi olunması gerekse de bu düşünce

⁴⁸⁰ Uygulamayı 24.584 kişinin indirdiğini belirten İç İşleri Bakanı Süleyman Soylu, *“Acil durumla karşı karşıya kalan 31 kadın tarafından ihbarda bulunulmuş ve alınan ihbarlara karşı gerekli müdahale yapılmıştır. Polis sorumluluk bölgesindeki vakalarda ihbar alındıktan sonra olaya müdahale süresi ortalama 5 dakikadır.”* şeklinde açıklamalarda bulunmuştur. İlgili haber hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. <https://www.icisleri.gov.tr/kadin-destek-uygulamasi-kades> , E.T. 01/11/2020.

⁴⁸¹ BÖLÜKBAŞI, s. 168.

yapısını herkese aşılacak çok güçtür. Bu açıdan devlete çok büyük görev düşmektedir. Kanaatimizce, toplumda farkındalığın oluşturulması ve gerekli birimlerin doğru ve etkin bir amaç doğrultusunda yetkilerle donatılmasını sağlayacak güç devlettir. Kanunun etkin olarak uygulandığını kontrol etmek ve raporlarla sürekli değerlendirme yapması gereken devlettir. Bu hususta toplumda kadın-erkek eşitliği ve kadına yönelik ayrımcılığın önlenmesi gerektiğine ilişkin farkındalığı oluşturma amacıyla çalışma yürüten Mor Çatı Vakfı'nın raporları ve faaliyetleri kanun uygulamalarına ilk ağızdan şiddet mağdurlarının ifadeleri ile dikkat çekmiş ve gerekli düzenlemeler için rehber olmuştur.

Koordinasyonun kelime anlamına baktığımızda; *“Belli bir amaca ulaşmak için türlü işler arasında bağlantı, ilişki, düzen ve uyum sağlama, eşgüdüm”*dür. İşbu uyumun gerçekleşmesini sağlayacak mekanizmanın kapsamını kanun amacı doğrultusunda yapılacak evrak-kayıt işleri, verilmesi gereken kararlar, kararların uygulanması, idari işler, bildirimler, mağdur ile ilişkiler vb. olarak düşünebiliriz. Bu sebeple koordinasyonu sadece kurumlar arası iletişim olarak düşünülmesi kapsamı daraltacaktır. Asıl olan koordinasyonun hem kurum içinde hem de kurumlar arasında sağlanmasıdır. Kanunun amacına ulaşmasını sağlayacak olan, tüm mekanizmanın bütünüyle düzenli ve sistemli şekilde işlemesidir.

Şiddetle güçlü bir mücadelenin gerçekleşebilmesi için; yetkili ve ilgili tüm kurum ve makamların uyum ve düzen içerisinde çalışma yürütmeleri, şiddetin temelinde yatan asıl sebebe odaklanmaları ve şiddet mağdurunu koruyucu mekanizmalara ek olarak şiddeti uygulayan kişiye yönelik de önleyici tedbirlere başvurmaları gerekir.⁴⁸²

⁴⁸² Adalet Bakanlığı, Ceza İşleri Genel Müdürlüğü, Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulanması hakkında 17/12/2019 tarih 154/1 nolu genelge, <https://cigm.adalet.gov.tr/1541-nolu-genelge--ailenin-korunmasi-ve->

Kadına yönelik şiddetle mücadelede koordinasyonun sağlanıp sağlanmadığını ve uygulamada kurulan mekanizmaların doğru şekilde işleyip işlemediğini kontrol etmek için yetkili kurum ve makamların kanunun uygulanmasındaki etkilerine ve olaylara yaklaşımlarına bakmamızda fayda vardır. Hatta sadece yetkili kurum ve makamların uygulamalarına da değil; kanunda ihbar etme yükümlülükleri bulunan vatandaşların bile koordinasyona etki edecek tutum ve davranışlarına bakmamız gerekmektedir.

Cumhuriyet başsavcılıklarına yapılan şikayetlerde; soruşturma gereği yapılacak işlemlerin tamamlanması için başvuru evraklarının doğrudan kolluk birimlerine gönderilmesinden kaçınılmalı ve başvuran kişinin Cumhuriyet savcısı tarafından ayrıntılı olarak dinlenmesi, şikayetin ve delillerin açıklattırılması ve eksik olan hususların tamamlanması yönünde görüş ile birlikte kolluk birimlerinin görevlendirilmelerinin yapılması gerekir.⁴⁸³ Öte yandan şiddetin önlenmesinde ivediliği sağlamak açısından kolluğa tanınan yetkiler olumlu bir düzenlemedir. Ancak 6284 s. Kanun kapsamında yapılan iş bölümünde Cumhuriyet başsavcılıklarının sadece tedbirlerin alınması sürecinde aracı kılınması ve kolluğa verilen yetkilerin Cumhuriyet savcısına tanınmamış olması önemli bir eksikliklerdir.⁴⁸⁴ 6284 s. Kanun'da ayrıca düzenleme bulunmasa da Cumhuriyet başsavcılıklarının şiddet olaylarında eylemlerin TCK kapsamında suç teşkil

[kadina-karsi-siddetin--onlenmesine-dair-kanunun-uygulanmasi-01667](#) , E.T.
01/11/2020.

⁴⁸³ Adalet Bakanlığı, Ceza İşleri Genel Müdürlüğü, Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulanması hakkında 17/12/2019 tarih 154/1 nolu genelge, <https://cigm.adalet.gov.tr/1541-nolu-genelge--ailenin-korunmasi-ve-kadina-karsi-siddetin--onlenmesine-dair-kanunun-uygulanmasi-01667> , E.T.
01/11/2020.

⁴⁸⁴ SOYBAŞ, s. 70.

etmesi halinde toplumun güvenliği ve huzuru için soruşturma başlatma görevleri de şiddetin önlenmesinde saç ayaklarından birisini oluşturmaktadır.

Mülki amirlerin verecekleri barınma yeri sağlanması ve geçici maddi yardım tedbir kararları, barınma yeri eksiklikleri ve maddi yardımda yaşanan uzun süren usulî işlemlerden dolayı uygulamada en fazla problemin yaşandığı tedbir kararlarıdır.⁴⁸⁵ Ayrıca mülki amir ve kolluk personellerinin bilgisizlikleri ve olumsuz davranışları, şiddet mağduru kişilerin yakındıkları ve bu kişileri daha da çaresiz bırakan 6284 s. Kanun'daki uygulama sorunlarıdır.⁴⁸⁶ Barınma yeri ve maddi imkanlar kişinin yaşamını devam ettirebilmesi için zaruri ihtiyaçlar olup şiddet mağdurunun bu ihtiyaçlarını karşılayamadığı durumlarda şiddet uygulayandan kurtulamayacağı ya da yakınlarından destek isteyeceği aşıkardır.

Uygulamada karşılaşılan en büyük sorunlardan bir diğeri de şiddet mağduru kişilerin sorunlarını aktarmak için kolayca başvurabilecekleri ilk yetkililerden olan kolluk ve mülki amir birimlerinin ilgisiz veya bilgisiz olmaları ya da baştan savmacı davranışlarda bulunmalarındır. Mor Çatı Vakfı raporları incelendiğinde, şiddet mağduru tarafından yazılı başvuruda bulunulmayan kolluk ve mülki amirliklerden talep edilen destek ve koruma hizmetlerinin; yetkililer tarafından başvuru sahibinin evli olmadığı, adres belirlemediği ya da delil sunulmadığı gerekçeleri ile karşılıksız bırakıldığı ve şiddet mağduru kişinin kanun kapsamındaki destek hizmetleriyle birlikte tedbir kararlarından da faydalanamadıkları görülmektedir.⁴⁸⁷ Şiddet mağduru kişilerin daha ilk başvurularında bu tarz bir muamele ile karşılaşmaları hem şiddetten kurtulma kararlılıklarını kırarak hem de devletin kendilerini koruyacağına dair güvenlerini yok edebilecektir. Bu sebeple

⁴⁸⁵ YAĞCIOĞLU, s. 959.

⁴⁸⁶ YAĞCIOĞLU, s. 959.

⁴⁸⁷ Mor Çatı Vakfı, 6284 Sayılı Kanun Uygulamaları İzleme Raporu, s. 4.

kanunun etkin olarak uygulanmasını sağlamak ve uygulamaları kontrol edebilmek amacıyla devlet tarafından; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı öncülüğünde kolluk kuvvetleri ve mülki amirliklerin konu hakkında ayrıntılı bilgilendirilmesinin sağlanması, özellikle kadın-erkek eşitliği ve kadına yönelik ayrımcılığın önlenmesi konularında seminerler verilmesi gerekmektedir.

ŞÖNİM'ler de 6284 s. Kanun'un uygulamasında çok önemli bir yere sahiptir. 6284 s. Kanun'un 18. maddesindeki "*ŞÖNİM tarafından gerektiği takdirde ivedilikle; resen tedbir kararı alınmak üzere başvuruda bulunabilir. Diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde verilecek hizmetleri içeren tedbir kararı hakkında kişi bilgilendirilir ve gerekli yönlendirme yapılır. İşbirliği yapılan kurum ve kuruluşlarla tedbir kararı ve ilgili hakkında irtibat kurulur. Kurumlar, yapılan iş ve işlemlerin önemli aşama ve sonuçları hakkında ŞÖNİM'e bilgi verir.*" düzenlemesi de bu hususu ortaya koymaktadır. Kanundaki düzenlemeye rağmen destek almak için ŞÖNİM'lere başvuran kadınların taleplerinin karşılıksız kaldığı ifade edilmiştir.⁴⁸⁸ Ayrıca ŞÖNİM'lerde şiddet mağduru kişilere karşı baskıcı bir yaklaşımda bulunduğu görülmüştür. ŞÖNİM uygulamalarına bakıldığında; ŞÖNİM'lere başvuran üç kadının istememelerine rağmen psikiyatriste yönlendirildikleri, sağlık sorunu olan bir kadının kendi rızası ile sığınma evine gitmekten vazgeçtiğine dair bir evrak imzalatılmış, bir kadına belli destekleri aldığına dair form imzalatıldığı ve başka bir kadına ise sığınma evinde yer olmaması gerekçe gösterilerek yer bulunmaması halinde ayrı bir şehre gönderileceği yönünde tehditkâr cümleler kullanılmıştır.⁴⁸⁹

6284 s. Kanun Uyg. Yön. md 9'a göre, mülki amirliklerin rehberlik ve danışmanlık hizmeti vermeleri düzenlense de uygulamada mülki amirlikler tarafından bu

⁴⁸⁸ Mor Çatı Vakfı, 6284 Sayılı Kanun Uygulamaları İzleme Raporu, s. 19.

⁴⁸⁹ Mor Çatı Vakfı, 6284 Sayılı Kanun Uygulamaları İzleme Raporu, s. 18.

desteği verecek birim oluşturulmamış ve haliyle şiddet mağduru kişiler konu hakkında uzman kişiler tarafından destek hizmeti alamamışlardır.⁴⁹⁰ G6r6ld6đ6 6zere şiddet mağdurlarının muhatap olduğu yetkililerin davranışları şiddetin 6nlenmesinde yeterince destek olmamaktadır. şiddet mağdurlarının tek çare olarak g6rd6kleri kurumlardan aldıkları olumsuz ve ilgisiz yanıtlar, şiddet mağdurunu şiddetin kuşağına atmaktadır.

4320 s. Kanun yerine y6r6rl6đe giren 6284 s. Kanun'un asıl amacı ilk kanunun yetersiz kaldığı konularda eksiklikleri gidermektir. Bu y6zden kapsamı genişletme ve diğer kanunun aksine daha ayrıntılı tanımlara başvurma yolu seçildi. 6284 s. Kanun'daki eksikler ise 6284 s. Kanun'un uygulama y6netmeliği ile giderilmeye çalışıldı. Fakat değişen toplum yapısı ve gelişen, değişen d6nya hayatında ailenin korunması ve kadına y6nelik şiddetin 6nlenmesi konusunda ne kadar d6zenleme yapılırsa da her zaman eksik kalınacak ve hiçbir yasal d6zenleme, kadına y6nelik şiddeti 6nlemek için yeterli olamayacaktır. Bu y6zden asıl 6nlemlerin, kanunların uygulanmasını sağlayacak olan toplumsal-k6lt6rel normların, toplumsal yapılanmanın ve bireylere verilecek eğitimle gerçekleşecek nitelikli istihdamın kadınların g6lenmesindeki faydasına ve kadın-erkek eşitliğinin sağlanması açısından ise toplumun d6n6řt6r6lmesine, bilinçlendirilmesine y6nelik olması gerekir.⁴⁹¹ H6k6metin, hayati 6nem taşıyan bu konuyu çok y6nl6 d6ř6nerek mevzuatlardan bağımsız olarak uzun vadeli bir program tasarlamasına gerek vardır.⁴⁹²

Uygulamada, yetkili kurumların hem kurum içinde hem de kurumlar arasında koordine olarak şiddetle m6cadele etmesi gerektiği konusunda etkisiz ve ilgisiz kaldıkları 6rnekleri çoğaltabiliriz. Verilen 6rnekler ve uygulamada yaşanılabilmesi muhtemel

⁴⁹⁰ Mor atı Vakfı, 6284 Sayılı Kanun Uygulamaları İzleme Raporu, s. 4.

⁴⁹¹ şENER, s. 5.

⁴⁹² şENER, s. 5.

hususlarda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının acil önlemler alması gerekmektedir. Kurumların 6284 s. Kanun'un uygulanmasındaki hassasiyetinin denetlenmesi gerekmektedir. Bu denetleme mekanizmasını oluşturmak ise devletin görevidir. Mesele şiddetin önlenmesi için gerekli düzenlemeleri yapmak ya da kurumları oluşturmak değil; bu mekanizmanın sorunsuz şekilde işletilmesidir. Bu sebeple kanunda şiddetin önlenmesine yönelik koordinasyonun ayrıntılı olarak düzenlenmesi, genelgeler veya yönetmelikler ile yetkili kurum ve makamların yetkilerinin, görevlerinin ve kanunun uygulanmasındaki konularının net bir şekilde düzenlenmesi gerekir.

SONUÇ

Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet; yaşam hakkı ihlali ile birlikte kişinin şeref ve onuruna karşı yapılan bir tecavüz olarak birçok hak ve özgürlük ihlali içeren günümüzün en büyük evrensel sorunlarından biridir. Türkiye’de sürekli gündemde olan kadın cinayetleri ve her ne kadar sesleri duyulmasa da artan şiddet mağduru sayıları dikkat çekmektedir. Toplumun kanayan yarası olan kadına yönelik şiddet sorunu gelişmemiş devletlerde sayıca daha fazla gibi gözükse de tüm dünyada sorun olmaya devam etmektedir. İçinde insan faktörünün olduğu kadına yönelik şiddet olaylarında düzenlemelerle tüm önlemlerin alınması mümkün değildir; mesele insanların kadın hakları konusundaki olumsuz zihniyetini, kadın-erkek eşitliği hususunda hassasiyete dönüştürmektir.

Dünya çapında gelişen demokrasi ile birlikte hak ve özgürlük taleplerinin yaşanması sonucu, kadına yönelik şiddet sadece özel bir aile meselesi olmakla kalmayıp ötesinde kamu hukuku sorunu haline gelmiştir ve toplumsal bir sorun haline gelen kadına yönelik şiddetin önlenmesine çalışmak, uluslararası düzeyde kapsamlı bir zihniyet dönüşümü sonucu başlamıştır. Toplumun her kesiminde mühim bir sorun olan kadına yönelik şiddetin önlenmesi için aynı şekilde toplumun her kesiminin aynı duyarlılığa sahip olması gerekmektedir. Türkiye’de de başka ülkelerde olduğu gibi kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi için yapılması gereken düzenleme ve çalışmalar kadın hareketleri tarafından dile getirilmiştir. Kadına yönelik şiddetle mücadelede, kadın-erkek eşitliğinin sağlanması için dünyanın her yerinde kadın hareketlerinin gündeme getirdiği sorunlar, ulusal ve uluslararası mevzuatlara yol göstermiştir.

Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde medyanın etkin şekilde kullanılması gerektiği de yadsınamaz bir gerçektir. Kanunda bu husus belirtilse de RTÜK tarafından gerekli kontrollerin yapılması ve kamu spotu olarak kadına yönelik şiddetin önlenmesi

üzerine yayınlar yapılmalı, broşürler paylaşılmalı ve afişler asılmalıdır. Adliyelerde aile mahkemeleri panolarında kadına yönelik şiddet ve kadın haklarına ilişkin bilgilendirici afişler dikkat çekse de bu uygulamanın Türkiye çapında genişletilmesi gerekir. Kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerine ilişkin davalarda kadın örgütlerinin tek ses halinde çalışma yürütmeleri ve medyayı etkin kullanmaları; hem toplumun bu konuda tek vücut haline bürünmesine hem de yargının daha titiz şekilde süreci yürütmesine katkıda bulunmuştur.

Ülkelerde şiddet mağduru kişiler tarafından yetkili mercilere bildirilen şiddet olayları sayısı ile o ülkede kadına yönelik şiddetin önlenmesinde ve kadın hakları konularında yapılan düzenleme sayısı ters orantılı değildir. Yani aksine kadın hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularında olumlu gelişmelerin olduğu ülkelerde makamlara bildirilen şiddet olayı sayıları daha fazladır. Ülkemizde de kolluk birimleri, mahkemeler, mülki amirler, ŞÖNİM vb. yetkili mercilere bildirilen şiddet olaylarının sayısına bakılarak kadına yönelik şiddetle etkin mücadele yapıldığı sonucuna ulaşamayız. Bu duruma neden olan sebepler ise kadınların toplum, aile ya da eş baskısına maruz kalması, şiddet konusunda bilinçli olmaması veya yetkili makamların şiddet mağduruna karşı olumsuz yaklaşımı sonucu şiddet tekrar ettiğinde makamlara bildirim yoluna gitmek istememesi olarak düşünülebilir.

6284 s. Kanun'da düzenlenen koruyucu ve önleyici tedbir kararları kanunda sayılanlar ile sınırlı değildir. Kanunda yer alan düzenleme ile sayılan koruyucu ve önleyici tedbirlere benzer tedbirlere de tedbir kararı vermeye yetkili makamlar hükmedebilecektir. Fakat tedbir kararlarının genel olarak kapsamı ve sınırları belirtilmediği için kanunda sayılan tedbir kararlarına benzer tedbir kararlarına başvurulması sakıncalı bir durum haline gelmiştir. Çünkü benzer tedbir kararı ile kişinin insan hakları ve özgürlükleri yoğun bir ihlale maruz kalabilir ve tedbirin amacı ya da sınırı aşılabılır. Bu sebeple benzer tedbir kararlarının neler olabileceğine yönelik

düzenleme yapılmasında ya da en azından verilebilecek benzer tedbir kararlarının sınırlarının ve kapsamının ne olduğuna ilişkin düzenleme yapılması, kapsamlı bir genelge yayınlanması kanunun uygulanmasında kanun uygulayıcılara kolaylık sağlayacaktır. Bu sayede farklı şiddet olaylarına karşı sürekli aynı tedbir kararının uygulanılmasının önüne geçilecektir.

Çalışma genelinde özellikle üzerinde durulan uygulamadaki belirsizlik ve eksikliklerin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından ortaya konulacak program, çalıştay ve düzenlemelerle giderilebileceğidir. Bu hususta kanunun oluşturulmasında çok büyük katkıları bulunan kadın örgütlerinin aynı şekilde görüşleri ve şiddet mağdurları vasıtasıyla edindikleri bilgileri yol gösterecektir. Uygulamada şiddet mağdurlarının karşılaştıkları sorunların tespiti önem arz eder. Bu sebeple Mor Çatı Vakfı'nın her yıl düzenli olarak hazırladıkları raporlar bu konuda yararlanması gereken öncelikli kaynak olmalıdır. Ayrıca kanundaki eksiklik ve belirsizliklerin giderilmesinde kanun uygulayıcıların yorum yöntemlerinden faydalanarak kanun amacı doğrultusunda, uygulamada etkin çözümlere yönelik hüküm vermeleri, üzerinde özellikle durulması gereken başka bir husustur. Bu sebeple 6284 s. Kanun kapsamında kadına yönelik ve aile içi şiddetle mücadelede başarılı olabilmek için kanunun uygulanma sürecinde etkisi bulunan tüm yetkili ve ilgili makamlara; hakimlere, mülki amirlere, kolluk birimlerine, ŞÖNİM yetkililerine ve diğer makam ve kişilere ilgili konuda ihtisaslaşmış kişiler tarafından 6284 s. Kanun'un içeriği, uygulanma süreci, şiddet mağduru kişilere karşı nasıl yaklaşılması ve davranılması gerektiği anlatılmalıdır.

6284 s. Kanun kapsamında başvuru merkezlerinde çalışan tüm görevlilerin konu hakkında ayrıntılı bilgiye ve konunun ciddiyetine ilişkin hassasiyete sahip olduklarından emin olunmalıdır. Bu sebeple cinsiyet ayrımcılığı temelli şiddetin önlenmesinde önemli olan husus bu konuda bir düzenlemenin varlığı değil; aksine bu konuya dair ulusal ve uluslararası düzenlemelerin uygulanmasını sağlayacak normların ve toplumun

bilinçlendirilmesine yönelik düzenlemelerin yapılması ve yapılan çalışmaların toplumu kadın-erkek eşitliği konusunda hangi seviyede bilinçlendirdiğidir.

KAYNAKÇA

- AKIN, Mustafa : “Ailenin Korunmasına Dair Kanunda Belirtilmeyen Tedbirlere Hükmedilmesi ve Danışmanlık Tedbirinin Uygulanması”, Terazi Hukuk Dergisi, Y. 2 ,S. 14, EKİM 2007, s. 93-102.
- AKGÜL, Ü. Dilek : “İsveç’te Kadın”, Geçmişten Günümüze Avrupa’da Kadının Hukuki Durumu, Ed. Necla ÖZTÜRK, Ankara 2019, s. 233-250.
- AKINTÜRK, Turgut/
- ATEŞ KARAMAN, Derya : Türk Medeni Hukuku, Aile Hukuku, 6098 Sayılı Yeni Borçlar Kanununa Uyarlanmış, C. 2, Yenilenmiş 16. Bası, İstanbul 2014.
- AKİPEK ÖCAL, Şebnem : “Aile İçi Şiddete Yönelik Özel Yasal Düzenlemeler Kapsamında Bedensel Zararların Tazmini ve Sorumluluk” , Ankara Barosu Ulusal Kongre “Yeni Yasal Düzenlemeler Işığında Bedensel Zararların Tazmini, Esasları ve Usulü Kongresi”, 4-5-6 Nisan 2013, Ed. Av. Sema GÜLEÇ UÇAKHAN, s. 467-476, Ankara 2013.
- ALTINAY, Ayşe Gül/
- ARAT, Yeşim : Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet, 2. Baskı, İstanbul 2008.
- ATEŞ, Mustafa : '4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Bu Kanundaki Değişiklikler Üzerine Düşünceler', Ankara Barosu Dergisi, Yıl: 65, S. 3, Yaz 2007, s. 161-172.

- AYAN, Serkan : Evlilik Birliğinin Korunması, Ankara 2004.
- BADUR, Emel : “Ailenin Korunması Alanındaki Son Gelişmeler”,
TBBD, Y. 2009, S. 84, Ankara 2009, s. 63-92, s. 68.
- BAKIRCI, Kadriye : “Aile İçi Veya Birlikte Yaşayanlar Arasındaki
şiddete İş Hukuku Araçları İle Müdahale Edilebilir
Mi?”, Çalışma ve Toplum Dergisi, S. 2009/2,
2009.
- BAKTİR ÇETİNER, Selma : Velayet Hukuku, Ankara 2000.
- BALO, Yusuf Solmaz : “Ailenin Korunmasına Dair Kanun Ve
Uygulanması”, Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve
Araştırma Dergisi, C. 2, S. 6, Y. 5, Ekim-Aralık
2003, s. 23-33. (Ailenin Korunması).
- BALO, Yusuf Solmaz : Uluslararası İlkeler Işığında Çocuk Koruma Kanunu
ve Uygulaması, Gözden Geçirilmiş Güncellenmiş 2.
Baskı, Ankara 2009.
- BAYGIN, Cem : Soybağı Hukuku, 1. Baskı, İstanbul 2010.
- BEYAZIT, Özgür/
- BEYAZIT, Arzu : “4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun
Üzerine Değerlendirmeler”, s.42-58.
([http://psikiyatriksosyalhizmet.com/wp-
content/uploads/2010/02/4320_degerlendirme.pdf](http://psikiyatriksosyalhizmet.com/wp-content/uploads/2010/02/4320_degerlendirme.pdf)
, E.T. 28/01/2020)
- BÖLÜKBAŞI, Özge : 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı
şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında
Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması, Ankara
2015.

- CEYLAN, Ebru : “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Hakkında Kanun'a Göre Kanun Kapsamına Girenlerin Korunmasıyla İlgili Değerlendirmeler”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 91, S. 1, Y. 2017, s. 15-29.
- CEYLAN, Ebru : “Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesiyle İlgili Yeni Düzenlemeler”, Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi 25.03.2013 tarihli Aile İçi Şiddet ve Kadına Yönelik Şiddet Paneli, TBB Dergisi, S. 109, Yıl: 2013, s. 13-54. (Yeni Düzenlemeler).
- DAĞLI, Mehmet : Emsal İçtihatlarla Türk Medeni Hukukunda Koruma Amacıyla Özgürlüğün Kısıtlanması, Ankara 2011.
- DEMİRKIR ÜNLÜ, Müge : Kadına Yönelik Şiddet ve Aile-İçi Şiddet, İstanbul 2013.
- DERYAL, Yahya : Medeni Hukuk Bilgisi, 4. Baskı, Ankara 2010.
- DİŞSİZ, Melike /
- HOTUN ŞAHİN, Nevin : “Evrensel Bir Kadın Sağlığı Sorunu: Kadına Yönelik Şiddet”, Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, C. 1, S. 1, İstanbul 2008, s. 50- 58.
- DURAL, Mustafa/
- ÖĞÜZ, Tufan/ GÜMÜŞ,
- Mustafa Alper : Türk Özel Hukuku, Aile Hukuku, C. 3, Baskı 7, İstanbul 2013.

- EMİROĞLU, Turgut : “6284 Sayılı Yasaya Genel Bakış”, Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, C. 8, S. 97-98, İstanbul 2012, s. 105-106.
- ERCOŞKUN ŞENOL,
H. Kübra : “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme”, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Yıl: 7, S. 13, Haziran 2019,s. 423-459.
- ERDEM, Mehmet : “Aile İçi Şiddet ve 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun”, TBB Dergisi, S. 73, Ankara 2007, s. 46 – 77.
- ERDEM Mehmet : Aile Hukuku, 1. Baskı, Ankara 2018.(Aile Hukuku).
- ERLÜLE, Fulya : “Çocuk İle Kişisel İlişki Kurulması”, MÜHF Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 16, S. 3-4, İstanbul 2010, s. 217-248
- EROL, Emin : “6284 Sayılı Yasa ve Uygulama”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 90, S. 2, Y. 2016, s. 275 – 286.
- FEYZİOĞLU, Feyzi Necmettin : Aile Hukuku, İstanbul 1979.
- FEYZİOĞLU, Metin/
- TOROSLU, Nevzat : Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara 2016.
- GENÇCAN, Ömer Uğur : “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Amaç ve Kapsamı”, Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, C. 8, S. 97-98, İstanbul 2012, s. 89-96.
- GENÇCAN, Ömer Uğur : “Mukayeseli Hukuktaki Gelişmeler Işığında Aile İçi Şiddet Yönünden Bedensel Zararların Tazmini ve

Sorumluluk” , Ankara Barosu Ulusal Kongre "Yeni Yasal Düzenlemeler Işığında Bedensel Zararların Tazmini, Esasları ve Usulü Kongresi", 4-5-6 Nisan 2013, Ed. Av. Sema GÜLEÇ UÇAKHAN, Ankara 2013, s. 477-493. (Bedensel Zararların Tazmini ve Sorumluluk).

GÖKALP, Özge Tuçe : “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul 2014.

GÜMÜŞ, Mustafa Alper : Türk Medeni Hukukunda Kayımlık, İstanbul 2006.

GÜNAY, Mehmet : “6284 Sayılı Kanuna Göre Koruyucu ve Önleyici Tedbirler”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Y. 3, S. 10, Temmuz 2012, s. 647-686.

GÜNDAY, Metin : İdare Hukuku, Baskı 19, Ankara 2013.

GÜNER, Berrin : “Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddetin Hukuk Sosyolojisi Açısından Değerlendirilmesi”, Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi, C.3, S. 1, 2016, s. 1-10.

HAKTANKAÇMAZ, İlker : “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Koruma Hizmetlerinin Sunulmasında Mülki İdare Amirleri”, İdarecinin Sesi Dergisi, Eylül Ekim 2011, s. 62-64.

HAVUTÇU, Ayşe : “ Mukayeseli Hukuktaki Gelişmeler Işığında Aile İçi Şiddet Yönünden Bedensel Zararların Tazmini” , Ankara Barosu Ulusal Kongre "Yeni Yasal

- Düzenlemeler Işığında Bedensel Zararların Tazmini, Esasları ve Usulü Kongresi", 4-5-6 Nisan 2013, Ed. Av. Sema GÜLEÇ UÇAKHAN, Ankara 2013, s. 403-451.
- HERRİNG, Jonathan : "Ev-içi Şiddetin Tanımlanması: Saldırıdan Cebri Denetime", Çev. Duygu HATİPOĞLU AYDIN, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev-İçi Şiddet, ED. Funda KAYA , Nadire ÖZDEMİR, Gülriz UYGUR, Ankara 2014, s. 179-195.
- İŞİKER, Faruk : "Televizyon Yayınlarında Şiddet", RTÜK, Uzmanlık Tezi, Ankara 2011.
- İŞİKSAL APAYDIN, Tuğçe : Türk Milli Eğitim Sisteminde Eğitim Hakkı ve Çocuk Hakları Sözleşmesi, Ankara 2018.
- İÇLİ, Tülin Gülşen : Kadın Suçluluğu, Ankara 2013.
- JANSEN, Henrica A. F. M.,
(Henriette) /
ÜNER, Sunday / KARDAM,
Filiz (Kilit Uzmanlar) : Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, Ankara 2009.
- KAHVECİ, Nalan : "6284 Sayılı Kanun Kapsamında Tedbir Kararları " ,Ankara Barosu Ulusal Kongre "Yeni Yasal Düzenlemeler Işığında Bedensel Zararların Tazmini, Esasları ve Usulü Kongresi", 4-5-6 Nisan 2013, Ed. Av. Sema GÜLEÇ UÇAKHAN, Ankara 2013, s. 451-466.

- KANDEMİR, Fersu Ege : Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri, Ankara 2019.
- KARACA, Hilal : Velayetin Kapsamı ve Hükümleri, B. 1, Ankara 2015.
- KARAKAYA, Ramazan : Uygulamada Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, 2. Baskı, Ankara 2018.
- KARINCA, Eray : Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Sorularla Hukuk Dizisi 7, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Yayın No: 179, (Sorularla Şiddet), Ankara 2010.
- KARINCA, Eray : “Ailenin Korunmasına Dair Kanunda 5636 Sayılı Kanunla Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi”, Terazi Hukuk Dergisi, Y. 2, S. 11, Ankara 2007, s. 115-121.
- KARINCA, Eray : “Kadının Eş Şiddetinden Korunması İçin 4320 Sayılı Kanunda Yapılabilecek İyileştirmeler”, TAAD, C.1, Y. 1, S. 3 (20 Ekim 2010). Ankara 2010, s. 325-348. (İyileştirmeler).
- KARINCA, Eray : “Aile İçi Şiddet Mağdurunun Hukuki Korunmasına İlişkin Düzenlemeler”, Terazi Hukuk Dergisi, C. 2, S. 9, Y. 2007, Ankara 2007, s. 127-136. (Düzenlemeler).

KAYA, Funda /

ÖZDEMİR, Nadire /

- UYGUR, Gülriz : Kadınların ve Kız Çocuklarının Hakları: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev-İçi Şiddet, Ankara 2014.
- KILIÇOĞLU, Ahmet M. : Medeni Hukuk, Temel kavramlar, Başlangıç Hükümleri, Kişiler Hukuku, Ankara 2016.
- KOCACIK, Faruk : “Şiddet Olgusu Üzerine”, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, C. 2, S. 1, Doç Dr. Feramuz AYDOĞAN’ın Anısına, Sivas 2001, s. 1-7.
- KOCACIK Faruk /
ÇAĞLAYANDERELİ,
Mustafa : “Ailede Kadına Yönelik Şiddet: Denizli İli Örneği“, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 6(2), 2009, s. 24-43.
- KOÇ, Esra/ KAYA, Ayşegül : Kadının El Kitabı Yasalardaki Haklarımız, Helsinki Yurttaşlar Derneği, İstanbul 2006.
- KORKUT OWEN, Fidan/
W. OWEN, Dean : Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi, T.C. Başbakanlık, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Kadın Yönelik Aile İçi Şiddet, Ekim 2008.
- KOYUN, Işlay : “Kadın İnsan Hakları – İnsan Hakları Bağlamında Kadın Hakları Üzerine Bir İnceleme”, Mecmua 2018 AÜHF, Savaş Yayınevi, 1. Baskı, Ankara, Ağustos 2018.
- KOYUNCUOĞLU, Tennur : Sistemik Şiddete Karşı Bir Adalet Savunucusu, Ankara 2019.

- KÖNEZOĞLU, Bilge : Aile ve Ailenin Korunması, Tez Danışmanı: Doç. Dr. Şebnem Akipek, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2006.
- KUYUCU, Nisan : AİHM İçtihatında Ayrımcılık Yasağı Çerçevesinde Kadına Yönelik Şiddet, Ankara 2014.
- LEFKUR, Hilal : Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku ABD, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019.
- MERTOĞLU, Münevver : “2004 Yılından İtibaren İstanbul ve Bakırköy Adliyesi’ne İntikal Eden Aile İçi Şiddet Olaylarında Sanık, Mağdur ve Şiddet Olaylarının Profili – 6284 Sayılı Yasanın Yansımaları”, DEÜHF Dergisi, C. 16, Özel Sayı 2014, Basım Yılı: 2015, s. 4331-4353.
- MERTOĞLU, Münevver : “Aile İçinde, Şiddet Uygulayan Erkeklerin Mağduriyeti”, Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, C. 8, S. 97-98, İstanbul 2012, s. 50-58. (Erkeklerin Mağduriyeti).
- MORALIOĞLU, Aylin : “80’li Yıllarda Kadın Hareketi ve Kampanyalar”, TBB Dergisi, S. 99, Y. 2012, Ankara 2012, s. 291-296.
- MOROĞLU, Nazan : “Uluslararası Sözleşmelerde ve Türk Hukukunda Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi”, Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, C. 8, S. 97-98, İstanbul 2012, s. 20-42.

- MOROĞLU, Nazan : “ Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi”, TBB Dergisi, S. 99, Y. 2012, Ankara 2012, s. 357-380. (İstanbul Sözleşmesi).
- MORTAŞ, Süleyman : Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Türk Hukunda Aile Hayatının Korunması, 1. Baskı, Ankara 2016.
- NUHOĞLU, Ayşe : “ Kadına Yönelik Şiddet”, Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, C. 97-98, İstanbul 2012, s. 62-77.
- OĞUZMAN, M.Kemal/
SELİÇİ, Özer/
OKTAY ÖZEDEMİR, Saibe : Kişiler Hukuku, Gerçek ve Tüzel Kişiler, 13. Tıpkı Baskı, İstanbul 2013.
- ÖZBEK, Sinan : “ Matemsiz Ölümler: Namus Cinayetlerinin Felsefi Bir Çözümleme Denemesi” Felsefelogos, S. 37, s. 13-20, 2009.
- ÖZBİLEN, Arif Barış/
SOYGÜT ARSLAN,
Mualla Buket : “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un Değerlendirilmesi”, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10. Yıla Armağan, Y 11, S. 22, Güz 2012/2, s. 365-387.

ÖZDEMİR, Hayrunnisa/

- RUHİ, Ahmet Cemal : Çocuk Hukuku, Ankara 2012.
- ÖZGENÇ, İzzet : “Şiddet Uygulayan Kişinin Zorlama Hapsine Tabi Tutulması”, Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, C. 8, S. 97-98, İstanbul 2012, s. 59-61.
- ÖZTÜRK, Necla : “ Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Bazı Yenilikler ve Öneriler”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 8, S. 1, 2017, s. 1-32.
- POLAT, Oğuz : Şiddet, Güncellenmiş 2.Baskı, Ankara 2017.
- POLAT, Oğuz : “Şiddet”, MÜHF Hukuk Araştırmaları Dergisi, Y. 2016, C. 22, S. 1, s. 15-34, İstanbul 2016. (Şiddet).
- REYHANİ YÜKSEL,Sera : “ Kadın ve Erkeğin Eşit Haklara Sahip Olması İlkesinin Aile Hukuku Alanında Uygulanması”, TBB Dergisi, S. 2019(145), Ankara 2019, s. 397-420.
- SAĞIROĞLU,Mehmet Şerif : Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, İstanbul 2013.
- SANCAR, Türkan Yalçın : Türk Ceza Hukukunda Kadın, Ankara 2013.
- SERDAR, İlknur : “ Kişisel İlişki Kurma Hakkı”, DEÜHF Dergisi, C. 9, Özel Sayı 2007, İzmir 2007, s. 739-781.
- SEROZAN,Rona : Çocuk Hukuku, İstanbul 2005.
- SEZER, Tijen Dünder : İnsan Hakları Hukuku Açısından Kadınlara Yönelik Şiddet, Ankara 2019.
- SOYBAŞ, Jülide : “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Hakkında Kanun'a Genel

- Bakış”, Ankara Barosu Hukuk Gündemi Dergisi,
Y. 2012 , S. 1, s. 67-70.
- ŞAHİN, Cumhuri : “ İstanbul Sözleşmesi’nin Ailenin Korunması ve
Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun
Üzerindeki Etkisi”, Kazancı Hakemli Hukuk
Dergisi, C. 8, S. 97-98, İstanbul 2012, s. 17-19.
- ŞEN, Ersan : “Kadının ve Çocuğun Korunması”, Kazancı
Hakemli Hukuk Dergisi, C. 8, S. 97-98, İstanbul
2012, s. 85-88.
- ŞENER, Ülker : “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik
Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Ne Getiriyor?”,
Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı,
TEPAV, Y. 2012, s. 1-5.
- ŞENYUVA, Ardahan Hüsni : Evlilik Birliğinin Hakimin Müdahalesi Yoluyla
Korunması, Danışman: Prof. Dr. Kudret Güven,
Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Yayınlamamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007.
- TAŞDEMİR AFŞAR, Selda : “Türkiye’de Şiddetin "Kadın Yüzü"”, Sosyoloji
Konferansları, No: 52 (2015-2) Ankara 2015, s.
715-753.
- TAŞTAN, Coşkun/
- KÜÇÜKER YILDIZ, Aslıhan : Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Hukuk, Deneyimler
ve Aktörler, Polis Akademisi Yayınları, Ankara
2018.
- TATLILIOĞLU, Kasım : “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem
Planı 2012-2015’in Genel Bir Değerlendirmesi”,

- KMÜ Sosyal ve Araştırmalar Dergisi, S. 16, Özel Sayı 1, Bingöl 2014, s. 115-122.
- TÜRKMEN, Ahmet : “ Yeni Bir Hukuki Olgu Olarak Israrlı Takip ve Taciz (Stalking) ve Bunun Türk Medeni Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi”, DEÜHFD, C. 11, Özel Sayı, İzmir 2009, s. 1387-1434.
- TOSUN, Kerim : “6284 Sayılı Yasa Hakkında İnceleme”, Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, C. 8, S. 97-98, İstanbul 2012, s. 97-100.
- UÇAR, Ayhan : “İstatistiki Verilerle Ulusal Basında Kadına Karşı Şiddet”, İÜHFD, C. 7, S. 2, Yıl: 2016, s. 315-364.
- UĞUR, Hüsamettin : “Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikler”, TBB Dergisi 2012 (101) Ankara 2012, s. 333-366.
- UĞUR, Hüsamettin : “Aile Bireyleri ve Kadının Şiddete Karşı Korunması”, Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, C. 8, S. 97-98, İstanbul 2012, s. 109-123.(Aile Bireyleri).
- UYGUR, Gülriz/
- ÇAĞLAR GÜRGEY, İrem : “ Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Hakları İhlali ve Bunun Bir Örneği Olarak Kadına Yönelik Şiddet” , Kadına Yönelik Şiddet ve Ev-İçi Şiddet, ED. Funda KAYA , Nadire ÖZDEMİR, Gülriz UYGUR, s. 9-61, Ankara 2014.

- ÜNVER, Yener : “ Ceza Hukuku Açısından Mobbing, Stalking ve Cinsel Taciz Eylemleri”, Ceza Hukuku Dergisi, 4(11), 2009, s. 101-127.
- YAĞCIOĞLU, Ali Haydar : “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar”, DEÜHFD, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ'a Armağan, C. 19, Özel Sayı-2017, s. 913-966.
- YASSI, Fatma : Boşanmış Kadınlar ve Eski Eş Şiddeti, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Afyonkarahisar 2014.
- YENİSEY, Feridun : “Uluslararası Sözleşmede Kadına Yönelik “Şiddet Riskinin” Değerlendirilmesi ve Türk Hukuku”, Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, C. 8, S. 97-98, İstanbul 2012, s. 10-13.
- YILDIZ, Ekrem/
- GÜRSOY, Serhan : Türk Vesayet Hukuku, Yargılama Usul ve Esasları, İstanbul 2010.
- YILDIZ, Selim : “Aile İçi Şiddet”, Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi, C. 8, S. 97-98, İstanbul 2012, s. 78-83.
- YÜKSEL, Sera Reyhani : “Türk Medeni Kanun Bakımından Kadın-Erkek Eşitliği”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XVIII, Y. 2014, S. 2, s. 175 – 200.
- ZAPATA, Tan Tahsin : Medeni Hukuk, 12. Baskı, Ankara 2012.
- ZEVKLİLER, Aydın/

ACABEY, Beşir/

GÖKYAYLA, Emre : Medeni Hukuk, 6. Baskı, Ankara 2000.

YARARLANILAN DİĞER KAYNAKLAR

6284 Sayılı Kanun Uygulamaları İzleme Raporu, Mor Çatı Sığınma Vakfı, 21.06.2014.

Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Tasarısı Hakkında

TÜSİAD Görüşü, <https://docplayer.biz.tr/41398197-Ailenin-korunmasi-ve-kadina-karsi-siddetin-onlenmesine-dair-kanun-tasarisi-hakkinda-tusiad-gorusu.html> .

America's Commitment: Federal Programs Benefiting Women and New Initiatives as Follow-up to The UN Fourth World Conference On Women (1997).

Equality before The Law: Justice for Women (1994).

Hâkimler Ve Savcılar Yüksek Kurulu Hukuki Müzakere Toplantılar, Özel Hukuk 3.

Grup, 06-09 Haziran 2013 İstanbul,

<https://doczz.biz.tr/doc/226675/%C3%B6zel-hukuk-3.-grup-aile-hukuku---hukuki-m%C3%BCzakere-toplant%C4%B1...>

Handbook on Effective Police Responses to Violence Against Women: Criminal Justice Handbook Series, United Nations, New York 2010.

<http://www.hurriyet.com.tr/amp/yerel-haberler/ankara/siginma-evinde-hayata-tutundu-40764423>

https://inhak.adalet.gov.tr/inhak_bilgi_bankasi/el_kitaplari/ayrimcilik_yasagi.pdf

<https://listelist.com/siddete-ugrayan-kadin-icin-dernekler/>

<https://sozluk.gov.tr/>

<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/kadina-siddete-karsi-elektronik-kelepceli-onlemde-il-sayisi-15e-cikti/1597806>

<https://www.ailevecalisma.gov.tr/uploads/ksgm/uploads/pages/dagitimda-olan-yayinlar/kadina-yonelik-siddetle-mucadele-ulusal-eylem-plani-2016-2020-icin-tiklayiniz.pdf>

<https://www.gazeteduvar.com.tr/kadin/2019/03/07/17-yilda-15-bin-kadinin-yasam-hakki-ihlal-edildi/>

<https://www.hukukihaber.net/ailenin-korunmasi-ve-kadina-karsi-siddetin-onlenmesine-dair-kanunun-uygulanmasinda-ortaya-cikan-sorunlar-makale,5509.html>

<https://www.hukukihaber.net/bireyin-siddete-karsi-korunmasi-makale,5880.html>

<https://www.memurlar.net/haber/297203/elektronik-destek-butonu-pilot-uygulamasi-bursa-da-baslatildi.html>

<https://www.nedemek.org/Drahoma+nedir>

<https://www.posta.com.tr/bakan-soylu-imzaladi-81-ile-gonderildi-2231003>

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü: Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele, Ulusal Eylem Planı (2016-2020),Ankara 2016.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü: Türkiye’de Kadın İşgücü Profili ve İstatistiklerinin Analizi, Ankara 2014.

Meclis Araştırma Komisyonu Raporu: E. 10/148, 182, 187, 284, 285.

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, 2018 Yılı Faaliyet Raporu.

Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı, 2014 Faaliyet Raporu.

T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü,2016-2020 Ulusal Eylem Planı,Ankara 2016,

T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı.

T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet,Ankara 2009.

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Kadına ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddet
İnceleme Raporu, 24. Dönem 2. Yasama Yılı, Ankara 2011

Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Kadın ve Hukuk, Özel Sayı: 2017, Yıl: 30, Ankara 2017.

World report on violence and health, who 2013.

ÖZET

Tezin Konusu “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un Kapsamı ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar”dır. Tez, giriş ve sonuç bölümleri haricinde dört ana bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde; Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun uygulama şartları adı altında 6284 sayılı Kanun’a ışık tutan ışık tutan İstanbul Sözleşmesi de dikkate alınarak hem ulusal hem de uluslararası açıdan şiddet kavramı, şiddet çeşitleri, kanun kapsamında korunan kişiler ele alınmıştır.

İkinci bölümde; Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda öngörülen ve hakim, mülki amir ve kolluk amiri tarafından karar verilebilecek koruyucu ve önleyici tedbirlere yer verilmiştir. Bu bölümde ayrıca kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin önlenmesi amacıyla kanunda atıf yapılan Çocuk Koruma Kanunu ve Türk Medeni Kanunundaki tedbirlere de yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde; Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un uygulanma usulü adı altında ihbar, şikayet, itiraz, zorlama hapsi ve ŞÖNİM hakkında bilgi verilmiştir. Başlıklar altında konu ile ilgili uygulamada karşılaşılan sorunlara da yer verilmiştir. Kanun, yönetmelik ve genelge hükümleri çerçevesinde 6284 sayılı Kanunun uygulanma usulleri ve bu kapsamda düzenlemelerin amaçlarına yer verilmiştir.

Dördüncü bölümde ise Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun’un uygulanmasında karşılaşılan ve karşılaşılmama ihtimali bulunan sorunlar ve çözüm önerileri, uygulamada yaşanan örnek olaylar ışığında incelenmiştir. Ayrıca sorunların çözümü için uygulamada ve yasal düzenlemelerde yapılması gerekenlere değinilmiştir.

Tezin genelinde; Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun kapsamına, uygulanmasına, uygulanmasında karşılaşılan sorunlara ve sorunlara yönelik çözüm önerilerine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İstanbul Sözleşmesi, OPUZ davası, ailenin korunması, kadına yönelik şiddet, aile içi şiddet

ABSTRACT

The topic of the thesis is “The Scope of The Law on The Protection of The Family and The Prevention of Violence Against Women and Encountered Problems in The Application” The thesis consist of four basic parts apart from introduction and conclusion parts.

In the first section which includes application conductions of The Law to Protect Family and Prevent Violence Against Women, The concept of the violence, types of violence and protected people under the law have been reinvestigated in terms of both in National and in International area, İstanbul Agreement has been taken into consideration because of its lighting function to 6284 Law.

In the second section, preventive and preclusive cautionary desicions taken by judge, administrative chiefs and law enforcement officers within the scope of the Law have been explained. Also in this section, It has been given place to precautions which’s references are in Child Protection Law and Civil Code in order to prevent domestic violence and violence against women

In the third section; under the name of enforcement of the Law on the Protection of the Family and Prevention of Violence Against Women, information was given about denunciation, complaints, appeals, foreclosure and Violence Prevention and Monitoring Centers. Under the headings, the problems encountered in the application related to the subject are also included. Within the framework of the Law, regulation and circular provisions, the implementation procedures of the Law No. 6284 and the objectives of the regulations are included.

In the fourth section, the problems encountered and possible problems to be encountered in the implementation of the Law on the Protection of the Family and

Prevention of Violence Against Women, and the solution suggestions are examined in the light of the case studies in practice. In addition, the issues that need to be done in practice and legal arrangements for the solution of problems are mentioned.

Throughout the thesis; The scope of the Law on the Protection of the Family and Prevention of Violence Against Women, the implementation, the problems encountered in its implementation and solutions for problems are included.

Key words: İstanbul Convention, OPUZ case, family protection, violence against women, domestic violence

